

CALENDARI CATALA

DEL ANY

1880

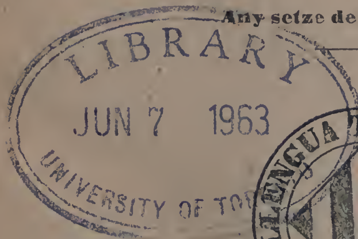
ESCRIT PER LOS MES REPUTATS AUTORS
CATALANS, MALLORQUINS Y VALENCIANS,

Y COLECCIONAT

PER

F. P. BRIZ Y F. MATHEU.

Any setze de sa publicació.

BARCELONA.
IMPRENTA DE L. OBRADORS,
RAMBLA DE STA. MÓNICA, 21.
1879.

TAULA

FESTES MAJORS

Janer. 8 Tarrassa. 17 Vilanova y Geltrú. 29 Palafrugell. 22 Besalú S. Vicents dels Horts y Tossa.

Febrer. 12 Sarriá.

Abril. 11 Vidreras. 23 Balsareny. 26 Tortellá. 29 s. Genís de Vilassar.

Maig. 6. Riudarenas. 11 Lleyda. 13 Tárrega. 30 Tremp.

Juny. 5 Montblanch. 10 Olesa de Montserrat. 24 Vilassar. 29 Reus, Masnou y Tossa.

Juliol. 1 Horta. 5 Vich. 9 Arenys de Mar. 10 Premiá de Mar. 11 Pallejá. 20 Palafrugell. 22 Masquefa y Corbera. 24 Lloret. 25 Monistrol de Montserrat y Reus. 26 Vendrell. 27 Mataró. 30 Hortas de S. Bertran y S. Vicents dels Horts.

Agost. 1 Sabadell. 3 S. Esteve Sasroviras, S. Pere de Riudevitlles Alella y s. Feliu de Torelló. 6 s. Just Desvern. 7 Papiol. 10 s. Feliu de Llobregat y s. Llorents Savall. 15 Gelida, Gracia, Cardedeu. Badalona, Bruch, Montmeló, Vallformosa, Martorell, Fanals, Corbera, Cornellá, Tortellá. Amer, Manlleu, Capellades, Las Palmas, Navarcles, Sta. Coloma de Queralt y La Bisbal 16 Hospitalet. 23 Sitjes. 24 Sans, Igualada y Vallbona. 25 s. Genís de Vilasar. 27 s. Vicents del Horts. 28 Premiá. 29 S. Joan Despi, Alcarráz y Ripollet. 30 Manresa y Vilafranca. 31 s. Fructuós y s. Joan de Mediona.

Setembre. 1. Torá y Centellas. 2 Granollers. 5 Artés. Rubí y La Escala. 7 Viladecans. 8 S. Andreu de la Barca, Olot, Cadaqués, S. Adriá de Besós, Viladrau, Cardona, Llinás, Tremp, s. Celoni, s. Cugat del Vallés y Piera. 12 Caldes, s. Joan de Horta, Agramunt y Pobla de Claramunt. 13 Cornellá. 14 s. Sadurní, s. Gervasi y Calaf. 17 Tiana. 19 Riudarenas, Avinyó y s. Feliu de Codinas. 23 Tarragona, Calella, y Besalú. 24 sta. Coloma de Farnés y Barcelona. 25 Sallent y Oló. 27 Molins de Rey y Vilanova de Vilamajor. 29 Sarriá y s. Fost de Campcentellas.

Octubre. 2 Hostafranchs. 10 Corts de Sarriá. 23 sta. Eularia de Vilacipina de s. Andreu de Palomar. 24 Banyolas.

Novembre. 12 s. Martí. 14 Balaguer, s. Celoni, Palafrugell, Calonge y Tayá. 23 s. Climent de Llobregat y s. Llorens Savall. 30 s. Andreu de Palomar.

Desembre. 10 Hospitalet de Llobregat y Berga. 27 Pineda. 31 Centellas.

FIRES DE CATALUNYA

Janer. 1 Artés, la Bisbal y Pons. 6 Amer, Manlleu y Monclar. 7 Igualada. 14 s. Hilari. 17 Borjas de Urgell, Malgrat, Navata, Palamós, s. Celoni, s. Quirse de Besora y sta. Pau. 20 Arbucias, s. Feliu de Pallarols y s. Pere de Torrelló. 21 Castelltersol. 22 Espluga de Francolí y Taradell. 23 Cervera. 24 Sort y Corvera. 25 Torrellas y s. Pol de Mar. *Movibles.* 11 Tarrassa. 25 Plá.

Febrer. 2 Pobla de Claramunt, Centellas, Mataró, Molins de Rey, Calonge y s. Llorens dels Piteus. 8 Isona. 22 Tortellá. 24 Crespiá y sta. Coloma de Farnés. 25 Cervera. *Movibles.* 1 Balsareny, Besalú s. Hilari Sacalm, Balaguer y Palafrugell. 8 Viladrau. 11 Casá de la Selva. 15 Seu de Urgell, 16 Solsona y s. Martí Sasgayolas. 21 Cardona. 22 Salás y Capellades. 25 sta. Coloma de Queralt y Carcía. 26 Berga. 28 Calaf.

Mars. 2 Cardona. 7 Calaf. 19 Torres de Segre y sta. Coloma de Farnés. 25 Alpens. *Movibles.* 14 Manresa, Ripollet y Ripoll. 16 Bellpuig. 22 Guisona. 29 Palafrugell. 31 Perelló y Ntra. Sra. del Miracle.

Abril. 1 Mayals. 15 Corsá. Lleyda, Pobla de Segur y Prades. 16 Agramunt. 25 Castelló, Martorell, Selva y Verdú. 28 Piera y s. Sadurní de Noya. *Movibles.* 3 Calaf, 4 Vidreras, Arenys de Munt. y Tortosa. 12 Sta. Coloma de Farnés y Solsona. 18 Tarragona y Sabadell. 25 Sallent y Riudarenas.

Maig 1 Hostalrich, Olot, Tárrega, s. Feliu Sasserra, Villafranca del Panadés y Badalona. 3 Agramunt. Figueras y Vich. 8 Calella. 9 Alcarraz. 13 s. Llorens dels Piteus 14 Tremp. 15 Balaguer, Cardedeu, Palamós. Tortosa, Torroella de Montgrí y Moya. 20 Vidreras. 21 Manresa, 22 Llagostera, Pobla de Segur y Tortellá. 26 Palautordera 27 s. Antoni de Vilamajor. 31 Molins de Rey. *Movibles.* 6 Cambrils. Lleyda, Manresa. s. Cugat del Vallés y Torelló. 9 Tarrassa. Torredembarra y Alpens. 12 Cassá de la Selva. 13 Cervera. 16 Folgarolas y s. Genis de Vilasar. 17 Mataró, Caldes de Malavella, Molins de Rey, La Bisbal, Guissona y Valls. 19 Granollers, Mora de Ebro Palafrugell, Artías de la Vall de Aran y sta. Coloma de Queralt. 22 Copons. 23 Arbucias. 27 Villalér.

Juny. 2 Sort. 8 Cervera. 11 Salardú. 13 s. Celoni y sta. Pau. 15 Calonge. 24 Pineda y Tremp. 29 La Bisbal y Pons. *Movibles.* 6 Centellas. 27 Riudarenas, Mongat, Valls y Vilassar.

Juliol. 9 Arenys de Mar. 10 sta. Coloma de Queralt. 17 Malgrat. 22 Massanet de la Selva. 25 Ampesta, Reus, Torroella de Montgrí y s. Salvador de Toló. 27 Mataró. *Movibles.* 11 Esparreguera. 18 Vilaseca. 25 Avinyó.

Agost. 1 Cervera. 2 Mora de Ebro. 4 Massanet de la Selva, Tremp y Piera. 9 Olot. 10 Agramunt Arbós, Castelló, Espluga de Francolí, Moyá y Rindoms. 15 Barbara. 16 Lleyda, Hospitalet y Caldes de Malavella. 17 Nava'a. 18 Bellpuig y Borjas de Urgell. 24 Figueras. Prades. Ripoll. Solsona y Torroella de Montgrí. 28 Manlleu y Montblanch. 29 Granollers, Igualada, Torres de Segre y Pineda. *Movibles.* 7 Prats de Rey y S. Martí Sasgayolas. 8 Sellent y Manresa 11 Banyolas. 12 La Bisbal. 15 Olesa de Montserrat y Navata. 22 Martorell y Riudarenas.

Setembre. 1 La Bisbal y Alcarraz. 2 Granollers. 5 Monistrol de Montserrat. 6 s. Sadurní de Noya. 8 Balaguer, Calaf. s. Cugat del Vallés, Viella y Villamur. 10 Manresa 11 Lona 14 Almenar, Cardedeu, Torroella de Montgrí. Salardú y Perelada. 21 Berga. Camprodon, sta. Coloma, Tortosa, Granadella. Vidreras y Cardedeu. 23 Cassá de la Selva, Castelló y sta. Coloma de Queralt. 24 Barcelona 25 Mataró. 27 s. Quirse de Besora. 28 s. Fost de Campcentellas y s. Llorens dels Piteus. 29 Hostalrich. Lleyda, Sampedor. Corsá y Vich. *Movibles.* 5 Vilaseca, san Llorens Savall, Badalona y s. Esteve de Bas. 12 Castelltersol y sta. Coloma de Farnés. 16 s. Feliu de Codinas. 19 Ca'ella. 26 Tortellá y Tarrasa.

Octubre. 8 Viella. 12 Arbucias. 13 Es'erri de Aneo. 14 Besalú y Ripoll. 15 Verdú Campdevánol. s. Joan de las Abadesas y Vendrell. 16 Camprodon. 17 Hostalrich. 18 Figueras. Olot. Tremp y Vilafranca. 23 Alcover. 25 Tortellá. 26 Mora la Nova 28 Cardona. Perelada, Pons y Vilafranca del Panadés. 29 Gerona y Turbiá, *Movibles.* 10 Alforja y Brafim. 14 Palafrugell. 31 Altafulla y Pla de Cabra.

Novembre. 1 Mayals, s. Feliu Sasserra y Seu de Urgell. 2 Pobla de Lillet y Puigcerdá. 6 Olot. Sort y Manlleu. 11 Amer. Cervera, Solsona y Ullastrell. 19 La Bisbal. 24 Banyolas. 25 s. Llorens dels Piteus. Arbeca. Centellas y Pons. 27 Hostalrich. 30 Falset. La L'acuna, Olot. Organy, y s. Feliu de Torelló. *Movibles.* 7 Tortosa. Vilarrodona y Sellent. 14 Gandesa. Arenys de Munt, s. Quintí de Mediona y Vilanova y Geltrú. 21 La Bisbal. 28 Tora.

Desembre. 1 s. Feliu de Llobregat y Torroella de Montgrí. 4 Agramunt y Cardona. 8 Amer. Palafrugell, Cardedeu y Sarreal. 10 Hospitalet. 13 Arbós. Balaguer, Castelló, Hostalrich y Taradell. 21 Barcelona, Blanes. Cervera. Falset, Lleyda. Montblanch. Olot, Vilafranca. Tarragona. Figueras. Gerona. Palamós y Tremp. 27 Pineda. *Movibles.* 5 Sabadell, Viladrau y Guisona. 12 Garcia. 19 Sitjes. 26 Avinyó.

Janer, 31 dies.

1 dij. La Circuncisió.
2 div s. Macari abat.
3 dis. s. Daniel mr.
4 diu. s. Tito bis. y cf.
5 dill s. Telesforo p. y m
6 dima. La adoració dels sants reys.
7 dim. s. Ramon de Pe.
Quart meng. á las 6 hs. y 57 m. del matí, en libra: gel. que dej. en plujas ó neu.
8 dij. s. Teófilo diaca.
9 div. s. Marcelino.
10 dis. s. Nicanor diaca.
11 diu. s. Higini, p. y m.
Lluna nova á las 10 hs. 48 m. de la nit en Capricor. pluja ó vent.
12 dill s. Arcadi mr.
13 dima. s. Gumersindo cf. y sta. Gláfira vg.
14 dim. s. Hilari b. y dr.
15 dij. s. Pau primer hermitá y s. Mauro ab.
16 div. s. Fulgenci bis.
17 dis. s. Antoni abad.
18 diu. Lo Dolcíssim nom de Jesus.
19 dill s. Canut rey.
Quart creixent á las 6 hs. 49 m. del matí, en Aries: frets.
20 dima. s. Sebastiá mr.
21 dim. s. Fructuos b.
22 dij. s. Vicens español.
23 div. s. Ildefonso arq.
24 dis. s. Timoteo bis.
25 diu. La Conversió de s. Pau y sta. Elvira.
26 dill sta. Paula viuda.
27 dima. s. Juan Crisóstomo b. y dr.
Lluna plena á las 10 hs. 21 m. del matí, en Leo: bor. y hur.
28 dim. s. Cirilo b. y cf.
29 dij. s. Francisco de Sales b. y c.
30 div. sta. Martina v.
31 dis. s. Pere Nolasco f.

Febrer, 28 dies.

1 diu. s. Ignasi b. y m.
2 dill. La Purificació de Ntra. Sra. y san Corneli centurio.
3 dima. s. Blay b. y m.
Quart meng. á las 3 hs. 47 m. de la nit, en Escorpio: segueix lo mateix.
4 dim. s. Andreu Cor.
5 dij. sta. Agueda mr.
6 div. sta. Dorotea mr.
7 dis. s. Romuald abad.
8 diu. s. Juan de Mata.
9 dill. sta. Apolonia v.
10 dima. sta. Escolástica vg.
Lluna nova á las 11 hs. 26 m. del matí, en Acuario: el hucá ó gel. plu. ó neu.
11 dim. Los set sirvents de María, frs.
12 dij. sta. Eulalia vg.
13 div. s. Benigno mr.
14 dis. s. Valentí pbre.
15 diu. s. Faustino pbre.
16 dill. s. Onêsim b.
17 dima. s. Rómulo mr.
18 dim. s. Simeó b. y m.
Quart creixent á las 3 hs. 54 m. de la mat. en Tauro: com la posada.
19 dij. s. Mansuet b.
20 div. s. Lleó bisbe.
21 dis. sts. Vérulo, Secundí y Sirici mrs.
22 diu. La Cátedra de s. Pere en Antioquía.
23 dill. s. Pere Damiá b.
24 dima. sta. Primitiva.
25 dim. s. Matías apóst.
26 dij. Nostra Sra. de Guadalupe de Méjic.
Lluna plena á la 1 hs. 30 m. de la mat., en Virgo: disminueix la cruesa.
27 div. s. Baldomero cf.
28 dis. s Rufí y companys mrs.
29 diu. s. Romá abat.

Mars, 31 dies.

1 dill s. Rosendo, b.
2 dima. s. Simplici p.
3 dim. s. Hemeteri mr.
Quart meng. á las 11 hs. 15 m. de la nit en Sagitari: gels y chaparrons.
4 dij. s. Casimir rey.
5 div. Lo bto. Nicolau Factor.
6 dis. s. Olaguer arqueb.
7 diu. s. Tomás de Aqu.
8 dill s. Joan de Deu fr.
9 dima. sta. Francisca viuda romana.
10 dim. s. Melitó mr.
Lluna nova á las 12 hs, 56 m. de la mat. en Piscis: entra freda pero s' abonansa.
11 dij. s. Constantí cf.
12 div. s. Gregori lo Mag.
13 dis. s. Ramiro mr.
14 diu. sta. Florentina v.
15 dill sta. Madrona v.
16 dima. s. Heribert b.
17 dim. s. Patrici b.
18 dij. s. Gabriel Arcángel.
Quart creix. á 12 hs. 45 m. de la mat. en Geminis: temperat. alta, bon temps.
19 div. s. Joseph espos de Ntra. Senyora.
20 dis. s. Nicet bisbe.
21 diu. s. Benet ab. y fr.
22 dill s. Deogracias b.
23 dima. s. Victoriá mr.
24 dim. s. Timoteo mr.
25 dil. La Anunciació.
26 div. s. Braulí b.
Lluna plena á la 1 hs. 32 m. de la tarda en Libra: plujas y tramontana forta.
27 dis. sta. Lidia ab son espós y fills mrs.
28 diu. Pascua de Resurrecció.
29 dill s. Eustasi ab.
30 dima. s. Joan Climach.
31 dim. sta. Balbina vg.

Abril, 30 dies.

1 dij. sta. Teodora mr.
2 div. s. Francisco de Paula fdr.
☾ Quart. meng. á las 6 hs. 21 m. de la mat. en CAPRICORNI: segueix lo dit temps.
3 dis. s. Benet de Palermo cf.
4 diu. s. Isidoro arq.
5 dill s. Vicens Ferrer.
6 dima. s. Celesti p.
7 dim. s. Epifani b.
8 dij. s. Dionis bisbe.
9 div. sta. Maria Cleofé.
● Lluna nova á las 3 hs. 16 m. de la tarda en ARIES: plujas ó ven.
10 dis. s. Ezequiel profeta.
11 diu. s. Lleó lo Gran.
12 dill s. Victor. mr.
13 dima. s. Hermenegildo rey.
14 dim. s. Pere Gonzalez vulgo Telm.
15 dij. sta. Anastasia mr.
16 div. s. Toribi b.
17 dis. s. Anicet p.
☽ Quart crexent á las 7 hs. 23 m. de la nit en CÁNCER: te aspecte de bon temps.
18 diu. s. Eleuteri b.
19 dill s. Vicens mr.
20 dima. sta. Inés vg.
21 dim. s. Anselmo b.
22 dij. s. Cayo p. y mr.
23 div. s. Jordi mr.
24 dis. s. Gregori b.
♈ Lluna plena á las 10 hs. 59 m. de la nit en ESCORPIO: arg. plou per tot arreu.
25 diu s. March evangelista.
26 dill s. Marceli p. y m.
27 dima. s. Pere Armengol mr.
28 dim. s. Prudenci b.
29 dij. s. Pere de Verona.
30 div. sta. Catarina de Sena vg.

Maig, 31 dies.

1 dis. sts. Felip y Jaume.
☾ Quart meng. á las 2 hs. 1 m. de la tarda en ACUARIO: millora un poch lo temps.
2 diu. s. Anastasi b.
3 dill sta Creu.
4 dima. sta. Mónica v.
5 dim. s. Pio V. papa.
6 dij. ASCENCIÓ DEL SR. y S. JUAN ANTE-PORTAM LATIN.
7 div. s. Estanislao.
8 dis. Aparició de s. M.
9 diu. s. Gregori b.
● Lluna nova á las 6 hs. 25 m. matí, en TAURO: en els punts que plou millora lo temps
10 dill s. Antoni arq.
11 dima. s. Anastasi mr.
12 dim. s. Pancrás mr.
13 dij. s. Pere Regalat.
14 div. s. Bonifaci mr.
15 dis. s. Isidro Llauradó patró de Madrit.
16 diu. PASCUA DE PENTECOSTÉS.
17 dill s. Pascual Bailon.
☽ Quart creix. á las 10 hs. 33 m. del matí, en LEO: es presenta lo cel aixis mateix.
18 dima. s. Venanci.
19 dim. s. Ivo advocat.
20 dij. s. Baldiri mr.
21 div. s. Secundi mr.
22 dis. sta. Rita de Casia y Julia vgs.
23 diu. Ap. de s. Jaume.
24 dill sta. Susana mr.
♈ Lluna plena á las 6 hs. 47 m. del matí, en SAGITARI: pluja.
25 dima. s. Gregori p.
26 dim. s. Felipe Neri.
27 dij. SS. COR. CHRISTI
28 div. s. Just bisbe.
29 dis. sta. Teodosia mr.
30 diu. s. Fernando rey.
31 dill sta. Petronilla vg.
☾ Quart meng. á las 11 hs. 2 m. de la nit.

Juny, 30 dies.

1 dima. s. Enecon ab.
2 dim. s. Marceli mr.
3 dij. sta. Clotilde reina.
4 div. s. Francisco Carracciolo fr.
● Lluna nova á las 10 hs. 4 m. de la nit, en GÉMINIS: millora lo temps.
5 dis. s. Sanxo mr.
6 diu. s. Nobert b. y cf.
7 dill s: Fermi b.
8 dima. s. Salustia cf.
9 dim. s. Ricart. b.
10 dij sta. Margarita.
11 div. s. Bernabé ap.
12 dis. s. Joan de Sahagun conf.
13 diu. s. Antoni de Padua cf.
14 dill s. Basili lo Magno.
15 dima. s. Modest mr.
☽ Quart creix. á las 10 hs. de la nit, en VIRGO: vents ú trons.
16 dim. sta. Julita mr.
17 dij. s. Manuel mr.
18 div. s. March evan.
19 dis. sts. Gervasi y Protasi mrs.
20 diu. El Sagrat cor de Jesus.
21 dill s. Lluis Gonzaga.
22 dima. s. Pauli b. y cf.
♈ Lluna plena á la 1 hs. 54 m. de la tarda en CAPRICORNI: lo mateix temps.
23 dim. sta. Agripina vg.
24 dij. La nativitat de s. Joan Baptista.
25 div. s. Guillem ab.
26 dis. s. Joan y s. Pau germans mrs.
27 diu. s. Zoylo mr.
28 dill s. Lleó II p. y cf.
29 dima. s. PERE y san PAU ap.
☾ Quart meng. á las 10 hs. 6 m. del matí en ARIES: alternativas de calor.
30 dim. La C. de s. Pau.

Juliol, 31 dies.

1 dij. s. Galo b.
2 div. La Visitació de Ntra. Sra.
3 dis. s. Trifon y comp.
4 diu. s. Laureano, b.
5 dill s. Miquel del Sts.
6 dima. s. Tranquilí mr.
7 dim. sts. Fermí y Odó.
Lluna nova á la 1 hs. 30 m. de la tarda, en CANCER: calor de tant en tant.
8 dij. sta. Isabel viuda.
9 div. s. Zenon mr.
10 dis. s. Cristófol mr.
11 diu. s Pio I papa.
12 dill s. Felix mr.
13 dima. s. Anaclet p.
14 dim. s. Bonaventura.
15 dij. s. Enrich emp.
Quart creix. á las 6 hs. 25 m. del matí, en LIBRA: revolt.
16 div. Ntra. Senyora del Carme.
17 dis. s. Aleix cf.
18 diu. s. Federich, mr.
19 dill s. Vicens de Paul.
20 dima. s. Elias prof.
21 dim. sta. Práxedes y s. Daniel profeta.
Lluna plena á las 9 hs. 11 m. de la nit, en CAPRICORNI: trotronadas.
22 dij. sta. María Magdalena penitenta.
23 div. s. Llibori b. y cf
24 dis. sta. Cristina vg.
25 diu. s, JAUME APÓSTOL.
26 dill sta. Ana mare de Ntra. Sra.
27 dima. s. Pantaleó mr.
28 dim. s. Nassari, mr.
Quart meng. á las 11 hs. 49 m. de la nit, en TAURO: vents del nort y del sur.
29 dij. sta. Marta vg.
30 div. s. Abdon y Senen mrs.
31 dis. s. Ignasi de Loy.

Agost, 31 dies.

1 diu. s. Pere ad-vincula.
2 dill. Ntra. Sra. dels Angels.
3 dima. La Invenció del cos de s. Esteve.
4 dim. s. Domingo cf.
5 dij. Ntra. Sra. de las Neus.
6 div. La Trasfiguració.
Lluna nova á las 3 hs. 57 m. del matí, en LEO: calor.
7 dis. s. Cayetano fr.
8 diu. s. Ciriach mr.
9 dill s. Romá soldat.
10 dima. s. Llorens mr.
11 dim. sta. Filomena v.
12 dij, sta. Clara vg.
13 div. s. Casiá mr.
Quart crex. á las 12 hs. 51 m. de la mat. en ESCORPIO: trons.
14 dis. s. Eusebi mr.
15 diu. LA ASSUMPCIÓ DE NTRA. SRA.
16 dill. s. Roch y s. Jacinto.
17 dima. s. Liberat ab.
18 dim. s. Agapito mr.
19 dij. s. Magí mr.
20 div. s. Bernat ab.
Lluna plena á las 5 hs. del matí en ACUArio: frets als matins.
21 dis. sta. Joana Francisca Fremiot viuda.
22 diu. S. Joaquim.
23 dill s. Felip cf.
24 dima. s. Bartomeu ap.
25 dim. s. Lluis rey.
26 dij. s. Ceferí p. m.
27 div. s. Joseph de Calasanz.
Quart. meng. á las 4 hs. 24 m. de la tarda en GÉMINIS: fortas tronadas.
28 dis. s. Agustí b.
29 diu. sta. Sabina mr.
30 dill sta. Rosa de Lima.
31 dima. s. Ramon Nonat

Setembre, 30 dies.

1 dim. s. Gil.
2 dij. s. Antolin mr.
3 div. s. Nonito b.
4 dis. sta. Cándida.
Lluna nova á las 5 hs. 1 m. de la tarda en VIRGO: truenos y viento.
5 diu. s. Llorens Justiniá b.
6 dill Ntra. Señora de la Cinta.
7 dima. s. Angustal b.
8 dim. LA NATIVIDAT DE NTRA. SRA.
9 dij. s. Gorgoni mr.
10 div. s. Nicolau de Tolentino cf.
11 dis. s. Proto mr.
Quart creix. á las 6 hs 33 m. de la nit, en SAGIT.: bon temps.
12 diu. s. Leonci mr.
13 dill. s. Eulogi b. cf.
14 dima. s. General mr.
15 dim. s. Nicomedes m.
16 dij. s. Corneli p.
17 div. s. Pere de Arbués mr.
18 dis. s. Farriol mr.
Lluna plena á las 3 hs. 38 m. de la tarda en PISCIS: revuelto.
19 diu. s. Genaro, mr.
20 dill s. Eustaqui mr.
21 dima. s. Matheu ap6st
22 dim. s. Maurici mr.
23 dij. sta. Tecla vg.
24 div. NTRA. SRA. DE LA MERCED.
25 dis. sta. María de Cervelló (vulgo Socós.)
26 diu. s. Cipriá mr.
Quart meng. á las 11 hs. 17 m. del matí, en CÁNCER: tronad.
27 dill s. Cosme mr.
28 dima. s. Venceslao m.
29 dim. La dedicació de s. Miquel.
30 dij. s. Geroni dr. y fr.

Octubre, 31 dies.

1 div. s. Remigi b.
2 dis. s. Angel de la G.
3 diu. s. Candi mr.
4 dill s. Francesch conf.
Lluna nova á las 4 hs. 52 m de la mat. lluvias.
5 dima. s. Froilá b.
6 dim. s. Bruno fr.
7 dij. s. March p.
8 div. Ntra. Senyora del Remey.
9 dis. s. Dionis b. y m.
10 diu. s. Francisco de Borja cf.
Quart creix. á las 12 hs. 43 m. de la mat. en CAPRICORNIO: se gueix lo mateix tem.
11 dill s. Nicasi b.
12 dima. Ntra. Sra. del Pilar de Saragossa.
13 dim. s. Eduart.
14 dij. s. Calixto p.
15 div. sta. Teresa de Jesus vg. y fdra.
16 dis. s. Galo abad.
17 diu. sta. Eduvigis vda.
18 dill s. Lluch evang.
Lluna plena á las 4 hs. 35 m. de la mat. en ARIES: frescor.
19 dima. s. Pere de Alcántara cf.
20 dim. s. Joan Canci cf.
21 dij. sta. Ursula vg.
22 div. sta. Maria Salomé vda.
23 dis. s. Pere Pascual.
24 diu. s. Rafel Arcang.
25 dill s. Crispi mr.
26 dima. s. Evaristo p.
Quart meng. á las 7 hs. 9 m. del matí en LEO: temps cru.
27 dim. s. Vicens mr.
28 dij. s. Simon y s. Judas Tadeo aps.
29 div. s. Narcis b.
30 dis. s. Claudi mr.
31 diu. s. Quinti mr.

Novembre, 30 dies.

1 dill LA FESTA DE TOTS LOS SANTS.
2 dima. La Conmemoració dels difunts.
Lluna nova á las 4 hs. 4 m. de la tarda en ESCORPIO: plujas ó vents.
3 dim. s. Armengol b.
4 dij. s. Carlos Borrom.
5 div. s. Zacarias prof.
6 dis. s. Sever b. de Barcelona.
7 diu s. Florenci b.
8 dill Los quatre sants mártirs coronats.
9 dima. s. Teodoro mr.
Quart creix. á las 8 hs. 29 m. del matí en ACUARIO: plujas.
10 dim. s. Andreu Aveli.
11 dij. s. Martí bisbe.
12 div. s. Martí papa.
13 dis. s. Estanislao cf.
14 diu. s. Serapi mr.
15 dill s. Eugeni bisbe.
16 dima. s. Elpidi mr.
Lluna plena á las 8 hs. 48 m. de la nit, en TAURO: vario.
17 dim. sta. Gertrudis.
18 dij. s. Máximo b.
19 div. sta. Isabel reyna.
20 dis. s. Fèlix de Valois.
21 diu. La Presentació de Ntra. Sra.
22 dill sta. Cecilia vg.
23 dima, s. Climent p.
24 dim. sta Flora vg.
25 dij. sta. Catarina vg.
Quart meng. á las 2 hs. 14 m. de la mat. en VIRGO: pluja ó vent.
26 div. s. Conrat b.
27 dis. s. Facundo y Primitiu mrs.
28 diu. s. Gregori III p. y cf.
29 dill s. Sadurni b.
30 dima. s. Andreu apóstol.

Desembre, 31 dies.

1 dim. s. Eloy bisbe.
2 dij. sta. Bibiana mr.
Lluna nova á las 3 hs. 5 m de la mat. en SAGITARI: pluja ó vent.
3 div. s. Francisco Xavier cf.
4 dis. sta. Bárbara vg.
5 diu. s. Sabas bisbe.
6 dill s. Nicolas de Bari.
7 dima. s. Ambrós b.
8 dim. LA INMACULADA CONCEPCIÓ DE NTRA. SRA. P. de Espanxa.
Quart creixent á las 6 hs. 47 m. de la nit, en PISCIS: escaryas.
9 dij. sta. Leocadia vg.
10 div. N. S. de Loreto.
11 dis. s. Dámas papa.
12 diu. s. Sinesi lector.
13 dill sta. Llucia vg.
14 dima. s. Nicasi bisbe.
15 dim. s. Eusebi bisbe.
16 dij. sta. Albina vg.
Lluna plena á las 3 hs. 45 m. de la tarda en GÉMINIS: pluja.
17 div. s. Llátzer b.
18 dis. Ntra. Sra. de la Esperansa ó de la O.
19 diu. s. Nemesi mr.
20 dill s. Domingo de Sil
21 dima. s. Tomás após.
22 dim. s. Zenon soldat.
23 dij. sta. Victoria vg.
24 div. s. Delfi b.
Quart meng. á las 7 hs. 5 m. de la nit en LIBRA: gels.
25 dis. LA NATIVIDAD DE NTRO. SR. J. C.
26 diu. s. Esteve prot. m.
27 dill s. Joan ap. y ev.
28 dima. Los sts. Ignocens
29 dim. s. Tomás Cant.
30 dij. sta. Adisia m.
31 div. s. Silvestre p.
Lluna nova á las 2 hs. 5 m. de la tarda, en CAPRICORNI: escarxas.

BONS RECORTS

I

En tot lo temps que va desde la publicaciò del darrer CALENDARI, fins al present han vist la llum pública las següents obras:

Lo Reliquiari, d' En F. Matheu; *Consideracions sobre la literatura popular*, d' En G. Vidal; *Certámen de l' Associació literaria* de Girona (1878); *Jochs florals* d' enguany; *Veus escampadas*, d' En J. Martí; *Idilis y cants místichs*, de Mossen J. Verdaguer; *Ramell de violas*, d' En P. Pallol; *Cansons il-lustradas*, d' En A. Mestres; *La garba montanyesa*, aplech de poesías del « Esbart » de Vich; *La bala d' argent*, llegenda d' En F. Fayos; *Expansions*, d' En F. Ubach; *Vigatans y botiflers*, novela de Na María de Bell-lloch; *La pinya d' or*, de F. P. Briz; y algun' altra qu' en est moment no recordám. Tractant de Catalunya, tambè han eixit algunas monografías en castellá, com *El archivo municipal de Vich*, obra feta ab diligencia y gran zel per En J. Serra y editada pel Municipi de dita ciutat, y *El inquisidor fray Nicolás Eymerich*, d' En E. Grahit y Papell.

Segueixen publicantse la *Biblioteca catalana*, (qu' ha termenat d' estampar l' últim volum del *Tirant lo blanch)*, *Lo Gay saber*, *La Renaixensa*, *La veu del Montserrat*, *L' art del pagés*, *La Llumanera de Nova York*, *L'Aureneta* de Bons-Ayres, veu la llum un Diari catalá, y entre 'ls molts setmanaris que ja surtian d' altres anys, ara ix *L' Escut de Catalunya : Lo Butlletí de l' associaciò d' excursions catalana* y *L' Excursionista*, sòn dos periódichs mes consagrats á l' art, á las ciencias y á la literatura. Los calendaris de *L' Art del pagés*, de l' *Institut catalá de Sant Isidro* y *Lo Rat-penat* de Valencia, continuan tambè publicantse.

Están en prempsa las *Poesías líricas*, d' En A. Masriera; *Fullaraca*, volum de travalls en prosa de la Sra. N' Agna de Valldaura; y l' obra qu' en castellá escriu en F. M. Tubino sobre 'l renaixement literari de Catalunya.

A mes de las societats *Catalanista* y *Catalana*, que tenen per objecte las excursions artísticas y científicas pel nostre país, á Sabadell y en altras localitats van fundantse corporacions ab lo fí de contribuir á la nostra renaixensa.

Lo teatre fa sa via, y va donant, com sempre, bons fruyts. Per l' actual temporada, s' han promés obras en

nombre tal, que duptem véure representarlas en tant poch temps. Al contemplar esta instituciò que fa tant bons serveys y tant nos honra, nos entristeix l' idea de la mort que temps á venir li está reservada, si 'ls que li dònan vida y diuhen estimarla no tenen un xich menys d' egoisme y bona cosa mes d' amor al art y á sa terra.

II

Los autors premiats en los Jochs florals son los Srs. Soler (F.), Coca, Gallart, Franquesa, Ubach, Martí (J.), Oller, Ixart y Sanpere.

Academia bibliográfich Mariana de Lleyda (1878) Na María Josepha Massanès, y 'ls Srs. Bassegoda, Omarch y Ribas y Servet.

Associaciò literaria de Girona (1878) Srs. Bofarull, Ubach, Sanpere, Bauson y Grahit.

Juventut católica de Barcelona.— Srs. Reventòs, Collell, Franquesa, Briz, Muns, Palau (Gregori), Masriera, Bertran, Coca, Casademunt y Espiell.

Certámen del periódich «Lo Nunci».— Srs. Calvet, Ubach, Verdú, Casademunt, Gallart, Vilanova, Martí y Mestre, Cendra, Poblador, Garriga, Campmany y Comabella.

Ateneo de Tarragona.— Lo Sr. Masriera.

Certámen del periódich «La Bordadora».— Sras. Penya, Valldaura y Moncerdá.

Societat literaria y de bellas arts de Lleyda.— Srs. Roca (Lluis), Pleyan y Portussach.

Eco de Badalona.— Sra. Moncerdá y Srs. Riera, Ximenez, Gallart, Genís, Renom, Pirozzini, Soler, y Franquesa.

Ateneo de Sans.— Sra. Valldaura y Srs. Sanpere, Casanovas, Casademunt, Ribot, Pirozzini (Felip), Gonzalez, Coca, Masriera, Vilanova y Gallart.

Jochs florals de Valencia.— Sras. Pujol de Collado (Na Josepha) y Durán (Na Lluisa) y 'ls Srs. Llorente, Rubiò, Puiggarí, Torromé, Masriera, Gallart, Llombart, Pla, García, Galiana, Reig y Flores, Tramoyeres, Farrè, Carboneres, Pasqual y Genís, Iranzo, Ferrer y Bigne, Fayos, Casademunt, Labayla, Martí, Cester, Verdú y Bodria.

Centre familiar del Putxet.— Srs. Ubach, Masriera, Coca y Pons y Massaveu.

Certámen en honor del Dr. Vicens García.— Srs. Campins, Cabot y Rovira, Masriera, Ribot, Oller, Massò y Corbella.

Certámen de l' associaciò per l' estudi de las llengas romanas.— Hi fou distingida una traducciò catalana de las *Máximas* de Fenelon, deguda á N' Alvar Verdaguer.

Col-legi mercantil.— Sra. Massanès y Srs. Pirozzini (Cárles), Omarch, Ribot, Vilanova, Coca y Verdú.

S' espera 'l resultat d' altres certámens, com los de Girona y Lleyda. Lo Gay saber, primera revista qu' escrita en catalá va publicarse, tambè ha obert un concurs al objecte de premiar las millors novelas que 's presenten per tot lo desembre vinent.

En anys anteriors cridarem l' atenciò respecte á lo que passava tocant á certámens; avuy aquests s' han multiplicat tant, que, si tot lo que s' hi premia fos bó, las millors literaturas antigas y modernas no 's podrian comparar ab la nostra. Per desgracia no es aixís: no sempre lo bo está en majoría en las col-leccions qu' ixen de tals concursos. Hem sentit parlar d' algun jurat que, prenent la cosa ab bulla, s' entretenia distingint lo mes fluix y mancat de condicions; s' ha dat lo cas de premiarse travalls llegits en mes d' una reuniò composta de dotzenas y potser centenars de personas; cada dia ixen noms improvisats que pretenen ofegar reputacions ben adquiridas; y, ab tot y que cada hu perço no val mes ni menys, y aquell qui tè saber y geni sempre mostra la seua superioritat, es sensible veure tals injusticias, perque 'ns posan en ridícol davant de la gent superficial y de nostres enemichs de dintre y de fóra, que sòn molts.

Vejan, donchs, los que verament estiman la literatura y l' idioma com se pot curar esta malaltía, y comensen pèls Jochs florals, instituciò avans respectable y que avuy camina á la mort.

MORTS

Enguany hem perdut á En Joaquim A. d' Alcántara, poeta, autor dramátich y periodista. Deixa publicats en nostre idioma un volum de poesías y algunas comedias estrenadas ab bon éxit.

Descanse en pau.

Antoni Careta y Vidal.

Barcelona 15 Octubre de 1879.

POBRETA!

No cerquéu en lo cel
la inspiració divina
ni tampoch dintre 'l cor
á las passions mes dignas
pera aixecarlshi bells,
dolsos y tendres hymnes,
que avuy trepitja llot
l'avans pulcra poesia,
avuy sens glassas va
que tapen sas carns finas,
avuy los mots grollers
son los que mes prodiga
y sola y gancejant
per las mes foscas vias
ne va tirant petons
guaytant ab picardia.
Enllordadeta va,
no canta ja, que crida;
en lloch de clams de fe
ne llensa flastomias
y sent filla del cel
del cel no vol ser filla.
No la cercáu en llochs
hont la bellesa hi nia,
cercáula en los encants
que allí sas joyas fira;
allí apren del parlar
las paraulas indignas
y allí, per sos vestits,
los retalls d'altres tria.
Com beneyta per tot
va ab testa molt altiva;
aquí estrafá un sermò,
allá una cansò antiga;
enmantllevats y vells
pensaments s'apropia.
Los joyells mal comprats
en sos cabells hi brillan,
coronas de llorer
seguidament apila,
mes, ab lo rostre brut,
coronada fa riure.

Orada, orada n'es,
dolenta es sa follia,
si no la curéu tost
tindrá mal fi sa vida;
motejada 's veurá,
dels xicots escarnida
y morirá á la fi
de mala malaltia.
Vosaltres los doctors
d'experiencia antiga
trayéula de perill
ab vostras medecinas,
tornéula á bon camí,
trayéuli eixas follías,
que torni á se' 'l d'avans
bella, ayrosa y pulida.
Mes si no pot se' aixis,
deixáumela ¡ infelissa !
que mori en un recò
descuydada, mal vista,
donchs mes li val morir
que viure en mala vida.

FRANCESCH PELAY BRIZ.

Agost 1879.

Qui dona per nexer
dona per crexer.

LA BELLA MORT

Al claustre ombriu — passava 'ls días,
ben lluny del món — ell fa la vida.

De bon matí — cerca son llibre
y s' en va al hort — pera llegirlo.

Allí se hi sent — las armonías
d' aucells gentils — que amors refilan.

Un raig de sol — als claustres brilla,
daurant los archs — y galerías.

Del hort al mitx — hi ha un' ample pica,
l' aygua que hi vá — ¡ qu' es cristallina !

Suáu ventijol — pels sálzers xiula
besant son front — ab melenjía.

Al campanar — que al cel l' hi signa
los bronzes sants — tocan á missa.

Perfum d' encens — que vivifica
aroma 'l cor, — l' ánima encisa.

Al llibre obert — clava la vista,
sabiesa y llum — lo cel l' hi envía.

Plé de claror — á Deu ovira
en trono d' or — y pedrería.

Somnía ab goig — gloria divina ;
somnía 'l cel — de las delicias.

Lo rossinyol — canta y refila ;
fullas cayent — van á son llibre.

Aixeca 'ls ulls. — Sent defallirse.
Mormola un prech. — Y axis moría.

Artur Masriera.

Segons lo sant,
lo cant.

LO CAMINANT

I

Es una nit fosca
y es un caminant.
Son front ¡ quán pensívol !
sos ulls ¡ quán brillants !
Poltro qu' ell cavalca
no se atura may.
Cercant va sens treva
castell hetgizat.
La via que hi mena
ningú al mon la sab.
Regina donzella
ben closa allí está :
ab eixa regina
voldrías casar.

Camina, camina
que caminarás!

II

Una llumeneta
se veu allá baix.
Cavalca y cavalca
lo trist caminant.
La plana s' eixampla,
se allunya lo flam.
Al poltro esperona;
ja arriva, ja está!
Al foch s' escalfaven
quatre rabadans.
¡Cóm lladren los gossos
voltant lo ramat!
Llops semblen, que udolen
al vòrel pasar.
Camina, camina
que caminarás!

III

Visllum sanguinosa
llumena el boscam.
«¡Adíns!» y entre branques
va el poltro escapat.
Aqueixa rogenca
boyrada, d' hont naix.?
Pareix que no sia
cosa natural.
De sopte, una flama
s' aixeca xiulant:
alzines y roures
foqueres son ja.
Fuig un llenyatayre,
causador del dany.
Camina, camina
que caminarás.

IV

Blavoses espurnes
que venen y van
fan córrer y córrer
al trist caminant.

¿ Per què volatejen
d' ensá per enllá ?
Al poltro esperona :
« ¡ avant , sempre avant ! »
La terra se afona
als peus del cavall,
y brilla en la fosca
refect de un estrany.
Les blaves espurnes
encen lo seu baf.
Camina , camina
que caminarás.

V

Y veu gegantines
montanyes devant.
¿ Què es lo que llampega
sobre el cim mes alt ?
Orient té de perla ;
llums té de diamant.
Si son al mon fades,
allí dalt serán.
« ¡ Amunt ! » foch arranca
lo poltro als penyals.
Ja munten als singles,
ja arriven , ja están !
Lo jove pensívol
ja estén les dos mans.....
¡ La llum es estrela
al fons del cel blau !

VI

Anima , que busques
ton somni daurat,
camina , camina
que caminarás !

TEODOR LLORENTE.

———

Cánten papers
y ménten barbes.

LO SO VIRGINAL *

Si estaves en poder meu
en relliquia 't posaria
y oració 't faria
com á la Mare de Deu.
GLOSA POPULAR MALLORQUINA.

Si l' amor may ha fet moure
les aletes del teu cor
(poncella á miján descloure
que no frissa d' esser flor)

dorm el sò de l' ignocencia
dins la falda de la Fe;
per tu Deu tindrá clemencia
dels crims de que 'l mon va plè.

Resplandint ta noble testa
ab la llum d' un foch diví,
de la mundanal tempesta
sies l' arch de Sant Martí.

Vola en gir, blanca coloma,
de la creu del campanar;
ò encenser de pur aroma
crema devora l' altar.

Prega, prega, verge casta,
per les miseries del mon;
ta pregária sola basta
per que Deu les hi perdon.

Mes si en ta virginal cambra
veus que 'n el cor de la nit
un estel perfumat d' ambra
volta y revolta l' teu llit;

si ab sa cabellera estesa,
y ab ses ales rossegant
sents que al mitx del front te besa
la boca d' un bell infant;

no t' esglayes, gentil nina,
segueix dormint sens recèl;
aquella boca divina
n' es d' un missatge del cel.

* Hem copiat aquests primers fulls d' un llibre de poesies amatories que no voldriam seguís sent inèdit. (N. del C.)

No ve á esfullar ta corona
de puresa aquest bes sant,
mon sant Custodi 'l te dona
que per mí t' está vetllant.

8 de Desembre de 1842.

RONDALLES O TROBES?

I

Dígam si en ton pit de nina
lo teu cor sents adormit
com dorm la perla amagada
dins sa closca de marisch.

Dígam si tos dies passan
tan suaus y tan tranquils
com passa la fontanella
pe 'ls prats que fa reflorir.

Si axis fos, dexa que bressi
tos bells somnis infantils
ab les cançons y rondalles
que recort d' infant petit.

Les rondalles que te compte
serán d' un mon mes bonich,
qu' enlayren la fantasía
solaçantne l'esperit.

La font pura de ta vida
no la t' he d' enterbolir;
me delita tant de veure
per que 'l cel hi guayt de dins.

Maravelles may escrites
te diré del temps antich,
de fades, y dones d' aygua,
d' encantaments jamay vists;

de palaus d' or subterranis
que habitan nines gentils,
per drachs fers d' ales verdoses
tots sos portals custodits.

De puigs que 'ls núbols foradan
ab sos grans castells al cim,
y ab gegants d' un ull que 'ls voltan
tant de dies com de nits.

Te comptaré les ventures
d' un orfe fadat de nin,
qu' ab l' escut de s' amor ferma,
valent sempre y sempre humil ,

ab un anell y una espasa,
cercant y vencent perills,
desencantá una princesa
per ferne una emperadriu.

Repassantne una per una
les rondalles del país,
dormi 'l cor tot quant li plácia
no les podrás esvahir.

Molt abans que se m' acaben
ja 'l cor s' haurá dexondit,
y una nova primavera
florirá dintre ton sí.

II

Mes si ja esmentas mudances
en tos plers y en tos desigs,
y el tresor de tes joguines
jau polsós en cruel oblit;

si sents que 'l mirar dels jóvens
tes galtes fa envermellir
y de sopte 's posa á batre
cuytat ton cor sens motiu;

si estonetes desvetllada
passas el cor de la nit,
y consirosa tos sòmnis
anyoras al dematí;

si sense planyer cap pena
te trayeix qualque suspir,
y el cant que mes repetexes
n' es lo cant que sabs mes trist;

Dissort meua!... Deu no vulga
que tart ab mos prechs arribe
vera amor, com la satgeta,
no 's coneix fins qu' ha ferit!...

¡Creu á qui brollant sanch viva
la dú al cor clavada al mitx;
en planyería á les feres
quant y mes á un cor amich!

Per ço déxam com á práctich
y escamnat, nina,que 't guiy
en esta edat perillosa
de tos quinze als setze abrils.

En ales de la fè pura
com enlayrats serafins
anirem d' una volada
á guaytar al paradis.

Dexèm correr, dexem correr
les rondalles püerils
per amoroses historics
que fan de mes bon sentir;

te llegiré les esparces
del nostr' Ausias March diví
que 'ls misteris de les ánimes
enamorades ha escrit.

Te comptaré galants gestes
de dames y paladins,
per comentarne les cobles
del trobador llemosí.

Del sagrament d' homenatge
que t' ha fet un cor rendit,
esperant que l' endevines,
ni un sol mot te n' he de dir.

Si l' acceptas... cuyta á traure
la satgeta d' aquell pit
que 's dessangra ab la ferida
que tu sola pots guarir.

Octubre 1843.

M. Aguiló y Fuster.

DIFERENCIA

—Quina diferencia hi há entre 'l jove que 's fa vaxeller per servir á la patria y la promesa que ell dexa?

— Es ben clara: qu' ella, la pobra xicota, 's queda alarmada, y qu' ell hi vá.

ODA D' HORACI

XIX DEL LLIB. I.

Mater sæva Cupidinum.

La crudel mare dels amors y Baco,
lo fill de Sémele, tebana, volen,
ab mos ardors lascius,
que altra vegada en lo meu cor rebrote
l' amor finit.

M' encen mirá' en la esplèndida Glycera
la blancor de la pell que fins al marbre
de Paros enfosqueix:
m' encenen sas miradas voluptuosas,
fins sos desdenys.

Venus s' etjega dintre meu tota ella
deixant á Xipre, y no consent que al Scita
ò al Parth sempre animós
cante quan fuig dalt de cavall; que cante
vol sols l' amor.

Infants, duhèume la eura viva, duhèume
verbena é incens; de ví omplenèu la copa
cullit de fa dos anys;
potsé' 'ls vapors del sacrifici á Venus
aplacarán.

Trad. per J. Sardá.

Ni vinya aprop de torrent
ni casa aprop de convent.

Aquells son richs
qui tenen amichs.

LO SARGENTO VETERANO

(De Beranger)

Prop de sa filla qu' en lo torn s' instala
per desvaneixer vellas afliccions,
ab una má ferida d' una bala,
somrient de goig, bressa dos nets bessons.
Després de tant patir y tant mereixer
vella teulada li ha donat la sort,
y diu molts cops : — No es pas tot hú lo neixer !
¡ que Deu, fills meus, vos donga bona mort !—

¿ Mes qu' es axó que sent ? Lo tambor sona
y veu al lluny passar un batalló,
la sanch muntantli al cap li ocasiona
lo que al cavall lo frech esparó,
y esclama aixis : — Bandera desplegada,
jo no 't conech ni 't guardo en mon recort.
Si may venjeu á nostra patria aymada,
que Deu, fills meus, vos donga bona mort!

¿ Qui 'ns tornará, crida aquest home noble.
al temps ditxós de glorias y combats ?
¡ Oh fills de la República y del poble
qu' á la frontera anavau tots plegats,
descalsos, sense pa, de las alarmas
rientvos, sempre alegres y 'l cor fort
fins á trempar dintre del Rhin las armas !
¡ que Deu, fills meus, vos donga bona mort !

¡ Y quin brillar en mitj de la batalla
aquells vestits per la victoria usats !
La Llibertat mesclava ab la metralla
grillons romputs y ceptres destrossats.
Y al veure las nacions nostras conquestas,
flors nos tirava l' enemich absort.
¡ Ditxós aquell que va morí' en tals festas !
¡ Que Deu, fills meus, vos donga bona mort !

Mes ay, per ennoblirse ¡ ambició cara !
los nostres gefes van buscá' 'l descans,
y 'ls llabis negres pel cartutxo encara
varen apendre á afalagá' als tirans.
Va desertá'ns la llibertat mes pura
d' un trono al altre, van anar sens nort
de nostre plany la gloria fou mesura.
¡ Que Deu, fills meus, vos donga bona mort ! —

Llavors sa filla, interrompent sa queixa,
filant á mitja veu vinga entonar
los cants proscrits, cants inspirats, qu' al neixe'
un jorn als reys ne varen despertar.
— Desperta, oh poble! esclama, ha arribat l' hora!
no estás cansat encara de ta sort.—
Mes ay, veyent als nets que té á la vora:
—Que Deu, esclama, us donga bona mort! —

J. Roca y Roca.

Amor y senyoría
no volen companyía.

MALAHITS!

Tinch á la tomba payral
un besavi vell, molt vell;
tots los de casa que 's moren
jauhen prop dels ossos seus.
Quant un de nou n' hi arriba
li pregunta ab fosca veu,
com ha guanyat en la vida
la pau del repòs etern.
Als bons los obra sos brassos
y agosarat los estreny,
mes ay dels que quant vivian
no se han pas portat com ell!
Quant lo meu avi moría
al vell axò respongué:
— Defensant ma Catalunya
he caygut ab ella ensemps. —
Y trement de goig la fossa,
digué 'l besavi content:
— Tinch pels martres de ma patria
opi dols y vert llorer.—
Quant lo meu pare moría
al vell axís respongué:
— Las llibertats de ma terra
he salvat y he mort aprés. —
Y trement de goig la fossa,
digué 'l besavi content:
— Tinch pels martres de ma patria

opi dols y vert llorer.
Mon germá n' era á la guerra,
lluytant contra 'l penó meu,
quant mon pit son plom obria
li obrí lo cor mon coltell.
Y trement d' ira la fossa,
ningú de dins respongué,
voltejantne nostres ombres
sempre més á vora seu.

Vich 1875.

MARTÍ GENÍS Y AGUILAR.

CALENDARI DEL HORTOLÁ

Jo tinch un *Calendari* — molt verdader
que com sempre 's renova — may se fa vell.
Quant l' *Ivern* s' arremata — trists senyals té:
pero ben pronte mouhen — els sorollers,
y de la bresquillera — y albercoquer
els tendres brots despunten — pintats de vert
Pronte la flor dels abres — mes primerenchs
la *Primavera* anuncien — ab sos ramells.
¡Son flors de despedida — del passat fret,
y florida enramada — del temps vinent
que retornará en fruites — lo que en flors reb!
Del meu hort cada fruita — senyalá un mes:
¿pinta de roig la seua — l' alt cirerer?
Es el mes de les roses, — la *Acensió* vé.
¿Ja la verdosa pruna — groga 's va fent?
Sant Juan ja s' acosta, — de *Juny* s' enten;
y á la *Verge del Carme*, — reyna del cel,
la terra entre ses fruites — li fa el present
de la aygualosa pera — y el cascabell,
que refresquen els llabis — en l' *Estíu* sech
de que lo cor y centre — *Joliol* es.
La bresquilla *agostenca* — be se concix
y be lo mes senyala — lo nom que té.
Melocotonts, pavies; — gínjols.... ¿quin mes
sinó lo de *Setembre* — criden ensemps?
«*Octubre*» diu tronjanse — lo magraner,
carregat de megranes — que engrunsa el vent
y que les pluies obrin — del *Otony* fresch,
y «*Tots Sans*» y «*Novembre*» — diuhen després
les de olor engisera — pomes de Ivern.
Per fi aplega la fruita — de or sobre argent,

quant ja del any arriba — lo darrer mes,
y com dorat lletrero — sobre fons vert
taronjers y llimeres — ab richs pomells
« ¡ *Nadal*, *Nadal!* » escriuhen — y *Nadal* vé.
L' *any nou* sempre s' espera — millor que el vell:
mes l' hort ja sense vida, — trist y nuet,
diu com el Calendari: — *Sobre tot*, *Deu*.

R. Ferrer y Bigné.

Valencia y Octubre de 1879.

PINDAROS

ODA VIIJ DE LES NEMEÓNIQUES

A Deinis, egineta, fill de Mègas, victoriós en lo stadi.

(Stropha I.)

Pubertat augusta, precursora d' Aphrodita y de ses tendreses d' ambrosía, tu qui asseyente demunt les palpebres de les vèrgens y dels minyons, á l' un lo dus en les mans dolces de la necessitat y al altre en les de la violencia. ¡Com es gust, no deixantse perdre may les ocasions, poder gosar de les mellors amors!

(Antistropha I.)

Axís meteix los guardadors dels tresors de Kyprias, voltaren afanyosos lo llit de Zevs y de Aigina, d' hont se n' originá un fill, rey d' Oinone no menys excellent per son braç que per sa pensa. Molts pregavan ardentment per poder veurel', car la flor dels heroes qui havitaban al entorn, sens ser cridats y á grat-scient, desijavan obeir les seues ordes,

(Epoda I.)

tant los qui governavan lo poble bellicós de la dura Athenes com los descendents de Pelops en Sparta. Jo en tant abraçat als venerables genolls d' Aiakós, suplicant per la ciutat volguda y per los ciutadans seus, duch un hymne lydi instrumentat, en honra de la doble victoria de Deinis y de son pare Megas en los stadis de Neméa, puix sabut es que la felicitat de mes durada per als homens es la que 'sl prové d' un déu

(Stropha II.)

que tal fou lo qui per temps omplí á Kinyras de riqueses en la marina Kypros. Mas jo m' atur lleugerament per pendre ale, abans de dir alguna cosa; puix molt y de moltes maneres se n' ha dit y es altament perillós dar al exámen de la crítica lo que de nou se troba; los discursos sont pastura per l' enveja qui s' agafa sempre als bons y no renyeix may ab los dolents.

(Antistropha II.)

Ella també devorá al fill de Telamon precipitantlo damunt de son coltell. Sempre en deplorables disensions l' oblit s' apodéra d' aquell qui no te llengua ab tot y esser valent de cor, mentres que la recompensa máxima es oferta á la mentida artificiosa. Axís Odyssevs obtingué dels Grechs los codolins secrets y Aias despullat de l' aurea armadura lluytá ab les ansies de la mort.

(Epoda II.)

Y no obstant quan diferentes ferides no havian ells infligit en lo cos ardent dels enemichs brandant en alt la llança defenedora dels mortals, ja fos entorn del cadavre d' Achillevs calent encara ja en altres jornades d' espantós carnatje y de combats! Pero es que existia ja la funesta falsa eloquencia companya de paraules mentideres meditadora de furs, oprobi malfactor qui per un costat enllora la lluentor de lo que es esplendit, y per altre exalça la pudrida gloria dels obscurs.

(Stropha III.)

Que jamay, oh Zevs pare, conega jo semblants maneres, ans bé seguesca los drets senders de la vida, á fi de que á la meva mort no llégue als fills una ignominiosa nomenada. N' hi ha qui desijan or, altres un camp sense fites; jo, empero, compláure á mos conciutadans fins á tant que la terra cobrirá mos membres alabant les coses dignes y sembrant lo blasme demunt de les qui sian males.

(Antistropha III.)

Com l' arbre creix ab les verdejadores rosades, la virtut s' aumenta entre 'ls dreturers y savis y s' alça envers l' humit ether. Los favors de l' amistat serveixen sempre y los suprems á la veritat sont en los travalls mas lo goig també

desija veure 's alçar devant sos ulls un monument que 'l testifique. O Mègas, tornar de nóu ton ánima

(Epoda III.)

no m' es possible puix lo compliment de vanes esperances es bojería, mas jo puch, mijançant les Muses erigir per los teus y per los Chariades una columna inmensa en honra dels peus dues voltes famosos de vosaltres dos. Jo 'm regositg al elogiar convenientment una acció; l' home ab sos mágichs cants mata les dolors de la fatiga y en altre temps y molt abans de les baralles d' Adrastos y dels fills de Kadmos l' hymne d' alabança existia ja.

Notes á la 8.ª Nemeónica de Píndaros.

Stropha I.— En aquest principi hi ha qui créu véurehi una alusió á la joventud del vencedor. Mas jo crech ab Sommer que l' intent de Píndaros fóu preparar per á lo que dirá, en l' antistropha següent, de les amors de Zevs y d' Aigina.

—*Asseyente demunt les palpébres.....* Horatius Flaccus en sa Oda xiij, del Llibre IV, també en parlant del amor exclama:

..... Ille virentis, et
doctæ psallere Chiæ
pulchris excubat in genis.

que 's pot traduhir: Ell, se recólza en les hermoses galtes de Chios (l' illa), esmaltada de vert y docta en l' art del Cant. No sé quina de les dues imatgens déu esser mellor y mes graciosa; jo confess' que no sabria quina triar.

Antistropha I.— La nympha Aigina filla del riu Asôpós, fóu arrabassada á Phliovs per Zevs, y d' allí transportada á l' illa d' Oinône, que més tart s' anomená Aigina; allá fóu hont li esdevingué ferse mare d' Aiakós.

— *Los guardadors dels tresors de Kypria.....* periphrasis pera designar los amors, ministres dels favors de Kypria (Vénus.)

—Per aquesta antistropha se veu be que es possible que 'l bon Rey En Jaume I de gloriosa memoria tengués present l' engendrament d' Aiakós, quan descrigué lo d' ell meteix que tots hem llegit en la sua autógrafa chrónica. ¿Y si li hagués inspirat Píndaros?

Epoda I.— No 's crega que Aiakós haja tingut cap dret de soberanía sobre 'ls reys d' Athenes, ni 'ls de Sparta. Entengas no més que Aiakós célebre per sa justicia obeít pels meteixos deus en ses sentencias, era l' árbitre entre les dissensions dels reys circumvehíns. Sabut es que la mythología lo collòca en l' Infern grech fent de jutje d' ánimes en companyía de Minôs y de Rhadamanthys.

— *La ciutat volguda* es Aigina.

— *Un hymne lydi instrumentat*..... En realitat, l' original diu : *una mitra lydia variada ab lo sò d' instruments;* pero no es més que una metaphora ja que en odes altres lo poeta usa la paraula στέμματα (corona) per hymne. Aquí la μίτραν (llatí *infulam*.) (vena ó cinta) es empleada perque está als genolls d' Aiakós y los suplicants duyan unes tires ó cintes en la má.— Cf. Tacitus. Histor. I, 66 : *Velamenta* (στέφανος) *et infulas præferentes*. La forma lydia era la usada en les pregaries.

Stropha II.— Kinyra, rey de l' illa de Kypros (Xypre) y sacerdot de Kypria (Vénus), fóu fill de Kilix y pare de Adôn (Adonis); ses riqueses foren tantes y tan grans que passaren en proverbi entre los hellenis, com les de Cresus entre los Llatins. Com *molt y de moltes maneres se 'n ha dit.* (de Kinyras) lo poeta prefereix no parlarne més y per això s' atura.

Antistropha II. — Lo *fill de Telamon* fóu Aias, un dels heroes d' Aigina y dels mellors caps del seti de Ilion. Mes avall explica lo perqué 's suicidá y com ; y per á mes detalls vide Homer, Iliada, rapsodia xviij, vers 318, et passim. No 's confonga ab l' altre Arias fill d' Oileos.

— *Los codolins secrets*... equival als *vots secrets*, puix les votacions se feyen secretes, tirant cada un dels que hi prenian part un codolí (palet de riera ó de mar) blanch ó negre.

Antistropha III. — *Lo goig també desitja veures alsar devant sos ulls un monument*... Aqui segons, Mr. Sommer. Píndaros vol dir que lo poeta no 'ns fa un servey menor que 'l dels amichs en los travalls, ja que ell satisfá nostres desigs perpetuant ab los seus cántichs lo recort de nostres gestes.

Epoda III. — *Chariades* indica la reuniò de les familïes φρατρία) de que formava part la de Mégas pare de Deinis.

—*Los péus dues voltes famosos de vosaltres dos*, de que parla lo poeta son los de Deinis y los de Mégas, guanyadors, quiscun dels dos de una victoria, (per aquet fet doble) empero no de cap manera de *quatre victories* com alguns volen suposar, puix en aquet cas caldría atribuir una victoria á cada peu dels dos per sí sol, lo qual ja 's veu que es imposible.

— *L' home ab los mágichs cants*.... Una manera de comparar la poesía empleada per lo meteix Pindaros en la III *Pythica* vers 51 y per Homer Odysseia, XX, 457.

— Adrastos fóu lo fundador dels jochs de Nemea, de lo que s' en deduheix que l' hymne d' alabança existia de tot temps ja en les etats heròiques.

Johan Montserrat y Archs.

LA DERRERA ESPERANSA

A UNA MORTA

La tristesa ab mí s' aplega,
l' alegría ja no 'm vol...
Amor no 'm resta en la vida,
ma esperansa es sols la mort.

Ja en mon pit desitxs no hi naxen,
ja no hi crexen ilusions,
ja 'ls recorts son cendra viva...
Tot quant amava ja es mort!

Ni 'l passat mon pit sorolla,
ni 'l mou l' esdevenidor:
un gros vel de sarja negra
damunt d' ell ha estès la mort.

Tan sols dins mon pit ressona
lo breu batre de mon cor,
com les petjades d' un viu
dintre la tomba d' un mort.

A cada petjada seva
més lluny me sento del món...
A cada petjada seva
un' altra 'n dona la mort.

Per ço ses petjades conto
posada la má en mon cor,
qu' es per mí ab ses bategades
lo rellotje de la mort.

Ahí' ab pahor les contava,
mes avuy les conto ab gotx,
qu' un pas més prop tinch la vida
si un pas més dona la mort.

La vida d' est món m' enuja,
qu' en est món no viu mon cor;
y puix tu la vida 'm portas,
¡ beneyta sías, oh mort!

Silvino Thós y Codina.

Jugador que pert,
mal home.

QUI PERDONA SERA PERDONAT

Los anys de ma jovenesa
ne foren ben dolsos anys,
dolsos anys plens d' esperança,
richs de fe y de caritat.
Ab cor de nin jo en Deu creya,
veya per tot son nom sant,
en cada estel un sagrari
y en cada mont un altar.
Mes un jorn, del Pirineu
saltantne los pichs gegants,
devallaren veus estranyes
fins al sol de nostres llars:
parlaven dels drets del home,
de Deu y del seny humá;
com l' ergull me afalagaven
jo las escoltí engojat,
y estols de gelades boyres
me abrigallaren lo cap
y 'l dupte, botxí de l' ánima,
tantost ¡ay Deu! m' ofegá.
Llavors entorn meu mirantne
ja no vegí ¡malaurat!
ni en cada estel un sagrari,
ni en cada mont un altar.
Esperits dels falsos sabis
que m' ensenyáreu á duptar,
puig que 'l foch del cel no us crema
jo us perdono de bon grat.

A la entrada de la vida
n' hi té l' amor un palau;
si be tots rihent hi entran,
tantost tots n' ixen plorant.
M' hi portaren somnis d' ángel
desde mon bressol d' infant
y 'ls somnis que allí 'm bressaren
foren somnis de damnat.
De sos jardins sentint flayre,
de sos jardins volguí un ram;
mes ¡ay! les flors qu' hi cullia
s' esfullaven l' endemá.
En exa vall de amargura
n' hi té lo amor un palau;

si ma derrera esperança
hi ha fet son derrer badall,
lo mal que m' has fet, nineta,
nineta, que Deu te ho pach;
si en lo cel Ell no 't perdona,
jo 't perdono de bon grat.

Sol d' argent qu' enlluhernava
sobre 'l mont coetejant,
esbarts d' homens que 'l seguian
frenètichs, desatentats;
tot axò una tarde trista
vejí passá' al meu devant,
recolzat á les finestres
de ma caseta payral.
Deyan uns qu' era la gloria,
altres lo poder humá,
molts que n' era la riquesa
del desitj etern fornall,
y tots, cobejantlo, creyan
qu' era la felicitat.
Jo també 'm llensí á seguirlo
entre 'ls altres barrejat,
y jorns y mes jorns corriam,
perdent l' esma á cada pas,
de la vall á la montanya,
de la montanya á la vall,
y lo sol sempre fujía
y no l' atrapavem may;
y axis passaren molts dies
y axis passaren molts anys
volguent trobar en la terra
lo qu' es tan sols d' allá dalt.
Somnis plens de cobejança,
bambolles d' un gorch de fanch,
si de mon Deu m' allunyareu,
jo us perdono de bon grat.

Entre 'ls llamps de la tempesta,
d' un barranch á altre barranch,
la buydor sempre al derrera
y la mort sempre al devant;
á palpentes com un cego,
pobre cor meu malhaurat,
pel rocám d' aquexa vida
camina caminarás.
Si 'l cel vull guaytá' en ma pena,

lo cel no puch ovirar,
que 'l món me gita á la cara
tot un infern de pecats.
Del relotje de ma vida
va á caure ja 'l derrer grá;
¡ay mon Deu! no 'l dexes caure
fins que m' hajes perdonat.
D' aquexes feres que 'm cercan
tan sols Tu me pots lliurar,
ab Tu, Pare Etern, m' entrego,
Deu de mos avis ¡pietat!
Si jo he perdonat als altres
y sols ne só un tros de fanch,
Tu qu' ets Deu, font de clemencia,
Tu també 'm perdonarás!

Anicet de Pagés de Puig

TRADUCCIO

Adeu, María; me 'n vatx á fora;
los metjes diuhen qu' axò 'm convé.
Si al despedirme ja 'l cor t' anyora,
quan sol me trove, què no faré!
Es ben estranya ma malaltía
qu' al teu devora no 's pot guarí'
Me 'n vatx á fora y adeu, María,
préga per mi.

Quan vejas caure la fulla morta
qu' arrenca als arbres un vent gelat,
com animetes que 'l temps s' emporta
pet engolirles l' eternitat;
quan l' aureneta de Morería
cap á sa patria torne á fugí',
y á mitja tarda s' acabe 'l dia,
préga per mi.

Mon foch s' apaga; á les primeres
plujes d' Octubre jo seré mort;
ja no hatx de veure més primaveres
que la florida del teu recort.
Mon amor guárda dins ta memoria,
com dins ton llibre mon mordují...
Si vols guanyarme l' eterna gloria,
préga per mi.

F. Matheu.

A MA FILLA

¡ Qui 'm diría, ma filleta,
vida de la meua vida,
que dexarías mos brassos
y en el cel t' en pujarías!
Qui 'm diría, ma filleta,
que del cel no tornarías
y que ab lo cor ple d'angoxa
ta mare al món romandría!
Qui 'm diría, ma filleta,
que mos ulls ja no 't veurían
ni entre l'ombra de la nit,
ni á la clara llum del dia!
Qui 'm diría, ma filleta,
que sense tu 's tornaría
lo món estreta presó
restant jo en ella captiva!
Ay, qui fos nubolet blanch
que á tota pressa s'enfila!
jo per l'espay, filla meva,
més propet de tu estaría.
Qui fos lo pur blau del cel
ò l' estrelleta que brilla!
tal volta, filleta meua,
entre 'ls ángels te veuría.
Qui fos de la flo' 'l perfum!
qui fos del cant l' armonía!
qu' es ben cert, filleta meua,
que al teu costat volaría.
Qui fos l' Angel de la guarda
que te feya companyía!
qui fos l' ánima salvada
y no l' ánima captiva!
Aucellets, voláu, voláu,
voláu y feys llarga vía,
y quant sereu molt amunt
sentireu gran melodía...
Los angelets son que cantan
á la presencia divina.
Aucellets, cuytáu, cuytáu,
que jo us acompanyaría...
mes ah! me faltan les ales
per aná' á trobar ma filla.

Mos missatgers vulláu esser
y digáuli de part mia
que la crit perque l' anyor,
la crit de nit y de dia.
Digáuli que per mí prech
y que 'm guart una cadira,
puix qu' es l' ánima salvada
y jo l' ánima captiva!

VICTORIA PENYA D' AMER.

Qui vol hi vá,
qui no vol hi envía.

LO NOM DE MARIA

ORIGINAL DE MANZONI

Tota callada á un mont pujava un dia
d' un menestral de Natzaret l' esposa,
cap á l' alberch gloriós no vista anava
d' una velleta en cinta.
Y aprés lo Deu te guart á la que ab festa
y ab reverencia la rebia y honra,
dix, llohant Deu, mon nom será per sempre
de benaventurada.
Ah, ab quin escarn llavors la profecía
llunyana haguera ohit l' actual superbia!
oh tart seny nostre! oh previsió enganyosa
de l' impietat humana!
Avuy que som nosaltres testimonis
de que 'l temps va respondre á ta paraula,
guardats per santa amor, nats á l' escola
de celestial doctrina,
Oh Verge, avuy sabem qu' Ell sol va atenyer
la gran promesa que ab lo bell *magníficat*
Ell posá en lo teu cor: sant per nosaltres
es lo teu nom, María.
Sembla que 's diu Mare de Deu al dirlo:
salve oh María! que á ne 'l teu s' iguali
quin nom hagué jamay mortal persona
ni que acostars' hi puga?

Salve oh María! d' aquest nom la flayre
quin segle incult no ha respirat ab gloria?
quand de pares á fills no 's va trametre?
quins mons ni quines aygües
No invocaren eix nom? — La terra antiga
no ha sigut sola en axecarte temples,
també la de Colon endevinada
t' exalça com aquella.
Deçá y dellá dels mars, en quins selvatjes
deserts se cull la flor desconeguda
que 'ls esglaons de tos altars pacífichs
ja perfumats no tinga?
Oh Verge, oh Mare del Senyor Santíssima!
quin nom tan bell te guarda tota llengua!
mes d' un poble soberch s' avana y honra
de que li sigas Mare.
A Tu, quand ix y quand s' amaga 'l dia
y quand lo sol mes resplendent se mostra,
saluda 'l bronzo sant, y les piadoses
gents s' axecan á honrarte.
En lo espavent pahorós de la nit fosca
t' anomena l' infant: á Tu tot tremol
quand creix brugint furiosa la tempesta
lo navegant se gira.
En ton cor de regina la donzella
sa llágrima menyspreada dexa caure,
y t' diu de s' ánima inmortal l' angoxa,
benavirada Verge.
Perque ab igual misericordia escoltas
de richs y pobres la oració y lo planyer,
no ab la inhumana distinció cruelíssima
que lo mon acostuma.
Tu un jorn també plorares, Mare Verge,
y est plor jamay del temps podrá esborrarse:
encara ara se 'n parla cada dia,
y ja han passat tants segles.
Se 'n parla encara cada dia ab llágrimes
per totes parts: de tota gloria teua
ab Tu la terra se 'n alegra encara
com d' un fet d' aquests dies.
Axí de tota llahor devía esser
de Deu la Mare en aquest mon la digna:
tant va al Senyor d' esta donzella hebrea
l' enaltiment complaure.
Oh raça d' Israel, en mort cayguda
ò esquebrantada per tan llarga ira!
no exí la que tenim en tanta honra
de la vostra nissaga?

No es lo seu tronch David? Ab Ella estava
lo pensament de vostres vells profetes,
quand los trofeus cantaren de la Verge
sobre l' infern alçantlos.
Donchs invocau son nom, dient ab nosaltres:
salve, dels afligits salut y gloria,
clarejant com lo sol, com l' host terrible
renglerada en batalla!

MIQUEL V. AMER.

SORT DE LA SORT

Una tarda, la muller de l' Hodjá renta la bata de son marit y l' esten sobre una corda en lo jardí. Lo marit arriba á entrada de fosch y creyent veure en lo jardí un home ab los brassos estesos, gelós y enfurismat, li dispara una fletxa, tanca desseguida les portes y 's fica al llit.

Al dematí, al obrí' 'ls porticons, veu la bata traspassada per la seva fletxa y esclama cayent de genolls:

— Gracies, Senyor! si hi arribo á ser dins!

(Traduhit del turch.)

IDEAL

Era jove l' escultor
y tothom d' ell ja parlava.
Sens familia se trobava
y d' amichs desert lo cor.
May l' havía seduhit
de cap dóna la bellesa;
y ell era font de tristesa,
sospiraba dia y nit.
Si algú oferta d' un caudal
per una estatua li feya,
« no pot ser, travallo - deya -
en la mev' obra inmortal. »
Y era cert, lo delit seu
en son estudi 'l tenía:
allí ab afany esculpía
un gros marbre blanch com neu.

Feya, lo marbre trencant,
eixir formas delicadas,
com riquesas amagadas
va l' avar desenterrant.
Aquells sospirs foren plors
quan ell va veures formada
verge hermosa recolzada
sobre un llit d' herbas y flors.
Venus era per l' encís,
mirada d' ángel la seva:
igual devía ser Eva
quan nasque en lo Paradís.
Cada volta ab mes pasiò
ell travallava en sa feyna;
l' estatua, á cada cop d' eyna,
adquiría una expressiò!
Mirá fet son ideal bell
l' artista ple de ventura,
aixis mateix la figura
semblava guaytarlo á n' ell.
Com si una especial virtut
li fos dada, al esguardarse,
aparentava animarse
aquell marbre fret y mut.
En alas d' un amor cech,
alsant los brassos en l' ayre,
s' hi llansá l' imaginayre
exalant un trist gemech.
Quan l' estatua va tocar,
lo cor ell sentí gelarse,
y d' allí no pogue alsarse,
ni may mes va sospirar!

ANTONI CARETA Y VIDAL.

Una vida, dues vides,
quantes vides teniu vos?
vos teniu la meva vida
y la vida de tots dos.

¡AMOR!!...

Ja tinch vint anys ¡oh mare benvolguda!
¡Vint anys ne compto ja!
Vint anys que 'm diuhen ab sa llengua muda
que may lo pler mon cor endolcirá!

Los compto ja, y acut á ma memoria
lo que un jorn me vau dir:
— L' arbre de ditxa, de plaher, de gloria
quan comptarás vint anys veurás florir.

Quan esta etat arribe, una donzella
de mí 't fará oblidar;
lo brill de los seus ulls será una estrella
que al sol de mon amor fará eclipsar.

Y ab ella gosarás de plers dolcíssims
frisós, ab gran anhel
sens recordar, fill meu, que més puríssims
son los que 't guarda lo meu cor fidel!... —

Y rés d' aixó n' es cert, mare estimada;
vint anys ne compto ja,
mes ¡ay! ¿essentne jo planta arrelada
en vostre cor, podríaus oblidá'?

¡Jamay!... Res fá que l' arbre aquell que 'm deyau
florida no haja tret;
que tots los plers que pera mí preveyau
los haja 'l buf de la dissort desfet...

Que si bé es cert qu' esta dissort ni un' hora
de mí allunyarse vol;
que si bé es cert que lo meu cor ne plora,
no 'n es pas menys que vos sou mon consol.

No 'n es pas menys que quan de la tristesa
veyeu que bech lo fel
tot mitx rihent ab célica tendresa
vessáu dintre mon pit rich doll de mel.

Y encare que 'l bon Deu fés que algun dia
vejés l' arbre florir,
no per ço jo d' amarvos deixaría
¡ay nó, mil voltas nó; primer morir!

Primer lo Deu del Cel prenga ma vida
que jo vos negue un bes,
que us deixe ab lo meu cor de tindre unida,
ma estimació ha d' ésser infinida,
ma estimació no pot morir may més!...

Claudi Omarch y Barrera.

Barcelona 27 de Juliol de 1879.

CARITAT

En un poblet de Fransa, que per causa d'un gran axut havía quedat en la miseria, hi havía un Rector, un sant home á qui tothom estimava y venerava, y qu'era l' encarregat de repartir de casa en casa les caritats que li enviava 'l Gobern y algunes persones compassives.

Y aqueix Rector al passar la caritat, entrava cada dia en una mala barraca bon tros en fora de la població, hont hi vivía un pobr' home vell y sol y malalt sense companyía de persona vivent; no tenía familia, ni amichs, ni ningú 'l tractava per sa escessiva miseria.

Un dia, quan lo Rector li hagué dexat la racció acostumada, lo pobr' home, després de molt duptar, demaná si se li podría doblar la racció ò aumentarli un poch, perque no li bastava.

—Com s'enten?—contestá 'l Rector.—Y donchs, que hi há algú més que vos en aquexa barraca? jo 'm pensava que vivíau tot sol.

—Senyor Rector,—feu lo malalt—jo visch sol, si es viure sol el no tenir companyía de persona humana; pero no hi visch, si un animal pot ser lo company d'un home. Miri, senyor Rector, tinch un gos que fa vint anys que no 'm desampara, qu'es mon únich amich, mon company de viatje, lo guarda de ma humil barraca; ab ell me partesch la racció de caritat que voste 'm porta, y si per un es curta, què será partida entre dos? Pobre Lleyal! es tan bo!—

Y 'l gos qu' al sentirse anomenar sortí de son jas, aná á posarse entre el Rector y son amo. Aquest tot acariciantlo, continuá:

—Lo veu? pobre Lleyal! está flach com jo. Vostè qu'es tant bo, no trovará una manera per fer que la racció no sia tan escassa?

— Lo que vos demaneu — respongué 'l Rector — es una falta d'humanitat. Vos sabeu que les caritats son poques y que no bastan per tothom, y no es just que per menjar una bestia dexe de menjar una persona. Axo no pot ser. Vos mateix feu molt mal en dar la meytat de la racció al gos. Axò no pot anar. Alimenteuvos bé vos (que per axò es la caritat) y dexeu al gos que se la campi y sino que 's mori, qu' al capdevall més val ell qu' un home. Axò no es tenir caritat. —

Al malalt semblá que les sanchs li muntessen al cap; se li enrojiren los ulls, ja inflats, y al últim escapantli les llágrimes, esclamá:

—Però y 'l meu Lleyal! ell morir! ah, nó: ell ha de viure; jo li donaré tota ma racció; jo vull que visca, jo vull que visca! si no ¿qui 'm ploraría al món quan me morís!—

Al sendemá 'l malalt tenía la seva racció; lo Lleyal ne tenía també un' altra. Era la del Rector qu' aquell dia no menjá.

UN NOBLE DE L' ETAT MITJANA

(FRAGMENT D'UN QUADRO HISTÓRICH)

Devall los murs de Girona,
de saqueig sedent lo cor,
de l' *Atrevit* rey de França
s' hi accampa forçuda host.
¡ Molts jorns fá que la setían
la ciutat d' inmortal nom;
mes de guardar ses muralles
prou ne sap en Ramon Folch!
Així lo rey deu pensarho
quan dubtant del seu esfors,
al brau capdill de Girona,
hi ha enviat lo compte Foix.
— Lo gran rey Felip de França,
diu lo compte, al bon Ramon,
grans merces resol donarvos
si aceptau ses condicions.
De Girona 'l pas obriuli
y us donará tants honors,
que tan sols podrá en la terra
lo rey competir ab vos.

Del sagraments qu' us enllassan
ab en Pere d' Aragó,
del cardenal tinch paraula
de que os absoldrá de tots.....—
Més lo comte parlaría
fentne oferiments majors;
mes així diu lo vescomte
perdent irat la color:
—Al parentiu donáu gracies
si sens donarvos la mort,
pogué escoltar un Cardona
missatje tan deshonrós!
Honors diheu que 'm daría
generós vostre senyor,...
lo més gran, no pot cubrirne
lo mot que diu: traició!
Que 'l cardenal m' absoldría
de mon sagrament, si fós;
podría fins Deu absòldrem;
mes may m' absoldría jo!
—Ans de dar aytal contesta
esguardeu pe 'l vostre entorn;
socors ne rebrem de França,
dobles nostres forses son:
lluny acampa 'l rey en Pere
y en vá esperareu refors.....
—¿Quan als meus haveu vist batres
sens esser un contra dos?
m' ofen, comte, l' insistencia.....
es en vá afegí' un sol mot.
—D' un altre missatje encara
ne soch del rey portador.....
—Si en ell de infamies se tracta,
escusáulo, comte Foix.
—A lo rey Felip de França
cert patje enrahonador
del vescomte de Cardona
li ha contat ardent passió.....
¿Ne fora cert que Na Blanca
del fer capdill fós l' amor? —
Endressant aytal pregunta,
ja lo comte esguarda ansiós:
en lo rostre d' en Cardona
hi es com grana la rojor.
—Quan ab noble amor s' estima,
alt pot dirse, comte Foix.
Digáu á lo rey de França,
que á Na Blanca aymo ab lo foch

del que per volta primera
als trenta anys, sap qu' es amor.
Que sé prou que mon martiri
no ha d' obtindre al món conort.....
somni es qu 'm dona vida.....
de servarlo, lliure 'n soch.
— Lo meu rey que bé us estima
donarvos vol complert goig :
entrada dáuli á Girona,
y sereu de Blanca espòs. —
Ab ben marcada fermesa
ha parlat lo comte Foix,
y are sí que lo vescomte
ha perdut bé la color.
Mes tan sols un instant resta
abaixat son noble front
y així diu tot esmicantne
dins lo cor ses il-lusions :
— Les mullers de los meus avis,
espill sentne del espòs,
faelment els reflectían
les fermes lleys del honor ;
aymo, comte, á la princesa
ab may sentida passió ;
mes mal espill per mi fora
si aymar pogués á un traydor ! —
Y de son sitial alsantse,
lo cor partit, ferm lo cos,
altiu li signá la porta
á lo comte embaixador :
mes tantost de ses petxades
s'estingí lo remor fons,
la carn del pit unglejantse,
digué : — Pátria ¿ que més vols ?

Dolors Monserdá de Maciá.

Agost de 1879.

Tramontana
no té abrich,
y home pobre
no té amich.

LA BOJA

L' auba ja apunta ; íssa la vela,
vés á pescar,
las brisas frescas sols amanyagan
l' aygua del mar.

Lo vent t' ajuda , prest aparèlla,
mártxa al instant ,
íssa la vela , qu' avuy la pesca
será abundant.

Molt te capfica lo cap de boyra
que va venint ,
res, pit y fora , que tos fills ploran
de fam patint.

Pe 'l vent empesa , barca velera ,
lluny anirás ;
si 's manté sempre la mar tranquila ,
pesca farás.

Vés mar endintre , que 'l vent t' ajuda,
brau pescador,
y per tu prega dins ta cabanya
la teva amor.

Lo sol ja brilla , lo vent ab forsa
se sent bramar :
¡ ay de las barcas , que mar endintre
son á pescar !

Tota la platja de gent s' omplena
qu' ab ansietat ,
perque 'l vent calmi , prega á la Verge
del Montserrat.

Vora la platja , agenollada
ab dolor greu ,
hi há una dona que plora y prega
pe 'l marit seu.

Ab la bonansa de matinada
se va enganyar
y ara ab sa barca lluyta ab las onas
en alta mar.

¡ Ay ! combatuda resta sa barca
pe 'ls elements;
la pobre dona plora y sospira
ab dol inmens.

Lo vent contrari costas enfora
la barca empeny ;
la pobre dona, riu, balla y canta.....
¡ ay ! pert lo seny.

Vora la platja de Badalona,
cada matí,
hi há una dona boja que crida
fent enterní'.

— Tórname 'l prompte, lladre de vidas, —
crida á n' al mar,
— si no me 'l tornas, dins tas entranyas
l' haig de cercar. —

Y riu, y canta, y 's desespera
plorant ab fe :
las pescadoras que se la miran
ploran també.

La quitxalleta que cull petxinas,
mostrantla diu :
— ¡ Mireu la boja de Badalona
com canta y riu ! —

Y quan las barcas de la pesquera
van arribant,
— Ell no vé encara ! — la boja esclama,
y fuig plorant.

Dalt d' una roca que las onadas
van á besar,
s' estava un dia la pobre boja
mirant al mar.

Suaus las onas mormolejavan,
y ella esclamá:
— Si... sa veu sento... diu que no esperi...
qu' ell no vindrá...

Diu que m' espera y qu' ab ell vagi
si amor li tinch...
tos brassos òbram, espòs de l' ánima.
ja vinch, ja vinch...—

Obrint sos brassos ab alegría
se tira al mar
cridant joyosa: — Dins tas entranyas
l' haig de cercar.—

Hi corregueren pera salvarla...
fou en vá això:
ja n' era morta; pregueu per ella.
¡ Deu la perdó !

Manel Ribot y Serra.

Sabadell 1879.

LA CALDERA PARTERA

Un dia, l' Hodjá enmanllevá una gran caldera á un seu vehí. Quan se 'n va haver servit, hi ficá á dins una caceroleta y la torná.

— Còm es que hi há la cacerola dins? — digué 'l vehí.

— Oh, es que la caldera ha parit.

Y donantse per satisfet lo vehí, prengué la caldera y la caceroleta.

L' endemá, l' Hodjá torna á enmanllevarli la caldera; però passava 'l dia y la caldera no tornava á casa son amo. Al últim aquest la reclamá.

— Ep, mestre: y la caldera?

— S' ha mort.

— Còm s' enten que s' ha mort?

— Sí: de sobrepart.

(Traduhit del turch.)

SOBRE 'LS IDILIS

DE MOSSEN JASCINTO VERDAGUER

Amunt, en el Carmel
hi há un jardí del cel
en esta vida.
Voreta sos rius clars,
l' Esposa dels Cantars
hi defallía.

Los rius hi son dolçor
de llágrimes d' amor,
amor divina.
Los extasis süaus
s' hi breçan en llachs blaus.
entre celistia.

Allá 'l seráfich chor,
allá les arpes d' or,
qu' á Deu subliman,
l' angelich vïolí
que San Francesch ohí,
que l' esmortía.

Entre armonía y llum,
allí vola perfum
de flors y mirra;
y son allá les flors
corets de verge, cors
d' olor divina.

Lo Jardiner en cull;
cad' una que n' escull
al cel l' envía,
y dins la llum del cel,
cad' una es un estel...
brilla que brilla.

¡Oh Paradís tancat,
verger de castedat,
hort de la vida!
bé estás en mitx del món:
los sabis qu' ara hi son
no 't trobarían.

Ay ! aquí baix estant,
tot sembla lo puig sant
    un' aspra timba,
rocam sense verdor,
y 'l caminoy millor
    tot una espina.

Quí hi pujará volant?
Ni l' águila gegant
    es prou ardida :
per divinal favor,
les ales de l' amor
    sols hi arriban.

En dies del temps vell,
del Paradís tan bell
    noves venían ;
y 'ls Sants, místiques aus,
dúyan ab veus süaus
    sa melodía.

Mes ara ¡ oh Deu ! quí 'n sab ?
Lo món no 'n coneix cap
    de veu divina ;
y 'ls cántichs de Jesús
ay ! ja no alegran pus
    la terra impía.

Quė dich ? En la remor
del vent y la maror,
    un' au refila :
del món no es eixa veu.....
¿ Será Joan de la Creu
    que vé y sospira ?

No. L' au qu' ara sentiu
té vora 'l Ter lo niu :
    d' allá es exida.
Volá al hort del Carmel
y nos torná del cel
    la melodía.

¡ Salut, cantor diví,
poëta serafí
    que 'l cor encisas !
Polsa ton sistre d' or
tu fas renaxe' al cor
    vida de vida.

Amich, canta l' Amat,
vessa en el món glaçat
tendresa viva.
Tu fores l' escullit:
tu de Jesús al pit
lo cap reclinas!

Miquel Costa y Llobera.

Molt alteta sou pujada:
ja vindrá que baxarèu;
baxarèu de branca en branca,
entre 'ls meus brassos caurèu.

LOS DEBERS DE CADA HU

— Abella trevalladora
tu que aspiras tot mon sér,
¿qué fas de ma dolsa aroma,
de mon suau fresch alé? —
Aixís deya en la raureda
un romaní tendre y bell
á una abella pulida
que volejava entorn séu.
— ¡Oh dolsa y bella floreta!
no es pas vá m' afany per cert,
jo xúclo ta dolsa esencia
per ferne llum pel bon Déu,
y perque serveixi als homens
en richs pans de bona mel.
— Pren ma vida, hermosa abella,
pren ma vida y tot mon sér,
ja que aydantnos l' un al altre
podém cumplí 'ls grans debers
de servir á un temps als homens
y rendí' un tribut á Déu.

María de Bell-lloch.

Barcelona 25 Novembre 1878.

L'ARCH D'EN MIRAMBELL (*)

L' arch den Mirambell havia sigut sempre un dels carrers mes tranquils de Barcelona; ronech, estret, sense pretensions y de poca passada, parexia com si ja estigués content del lloch modestíssim que desde sigles ocupava en la Ciutat, aconhortantse de la seva sort, ab la que tenia un sossego y quietut relativa que podrian haber estat complertas si 'ls carreters que hi trafiquejavan no haguessen tingut certas costums massa baladreras en los seus tractes ab los animals.

Lo vehinat que anys enllá hi habitava, era axins, del bon *tuntum*; compost d' una classe de gent felissa acostumada com se sol dir á tirarsho tot á la esquena, guiats per la reflecsió filosòfica de qui ha fet avuy ferá demá.

Podrian constar en las epocas de las casas los noms dels propietaris del vehinat, com es segur que hi constavan: però 'l verdader amo del barri (escepció feta de drets legals, cárregas, censos y lloguers), era lo senyor Ignasi Roca mes conegut per lo sastret. Éll se cuydava de la Capella de Sant Cristòfol establerta dessota la volta del carrer; ell recullia las caritats dels devots y 'n disposava segons millor li esqueya: un any, per la festa, lo rosari era ab música; l' altre ab veus solas; lo de mes enllá ab música y veus y una encesa, que tot resant la gent 's cuydava á enlluernarse. La capella may la tenia al seu gust: tan aviat mudava las cortinetas de ruans per altras de damás, com baratava 'ls jochs de palmatorias dauradas ab colradura per uns candeleros de llautó; quan vá poguer sustituhir las coronas de llauna de Sant Cristòfol y del *ninyo* per unas de plata, llavors haguera volgut tornarlas á cambiar per altras que fossen d' or massís; de modo que sempre anava per mes y en la capella tant amo n' era ell com lo Sant Cristòfol.

*
* *

La diada del Sant, tots los anys solia solemnisarse ab variadas diversions. La capella 's trasformava: un dosser blanch ab fullas de llorer escampadas s' estenia pe 'ls costats del ninxo, y un pabelló carmesí ab serrells d' or coronava la imatje; un arch fet ab canyas verdas li servia de portalada, y á terra de catifa un escampall olorós y senzill de murtra y espígol ab brotets de romaní.

Això no hi mancava may ¡qué havia de mancar! si parexia que 'l Sant Cristófol y 'l bon Jesuset estimavan tant

(*) Premiat en lo Certámen de la Mercé del present any.

aquell present de silvestres olors, que any per any, en lo vehinat, s' hi conexia l' aument de ventura, de pau, y de bon viure qu' en pach de tanta devoció 'ls hi aconseguia lo seu tutelar. Resultava ademés que en la festa, si un any la encesa sobrepujava á la del anterior ò lo rosari 's cantava ab acompanyatje de fagot y violins ab contrabaix ningú hi tenia res que dir; ho disposava 'l sastret, ja no hi havia dupte: era lo mes acertat. Però la sortija sempre 's feya ab gran magnificencia que ab altra cosa no hi transigia la canalla, y 'ls pares, per debilitat pot ser tampoch!

Allí las peras hi anavan á dojo; l' aygua á vessar; las sorts á repetir; en gros las tamborellas; y 'ls crits y la tabola que movian la quitxalla passavan de la mida; y de tant en tant s' esqueyan cáurehi algunas catxetas aparelladas mes qu' escadusseras, buscant amparo en las galtas d' aquells entremaliats bordegassos com per calmarlos lo seu bullició axeriviment.

*
* *

Las cadenas de papers de colors anavan en zig-zag d' una banda de paret á l' altra; los salomons de coll llarch ab cercol de canya guarnits ab serrell de paperinas enriquian l' adorno del carrer y 'ls llargandaixos fets ab billets de las extraordinarias del Hospital y dels Empedrats se ventejavan desde 'ls tercers pisos brandant y ondulantse ab molta gracia com si 's despacientessin esperant veure la sortija. Lo sol, al devallar cada dematí al carreró tenia una sorpresa y 's quedava tan encantat ab aquella colorayna, que al anarsen, algú sospitava qu' ell mateix se cridava á part y 's deya: demá tornaré per veure com *indagan* la sortija aquexos plagas *d' en Mirambell.* Y quan venia la nit parexia que foradessin los núvols y milions d' ulls curiosos guaytessin á la terra per veure la festa de Sant Cristòfol que *per anys* se celebrava en lo mencionat carrer.

*
* *

A quarts de cinch de la tarde 's comensava la funció; los xicots del barri, arremangats de brassos y camas corrian ab las galledas plenas d' aygua á buydarlas dins los cubells; lo senyor Ignasi hi abocava las peras, un baylet ab lo mánech de la *baduquera* las remenava ab desfici no deixanne sossegar ni una. Lo burgit y la saragata comensava. Los crits y 'ls renys del senyor Ignasi eran inútils per posar ordre entre aquella canalla somoguda y mal-creyenta; una munió de brassos y de baduqueras entravan dins del cubell á la barreja; si alguns las treyan ab un grapat de peras, altres se

'n enduyan plantofadas, sino venia qualsevol mal intencionat que tirant violentament una escorxa de meló dins lo cubell axecava tal surtidor d' esquitxos que revestian d' ayguа á tothom y feyan fugir á l' hora 'ls culpables y als ignocents. Era en vá que lo senyor Ignasi prometés que l' any vinent ho compondría d'altra manera, que no hi hauría escándol, però axins que arribava la diada, com més exactas prenia las midas més bulla y escándol en resultava.

Per últim, los xicots, be ò mal s' arrengleravan al extrem del carrer y prenent branzida arrencavan á corre ab la baduquera en l' ayre y al passar devant del cubell li enfonzavan ab violencia, y entre bonas y esgarradas s' omplian las pitreras de fruyta y de mullena.

Seguia després la famosa sort de la paella en la que, per arrencar la mitja pesseta, de temps inmemorial hi tenian la privativa los xatos sobre 'ls de nas ben format, be qu' en recompensa s' enmascaravan tots los planos que tenian á nivell d' aquella part de la fesomia. La sort de trencar l' olla també era molt distreta, tant, que á vegadas queya alguna garrotada fora de lloch y malmetia 'l cap d' algun ignocent que estava ben segur qu' anch que li tornessin á badar no n' exiria cap pessa de dos.

La del plat de cendra era diversió una mica bárbara, de modo que moltas mares no hi dexavan concorre als seus noys, y s' en gaudia algun ganapia que acostantse al plat ab una infló de galtas desarrollava tal buf que ni 'l llevant que sol fer darrera la Catedral.

Venia luego la *corrida* de sachs y era cosa de veure als xicots ficats allí dins fent saltirons y tantinas quan ensopegavan no logrant valerse dels brassos per reparar la cayguda, y de quina manera tan seguida se 'n anavan per terra, y ab la vivòr que s' axecavan perque 'l del darrera no 'ls guanyés per má.

Y no 's cregui ningú que aquexas sorts se fessin ordenadament; allí tothom era amo, lo qual vol dir que no s' entenian; la gent dels balcons guiavan ab los seus crits al que volia rompre l' olla; axò feya que algun cop lo noy que per instint anava ben guiat, ab tantas advertencias perdés l' esma y quan se pensava tenirho afinat etxegava la garrotada que no 's detenia fins á terra; 's treya 'l mocador dels ulls, y tot sofocat buscava l' olla per veure de quants gruxos l' havia errada, y generalment quan mes á la vora la tenian era darrera l' esquena. Aquestas bromas dels vehins dels pisos ocasionavan algun disgust perque 'ls pares se dolian del ridícul mes que los seus fills y de baix á dalt del carrer se cambiavan unas franquesas y unas llatinadas que si no 's deyan xerrayres y tafaners directament s' ho venian á dir en comú, y d' aqueix modo encara 'n resultavan mes d' agraviats.

*
* *

La sortija s' acabava avans de ferse fosch; á l' hora baxa encenian los salomons y las bombas de paper; los vehins, en havent sopat exian á pendre la fresca en lo carrer contemplant las lluminarias ab lo mateix embadaliment que si fos la primera vegada de vèurelas. Mes tart encenian los ciris de la capella y los fanalets de l' arch de canyas verdas; lo Sant se destacava entre tantas llumenetas, ab sa corona nova, un pomet de flors dalt del gayato y 'l Jesuset parexia que somrigués de ventura veyent als seus peus tot aquell vehinat devot qu' entre músicas y canturias li resava 'l rosari escoltant ab preferencia las veus tendres y cristallinas de la maynada que saludavan á Ell y al Sant ab goigs plens de ingènuas posadas.

*
* *

La capella ja no existeix; lo carrer se pot dir que ha desaparegut. Los vehins.... quí sab ahont son; tots abandonaren los antichs casulots, y 's varen escampar per la Ciutat cercant un altre estatge. Allí mateix hi van obrir un gran carrer y, adeu Capella de Sant Cristòfol, adeu carreró tranquil y solitari, niuhets del benestar, finestras regaladas ab sos testos verdejants y flayrosos d' alfábrega y moraduix. No mes sortijas, ni rosaris, ni diversions, tota l'alegría va marxar y no la cerqueu mes que ni 'ls llochs que tan sovint la visitavan existexen ja. Ara, una via esplendida ocupa 'l seti del antich carrer; las casas son luxosas, iguals, afileradas; la matexa faxa de sol las banya, y la mateixa amplada d' ombra deixan caure sobre l' empedrat. Totas son bonicas de fora, caras de lloguer, y de dins mesquinas y sofocadas: la gent hi viu encongida; en los interiors no gosan de la vista d' antichs jardins, per esbargirse tenen uns patis tristos trepats de finestras, coberts per tot arreu de caxas de plom en las que hi va amidada l' aygua qu' han de veure. No hi busqueu en lo nou carrer festas, rosaris, ni sortijas, cadesqú 's diverteix per son compte, los vehins no arriban á conexers casi may.

*
* *

Un vellet se sol aturar moltas vegadas en lo passadís que resta del carreró; sentat en la única botiga que hi queda, contempla las portas trenyinosas d' alguns magatzems; si desvia la mirada y guayta cap á vall — allí hont crusa lo carrer gran,— fuig lo dols somrís de sos llabis, suspira y ab

veu tremolosa murmura : ¡ ay carrer d' en Mirambell qui t' ha vist y 't veu !..

Emili Vilanova.

18 Agost 1879.

ROMANS

Com l' aucellet engabiat
que trist pels filsferros guayta
y lo cap tot colltorcent
y plegadetes les ales
gira 'ls ulls al ample espay
una elegía cantantne
y l' cor se li mitx parteix
si 's topa en sa eterna tasca
ab los alegres axams
que volatejant s' enlayran !
axís mon cor adolrit
se troba en presó ferrada
y esbatega per exir
y al cel guayta que més guayta
y ses cansons son sospirs
e himnes ses esperances !
No li plauhen , no , del món
les riqueses , ni les gales ,
orichalch qu' encega al pobre
qu' en ell ficsa ses mirades !
No 'l tentan , no , gracia á Deu ,
ni les sirenes , ni fades
que com ombra se desfan
quan hom' se pensa atraparles
dexant al cor la buydor
y 'ls ulls ennegats de llágrimes !
Ni vol de gloria cenyir
codiciades garnaldes,
cercle d' or per engrillar
á quí ergullós lo cap alsa,
puix de corones he aprés
esser molt humiliant carga.
Solsament unes pot ser
de l' esclavitut s' escapen
si son com les de Jesús
d' espines entrellassades;
cada trau obra una porta
per exhalar l' amor santa

y cada gota de sang
centes culpes deslliurades!
Ni 'l dimoni, ni la carn,
ni 'l món ab ses artimanyes
pot fe' oblidá' al esperit
qu' es desterrat de sa pátria!
per ço quan desconhortat
per llur continua migrança
veu al contemplar al cel
les ánimes que 'l traspassen,
no te pas aturador!
¡se frissa, l' angoxa 'l mata
y en deliri d' un etxís
que no s' explica ab paraules
crida á son Deu y Senyor,
reclama á la Verge Mare
l' ajut dels sants protectors
y del Angel de la guarda!
¡Y no 'n té prou! y als finats
hu per hu pietat els clama,
obliga als antepassats
per l' amor de ses entranyes,
y als fills, bossinets de cor
qu' al badarse s' esfloraren,
també 'ls suplica ¡pietat!
perque d'ací baix l' en traguen
y puga ditxós volar
al ample espay de la pátria!

. . . .

Qué n' ha d' esser de felís
lo moment en que la dalla
les lligadures rompent
— Esprit, diu, obra tes ales! —
Quin istant més deleitós
que costa tanta anyorança!

. . . .

Ab un tancar y obrir d' ulls
del temps dexar les distancies
y passá' á l' eternitat
l' eternitat mare pátria!
Allí hont lo ver no fineix,
ni la bellesa s' acaba,
ni la bondat may té fí
y l' amor tot ho embauma!
Trobarse ab lo bon Jesús
y María Inmaculada
y 'l chors d' esprits celestials
cantant lo sublim *hossanna*,

y ab tants d' amors qu' hem perdut,
y ab tants de sants y de santes!
Sortir de negre presó
y en plena llum esplayarse,
mallar per esser felís
ab afanys y agonía amarga
y en llach de felicitat
tot tant de sopte abismarse!
Cercar ab moltes suors
una ciencia ¡prou falsa!
y en lo sí de Deu llegir
tota la ciencia arcana!
Exirne d' aquesta vall
tant ben dita vall de llágrimes
y trobarse en lo jardí
de pastura regalada
ab les cinch fonts del Amor
ahont l' Anyell s' enmiralla
y quals aygues de salut
nodrexen en corrent clara
margaridoyes de llum
y roses d' eterna flayra!
Oh moment més desitjat!
Oh dolça hora y bé que tardes!
Quí pogués ara finar
y junt ab la mullé' amada
y ab los fills y esprits volguts
pujar á l' eterna pátria!

. . . .

¿Còm pot l' aucell alegrars'
empresonat dins la gabia!
¡Còm no ha de sospirá' 'l cor
per gosar la benaurança!

JOSEPH DE PALAU Y DE HUGUET.

13 Març 1879.

Qui té mossos y no se 'ls veu
se fa pobre y no s' ho creu.

BALADA

La sonora guitarra,
lo salteri graciós y lo llahut,
entrellassan sas notas

ab l' alegre gatzara
del jovent resolut,
que de cert finestral canta al dessota.

La multitut s' aplega
prop dels joves cantors, y en l' ombra, sols
queda una forma vaga
que suspira y gemega;
esprit de desconsol
que tantost apareix, tantost s' amaga.

Com un' ánima en pena,
com lleuger foch-follet, anguniós
se móu y giravolta;
de tant en tant refrena
son plant, y, cavil-lós,
las alegres cansons pareix que escolta.

Los instruments ressonan,
y tots cantan ensemps: — Prenda del cor,
deixa ton llit de rosas,
que en esta hermosa nit, tot convida al amor. —

Y en tant, una veu fonda,
crida: — ¡Com pots dormir, essent jo mort!
jo só 'l fantasma vago
que, sol, gemego en l' ombra;
só l' esprit de dissort
que tantost aparesch, tantost m' amago. —

Los cants de nou ressonan,
y tots dihuen ensemps: — Prenda del cor,
deixa ton llit de rosas,
que en esta hermosa nit, l' estimar es millor. —

Y en tant, fa la veu trista:
— Com reposarne pots essent jo mort!
jo só la negra sombra,
lo foch-follet sinistre,
l' esprit de desconhort
que 't vull veure dormir, dins de ma tomba!... —

De sopte una ratxada
de vent glassat, empeny lo finestral;
cavalcant en la boyra
va l' ánima penada;
l' hora ha tocat, fatal,
de travessá' 'l llindar de l' ample alcoba.

Sobre bell llit reposa
la donzella infidel, mitj sonriet;
entre somnis murmura
la follía amorosa.....
quan l' espectre, amatent,
en sos brassos l' estreny y alsa tot d' una.

— Meva ets ja, ma traydora,
y meva eternament; vina al fossar,
que, en esta nit hermosa,
de ma tomba á la vora
nos podrém estimar
dansant lo ball dels morts sobre las llosas.—
. . . .

Los cants encar ressonan.....
al lluny del lluny se sent: — Prenda del cor,
deixa ton llit de rosas,
y vina á dansá' 'l ball sens fré dels nous amors.—

AGNÉS ARMENGOL DE BADÍA.

¡ MORIR D'AMOR!!...

La dona que jo he estimat mes en la meua vida, tindria sobre uns setze anys. Alabar sos hermosos cabells negres, sos ulls blaus, aquella fina má qual contacte electrisava com una centella, seria fer un retrato semblant tal volta á la que haveu estimat, semblant á totas las donas exceptuantne á ma estimada.

Pero no cregau que haja mort; viu y la estimo encara, perque es impossible véurela sens aymarla; no es hermosa, pero hi ha en ella tantas cosas qu' encisan, la veu, la mirada, 'ls sospirs! Voleu saber com es? Pensau en aquella dona que un cop ó altre se haurá aparegut á vostra imaginació en la soletat de la nit, voltada d' una brillant aureóla y que haurá arrancat tal volta de vostres llavis aquestas paraulas: *T' estimo!*

Es una dona que diu esser fals lo vostre amor pera tenir lo dret de no correspondreus: una dona que 's veu dos dias pera plorarla dos anys, pera plorarla tota la vida, si un dia al naixer l' aubada no 's desperta ab aquest pensament: — ¡ Quant de temps que sofreix lo pobre jove! Si será cert que m' estima?

Al endemá de haver dit estas paraulas vos estimará..... Pero tal volta morireu aquell dia!

Perque 's pot morir d' amor; me compreneu? Sí, també 's mór d' amor!.....

Quan á través de las pradas, á la vóra dels rius, en la negror d' un bosch, vejeu un pobre jove, esgroguehit com un mort, anar d' arbre en arbre, caminar poch á poquet sobre las fullas secas, ab la vista fita en ellas; alsar després los ulls pera véure un raig de llum pura, creuhar per en mig de las brancas y apoyarse després en la soca d' un arbre.

Quan lo vejeu endinzarse en las soletats mes calladas y mes foscas per romandre enterament sol y pensar ab mes llivertat, arraulirse en lo lloch mes ombrívol y mes espés, pero que tinga alguna clariana entre 'l ramatje pera hont s' hi puga veure 'l cel; quan lo vejeu portar á sos llavis marcits algun objecte, estrenyel fortament en sas mans y menjarsel á petons, regantlo ab sas llágrimas; en fí, quan lo vejeu clavar sos ulls al cel en compte de plorar, perque ja no te llágrimas; quan cregau que hi ha una dona en lo bosch, perque sentiu la veu del que sofreix repetint sempre lo mateix nom, llavors podeu dir: — Aquest jove 's mór d' amor!

Y tu malhaurada dona, puig ton amor sols ha tingut comens sobre una tomba, aconhórtat; vina ara tu á recorre la mateixa prada, lo mateix bosch, lo mateix riu, y coneixerás quant bell es morir aquí, perque aquí un s' hi sent consumirse poch á poquet respirant ab suavitat l' ayre pur del bosch, perque aquí 's mór sens fel, sens ambició, sens oy y sens gloria, pero en cambi es una mort dolça, perque dols es *morir d' amor!!!*.....

FRANCESCH FAYOS.

Barcelona Agost 1879.

LO DERRER JORN DE PATRIA

—Malehit sías per sempre
en tos nets y tos renets
com á rey y com á lladre
y butxí de més a més.
Tu podrás portar corona,
rey Felip, fill de frances,
mes lo cor de ma nissaga
no 'l tindreu ni tu ni 'ls teus.
Créma, máta, butxineja;
Barcelona tens als peus;
llensa arreu sanch de ses venes;
l' esperit quedará en ferm.

Y vindrán segles y segles
y en la tomba jaurás fret
y aquest poble que ara ensorras
s' alçará jove y potent.
Lo present per agonía,
l' avenir per venjament;
malehit sías per sempre
en tos nets y tos renets.—
Axís deya un vell al caure
al plá d' en Llull, sangonent,
al mig del front la ferida,
pel mig trencat son acer.
Y arreu de tot arribava
la remor dels combatents,
cavallers y noys y frares
tots en contra del frances.
D' abans d' auba que durava
lo sol tremava bullent,
les muralles s' enfonían,
sanguejavan los carrers.
Les dones escabellades
pels ferits duyan remey;
les mes velles en l' esglesia,
exposat lo Sagrament.
Y tothom, tothom, la patria
portant en son pensament,
prou veyan que s' enfonía
al sometres al frances.
Y á doll la sanch condonávas
á fins l' escorrim derrer,
que avans que se' esclaus, volían
tenir llibertat al cel.
Vençuts per la rierada,
reculant los més valents,
y esquinsada la muralla
ja dona pas al frances.
—Ja son nostres! Barcelona,
ja no se 'n dirá may més;
munts de runa flagellanta
será 'l poble qu' habiteu.
Catalunya será esclava
y sos fills uns bandolers;
vostra llengua s' ha de perdre;
de llibertat no 'n tindreu.
Avant, avant, fills de Fransa;
castellans, no us ressagueu;
ja es rey de tota l' Espanya
el que havem alsat per rey!—

Al oure això 'ls que reculan
s' aprestan ab ardiment
y á la primera embrenzida
l' enemich en fora treu.
Lo penó de Catalunya
torna á reglonfar el vent
y una altre volta y un altra
van guanyant y van perdent.
Vint mil homens tots de Fransa
ja n' arrivan de refresch;
¿ que vols fe', aresta assecada,
contra la forsa del vent?
Ara si no hi há esperansa;
no reculan, però 's pert;
barrejats los uns y 'ls altres,
botan caps al cops de cer.
Trepitjant munts de cadavres
pam á pam avença més
y en Berwich aixís los parla
dret damunt de los estreps:
— Catalans! fasseuvos fora;
jo no us creya tan valents;
lo que feu es bojería;
may del món ho ha vist lo cel.
Jo fins ploro per vosaltres,
per vostres fills y mullers;
¿ que es açò de Catalunya?
que es açò que sou tan fers?
— Açò avans era una patria,
un soldat li respongué,
son poder eran ses fites
de llevant fins á ponent.
Heroes doná en mar y en terra,
á n' als pobles doná reys,
va donar Papes á Roma
y fins Sants va doná' al Cel.
Si l' haguesseu coneguda
fill li hauríau volgut ser;
ara avuy açò que us sopta
es lo seu esguart derrer.
Una patria que s' enfonza
es igual que 'l sol ponent;
la llum minva, don tristesa
y l' espay de sanch tenyeix.—
En Berwich los ulls se tapa,
lo soldat avença á n'ell,
alsa l' arma, y se l' enfonza
pera volar lliure al cel.

I. Reventós

RIMAS (*)

(DE GUSTAVO ADOLF BECQUER)

I

A un costat jaquí 'l llum, y á la vorera
del llit revolt me vaig sentá' al moment,
sombrívol, mut, ab la parpella inmóvil
clavada á la paret.
Quán temps vaig está' així? No sé... Al deixarme
la horrible borratxera del dolor,
en mos balcons, en tant que 'l llum moria,
brillava 'l sol.
Ni sé tampoch en tant terribles horas
lo que pensava ó que passá per mí;
recordo sols que malehint plorava,
y que vell vaig tornarme aquella nit!

II

Las bolvas qu' invisibles van pel ayre,
al nostr' entorn bategan y s' inflaman;
lo cel desfá sa cabellera d' or,
la terra s' estremeix y en goig esclata;
sent com flotan en onas d' armonía
ramor de petons dolços, b techs d' alas...
— Qué succeheix que 'ls parpres meus s' aclucan?
— No res; l' amor que passa. —

III

Devegadas pel mon á n' ella trovo
que pasa prop de mí,
y al passar somrisenta, — ¿ Cóm pot riure? —
jo á n' el moment me dich.
Pero prompte glacial altra rialla
de lo meu llavi ix,
y — Quí sab si ella riu, llavors esclamo,
del modo que jo rich! —

Enrich Franco.

(*) D' una traducció completa próxima á publicarse. (N. del a.)

O L' UN O L'ALTRE

Si fos cert tot lo que 's conta del rey Enrich IV se tindría de convenir en que gastava una bona xica de bona humor. Be es veritat que als pobres morts se 'ls fan dir moltas cosas, empero si no totas son certas en quelcom se fonamenta lo renom de graciós que dexa la persona de que 'l poble s' amparà per eternisar sas ditas. Mes anem al gra.

En un viatje que 'l de Navarra feu á un poble qual nom ara no recordo, li succehí lo que ara us contaré.

Havent rebut l' arcalde nova de la visita del rey, resolgué fer tot lo humanament possible perque 'l rey fes bon juhí d' ell y del poblet. Ab eix objecte no sossegá á fí de que 'l dia de la arribada hi hagués archs de triomf, coblas, comparsas, balls, comissions y fins determená llegir á S. M. un parlament propi y que li agradés molt. Ab tal tragí y tantas caborias arriba lo dia senyalat y 'l bo del arcalde s' oblida en mig de las anadas y vingudas de tancar la porta del estable ahont hi tenía lo seu burro y que 's trobava á unas trenta passas del indret hont lo rey havía de ser rebut ab cerimonial.

Arriba aquest, baxa de la carrossa, se seu en lo setial amanit d' exprés y tantost acaba lo poble los seus *vivas* y 'l tirar las gorras enlayre y l' oferir rams á son reyal hoste, lo arcalde s' adelanta y ab lo paper á la má comensa á llegir son parlament. De primer mig avergonyit apenas se li sentía la veu, mes al cap d' un ratet, refentse un xich, sa veu aná crexent y plena y sonora arribá fins á las orellas del pobre burro que dexantse de menjar palla dins del estable, al sentir la veu del seu amo y volent manifestar á sa manera que conexía sa veu, llansá un gros bram. L' arcalde se va confondre un xich al sentirlo y veyent que al primer bram ne seguía un segon, esforsá la veu pera ofegar la veu del seu animal. Aquest sentint crexer la veu del amo esforsá la seua y entre amo y ruch, entre bestia y arcalde comensá una lluyta de pulmons que tal volta hauría acabat en perjuhí de las saluts d' abdos, á no ser lo rey que mossegantse 'ls llabis per no riure y trencant las paraulas del arcalde, digué ab cara afable:

— Que parli l' un ò l' altre; tots dos al plegat ¿còm voleu que us entenga?

Anch que 'm vejesses difunta,
difunta en mitx de quatr' atxes,
anch que 'm vejesses difunta,
no perdes les confianses.

A D. ENRICH CLAUDI GIRBAL

EN LA MORT DE SON FILL FREDERICH

Flor nascuda á sol ixent,
s' ha marfit tot de soptada;
en vostre sí, desfullada
l' haveu vista ab greu torment.

Aucellet qu' eixit del niu
flaquejar sentí sas alas;
¡ volar l' he vist ab sas galas,
amunt, amunt, tot joliu!...

Endolciu del cor la fel,
minvau del dolor la guerra,
¡ si un nin de menys hi há á la terra
un ángel més hi haurá al cel!

¡ Ditxós ell, que reviurá
prop de Deu Omnipotent;
y flayrará..... eternament,
y sempre més cantará!

ANTONI MOLINS Y SIRERA.

Diada de la Mare de Deu d' Agost del any 1879.

Si vols mula sense vicis
vésten á peu.

LA TARDOR DE LA VIDA

Passá la primavera de flors engarlandada,
lo sol brillant de gloria, los vespres plens d' amor;
los jorns van acursantse, la nit s' es allargada,
y 'ls arbres sechs despulla lo vent de la tardor.

He vist pitjors tempestes, més rama al bosch estesa,
més maró' en la mar llunya, més neu als monts vehins;
mas no recort que 'm fessen may com avuy feresa
del cel les pedregades, del món los trebolins.

En abundó ans tenía quant ara 'm fa fretura,
prou roba ab que abrigarme, prou portes hont trucar;
— ja pot la tramontana brunzí' en la nit obscura,
si hom á xapluch se troba y vora de la llar. —

Al sant escó de casa altres remors no entravan
á trencá' 'ls prechs al avi, lo cant al amor meu,
com los pardals no fossen que á l' era xerricavan,
ò 'ls pobrets demanantne socors per mor de Deu...

Y ara pitjor me trobo que l' au de la garriga,
més malhaurat encara que 'l pobre pelegrí;
qu' almenys lo pardal troba una teulada amiga,
y 'l pobre una pahissa té sempre per dormí'.

Del tot desamparat restí en mon romiatje,
en lo desert de l' ánima, del món en les asprors;
sens rastre de delit pera cercar hostatje,
y sens ale de vida per demanar socors.

Trist y nú com un roure vell, despullat de l' eura,
que desarrelat gronxa en mitx del xaragay,
al pes de l' anyorança lo front me sento ajeure,
y 'ls braços tremols penjan com branques d' un desmay...

A ço la vana pompa ne queda reduhida,
á tan humil postura l' ergull humá trau cap;
¡ alabat sia Deu, sa voluntat cumplida!
Ell sab perque va alçarme, perque 'm fa caure Ell sab.

Si de la pols muntarne volguí al cel, feble planta,
aniuhant la superbia, reptant la tempestat;
regonegut adoro la podadora santa
ab que los tanys anyívols y fruyts borts m' heu llevat.

Per ben perduda dono d' il-lusions la brostada,
quant aborriu detesto, jo am, Senyor, quant aymeu:
á sufrir estich prompte; ploheu llams y pedregades,
ni 'm dol l' enmostuhirme, ni l' assecá' 'm sab greu.

Si no poguí donarvos un' ombra fresca en vida,
ni una flor espigada, ni un sol fruyt vertader,
qu' almenys puga oferirne en l' ivernada humida
un feix de llenya seca á vostre llenyater.

Francesch Masferrer.

LA CREMA DEL ARXIU

DE BALAGUER *

Malhaurada la nació, que 's trova empestada per las corrompudas miasmas d' una lluyta salvatge y criminal. ¡Ay! si 'ls homes pesessin las desoladoras conseqüencias de la destrucció, los negres recorts que restan de tan incalificable plaga, á bon segur, que rogs de vergonya sos visatges, tornarian bé per mal, y, no 's deixarian portar per l' ambició, lo vici mes funest de la humanitat.

Jo m' he sentit ferit en mos sentiments, de veras impressionat; al anotar las profanacions comesas en nostra terra, durant aquella lluyta formidable de l' esperit d' Independencia nacional contra lo monstruós d' esclavatge que l' amenassava, profanacions que ab negre color han estat impresas pera etern oprobi de sos autors.

La ciutat de Balaguer, té una fesomía típica, y simpática per las recordansas que l' envoltan: desde 'l gótich portal de Sant Miquel, demunt del Segre, fins á la col-legiata de Santa María situada en una el-levació, dominant las agrupadas maysons, pot observarshi ab deteniment la historia dels segles, conservada en los edificis, en las murallas que tantas generacions protegiren desde la época romana, y que 'n lo segle xv, foren testimoni de la desesperada resistencia de son derrer Comte, lo malhaurat En Jaume.

Sobretot, la plassa major de Balaguer, que te fama d'esser de las mes grans de Catalunya, conserva un ayre marcadament especial. Los porxos, de formas desiguals, la farola del mitx, y las casas, que, en gran part pertanyen á familias de la noblesa catalana y portan esculpits en son front los escuts senyorials, donan un carácter particular á aquell lloch.

Assegut tranquilament en un llindar dels porxos, un vellet d' uns vuytant' anys, se entretenia observant las transformacions y la vivesa de color que prenia l' encés tabach negre de sa pipa. Cobria sa esblanquehida testa una gorra musca, de las que allí tant se portan, y lo demés de son traje demostrava prou que son amo havia sigut *espectador* de diversos aconteixements, com gráficament diria *Addisson*. La bondat y l' honradés marcadas en la fesomía del bon vellet nos seduhiren á comensarhi conversa, y certa-

* Del volum inédit: «Narracions populars de la guerra de la Independencia.»

ment no 'ns repenedirem. Ab entussiasme y, fins dirém ab marcat vigor, va contarnos lo que sabia de la guerra del *francés*.

— Los anys han passat; mes no les remembrances, — deya 'l bon home.

Permeteume donchs, que jo tracti de trasmetre aquí ab lo llenguatje ab que 'm fou contat un epissodi dels mes interessants que va relatarme l' avi Joan.

— Jo no sé, si 'ls *gabatxos* tindrian alguna mala sort, ò si noves contraries á sos intents los hi destorvavan sos propòsits. Lo fet es, que ab una cara mes espovantable que la d'un esmoriach *, jo no se lo que 's deyan ells ab ells.

Los vehins de la plassa 's preparavan donchs pera lo que pogués esdevenir.

Lo matí del sant, dia 5 d' Abril de l' any 10, los gabatxos, tot de cop, montaren á la casa de la vila; desde la balconada que trau á la plassa tiravan papers del arxiu y quan ne tingueren ja un bon munt, hi ficaren foch. La flamarada fou en un moment espovantable, y un fum negre y unes rogenques espurnes denotavan la destrucció que 's feya de aquells llibres, que 'ls Pares de Sant Domingo ** tantes voltes nos havian alabat. Al cap de dues hores de destrucció, los afrancesats que malhauradament no 'n mancavan, los hi feren xicar aquella obra. —

Datos preciosos 's perderen ab aquella crema. L' arxiu municipal de Balaguer devia ser riquíssim si tenim en compte los documents que ab tot y la destrucció encara s' hi conservan, y que per profit de la historia y de las lletras catalanas, va ordenar nostre savi amich y mestre lo P. Fita, en 1867.

JOSEPH FITER É INGLÉS.

LO CANT DE LA TORTORA

— Emblema del amor, — aucella hermosa,
emblema del amor,
óbram ben bé 'l teu cor.
¿ Perque soleta 't tinch — potser t' anyoras ?
¿ perque soleta 't tinch
me ploras tant sovint ?

* Rat penat.

** Lo convent de Sant Domingo de notables recorts históricks y que possehia una rica biblioteca, fa pochs anys destruhida, 's trova fora 'ls murs de Balaguer en la vorera dreta del Segre.

¿Perqué fas cant de dol — hermosa aucella?
perqué fas cant de dol?
qué vol ton cor, qué vol?
Ay! no m' ho digas no,—de que t' anyoras.
Ay! no m' ho digas, no,
d' amor es ton doló'!
Tortoret jo 't daré — de fina ploma;
tortoret jo 't daré
que t' aymará ben bé.
Així felís viurás, — y 'l cant planyívol,
com que felís viurás
ben tost oblidarás. —

— Qui això me diu á mí — no 'm deu coneixe;
qui això me diu á mí
mon dol no pot guarí'.
Ningú 'm retornará — qui mes jo aymava;
ningú 'm retornará
company que no viu ja.
Amor ferm dins mon cor — va naixe un dia;
amor ferm dins mon cor
que 'm va robar la mort.
Avans de que 'l perdés — felís vivia;
avans de que perdés
qui jo estimava mes.
Volatejant tots dos — pel bosch anavam,
volatejant tots dos
tot ho trobava hermós.
Com eram ignocents, — no 'ls coneixiam,
com eram ignocents,
dels homs los mals intens.
No sabiam l' engany—ab que ells nos cercan
no sabiam l' engany
qui hi há dins d' un parany.
Jo hi vaig caure primé,— això 'm va perdre,
jo hi vaig caure primé',
may mes ho oblidaré.
Mon companyó esverat—volgué allunyarse;
mon companyó esverat
fugint va ser cassat.
No fou lo parany, no, — qui va matarlo,
no fou lo parany, no;
si 'l tret d' un cassadó'.
Perço n' es trist mon cant,—perço gemego,
perço n' es trist mon cant
y 'm vaig morint cantant.
No vull amor novell,—que 'l cor s' hi nega,
no vull amor novell

may mes sino es lo d' ell.
Com no pot ser això,—deixeu que mori,
com no pot ser això
deixáume en lo doló'.
De dia y nit plorant—faré ma vida,
de dia y nit plorant
la mort iré cridant.
Me sentirá la mort—y vindrá llesta,
me sentirá la mort
y endolsirá ma sort.—

AGNA DE VALLDAURA.

A la vora de la mar
hi cantava una sirena
y deya á cada sospir:
—Qui té amor també té pena.

MAXIMAS DE BONA CONDUCTA

PER FENELON *

Tributarás al Criador
lo qu' es de Lley y rigor.
Ans d' empendre res, convé
que ho reflexionis ben bé.
Tindrás tracte solsament
ab bona y honrada gent.
Si en talents ets distingit
no n' estigas presumit.
Confòrmat als sentiments
de las personas prudents,
cedint si es que pots ò deus
quan te combaten los teus.
Si 't parlan posa atenció,
respon sens afectació;
no 's cregan que ab lo que has dit
vols passar per aixerit.
A cadascú parlarás,
segons de 'l que ell sia capás.

(*) Aquesta traducció ha sigut premiada en lo concurs celebrat últimament á Montpeller per la Société des Langues Romanes.

En prometre posa esment,
no ho fassas lleugerament,
puig la paraula donada,
per res ha d' esser trencada.
Serás bondadós, afable,
benigne, avinent, y amable,
sens familïaritat
mes ab naturalitat.
Al pendre una decisió
pesarás bé la rahó.
No sias fals en estimar
ni debil en perdonar.
Ten submissió á la grandesa,
fentho empero sens baixesa.
Procurarás conservar
l' amistat particular.
Los plets evitar deurás;
no n' intentes en cap cas.
No 't ficarás may en res
de 'ls assumptos de 'ls demés.
Deixa 'l diner de bon grat,
discernint com l' has deixat.
Si recompensar convé,
ab noblesa ho tens de fe'.
Si en quelcom deus fer figura
sias digne y ten mesura.
Tracta sempre ab compassió
al qui está en tribulació.
Faltas d' altri aguantarás,
y amich sempre fiel serás.
Quan la pena abat l' esprit,
sobrepuja á ton neguit,
sens culpar may á ningú
del mal que estás passant tu.
Allá hont la discordia impera
pòrtahi pau ben duradera.
Si vols venjarte, que sía
sols fent bé á qui t' agravía.
No sias agre en renyar
ni lagoté en alabar.
Ab moderació riurás;
ten corretja si vé 'l cas.
Cadascú en sa professió
es digne d' estimació;
no critiques donchs may res
per fer veure que 'n saps mes.
Tampoch retraurás favors
als qui te 'n sian deutors;

no oblidant que 'ls favors fets
tens de guardarlos secrets.
Prevé la necesitat
de l' amich qu' es desgraciat.
Mostrat' generós, despres,
mes no pròdich en excés.
Modera 'ls enuigs violents.
No digas may mal d' ausents.
Agraheix lo bé rebut,
y aborreix la ingratitut.
Si de jugar vé ocasió
fesho sols per distracció.
Parla poch y pensa bé.
Que á ningú enganyes convé.
No fassas lo desmenjat
de 'l que t' dongan de bon grat.
No sias tirá pe 'l deutor.
Ten sempre igual bon humor.
May te mostres envejós
de veure al pròxim ditxós.
No 't fassas l' home important
descubrint lo que 't dirán;
guardant ben bé ton secret
no has de teme á l' indiscret.
De l' avaricia y peresa,
ira, enveja y altivesa,
fuig; com de donas y ví,
que fan á l' home ruhí.
Ten al obehir dolçó'
y al manar no alces lo tó.
Respecta la inteligencia,
la virtut merit y ciencia.
Pren com á norma de vida
freqüentar gent escullida.
Humilment demanarás,
refusarás y atmetrás.
Acata, en tot, reverent
la má de l' Omnipotent.

Alvar Verdaguer.

Barcelona Juliol de 1879.

Taula y joch
son pedra de toch.

LO CURANDERO NOU

Si 'l volen coneixer vingan ab mí als Encants, á la plassa de Catalunya, al plá de Palacio ò al de las Comedias, ò bé á algun altre punt de Barcelona concorregut y desembrassat.

Fòra del pas dels carruatges hi veurán un tilbury ò una carretela bastant tronats. Lo pobre caball que sosté semblant carruatge es moixu, tranquil en desmesura y, per la feyna que fá, molt sech y magre. A dalt del cotxe, amparada l' espatlla per dos ò tres quadros enlluernadors qu' están penjats d' uns llistons, hi veurán un home més aviat petitó qu' alt, d' ulls vius, un bon xich rodons ò sortits, nás y llabis molsuts y orellas dretas, vigilants, iguals, com una parella de la Guardia Civil posada en lloch perillós: es lo curandero.

A má esquerra hi té una capsa fonda, de noguera barnissada y demunt del seti una botella plena d' aygua, una copa y una munió de draps y mocadors tan parescuts entre sí que son amo 'ls usa indistintament per aixugarse tan la cara y mans propias com los peus y camas dels malalts.

Quan para 'l cotxe encara ningú 'l mira, com no sigan dos ò tres galifardeus que l' esperavan ja allí dissimuladament, ab las pessetas falsas qu 'ell los hi ha dat. (Després ja 'ls hi paga 'l jornal ab bona moneda.)

Lo primer que fá un cop está á punt, es aixugarse la cara, pendre un joch de cartas ò bé un feix de cercols de llautó, tirarse anamunt las mánegas del *jaqué* y comensar á fer jochs de mans, á mitja veu pera que la gent s' hi atanse més y s' hi entretinga més temps, desitjosa d' entendrer lo que diu.

No trigan á compareixer algun aprenent de sabater ò de sastre que vá ab l' encárrech de dur corrents á casa 'l parroquiá las prendas que porta penjadas al bras; alguna criada que, pera escoltar millor, deixa 'l cistell ò 'l canti á terra, un camálich sense feyna que de tant en tant dóna un tom per si 'l demanan y un qu' altre soldat d' aquells que si no son ranxeros es perque no hi ha plassa vacant en l' ofici: auditori pobre, que no dará res á guanyar al curandero; mes tambe auditori digne, que l' escolta boca-badat, auditori en fí qu' aquell estima molt perque, com ell diu, es lo *llevat* del seu pa.

Poch després s' hi afageix alguna d' aquellas familias forasteras que van d' assí allá en remat, es á dir, un darrera l' altre, ò bé fent brasset tots en llarga cadena y mitj coixos de rodar ja desde las cinch del matí (ara son las deu),

y per últim vá espessintse 'l grupo ab gent de tota lley, fins ab los afana-rellotjes y 'ls municipals y polissons que 'ls han enmenat tantas vegadas á Casa la Ciutat, lo qual no vol dir que 'ls conegan ni que 'ls vigilen las intencions.

Un xich apartats del rotllo escoltan somrisents, estudiants d' Universitat, senyors que van de calma y algun metje sense malalts que no riu gayre y molt menys al comensar la demanadissa.

Quan lo curandero té l' auditori á punt, deixa 'ls jochs y alsant bé la veu pera que tothom lo sente comensa:

« Y bé donchs, vostes haurán dit: ¿ Qui es aquest, un *joqui di mani, un saltimbanquis, un dentista?*... No só cap *saltimbanquis*, perque jo no faig forsas. No só cap *joqui di mani*, perque tots los jochs de mans que jo faig los farian vostes tambe si 'ls sabessen. »

(Un se 'n riu.)

« ¿ Què vol dir aquesta rialla ?... que la meva rahó es de peu de banch ? ¿ Li he dit jo lo contrari ?... voste pensés un xich, veuria que cap home fá miracles; perque 'ls miracles son *fets* extra-ordinaris que no están en la má del home; perque l' home es un conjunt d' ánima y cos que no té res de sobre-natural y no pót fer res sobre-natural, perque lo sobre-natural sols Deu lo coneix y Ell es sols qui pot fer miracles..... Jo, senyors, no vinch á enganyarlos y 'ls enganyaria si 'ls hi digues que lo que jo he fet no ho podria fer qualsevol de vostes que tinga l' instrucció convenient y siga un xich espavilat y llarch de dits. Jo 'ls enganyaria igualment si 'ls digués qu' ab aquestos canonets— (llavors ne trau de la capsa) — faig lo miracle de curar lo dolor reumátich, aqueix dolor que té impossibilitada á tanta de gent que no pot valerse y que tant ha fet estudiar inutilment als metjes... Qui fá 'l miracle curantlos es Deu, aquell de dalt, l' únich que 'n pot ferne, que posá en la terra la mel, l' oli de ginebra, la gatosa, la goma laca, l' *esparadrapo* y áltres sustancias medicinals que jo combino... y no 'ls hi tinch d' esplicar perque llavors sabrian tant com jo y jo 'm quedaria sense feyna.....

.... Jo no pretench fer cap miracle ni curar per l' art de *birli birloqui*. No vareig saber conservar los bens que 'm deixá 'l meu pare, perque, en una paraula, Deu me va fer artista y ja es sabut que 'ls artistas no servim pera administrar interessos..... L' única cosa profitosa que per casualitat vareig conservar fou una recepta, una recepta, antiga, molt antiga, escrita en un paperot, tan ros y escaixalat que ni un drapayre l' hauria aprofitat. Aquesta recepta la doná á mon pare un frare molt sabi, y si bé mon pare 's contentá ab curarse lo dolor què 'l tenia baldat al llit, feya set anys, jo, son fill he sigut destinat per Deu, sens dup-

te..... No se 'n riga voste, nó; que potser encara m' haurá d' enviar á buscar pera que 'l tregui del llit ab lo meu anguent y..... ¿que diria llavors si jo m' hi negués, si jo li respongués, «voste 's reya de las virtuts del meu medicament, de la meva missió en la terra, donchs no 'l vuy curar?....» Voste m' oferiria llavors, no un duro; cent duros, mil duros, cinch mil duros per un canonet d'aquestos. Perque, quan un hom se veu estes al llit, sentint lo rosech del dolor sense poder valerse, ¿que no daria pera recobrar la salut, aquesta prenda preciosa que 'ns permet guanyar lo pa de la familia, socorrer 'l amich, disfrutar dels divertiments, defensar la patria.... y que fins nos fá véure que 'l cel, lo camp, la terra, 'l mar, la familia son bonichs y deleytosos, quan en estant malalt ni allò 'ns alegra ni 'ns sembla bonich ni deleytós!.... Donchs bé, jo no voldria pera l' humanitat sino que tots los mals tinguessen remey tan efectiu com ho es lo meu ungüent pe 'l dolor reumátich.... Y saben quan costa aquet canonet qu' ab tot y esser tan petit es font de salvació y tresor d' alegría pe 'l malalt? ¡Una pesseta, una pesseta no més!..... Això sí, aquí; de casa, que la tinch al carrer Nou de la Rambla n.º 104, pis tercer, no se l' endurán per menos d' un duro.... Aquí una pesseta, á casa cinch.. ¿Saben perqué la diferencia?... (Noy no toquis lo caball.)..... Perque aquí no hi vinch tant pera fer negoci de moment, com pera acreditarme y ferme nomenada. Y encara dich mal; més hi vinch per agrahiment que per altra causa... ¿Que hi vol dir qu' algú arrufe 'l nas com suposant qu' això es mentida? Si tinch acreditat l' ungüent, ho demostrarán aquestos quadros ahont hi ha certificats de l' inmortal ciutat de Girona, de la bella ciutat de Xátiva, de la hermosa ciutat de las flors, del Cid y del Turia, de Valencia, y de l' imperial Zaragoza y d' aquella perla del mar, la ciutat de Palma y d' altres encara que no tinch d' anomenar... Ho demostran també més de trescents certificats que si vénen vostes á casa, puch ensenyárloshi, y finalment ho demostra aquet gran quadro hont hi tinch las medallas de las esposicions universals de Lóndres, Paris, Viena y Filadelfia y de las nacionals y regionals celebradas á Madrid, Bruselas, Zaragoza, Barcelona y altras capitals.....

Y encara tinch probas millors, més convincents, que me las estimo més, y son los tullits curats que 'm vénen á trovar aquí y pe 'ls pobles y vilas ahont he expendit mon específich.....

Los hi sembla donchs que val poch aquest canonet?..... Ah! si jo vingués aquí parlant frances ò italiá, ab una casaca de mosso de fonda plena de creus de llautó!.... Heus aquí lo que som los espanyols! Llavoras tots correrian á

pendrem dels dits la potinga y trovarian qu' es massa barata! Es lo mal de sempre, senyors..... Y jo podria exclamar com la Campana de Gracia que l' altre dia duya una xistosa caricatura que deya: « Ja pots xiular si l' ase no vol beure... » L' artista espanyol may es apreciat á casa! Si vol justicia ha d' anar á cercarla al estranger!.....»

Al arrivar aquí se li presentan los galifardeus de las monedas falsas á comprar canonets.

« Quė diu vostė, que 'n vol dos? Vingan duas pessetas... Aixis.... Y á voste 'm sembla que 'l coneixo? — Prou, si senyor; si so aquell home de San Feliu qu' anava ab crossas y voste 'm vá curar. Ara 'ls vuy per uns amichs meus que també pateixen de dolor.

— « Ho senten, senyors?... Això es lo que 'm satisfá y 'm complau més qu' aquestos quadros!..... Aquest home anava ab crossas..... No sou lo primer que las ha llansadas.... Teniu, y vos mateix feu las fregas als companys. Expliqueuloshi bé, desprès, com han de ferho. —

Y dit això, agafa las duas pessetas falsas y prompte comensa la pluja de las bonas, durant la qual repeteix fins á cansar:

— «Una pesseta no més... Alsa que 'ls acabo y á casa valen un duro, cinch pessetas! Una pesseta no més, senyors.»

Fet un bon arreplech, continúa.

« Veig ab satisfacció, senyors, qu 'l públich sab honrar al artista y convencers de que no só un xarrayrot; però jo voldria probarloshi millor encara las virtuts del meu ungüent. ¿No hi ha ningú entre 'ls presents que tinga dolor? No vol dir res que 'l mal siga vell, que conte cinch, sis, set, dotze anys..... Per arrelat qu' estiga li entrauré..... Vostė?.... Púji.... descalsis.... Prou qu' ho veig, sant cristiá, si té la cama inflada..... ¿No pot posar lo peu á terra? Això m' agrada; es á dir, m' agrada per mí; per vostė ho sento.» —

Lo pacient sól esser un pagès qu' ab la mitja á fora mostra un peu y una cama que semblan d' una figura de cera arraconada, pe 'l color moreno, esgroguehit y mitj floridot que tenen. Fa seure 'l pacient al cotxe y li unta ben bé la part adolorida.

—«Cúyti á posarse la mitja y desprès á casa á embolicarse la cama ab una bayėta ben calenta.... Aixéques... Veuhen, senyors, los efectes del meu remey? Ja pot picar á terra y ara mateix no podia ni caminar..... Senyors! y no trovan donat, regalat, llansat lo meu ungüent? ¡Quatre rals no més y ja veuhen si val!.... Vágen comprant, no esperen per més tart perque se m' acaban los canonets y dintre tres minuts (se trau lo rellotje), dintre tres minuts, tan si 'n tinch com si no 'n tinch, no 'n vendré més....

No me 'n demanen tants que ja 'ls acabo. »

(La caixa encara n' está plena.)

« Ara jo no 'ls vuy enganyar..... jo so catalá y al pá li dich pá y al vi, vi : ab una untura sola no 's cura ningú; sols s' alivia; es precís fer tres ò quatre unturas y embolicarse ben bé la part adolorida ab una bayeta calenta... Per amor de Deu no fassen com aquell pages que 'm vé l' altre dia á dirme ab llengua plena de *us* y *es* foscas : « Senyor, lu seu ungüent no m' ha fet res »... Ja us heu untat lo bras qu' us feya mal ? — vaig preguntarli. — Y no senyor, — me respon, — si voste 'm vá dir que guardés lo remey á la calaixera ».... Home, aneu en nom de Deu ; no 'm vareu entendre ; jo volia dir que 'l guardessiu entre untura y untura.... Ab això ja ho senten : dins de la calaixera no cura cap mal. » —

Lo públich riu y ell vinga despatxar canonets.

— « Pera que 'l vol voste ? Si creu que li ha de curar la llupia que té aquí, al costat del ull, s' equivoca, noya..... però si 's vol curar la llupia, vinga á casa meva, carrer Nou de la Rambla n.º 104 tercer pis y li diré quinas hervas y sustancias ha de comprar pera curársela....

Mes, ara estich pensant, senyors, que vostès dirán si só un *cúralo todo?* Nó, senyors, jo no ho curo tot ni hi ha en lo mon qui se 'n puga esvanir..... ¿ Que diu que vol, un canonet? Ha fet tart ; he concedit tres minuts y ja han pascasat; á casa li costará cinch pesetas. Y miris, aquí 'n tinch, pero també tinch paraula... Això 'ls probará que no 'ls enganyo.... En fí no mes perque 'l respectable públich barcelonès no 'm califique de rigorós y ridícul y perque veig que voste coixeixa y li tinch compassió li vench. Tinga....

En demés sí, jo no 'ls curaré tot; però sí 'l dolor reumátich y un altre mal, un' altra enfermetat molt general, un' altra *causa morbosa* com diu molt bé un gran metje alemany. ¿ Saben qu' es, quin mal vuy dir ?.... Los cuchs, que matan las criaturas á milers, y la ténia, 'l solitari, 'l cuch xato, aquell cuch que té sis canas, dotze canas y fins vintivuyt canas. ¿ Qui no ha vist una criatura que vá amagrintse de camas y brassets al propi temps que s' infla de ventre ; esgrogueida de cara, lo capet caygut, los ulls tristos, sempre malmirosa y desganada ?.... Aquesta criatura té cuchs, té las vísceras intestinals plenas d' aquells animalets que fan més mortandat que cap epidemia.... ¿ Quina mare no daria la vida pera veure altra volta á son fillet robust, sá y alegre ? ¿ Qui no s' esgarrifa al sentir aquell garrech, garrech de dents y aquella tosseta esquerdada que té la criatura al dormir, quan está perjudicada de cuchs ? ¡ Y aquells accidents nerviosos espasmòdichs que la posan al punt de la mort !.... Donchs bé, senyors, jo tinch un bál-

sam, lo Bálsam imperial del Brasil, que mata 'ls cuchs radicalment... No s' ha de fer sinó tirarse un xich d'aquest líquit al palmell de la má esquerra, sucarhi luego aquestos dos dits llarchs de la dreta y untar la nou del coll y las voras del llombrigo de la criatura y repetirho tres ò quatre dias.... Lo bálsam conté herbas aromáticas de gran fortalesa, la *ressinossis colombiana* que 'm faig portar dels Estats Units y que 'm costa á pes d' or, l' all, la cera verge, 'l zafrá y en fi sustancias *lombrícidas* qual sola olor no pot lo cuch obehir....

Y saben lo que 'n faig pagar d' això? No més una pesseta, quatre rals! Per quatre rals venso á la mort, torno la salut á la criatura y la felicitat als pobres pares que se la veyan perduda!..... Per quatre rals, senyors, no faig sols això, sinó que mato també 'l cuch xato, la ténia, 'l solitari, que destrueix las naturalesas més fortas de la gent gran.... Vostès també estossegan y *richraquejan* las dents tot dormint, vostes estossegan al dematí y beuhen ja un ditet d' ayguardent pera matar lo cuch.... vostes mateixos ho diuhen..... Ah! però no 'l matan nó, y pobres de vostès que 'l deixen creixer!.... Ja veurán quina gana, quina fam més enganyadora, y quin perdre colors y carns y quins accidents més espantosos!

Lo solitari, qu' es un cuch molt més general de lo que vostès pensan, es molt temible y no pot ésser descuydat... Y aquest cuch res lo mata com lo Bálsam imperial del Brasil que tinch l' honor d' oferilshi sols per quatre rals!..... Altres remeys diuhen qu' hi ha, però jo 'ls hi asseguro que cap lo mata com aquest. Tots los altres no fan més qu' escapsarlo, y 'l solitari es com un arbre que si l' escapsan no per això mort; torna á creixer. Si se 'l volen estirpar, es precís tráurel ab lo cap y tot; arrancarlo d' arrel..... Y bé donchs, lo remey únich que logra això es lo meu bálsam, aquest bálsam que vench al ínfim preu de quatre rals. ¡Quatre rals, quant ne val ben bè cent, mil, dos mil, vint mil y molt més encara! Perquè qui sab lo que val la vida d' un home, la vida d' un nen, tal volta destinat á ésser una celebritat universal ò á derramar sobre l' humanitat grans beneficis que totduna la mort s' endú á la fossa?» —

Aquí 'l curandero s' aixuga 'l front, pren un glop d' aygua y comensa á donar ampolletas de bálsam á cambi de pessetas que vá ficantse á la butxaca tot dihent que se li acaba la provisió. Quan mimva la venda, la conducta del orador es diferenta segons lo qu' observa en l' auditori. Si aquest es á poca diferencia lo mateix qu' era al comensar, lo curandero trau un específich pera las dents y, poch més ò ménos, diu aixis:

—«Mirava ara á una senyora que s'estava en aquell balcó

recolzada en la barana aguantantse la cara ab una má y y mossegant un mocador. ¿ Saben què té aquella senyora? Mal de caixal, un dels mals que més fan patir y que tots vostes en mitj dels sofriments més terribles l' haurán batejat ja ab lo nom de *mal de rábia*..... Senyora : la boca es la part més interessant del cós humá y la que no obstant mirem ab ménos cuydado. Dintre d' ella nos hi posá Deu, trenta duas perlas, que valen molt més que totas las que tant se pagan á l' Argentería.... Tot nostre esmero ha d' esser pera conservarlas..... Arrancarlas, ja may !.... Vejen ara perque 'ls hi he dit avans que jo no só un *arranca caixalis*, ni un *saca-muelas*, ni un *dentista*. Esser això es massa fácil : lo destruir no costa res; lo difícil es conservar, conservar bé y jo só conservador..... Jo só un xarrayre, un saltimbanquis, un titiritero, segons pera quí, no més que perque descendeixo á predicar al mitj de la plassa pública; ja ho sé. Però es ben cert qu' aquí encara som víctimas de grans preocupacions, qu 'encara 'l boato 'ns enlluerna y que jo no he dit en ma vida una mentida, mal que suposi lo contrari *l' arranca caixalis* d' aquell altre cotxe, qu' ara fá tocar sa desafinada copla no més que pera ofegarme la veu..... Ell es qui 'ls enganya á vostes miserablement arrancantloshi aquestas preciosas perlas que tan necesarias son per la vida.... Cada pessa de la boca es indispensable á las demés y del propi modo qu' un rellotje no pot anar bé en faltantli la més petita dent d' una roda, lo cos humá qu' es com un rellotje no pot marxar bé en quant li manca una dent de la boca. La masticació no 's fá bé, l' estómach ha d' esforsarse més de lo que deuria y d' aquí un sens fi de mals, quals causas los metjes no saben explicarse y poden fins ocasionar la mort..... Si, senyors; arrancar es destruir es aniquilar, aniquilar es matar, y per lo tant qui 'ls arranca un caixal, los hi alivia un dolor, es cert; empero 'ls mata, 'ls assessina..... Sigan donchs previsors, comensen per rentarse la boca com se rentan la cara, com se pentinan lo cap. Si no 's pentinessen los hi cauria 'l cabell; si no 's rentan la boca se quedarán sense perlas..... Deixen, senyors, una barana de balcó sense cuydar..... ja veuhen qu' es de ferro ,..... déixenla sense fregar, y notarán com lo rovell se la menja..... Lo sarro es lo rovell que destruheix l' esmalt de la dentadura. Evitant lo sarro, conservarán la salut, eixa prenda tan amable que étc.—(Aquí repeteix l' elogi de la salut.)

Si l' auditori s' ha renovat y es numerós, torna á preconizar las excelencias del ungüent pe 'l dolor y á explotar de nou la venda dels canonets.

Si 'l públich s' es reduhit, empren altra volta los jochs de mans y procura divertirlo á despesar d' algun xicotet que

fa pujar al cotxet ab l' oferiment de que li dará una pesseta. Quan lo té á dalt l' apura ab mil preguntas enginyosas á que l' altre no sap respondre, fá com que li dona la pesseta y li escamoteja cent y cent voltas. Lo pobre xicotet tot es glatir y fer ulls pera veure quan será seva la moneda. Per fí, lo curandero li posa la pesseta verticalment entre las dents y 'l subjecta á la darrera proba: ha de pronunciar ben clarament paraulas com per exemple: *«voy á cargar mi arma*, *»* sense deixar anar la pesseta. Lo xicotet no pot fer las erres; lo públich riu y per tota paga aquell toca tan sols sis ò vuyt quartos.

Mentrestant lo curandero s' es fet un bon jornal y si nó, se 'l acabará de fer á la tarda, repetint la funció, després d' haver dinat tranquilament y jugat al dòmino ab los companys del cafe.

— Jo só lo gran home del sigle — me deya un dia; y jo pensava: si no ho ets, ben bé ne tens alguna cosa.

Agost de 1879.

NARCÍS OLLER.

PERA 'L PRIMER FULL DEL ALBUM

DE LA SENYORETA

NA MARÍA DE QUINTANA

¿Sabéu perque á la rosa, ab tendra melodía
sentidas amoretas li canta 'l rossinyol?
perque hi veu la bellesa que busca, y se extasía
en sos colors bellíssims robats al mateix sol.

¿Sabéu perque las auras de fresca regalada
de goig á sos peus jugan y la festejan tant?
perque ans de despedirse 'n les done una alenada
del suau y pur aroma que escampa al seu voltant.

¿Sabéu perque á voladas corren, y pressurosas
s' hi acostan las abellas á la estimada flor?
¿sabéu qué es lo que alaban, murmurejant joyosas,
quant totas la enrevoltan? La mel que porta al cor.

¡Oh, poetas, á quí inspira la casta nina bella!
deixéuli aquí los ecos de vostre dols llahut,
y com á la flor l' aura, rossinyolet y abella,
cantéuli la bellesa, cantéuli la virtut.

JOAN B. FERRER.

LA PLORAYRE

Orfana de mare — de naixensa soch,
al rebre la vida — li causí la mort.
Quan al món entrava — ja vaig sentir plors,
plors que s' infiltraren — dintre de mon cor.
Per ço jo plorava — sempre nit y jorn
puig al mon venía — entremitx de dol.
Me diuhen plorayre
y tenen rahó,
ploranera n' era,
ploranera 'n só.
Quan set anys tenía — mon pare morí,
sola al món quedava — sens casa ni llit.
Vestida de pobra, — rostre malaltís,
pel poble captava — per poguer nodrím.
¡ Moixonets ditxosos — que tinguereu niu,
vosaltres cantareu, — mes, ay, jo plorí !
Me diuhen plorayre
y tenen rahó,
ploranera n' era,
ploranera 'n só.
Vaig ser porqueyrola — quan siguí més gran,
dormía á l' estable — y á voltas al ras,
mes tanta tristesa — no 'm deixá jamay;
ja fós en masía, — ja fós en lo camp,
sempre 'm veyan sola, — los ulls amarats;
¡ prou consol me davan ! — ¡ que Deu los ho pach !
Me diuhen plorayre
y tenen rahó,
ploranera n' era,
ploranera 'n só.
Lo diumenge á ballas — anava 'l jovent,
d' haver de quedarme — be 'm sabía greu ;
allí tota sola — ab mon pensament,
tenint conte á casa, — dant menjá' als pollets,
pregant per mos pares — qu' están en lo cel,
llágrimas ruhentas — m' anavan cayent.
Me diuhen plorayre
y tenen rahó,
ploranera n' era,
ploranera 'n só.
Lo Rector del poble — de mí 's compadí
y un jorn á l' iglesia — aixís me va dir:
— Tu la porqueyrola, — escóltam un xich;
ja que ploras sempre — y tens posat trist,

¿ vols fer de plorayre — pels enterros richs ? —
jo acotant la testa — li vaig dir que sí.
Me diuhen plorayre
y tenen rahó,
ploranera n' era,
ploranera 'n só.
Era hereu de casa — tot un bon minyó,
volía una noya — no sent correspost ;
un diumenge á missa — se li trencá 'l cor,
ella 's maridava ; — ¡ que Deu la perdó !
Lo cop tan fort era — que 'l portá á la mort.
¡ Quí hagués sigut d' ella ! — ¡ No hauría mort, nó !
Me diuhen plorayre
y tenen rahó,
ploranera n' era,
ploranera 'n só.
Jo plora que plora — en lo seu capsal,
ell entre vuyt ciris — en los pots y banchs.
Lo Rector ja arriba — ab los escolans,
canta las absoltas — y me diu tot baix:
— De fe' 'l nou ofici — l' hora t' ha arribat.
—¡No cal que m' ho diga—que be prou qu' ho faig !
Me diuhen plorayre
y tenen rahó,
ploranera n' era,
ploranera 'n só.
Sortim de la casa — pera dúl al clot,
los parents derrera , — devant lo Rector,
y dut per quatr' homes — entremitx lo mort.
Lo jovent que 'ns mira — se diuhen de cop:
— Mírat la porquera — com fá 'l sumicó. —
¡ Ay, aquellas llágrimas — m' eixían del cor !
Me diuhen plorayre,
be tenen rahó,
haig de plorar sempre
mentres sigui al món !

Maig de 1879.

ARTUR GALLARD.

Dos pardals ab una espiga
no s' hi poden sostenir,
dos galans ab una nina
no s' hi poden avenir.
Si l' espiga n' es grosseta,
dos pardals s' hi sostindrán ;
si la nina n' es bonica,
dos galans may s' hi avindrán.

DESVARI

¿ S' atura 'l sol en mitj de la jornada ?
¿ La torrentada 's para , quan brahola ?
¿ L' aucell que vola plega may les ales
mentre es en l' ayre ?
¿ Y pot lo cor en sa llampant carrera
al pler que espera refrenar la brida ,
y de la vida en lo camí sentarse
d' un arbre á l' ombra ?
Jamay ! que al udolar la tramontana ,
com ploma vana l' ánima n' es duta
á fer la ruta á que 'l destí la dempna
per eterns segles.
¿ De eix caminal hont trovaré les fites ?
Pot se' hi há escrites pe 'l mesquí que 's cansa
d' una esperansa conhortants paraules
que ale me donguen !
Qui sab , si en ser del vilatjá á la porta,
trovaré morta l' esperansa tendre
que 'm feu encendre en ganes tan ardentes
de entrar á dintre.
Mes jo he de reposar, siga com siga,
pus la fatiga mon respir ofega,
perque esbatega com aucell sus l' aygua
mon cor que estima.
L' angunia 'm pesa , lo pesar me xafa,
lo suor m' agafa , 'l trevolí no 'm dexa,
lo dol m' aquexa y aplanant les ales
volo la terra.
Derrera meu se queda la montanya,
l' aygua que banya la ciutat tranquila,
tot en la vila en ser de nit s' acluca,
mos ulls llampegan !
May ses palpebres per dormir se clohuen
que sempre 's mohuen , com la llum vibranta
que les encanta ab coloraynes falses,
sempre més lluentes.
Astruga nau que surts , la vela issada,
del vent inflada , en mans de les estrelles,
y, feta estelles en la roca, trovas
jas en l' arena ;
Tu almenys la calma que desitjo gosas,
tu al fí reposas , y com més esberles
tens , per haverles en son llit , la platja
se fa més ampla.

Si en va d' un arbre n' he cercat la soca,
may una roca trovaré á flor d' ayga,
hont retut cayga, tot saltant á miques,
mon cor que crema?
Tu que ets la roca de la mar ferotje,
volgut rellotje que la mort senyala,
beneyta escala que al patíbul puja,
amor de l' ánima;
Llíuram del afadich d' aquest viatje,
dónam la platja hont trovaré la calma,
báxam la palma que 'ls patíbuls guanyan
á tots los martres.
Ja que de tant aymarte 'l pit se 'm obra,
d' eix cor al sobra dú ta má de gebre,
que axís al rebre lo seu gel, hi trove
lo de la tomba.

Vich 10 Agost de 1871.

JOSEPH SERRA Y CAMPDELACREU.

Aygua de la mar beuría
per l' amor d' en Josepet,
aygua de la mar beuría,
com més beuría més set.

RAIG DE LLUNA

FRAGMENT DEL SEGON QUADRO DE LA TRAGEDIA

Los comtes de Foix

Un jorn, allá, per lo fondal dels boscos
extesos en las valls de la Cerdanya,
esparonant garbós son caball negre
un caballer venia de la cassa.
Elm ni corassa duya, y de sa sella
penjava un cap de llop, sagnant encara.
Era En Ramon Roger, lo pare vostre.
Cap al tart era ja. Ja fosquejava,
y cabalcava sol, que quan un comte
de Foix va sol, va ab ell..... y es prou companya.
Mes ¡ay! que lo valor y la noblesa
ab los ardits y malvestats no casan.

Recullits entre 'ls arbres y las ombras,
homs malvolents y assoldajats l' espiavan
que allí, al aguayt per ell, posats tenia
son enemich capdal, lo senyor d' Aura.
Pres fou lo comte, y al castell lo duren
hont entre murs y ferros lo desavan.
Passada ja la mitja nit, quan l' hora
de sa mort amatenta s' atansava,
la porta vejé obrir, y entrar per ella,
com un estel d' amor y d' esperansa,
un rajolí de llum que precehía
á una hermosa y gentil, garrida dama.
— « Mon espòs vol ta mort y jo ta vida,
digué á Ramon Roger Estela d' Aura.
»Gelós ell d' uns amors que ja passaren,
»per tu manté en son cor odis que matan
»y jo, gelosa de recorts que creman,
»per tu en mon cor mantinch fe y amistansa.
»¡ Ves ! Fuig ! Com altre temps la porta oberta
»del passadís secret trovarás ara,
»y amarrat á l' anella 'l caball negre
»que avuy s' enportará al qui avans portava. » —
Y ell llavors li digué : — « Te dech ma vida.
»Escolta, donchs, mon sagrament ¡ oh dama !
»Ni jo ni 'ls meus jamay, tant com Foix duri,
»als teus hem de faltar en la desgracia,
»en penas ò en perills. Pau á mos ossos
»no done Deu si manco á ma paraula !
»Y si jo mort, los fills dels meus impetran
»socors un jorn, y als teus mos fills no amparan,
»jo de ma tomba sortiré llavoras
»y compliré per ells, que un Foix no falta ! » —
Açò se conta que passá entre 'l comte
Ramon Roger de Foix y Estela d' Aura.

VICTOR BALAGUER.

La má al pit
y la cama al llit.

LA CANSO DE LA VERGE DE LA SALUT

(A ESTIL POPULAR)

Allá ran de Collbató
n' hi há una hermita galana,
la Verge de la Salut,
be 'n té prou anomenada.

Prop mateix de son casal
per temps antich fou trovada;
qui no sab ahont, ja ho sabrá
per sa set endevinayre;
que una font, desde llavors,
d' aygua fresca y regalada,
ja hi remoreja tot l' any,
malgrat al terrer sech y aspre.
Grans miracles que n' ha fet
be 'ls pregona prou la fama;
de sa hermita en los vells murs
son escrits ab presentalles.
Qui hi ha entrat malalt de cos
la salut n' ha recobrada,
qui malalt d' ánima hi vá
ja se 'n torna ple de gracia.
Olivars, vinyes y esplets
morían d' una set d' aygua,
surt la Verge en professó
y ho veu y les canals rajan.
Sa diada principal
ara pel dilluns de Pascua,
que á heure 'l *pa de la Salut*
hi acut tota la encontrada.
Dematí, dematinet,
ja hi arriban gran collades
d' Olesa, Bruch, Monistrol,
d' Esparguera y d' altres bandes.
Noyes que semblan un Matx
tan xamoses y galanes,
y fadrins del primer vol,
y gent d' anys y bayletada,
á l' una má 'l panderet
ò 'l fluviol ò la dolsayna,
y á l' altra má 'l cistelló
plè de be de Deu que encanta.
Dolsa música y bells cants
fan ressonar la montanya;
l' alegría que ompla 'ls cors
se torna ball de garlandes.
L' hermita sembla un pom d' or
tan plena de lluminaries;
la Verge sembla que hi riu
entre mitx de flors y randes.
Tots los aucells de l' entorn
ja hi refilan ses passades,
menos un rossinyolet
que talment sembla que hi parla:

—Jo que fatx mon niu cada any
aquí baix de la font santa,
jo que som lo guardiá
d' esta hermita venerada;
de part de la Verge us dich
paraules que m' ha dictades:
Salut, fills de mon amor,
que heu vingut á visitarme.
De vostre recort piadós
jo 'n quedo molt emprendada:
fills de mon amor, salut,
y á reveure, á l' altra anyada.—

PAU BERTRAN Y BROS.

Collbató.—Dilluns de Pascua de 1879.

RAN DE MAR

I

Tots dos ben jovenets encara, ell y ella, tots dos á la flor del món, tots dos amorosos, contents y plens de vida, seyan un' horabaxa demunt la blanca arena, voreta de mar, ran-ran de l' aygua.

Conversavan á mitjes paraules, callavan sovint y 's miravan. La conversa no era d' amor: parlavan de la barca que veyan allá lluny y dels pexos petitons que 's menjavan les miques de pa. L' altra gent que hi havía també conversava y reya, un tros enfora.

La conversa d' ells dos no era d' amor; però adesyara una calrada de sanch jove los pujava á ses galtes colorides.

Les ones venían remoretjant, una y altra, rivetades de blanca sabonera, redolavan y 's desfeyan demunt l' arena, y la dexavan neta y llisa com un paper d' escriure.

Ell retxava l' arena ab el seu bastonet de canya d' India. Ella s' ho mirava y ab el maniguet de la sombrilla també hi senyava rotllos y estrelletes.

Ell mirá per tot lo redó; va veure que ningú s' acostava, acalá 'l cap per no trovarse ab los ulls d' ella, y escribía poch á poquet: *T' estimaré...* Ella s' ho mirava de cua d' ull. Ell estigué un poch y afegí: *sempre.* Llavors s' axecá totduna y se 'n aná un tros lluny.

Ella romangué tota sola; al cap d' un poch alsá 'ls ulls per veure si la miravan, y escrigué just abaix, aviadet: *Y jo...* S' aturá un poch, torná á mirar per tot y acabá d' escriure: *també.* Totduna s' axecá y se 'n aná devora sa mare.

Ell s' hi acostá ; y encara ho llegía, quan arribá un' ona un poch més forta que les altres, redolá per demunt les lletres, y l' arena torná á romandre neta y llisa com un paper d' escriure.

II

—Les ones de la mar, redolanthi per demunt, esborraren aquelles paraules de l' arena. Vint anys que, com les ones de la mar, han redolat per demunt mi, no les han esborrades del meu cor.

Quan mor el dia y mir el sol qui 's pon, me pareix veure demunt cada nuvolet color de grana unes paraules de fils d' or que diuhen : *T' estimaré sempre.* Y demunt cada nuvolet blanch com la neu, que hi veja uns enfilays de perles clares que componen tres mots : *Y jo també.*

Hi há vespres que no 'm puch condormir, desficiós, tot solet dins el meu llit ; y si acluch els ulls, vetx una escampadissa de flamadetes menudes y espires de tot color que s' encenen, s' apagan y tornan á brillar ; y apar que se 'n componguen de blanques y carmesines per ferme veure aquelles paraules : *T' estimaré sempre.* Y al punt en vetx lluhir unes altres, color de cel y violades, que hi espiretjan devora elles, imitant una randa fina y clara que té brodats de diamants aquells tres mots : *Y jo també.*

. . . .

¡ Benhajan les belles recordanses de les amors primeres ; suavíssims consols, dolsos aromes de la vida ! —

M. Obrador Bennassar.

CANSO DEL SEGLE XIX

I

Xiscla entorn meu, furient calumnia,
serpentejant com llamp del cel :
clama que soch hereu d' afronta,
que m' engendrá l' horrible infern.
Bé pots xisclar de nit y dia :
jo faré vía somrisent :
jo deixaré á ma gran fillada
goig inmortal y honor inmens.

II

Quan assolí 'l bo de la vida,
auba de Maig emporprá 'l cel,
y las nissagas, contemplantla,
me van donar regalat bes.
Encara sento sa dolcesa,
me 'l sento encara al front vivent
com una estrella candorosa,
com filla pura dels rosers.

III

¿ Qué hi fa qu' avuy ma jovenesa
sia ultratjada fortament,
per la calumnia rencorosa,
per odis vils sens jou ni fre ?
De mon avior guardant justicia,
sé la inmutable y justa lley :
« No hi há Deber perdut en ombras :
no hi há deber hont mor lo Dret. »

IV

Si he deslliurat de la ignominia
un poderós gran estament,
vull redimir joyós un altre
que la injusticia consumeix.
Duas familias serán una :
llur germandó m' imposa Déu...
No serás més inich sarcasme,
dictat de Poble que du 'l vent.

V

D' enllá la mar vè un' alenada
de flors y paumas y llorers
que van brotar visquent mon pare
y ha engallardit un mon novell.
Si quan fa plena marinada,
porta en sas alas la sement,
també ab las auras manyagoyas
vé un polsim d' or que ja no 's pert.

VI

Ardit jovent qu' ansiós suspiras.

per mon renom y mon poder,
llanguir no 't fasse l' anyoransa :
sias constant y serás rey.
Quan la venjansa 't cride « enrera ! »
clami més fort la santa veu
de l' Esperansa generosa
que 'l porvenir fa rioler.

VII

Cap-dret avansa cada dia
vers l' ideal que ja entreveus,
fent onejar en mars y terras
signes de pau y de progrés.
La Humanitat no es pas un somni :
per' tots s' alsá la Vera-Creu ;
per' tots lo sol radiant se lleva ;
per' tots s' escampa lo bon temps.

VIII

Glatesca 'l cor al contemplarlo,
brollin las sanchs ab nou dalé
y l' Home 's senti, en sa grandesa,
digne y honrat, lliure y creyent.
No 'm malehíu mirant encara
per fértils camps morts ignocents :
enderroquéu la Tiranía
y ma vellesa será un cel.

JOAQUIM RIERA Y BERTRAN.

Allí dalt á la montanya
lo puput hi ha cantat :
— Quan les cabres tindrán llana
les dones farán bondat.

ENAMORAMENT

Era un dia de Maig. La llum serena
l' espessa ombra dels arbres travessava,
més esplendor donant als ulls hermosos
d' aquell aplech de noyes qu' enjoyava
lo bell passeig d' estada deliciosa.

Tu eras la Reyna d' entre totes elles ;
be prou qu' ho conexias al cullirne
la mirada envejosa
qu' al passá' 't davan totes les donzelles.
Ton front amorosíssim
coronava ta llarga cabellera
que semblava frisarse
per rompre sos lligams, ab la dalera
de caure per ton seno
com una torrentada d' aygues negres.
Si ton llabi mitj reya
ton ull reya del tot, y al 'na' á toparse
ab los meus boy encesos per la febre,
al probar de parlarte,
la font de los meus llabis va estroncarse.
Sols sé que d' aquell dia
mon pensament te té sempre á la vora
y que de mon trist cor n' ets la senyora,
y tu ni ho sabs, oh cruel robayre mia !

Tos ulls, fonts de delicia,
miralls del cel y de ton cor puríssim,
amargants com la mar quan estás trista,
y estrelles blaves quan estás alegre,
tos ulls de foch vivíssim
qu' unes vegades jugan y altres parlan,
son tant teus, dolsa noya,
qu' en ells, en sa llum pura y sossegada
sembla qu' hi tingas l' ánima encarnada.
A sa mirada dolsa
mon cor assoleyantshi
y mos ulls abeurantshi,
com si m' alimentés d' Abrils, esclata
l' amor per tot mon ser y m' arrebata.
¡ Què no daria jo ! què no daria
per un esguart dels teus, hermosa mia !

Ta boca aponcellada
feta de rosa y mel, tota amorosa
sempre que parla ab sa tonada hermosa
un xarroteig de rossinyols l' alegra.
Oh! y què bell ha de serne
hèuren una conversa falaguera
quan, encesa d' amor y de dalera,
va entreobrintne ses portes vermellenques
tota aromant, com un clavell quan s' obra !
Mitja vida daria

perquè ab ella hi diguesis, tendre noya,
una paraula sols que jo 't diria!

Tes galtes petoneres
de lliri blanch, clavell y setelía,
quína florida més gentil que trauhen
tan de nit com de dia!
La neu d' ivern que tota flor mustiga
y 'l sol d' estiu que tota flor recrema
no hi poden res en la florida eterna
de tes galtes en casta primavera.
¡Oh, ditxós si podia
ab mos llabis no més arrabassarne
una besada sols, rosella mia!

Y quan en la nit pura
en ta cambra polida
á la pálida llum de cera blanca
vas desfent de ton cos la vestidura
que tants y tants tresors enclou avara,
y sobre 'l llit te llensas, com més nua
més vestida de gracia y de bellesa,
á les hores quan ja la son te crida
y, sobre 'l tálam dels amors estesa,
ton pensament se pert en altra vida.....
á les hores, gentil poncella mia,
per un pensament sols, què no daria!

J. Franquesa y Gomis.

PRESENT DE PAGSE SURT CAR

Un pagès va fer lo present d' una llebra á l' Hodjá, y aquest lo rebé ab molta amabilitat y junts menjaren á taula la llebra ab sopa.

L' altra setmana torna 'l pagès á casa l' Hodjá.

— Quí sou? — li pregunta.

— Só l' home qu' us va portar la llebra.

Y ans d' acabar, ja 'l feu entrar al menjador.

L' altra setmana 's presentan tres ò quatre pagesos.

— Quí sou? — los pregunta.

— Som los vehíns de l' home qu' us va portar la llebra.

L' altra setmana compareix tot una colla.

— Quí sou? — los pregunta.

— Som los vehíns dels vehíns de l' home qu' us va portar la llebra.

— Entrèu, entrèu. — los respon l' Hodjá, y 'ls posa á taula una escudella ab aygua clara.

— Qu' es axò? — digueren tots al tastarho.

— Jo us diré: es lo caldo del caldo de la sopa de la llebra.

(Traduhit del turch.)

L' ULTIMA CARTA

Al escríuret l' adeu de despedida
fins la ploma en mos dits me causa por:
sembla un punyal assedegat de vida,
y, malgrat mon voler, me signa 'l cor.

Y es que sé prou que ab esta carta meva
vers tu mon esperit te de volar,
com fuig del níu, que abandonat hi neva,
l' últim aucell pera maymés tornar.

No 't culpo, no, de que l' amor me neguis:
¡per confondres ab tu mon cor, què te!
¡que bo ha d' esser aquell á qui t' entreguis!
á qui estimis fins jo l' estimaré.

Véuret felis y esposa enamorada,
vet aquí 'l goig de mon torment per tu:
no t' enugi 'l saber qu' ets ma estimada;
llevat de Deu no ho pot saber ningú.

Per so en la fosca seguiré tos passos,
sempre sol y de lluny, trémol d' amor:
tu no 'm veurás y t' obriré mos brassos,
y 't cridaré ab los llabis de mon cor.

Si un jorn te contan que he deixat la vida,
gosar no 'm cregas de la eterna llum:
ma carn será dintre la pols dormida;
mon esperit volant en ton perfum.

Seré en la flor que en tos cabells s' ampari;
en las telas que abrassin lo teu cos;
sobre la creu que 't penja del rosari,
y fins en los petons de ton espós.

Si tinguesses un fill y se 't moria
¡ que dols que fora en tos sospirs volar!...

confonentme ab ton plor, sobre ell cauria
tos llabis tremolosos á esperar.

Llavors mon esperit altra vegada
cercaria á mos ossos balps de fret,
y en l' ombra ab ells, oh dona benaymada,
s' entraria en lo cos de ton fillet.

Y cantantli cansons lo posaria
dintre del pit, hont era lo meu cor:
—Ja tens bressol, fill meu, — jo li diria; —
endórmet fins que torni la claror!...—

Ay si fos cert! A vora 'ls nostres cossos
tu vindrás ab lo plany que t' estremeix:
ton fill sentinte 's remourá en mos ossos
¡y 'm creuré que tinch cor y que 'm glateix!

Mes no vull per mon goig véuret plorosa;
duga jo los dolors puig soch l'esclau:
siga mon cor la cárrega enutjosa
que 's tira al mar alleugerint la nau.

Véjat felis sens ombra d' amargura,
sens la memoria d' est amor senzill...
rodejat lo teu ser de la ventura
que vol ma pobre mare per son fill.

. . . .

Guarda esta lletra si no 't causa agravis
perque á un espós la dongas á llegir;
y pots dirli besantlo sobre 'ls llabis:
era d' un foll que fòll se va morir.

Angel Guimerá.

LA SIVELLETA DE PLATA

—Si 't volguesses casá' ab mí...

I

Escolta, nineta esquiua
no fujes com una dayna,
que quant més de mí t' allunyas
més m' arrencas cor y ánima.
Nina de galtes de rosa
y de boca com la grana

que sembla un clavell encès
quan leri-leri se bada ;
la de les dents com la llet
y de les trenes daurades
y dels ulls purs com lo lliri,
lliri blau de la montanya :
¡ qué n' ets de xamosa , nina !
nina , ¡ qué n' ets d' estimada !
més que de la terra 'l sol
y més que de la mar l' aygua,
més que de la nit la lluna,
més que del aucell l' aubaga
y més que t' han estimat
tots quants t' ho han dit fins ara.
¡ Perque volente tant jo ,
tu m' ets d' esser tan isarda ?
si 'ls sospirs fossen grillons,
ja 't tindria engrillonada.
Si 'm volguesses escoltar...
va de bò : no es cap rondalla,
per la fira 't compraria
la sivelleta de plata.

II

Escolta si 't plau , donchs , nina.
y 't diré lo que te manca,
que encara que tot te sobra
tinch delió de firarte.
Jo 't miro de cap á peus
desde la clenxa á les plantes :
ningú hi troba á mancar res,
mes per mí... colcom hi manca.
Jo veig tos tapins brodats
y tes mitxetes rexades
que estrenyen ton glassat peu
y apretan t' ayrosa cama ;
ton faldellí virolat
y ton devantal en randa
ab lo llasset ab que lligas
ulls y cors dels qui t' esguardan.
Veig lo gipó de vellut
que t' escau demunt la falda
ab sa manegueta curta
aprop del colze enflocada,
y t' argentada creuheta
que demunt ton pit se branda
y lo ret filigranat

y la caputxeta blanca.
¡ Qué n' es de bell lo teu trajo,
nina florida y galana !
¿ quín es que fa lluhir més
à les dones catalanes ?
Mes si haig de dir lo que sento,
pera mí... colcom hi manca
y es... vaja, que t' ho vull dir :
la sivelleta de plata.

III

Escoltam, nineta, escoltam
per la derrera vegada :
lo teu trajo molt m' etcisa
y 'l qu' ets tu molt més encara.
Mes l' envejada sivella,
la sivelleta de plata,
essent tan bella, trob jo
que á tes mánegues hi manca ;
puig ja sabs que la sivella
en la terra catalana
n' es l' assenyalat joyell
de les dones maridades.
Ab tants miradors com tens
quan surts á ballar á plassa
y ab tants que n' arrencas d' ulls
quan giravoltas y passas,
ab tants de fadrins que 't treuhen
á puntejarne sardanes,
ab tant d' alegre jovent
que d' amor cobles te canta,
y ab tants d' hereus que 't festejan
y per tu fan la passada,
¿ còm es qu' encara no portas
la sivelleta de plata ?
Ah ! ja ho sé que n' ets d' esquiua
y tant com d' hermosa, isarda !
Mes si escoltarme volguesses
y no 'm donguesses... m' esglaya,
quan enguany vingués la fira
te compraria tumbaga
y la soguilla d' or fí
y de pam les arrecades,
y tots los joyells de núvia
te donaria, ma aymada,
y ab tot l' amor de ma vida
la sivelleta de plata.

4 de novembre de 1860.

Terenci Thós y Codina.

AL ROSSINYOL DE LA SAGARRA

EN FRANCESCH VICENS GARCÍA

Desde 'l jorn que tu cantares
fins que 'ls altres t' han respost,
en lo Parnás de la patria
no ha ullat un trist raig de sol.
De las musas catalanas
fou ton cant lo derrer mot,
en lo cel de nostras glorias
al finar lo derrer jorn.
D' allavors ha estat nit sempre
y han regnat xutas y corbs,
fins avuy no torna 'l dia
á guaytar per l' horizó;
mes, tantost sas coloraynas
han dut l' alegría als cors
y del frescal de sos llabis
l' auba, n' ha vessat á doll
per las flors, perfums y savas,
per los nius, vida y amor;
d' aucellets de totas menas
s' ha aixecat un espès vol,
que ab armònicas cantadas
de veus dolsas y bells tons,
á ton niu desert se 'n venen
moguts de agradós recort,
per veurer si encara l' eco
guarda de tos cants colcom.

Siga hont siga que volesses,
Deu te dó gloria y repòs,
Rossinyol de la Sagarra,
bon Rossinyol.

Del llenguatge ab que solias
omplir d' alegría 'ls cors,
la nit, per més que ha estat llarga,
no ha cegat la inspiació.
Ha esclafit durant la fosca
un desfet de llamps y trons
y aucellots d' urpa homicida
han esgrapinyat per tot.
Mes, com lo que del Cel baixa

sols ell acabarho pot,
han passat las aus ferotges,
trons y llamps, qui sab hont son!
y avuy las novellas crias
esbravan sa inspiració,
en aquell potent llenguatge
que tu vares fer més dols
prenent mots á la cardina,
exprement mel de las flors,
demanant sospirs als ayres,
murmulletjos á las fonts,
á 'l infantó sas tendresas,
á la joventut sos goigs;
y per fer á quants l' escoltan
batrer las alas del cor,
sas galas á la natura,
sos bocables al amor.

Siga hont siga que volesses,
Deu te dó gloria y repòs,
Rossinyol de la Sagarra,
bon rossinyol.

Darts de verinosa punta
volgué llansarte la sort,
á tu que alegres llohansas
per tots, vas tenir tan sols.
Cassadora fou la enveja
vetllant sempre prop del bosch;
primer cop que t' ensejares
á eixir d' ell, pará ton vol.
Malehida de Deu siga
la má que ferir sols pot!
no disfrutará ni un' hora
de la herencia dels que ha morts!
Sol solet, entre 'l brancatge
amagares tas tristors,
planyent del mal cor dels altres
més que de tos propis dols;
y desde 'l niu abocante
per cridar á ton entorn,
perque vejessen morirte,
si be envejat, no envejós,
als companys de tas canturias
com tu enamorats del sol,
cantant los ulls aclucares,
cantant vas partir del món,

cantant uns amors que sempre
serán doll d' inspiracions.

Siga hont siga que volesses,
Deu te dó gloria y repòs,
Rossinyol de la Sagarra,
bon Rossinyol.

De ta serena conciencia
mirall tas cantadas son;
en aquella 'l sol hi brilla,
en aquets palpita 'l goig.
Més amich d' espays y boscos
que no pas d' enreixats d' or,
no surtí may de tos llabis
res que ben fill teu no fós.
Llibertat los cels van darte,
vol altiu la inspiració,
sigué ton llenguatge indòctil
á mercar adulacions
y perxò, tot y ser curta
la estada teva aquí al món,
mentres Catalunya visca,
de tu 'n guardará recort.
Martir per ella caygueres
ans que renegar son nom!
sa llengua soná en tos llabis
dins la cort de sos sayons,
y á tu y ella us malferiren
cobartment y de traydor!
més l' oblit matá á la enveja,
y la patria y tu vius sou,
que encara avuy Catalunya
porta als llabis lo teu nom.

Siga hont siga que volesses,
Deu te dó gloria y repòs,
Rossinyol de la Sagarra,
bon Rossinyol.

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.

La llengua no té ossos
y 'n trenca de molt grossos.

UN JORN A MIRAMAR

Ore tuo, Christe, benedictus
sit locus iste. *

I

Aquí, al peu d' exa cova santificada per l' estatje del inclit Ramon Llull, á l' ombra dels pins verts y de les florides oliveres, podré escampar la vista al meu entorn, y ab sant plaher que l' esperit y el cor conforta, apuntaré en lo llibre de mes ditxoses recordançes la festa que se fá en exa diada.

Mirau, just allá baix, les boyres que de dins mar se levan; mirau com enrevoltan l' oratori que fa pochs anys s' havia derruhit; mirau la porta oberta de bat á bat, l' altar y ses imatges, relliquies y nous ornaments guarnits d' argentería.....

¿Quí obra aqueix miracle? Tal volta ¿la fè dels poderosos mallorquins s' es revivada? ¿Quí es que del estret tirany que conduhia al antich temple y col-legi n' ha fet una via ampla? ¿Quí es que ha replegat los ossos dels virtuosos cenobites que hi feren penitencia y los ha tornats á s' esbucada tomba? ¿Quí es que mès enllá obrí un hostal pera donar posada als peregrins que venen á invocar la Santa Trinitat?

Es un Restaurador que Deu envia, devot de Mestre Ramon Llull, fill de monarcas, amich de la Ciencia, de cor noble y d' elevada pensa. Ell es vengut de terres llunyes á visitar Mallorca y s' es establit demunt aqueix penyal honrant les nostres olvidades glories.

Per axò avuy la veu d' un glosador fill de la terra gosa dirli: En nom de les virtuts celestials, benvingut sias!

II

¿No veis aquell axam de pagesía que de per tot acolla? ¿Sentiu l' alegre repicar de la campana? ¿Ahont vá la processó que p' el coster, á poch á poch, s' en munta?

Los solitaris ermitans han devallat de ses pobretes celles; plantosos mariners, vestits de blau, desde la platja pujan; l' honorable Ajuntament de Valldemossa també arriba, y els sacerdots, cantant la Lletanía de la Verge, ab creu alçada l' alzinar travessan.

* Inscripció que porta la campana de Trinitat.

La fresca y clara font del benuyrat Ramon, rajant seguit y ab delitós remor, els pollars rega; les paumes dels fassers sens aturay fan reverencia; estepes y ginestes, romanins y gavarreres badan ses floretes; y els passarells y rossinyols refilan guaytant per dins les eures.

¿Perquè tanta alegría? ¿perquè puja lo poble tot suhant al cim de aquexes roques? ¿Perque han plantat la Creu demunt exa coveta? ¿Perque l' han benehida? ¿Perque tantes pregaries?

Per fer santa memoria del Savi mallorquí que tot lo món admira; per testimoni de que encara dura la Fè que predicá aquell Mártir; pera donar exemple als qui deurian estimar sa patria.

¡Ay Mallorca, Mallorca, pren llum de Miramar!

III

A l' hora d' ara sols arriba fins aqueix penyal un eco llunyedá del soroll que s' mou á dins la casa. Lo ball ha comensat. Les jovensanes que avuy han tret ses joyes y sos cordoncillos, fan parelles ab los fadrins que per esposos elegexen. Lo sò de les guitarres y de les castanyetes, la veu de los qui cantan, y les xerrades dels vells seguts sobre els pedrissos, tot demostra lo goig may vist que senten sos corets senzills.

La nit s' en vé ennegrehint lo vel morat de les montanyes y el vert mantell del espès boscatje; lo cel net de niguls se fon ab l' aygua de la mar, y á poch á poch se brufa tot d' esteles. Dins l' oratori hi crema la promesa llántia; y á cada vorera dels caminoyets, demunt l' herbey, s' encenen les lluhernes, viventes alimares.

¡Quántes voltes la naturalesa s' es adormida d' ençá que aquell Ingeni il-luminat, ab esperit de foch, aquí vel-lava contemplant á Deu ò componguent s' Art Magna, plorant son Desconsol, ò confegint el saborós col-loqui entre el discret Amich y el tendre Amat!

¡Quántes voltes aquexa mar s' haurá estrellat en l' aspra costa, d' ençá qu' Ell la passava y traspassava, encès d' Amor diví, menyspreant sa furia!

Sis segles que fugiren esborrant arreu noms y memories han respectat y consagrat la seua; el temps ha fet justicia.

Es tart y m' en hauré d' anar....

Adeu, lloch benehit! Si un jorn á mon enteniment li

manca la fè ab que resplandeix; si de mon cor fos esvahit l' amor que hi nia; si de mon pit minvás lo sentiment de patria, tornaré aquí per recobrar tan nobles y preuhades forces.

Per bon recort m' en duch una floreta; jo vull que sia oferta d' agrahit voler perqué sabrá aceptarla.

B. Ferrá.

Miramar-diada de la Sma. Trinitat.

A EN FRANCESCH MATHEU

EPÍSTOLA

Si 'm demanesses los tresors riquíssims
que l' Indic mar dins sas entranyas cria,
y de Golconda 'ls diamants puríssims
y d' or y argent quanr lo miner somnia
dins los roquers inmensos de Nevada,
millor que versos ara 't donaria.
M' has despertat en hora malhaurada!
d' afanys l' ánima, en mitx de las dolçuras
d' un somni de dos llustres, oblidada,
de l' arpa traurer pot sols notas duras,
accents d' enutj, veus de disgust y pena,
mes no cadencias ni harmonías puras.
¡ Perqué m' has despertat! ¿ La pobre vena
de la fonteta humil manca tal volta
al capdalós torrent que tot s' ho enmena?
¿ Y qu' es en mitx de la corrent revolta
l'eco perdut de murmullant fonteta?
¿ Ni qui entremitx de la ruixada escolta
lo trist *tic-tic* de la suau goteta?
Té l' egarench Cantor la lira fluixa
y 'ls llors ja no ambiciona del Poeta.
Cada cosa á son temps. Vol la maduixa
la Primavera; vol la clavellina
l' auba de Maig que sa corola ruixa;
y la perdiu, que cotxejant matina,
lo sol de Juny que per son niu fa pallas
y 'ls gérmens dintre dels ouhets combina.
Gosa 'l guerrer pensant en las batallas
hont son valor acreditá sa mida,
y en conservar la sella y las morrallas
del cavall que volava en l' embestida;
mes quant l'espasa ja ha penjat, discorra
sols la manera d' allargar la vida.

Lo temps, Francesch, per l' hom en vá no corra;
si 'l cor del Poeta 'l foch del geni guarda
de la bronxa del temps, que tot ho esborra;
si son esprit la lluyta no acobarda,
quant ha passat la joventut ardenta
no se 'n recorda que de tarda en tarda.
Devant d' aqueixa joventut valenta
que del Parnás ja tots los cims corona
y 'l foch sagrat manté y sa flama aumenta,
ha de callar aquell que no blassona
frescos llorers, ni porta en sas empresas
flors dels últims tornetgs de Barcelona.
Gosa l' esprit tot admirant las proesas
dels novells lluytadors, y la animada
literaria llegió, que las grandesas
de Grecia y Roma, á nostra pátria aymada
promet ressucitar. ¡Ditxós qui veja
lo gran jorn de la nova Olimpiada!
Ja 'l rich present á tot lo món fa enveja
de nostras lletras; y las ombras vanas
d'Ausias y Aribau, que 'l vent passeja
per los espays, de Dante son germanas
y del Petrarca; herevas de la gloria
semblan avuy las Musas catalanas.
Vassalla de remença la Victoria
d' ellas vol ser, companya la Fortuna;
demá sa amiga fael será l'Historia.
Un jorn del temps la ma que tot ho enruna
respectará 'l passat; las nobles ruinas
qu' avuy nos mostra en nostras nits la lluna,
gloriosas reviurán; las barretinas
lo món admirará; moda derrera
serán nostras ayrosas mantellinas.
Y si es aquest l' esdevenir qu' espera
á nostras portas; si tu ho creus, bé fora
desitj de destorbá 'm tanta quimera
com tens, Francesch, per despertá 'm tant d' hora.
Deu anys, no més, feya ara que dormia,
y llástima Francesch, de cor t' implora,
esparpillantse 'ls ulls, la musa mia,
que ab lo repós s' ha anat tornant senyora
y seguir ja no pot ta fantasía.

Pere A. Ventalló.

Tarrasa 25 Setembre, 1879.

Lo bon pastor
ton l' ovella y no l' escorxa.

SOLETAT

¡ Que 'n costo, oh Deu meu, de llágrimas,
als que de mí están aprop!
si es lo meu pit cau de penas,
font de dolors lo meu cor.
Abrigallat de tenebras,
trist, vaig fent via pel món,
trist y portant per companyas
un negre aixám de recorts.
Lo sol m' escalda la cara
y may la llum veig del sol,
y porta flors l' estiuhada
y no puch veurer las flors.
Ab quina enveja m' aguayto
cavar la fossa pe'ls morts,
y ab quin pler m' hi llensaria
pera podrirme al seu fons!
Entant per ells algú prega,
ploran per mí ab amargor
gent á qui he obert feridas
sense pietat en el cor.
— Camina, una véu me crida,
no pares may, nit ni jorn,
juheu errant, y no esperes
trovar la Mort per consol.—
La soletat que jo cerco,
Deu meu, no la trovo en lloch!
lluytas vivint entre 'ls homes,
y ab ma conciencia estant sol.
Si prop meu udolan feras,
s' ompla de joya mon cor;
si cantan aucells, s' esglaya...
donáuli espinas, may flors.
Tants anys que pel món faig via
cercant soletat per tot.,.
si entre 'ls vius no puch trovarla
ja la cercaré entre 'ls morts!
¡ Perdó, oh Deu meu, jo 't demano
davant ta creu, de genolls!...
Quína soletat més dolsa
parlant ab Tu trova 'l cor!

EMILI COCA Y COLLADO.

A LA SENYORA DONYA A. A.

EN LA MORT DE SON FILL

I

— Nubolets d' or y de grana,
nubols d' argent,
que festejau amorosos
al sol ponent;
¿ perquè no us dura
la color pura
del vel lluent?
— No vol Deu que 'n exa terra,
niu d' impuresa,
dur la *bellesa;*
s' imatge hi naix y mor en un moment.

II

— Delit de les matinades,
llum de consol,
no més de vèuret s' amaga
lo negre dol;
si ets tan hermosa,
¿ còm tremolosa
fujes del sol?
— Son ull ab ardent mirada
mon joy fondria;
tota *alegría*
en la vall de tristor es un breu vol.

III

— Falaguera aura que passas
vessant olors,
que suau oretx ens portas
sons y remors;
¿ perquè tes ales
tan prest acalas,
nunci d' amors?
— Encara los *plers* no naxen
y ja finexen;
sols permanexen
en la mar de la vida les marors.

TORNADA.

Se fonen les colors riques
dels nubols d' or,
del ull del sol la llum d' auba
futx y té por;
l' aura manyaga
nos afalaga
y sopte mort;
tot lo pur la terra enjega,
puix Deu ho cria
sols perque sia
la gloria lo desitx de nostre cor.

ENDREÇA.

No plores, mare, no plores
lo teu fill mort,
anch que fos per tu *bellesa,*
pler y *conhort;*
del cel la via
feu t' alegria,
y en lo deport
hont tota puresa habita,
viu ta *ventura,*
viu t' *hermosura,*
y allá per sempre hi viu lo teu *conhort.*

Abril de 1873.

THOMÁS FORTEZA.

Qui vá á casa no 's mulla.

LLETRES

Y donchs, amor, encara no ha arribada
l' hora aquella qu' un jorn me prometeres
d' ajuntar nostres vides, com ja ho foren
y ho son encara avuy les nostres ánimes?
Oh, amor dels meus amors, si encara servas
dintre ton cor la fe que vas jurarme,
lo tálam ja está á punt y en éll hi vetlla
l' Hymeneu sempre á punt de benehirnos.

Per tu he bastit al peu de la muntanya
mon casal, niu d' amor si tu volguesses;
una horta 'l volta ab fruyterars esplèndits
que ja ab sa flayre desde lluny convida,
y ombreja son llindar la pampolada

d' un vert parral, pera que allí hi sestejes;
tan bon punt fosses dins, oh amor del ánima,
saltironant vindría á ton encontre
la parella de tórtores novelles
que ja sens vèuret' desde lluny anyoran
lo llit qu' entre tos pits han de trovarne.
Allí les hores quant lleujeres corren!
y al aprop teu com més m' hi correrían!
de sol á sol, oh amor, de los teus braços
ab quin goig présoner me miraría
mig closos los teus ulls y abandonada
ta abundant cabellera, á mí cobrintme
com al Cèsar cobreix la roja púrpura,
y somriguent tal com li va aparexer
als ulls de Mars la enamorada Venus.....

Mes, á què fantasiar? quants colps á soles
totes les nits pensant quan això sia,
la soletat del llit, que m' environa,
altre colp ma dissort me fa avinenta.
Oh, si llavors com l' esperit hi vola
envers á tu mon cos volar poguesse.....
mes impotent me sent en l' hora aquella
y revolcantme com á foll en l' ombra
tots los torments dessobre meu me sento
de Promethеu fermat sobre la penya.

Ja es hora, amor, si encara axís puch dirte,
que á mes pregaries lo teu cor s' ablani;
perquè sinó tos juraments d' un dia?
perquè tos vots, si havias de mancarlos?
acás soch jo de ton voler indigne?
esser merexo atormentat com Tántal?

Aguayta: ja per tot la primavera
lo cingle descenyit, de sa hermosura
á tots ne fa present; en la quintana
han piulat les primeres niarades
d' aucells enamorats, la font s' escola
remorejant y pels espays divaga
polcina d' or..... Felís jo si en tal hora,
aytal com fa la terra, ma mestressa
suara esquerpa, á mos prechs volgués rendirse,
si altre colp en son cor reviscolada
la flama ardenta qu' abrandá son ánima
y á son calor fonentse la congesta
qu' ara cobreix son cor, volgués mostrarme
per mos ulls més hermosa primavera!

R. E. Bassegoda.

PARLAMENT D' EN FREDERICH MISTRAL

ALS FELIBRES CATALANS

al entregarlos la Copa d' argent cisellat oferta per la Felibrería
(Montpeller 24 de Matx de 1878.)

Senyors y bons amichs, fa deu anys que 'ls trovadors catalans y 'ls trovadors provensals s' argolláren un jorn, á sol-ixent, en lo turó més alt del Montserrat, aquella superba montanya qu' es lo mont Sinaí de la vostra terra.

Y llavors, als primers ratxs del sol que foguejava, llavors, conmoguts y emportats d' un benestar diví, plorant de gotx, nos llensárem los uns en brassos dels altres, y de cara al mar que unía Marsella á Barcelona, cridárem als quatre vents: Visca Catalunya! Visca Provensa!

Y vosaltres, com recort d' aliansa literaria, nos donáreu la Copa que d' allavors fem passar de má en má en nostres festes felibrenques.

Avuy tornem á trovarnos, felibres de Fransa y felibres d' Espanya, en lo Peirou de Montpeller, y portem encara al fons dels nostres cors los matexos sentiments que fa deu anys nos animavan.

Ab axò, en memoria d' aquestes belles festes y del renovament de l' amistansa antiga, nosaltres avuy vos oferim solemnement aquesta Copa felibrenca.

Un de nostres antichs reys, lo bon Renat, que 's firmava comte de Barcelona y de Provensa, diuhen qne bebía en un beyre de cristall pintat, qu' un noble artista li havía fet.

Y dins d' aquest beyre l' artista hi havía pintat á Nostre Senyor; y al fons de tot del beyre hi havía pintat la Magdalena; y en la vora del beyre hi havía escrit aquests versos:

Quau bèn béura
Diéu veira;
E quau bèura de touto soun aleno,
veira Diéu e Madaleno.

Axis també, senyors, quan vosaltres farèu passar aquesta Copa en vostres festes patrials, alsèula coratjosament y buydeula sens respirar; y al fons de la Copa hi trovarèu la senyal de nostre llarch combat per l' enaltiment de nostra llengua mare, y hi veurèu lo signe de les nostres alianses.

Y quan los vostres fills vindrán á Provensa y veurán la Copa dels felibres, y quan los nostres fills anirán á Catalunya y veurán també aquella Copa felibrenca, 's dirán:—Forem amichs! sièm sempre amichs! perquè 'ls nostres pares eran amichs!

A LA REINA DEL CEL *

Virgo Potens.

¿ Qué puch , Verge oferirte,— si res val mon voler,
y mon cor, sola prenda — que tinch , sempre fou teu ?
Si vols de fé y tendresa — tresors, te 'ls donaré
que d' aixó n' en so rica — y te 'n puch fer present ;
mes , *Verge Poderosa,* — emperatrís del Cel ,
á qui etern homenatje — tot lo creat rendeix ,
á qui los cors dels justos, — ab sant reculliment ,
amorosos afectes — t' el-levan ab lo encens
qu' en aromátichs núvols — puja á besar tos peus,
¿ com pots voler, Regina , — lo pobre oferiment
de una ánima qu' esclava — encara del mon es?
¡ Ay ! los dons que 't consagra — lo meu amor ardent
en mitx de la foguera — d' est holocaust inmens
que té lo Empir per temple, — per altar l' Univers
y per august Pontífice — l' esperit sant de Deu ,
son tan sols com guspiras — de algun foch mal encés
que per los ayres llúhen — un breuhíssim moment.
De la miseria humana — ¿ com pots los dons voler
tu , electa entre las donas — per *Mare* Omnipotent
de la Divina gracia , — del home clar estel ,
regina de la Gloria — y terror del avern ?
Tu que tens chors seráfichs — que llohan ton poder,
y ab lo sceptre del Orbe — y lo amor del Etern
Tens quant en Cel y terra — haje ó hi pot haver ?
¡ Oh *Verge Poderosa!* — llor florit d' Israel,
descansar á ta sombra — desitjo ab sant dalé ,
y las mateixas ansias — ab que 'l perdut viatjer
desitja la frescura — del oássis del desert ;
perque jo t' am' María , — ab amor més intens
que á lo sol de mitx-dia — l' arbre de glas cubert ;
jo t' invoco plorosa — com , belant lo anyellet ,
crida á sa dolsa mare — quant ben lluny d' ella 's veu,
mes recordant los cántichs — de lo Profeta Rey
que ab armoniós psalteri — nos diu que ton poder,
divina Sulamitis , — més temible y fort es
que de host en batalla — los esquadrons guerrers.
Mon amor se concentra, — mon flach enteniment
vol lloharte y no gosa , — conturbat s' estremeix,
y com xuta que sobte — la llum del sol sorprent ,
mos débils ulls s' aclucan — y mon llabi enmudeix ;

* Esta poesía obtingué joya en lo certámen celebrat en 1878 per l' Academia Bibliográfico-Mariana de Lleyda.

puig per llohar ta gloria — sols l' Infinit té accents,
no la humana criatura — que transformar son sér
deuria en la puresa — de lo arcángel Gabriel,
quan del Verb sacratíssim — misteriós missatjer,
salutació admirable — te dirijí sa veu;
mes com Tu ets poderosa — al igual de clement,
y de tot desamparo — escut sagrat y ferm,
ab la dolça esperança — que 'm fá sentir la fé,
á mirar ta grandesa — humilment m' atrevesch
perque encara que sias — regina Omnipotent
y jo sols munt de cendra — que lo vent espargeix,
com en lo cim del Gólgotha — lo Criador Excels,
de la humana nissaga — mare amorosa 't feu,
¡oh Mare, Mare mía! — de ta clemencia crech
qu' escutarás gloriosa — mon cor, que defalleix
del combat de la vida — en la lluyta crudel.
Y aixís podré animosa — adorarte fervent,
cremant alòe y mirra — en lo rich pebeter
que damunt t' ara sacra — los perfums despedeix
en mitx de la foguera — d' est holocaust inmens
pue té lo Empir per temple, — per altar l' Univers
y per august Pontífice — lo esperit Sant de Deu!

María Josefa Massanés de Gonzalez.

De lo que 'ls ulls no veuhen
lo cor no 'n dol.

LES BARRES DE SANCH

Dins son palau de Valldaura
trist está Jofre 'l Pelós
mirant son escut que penja
d' un feix de llanses y estochs.
Los caballers ja li diuhen:
— De que estau tan neguitós?
— De veure ma adarga llisa
com un llibre sense mots.
— Llisa n' es la vostra adarga,
mes té 'l camp de plata y or.
— Be té 'l camp d' or y de plata,
mes es un camp sense flors.—

Mentres diu eixes paraules
una carta n' ha desclòs;
la lletra n' es del gran Carles,
lo segell d' emperador.
« Los normants entran á Fransa,
ajudáume 'l meu nebot,
que si vos me dau ajuda
cada bras valdrá per dos. »
Quan les lletres son llegides,
— Caballers, anemhi tots.—
Ja 's cobreix de fina malla,
ja s' en calsa 'ls esparons,
ja s' en volan cap á Fransa;
bon camí que Deu nos dó.
Quan lo camí se 'ls acaba
se 'ls comensa 'l treball fort.
Carles Calvo está en batalla
y 'ls normants li prenen lloch,
com un mur de ferro verge
avansant cap á mitj jorn;
rajan sanch destrals y llanses,
les ballestes rajan foch.
A la primera envestida
lo mur de ferro se romp;
los normants van de recules
per escapar de la mort.
A la segona envestida
no s' en veya cap en lloch.
Los francesos se preguntan
qui es aqueix batallador?
— Lo comte de Barcelona,
lo comte Jofre 'l Pelós.—
La darrera de les fletxes
l' ha ferit aprop del cor.
Ja l' en entran á una tenda
que prengué á 'ls normants traydors;
lo primer que l' hi visita
n' es Carles emperador.
Carles mira ses ferides,
ses armes mira 'l Pelós,
tot mirant les seves armes
sospirava de tristor:
— No sospiréu, lo bon comte,
mon metje arriba tantost.
—De les nafres no m' en sento,
sols me sento del honor,
puix en lo camp de la guerra
per mon escut no hi há flors.

—Si 'l teu escut n' está sense,
ton pit n' está vermellós.—
Posa 'ls dits en la ferida
los passa pel escut d' or.
Si l' comte Jofre plorava,
encara plora més fort,
mes ses llágrimes de pena
ja son llágrimes de goig.
—Gran mercès, lo rey de Fransa,
gran mercès, l' emperador.
Si no puch tornar á vèureus,
Catalunya y Aragó,
est testament vos envío
escrit ab sanch de mon cor;
grabáulo en totes mes torres,
brodáulo en tots mos pendons,
y portáu les quatre barres
á les quatre parts del món.—

JASCINTO VERDAGUER.

Fadrinets que festejeu,
festejeu y no 'n sabeu,
festejèu primer la mare,
la filla quan la volgueu.

MARTIRI DE RAMON LULL

Vull morir en pelech d' amor ;....
(LO CANT DE RAMON.)

Cercant l' Amich á l' Amat
tot l' ample del món corría ;
trescant el món envelleix,
mes lo seu cor no envellía.

Ja puja dins una nau
que á terres llunyes partía,
que diu que vol convertir
els moros de morería.

Ja axeca 'l braç y la veu
totduna qu' entrá á Bogía:
— Jo só l' apòstol de Deu
que 'l Bon-Jesús vos envía.
Dexáu la lley que seguiu,
dexáu la vostra heretjía,
que la dictá Llucifer
com Mafumet l' escribía.
No hi há més lley en el món
que la del Fill de María,
qu' Ell es lo Deu vertader
que per nosaltres moría.
Dalt la creu braços oberts
vos espera nit y dia,
qui hi vulla anar penedit
que 'm seguesca y fassa via!....—

Totduna qu' ell ha parlat
gran avalot se movía,
mans altes ab lo puny clos
tota la gent l' envestía.

Ja un moro 'l té pe 'ls cabells
y un altre que li escopía,
qui li pegava ab el puny,
qui ab arma blanca 'l fería.

Ja 'l treuhen arrossegant
de la ciutat de Bogía,.....
com una aufana, del coll
la sanch á brolls li sortía.

D' un tros lluny ja li fa 'l dret
tota la gent que 'l seguía,
pe 'l pit y damunt el front
el pedreny li rebotía.....

— Tiráume pedres, tiráu,
tiráumen tot lo sant dia;
tiráume tots á ferir,
com més fort més alegría.
Tiráuli á n' aquest castell
que á son Rey desconexía;
murades de vanitat
li va donar la follía,
damunt hi posá l' orgull
cent torres de fantasía;
la més baxa de les cent

arriba' al cel presumía !....
Si ab pedres no 's vol rendir,
potsé 'l ferro 'l rendiría ;
donáuli foch y alquitrá
potsé' axí s' esfondraría !
tiráuli fort, que dedins
té presa l' ánima mia,
cativa hi está plorant
amargament nit y dia :.....
Tirauli fins que s' esbuch,
y ella, sortint, volaría
fins á l' Amat que en la Creu
per ella d' amor moría !
mort dolça del Bon-Jesús,
¡ ay, dolça y santa agonía !
pe 'l món he anat vuytanta anys
per veure si 't trobaría !....
¡ Martiri dols de l' amor,
Be has tardat prou, vida mia !... —
. . . .
Y aquí, tapat de pedreny,
lo bon amich defallía.

RAMON PICÓ Y CAMPAMAR

Desembre de 1876.

LO NIU

De quatre brins de cánam — fermant los quatre cims.
ab brosses que replega — fá l' reyetó son niu.

—Esposa, aquexa cambra — ab son moblatje rich
será la nostra alberga — y la dels nostres fills.—

Lo vent de marinada — balanceja los brins,
y gronxa la famella — que cova 'ls seus petits.

—Espòs, aquexa noya,— es altre tu quan riu.
Y conversa ab los ángels — quan dorm sobre ton pit.—

Del turó de Moncada — vé l' esparver brunzint,
y l' reyetó entre l' cánam — s' amaga esporuguit.

—Los tirans m' amenassan : — á mos brassos veníu,
la venjansa es á fora, — la pau es aquí dins.—

Vé l' estiu : la corbella — los cánams va ferint:
quan talla l' niu, ja volan — los reyetons ardits.

—La tomba oberta crida — lo cos adolorit:
quan hi caurèm los pares — ja quedarán los fills.—

JOSEPH LLUIS PONS Y GALLARZA.

OBRAS

DE

NA MARÍA DE BELL-LLOCH.

SALABRUGAS, colecciò de poesias. . . 4 rs.
VIGATANS Y BOTIFLERS, novela
històrica, 1 volum. . . . . 4 »

Se trobarán de venda en las principals llibrerías de Barcelona.

OBRAS

D' EN

FRANCISCO MASPONS Y LABRÓS.

TRADICIONS DEL VALLÉS, 1 vol. 6 rs.
JOCHS DE LA INFANCIA, 1 vol. . 6 »
LO RONDALLAYRE, colecciò de quentos populars catalans, 3 vols.. . . . . 20 »

Se ven en las principals llibrerías de Barcelona.

OBRAS

DE

FRANCESCH PELAY BRIZ.

LA MASÍA DELS AMORS, poema (3.ª edició.) .	6 rs.
LAS BALADAS, edició de luxo, ab lo retrato del autor.	8 »
» » » económica.	4 »
LO LLIBRE DEL COR MEU, edició de lujo, 1 vol.	12 »
» » » » » económica 1 vol.	8 »
LA ROJA, aplech de quentos, novelas, rondallas, 1 vol.	4 »
LO CORONEL D' ANJOU, novela histórica, (de aquesta obra ne quedan molt pochs exemplars), 1 vol.	4 »
LA PINYA D' OR, comedia de mágica, 1 vol.	6 »
LA FALS (1), drama..	8 »
MIQUEL RIUS, »	8 »
BACH D' RODA.	8 »
LA CREU DE PLATA, drama..	6 »
LAS MALAS LLENGAS, comedia..	8 »
LAS VENJANSAS DEL REY PERE, romancer (acabantse la edició) 1 vol..	8 »
FLORS Y VÍOLAS, poesías (acabantse la edició) 1 vol.	8 »
LO GAY SABER (1.ª época 1868 y 69), 1 vol. en fol.	60 »

EN PREPARACIÓ.

PRIMAVERAS, aplech de poesías premiadas.
LA GOTELLADA, » » »
LA ESPIGA D' ORB, » » »
GLORIAS DEL REY EN JAUME, poesías.
DARRERÍAS, poesias.
MIREYA, traducció. (3.ª edició).

(1) En colaboració ab En Frederich Soler.

Al Sr. Director de La Renaixensa

CALENDARI CATALA

DEL ANY

1881

ESCRIT PER LOS MES REPUTATS AUTORS

CATALANS, MALLORQUINS Y VALENCIANS,

Y COLECCIONAT

PER

F. P. BRIZ Y F. MATHEU.

Any disset de sa publicació

BARCELONA:

JUAN ROCA Y BROS.

CARRER DEL HOSPITAL, 87.

1880

TAULA.

JANER.

TE 31 DIES.

1 s ✠ *Circunsc*
2 d s. Macari.
3 l s. Daniel.
4 m s. Tito bisb.
5 m s. Telesforo.
6 j ✠ *Ss. Reys.*
7 v s. Raimund.

☾ *á las* 8 *y* 18
ms. matí, frets.

8 s s. Teófilo.
9 d s. Juliá mr.
10 l s. Nicanor.
11 m s. Iliginio p.
12 m s. Arcádio.
13 j s. Gumersin
14 v s. Hilari.
15 s s. Pau ermit

○ *á las* 11 *y* 43
ms, matí. vari,

16 d s. Fulgenc.
17 l s. Antoni ab.
18 m sta. Prisca.
19 m s. Canut rey
20 j s. Fabiá.
21 v sta. Agnés.
22 s s. Vicents d
23 d s. Ildefonso.

☽ *á las* 8 *y* 56
ms, matí, neus.

24 l s. Timoteo.
25 m sta. Elvira.
26 m s. Policarpo
27 j s. Juan Cris.
28 v s. Cirilo.
29 s s. Francis. s.
30 d sta. Martina

● *á las* 12 *y* 57
ms, nit, trons,

31 l s, Pere Nola,

FEBRER.

TE 28 DIES.

1 m s. Ignaci.
2 m ✠ *Purificac. de N. S.*
3 j s. Blay bisb.
4 v s. Andréu.
5 s sta. Agueda
6 d sta. Dorotea

☾ *á la* 1 *y* 3
ms. m.ª mal t.

7 l s. Ricardo r.
8 m s. Juan de Mata fr.
9 m sta. Polonia.
10 j s. Guillerm.
11 v Los 7 Siervos de M.ª
12 s sta. Eularia.
13 d sta. Catarin.
14 l s. Valentí.

○ *á las* 6 *y* 32
ms, matí, frets.

15 m s. Faustí.
16 m s. Onésim.
17 j s. Rómul.
18 v s. Simeó.
19 s s. Conrado.
20 d s. Lleó bisb.
21 l s. Vérulo.

☽ *á las* 7 *y* 39
ms, nit, revolt,

22 m *de Cendra.*
23 m s. Florencio
24 j s. Modesto.
25 v s. Matías.
26 s N. S. Guada.
27 d s. Baldome.
28 l s. Roman.

● *á las* 11 *y* 41
ms, matí, gels,

MARS.

TE 31 DIES.

1 m s. Rosendo.
2 m s. Simplici.
3 j s. Emeteri.
4 v s. Casimiro.
5 s s. Eusebi.
6 d s. Víctor.
7 l sto. Tomás.

☾ *á las* 8 *y* 11
ms, nit, trons,

8 m s. Juan de D
9 m s. Paciano.
10 j s. Meliton.
11 v s. Constant.
12 s s. Gregorio.
13 d s. Rodrigo.
14 l sta. Matilde.
15 m sta. Madron

○ *á las* 10 *y* 45
ms, nit. bon t.

16 m s. Heriberto
17 j sta. Gertrud
18 v s. Gabriel A.
19 s s. José.
20 d s. Niceto.
21 l s. Benito.
22 m s. Deograc.
23 m s. Victoria.

☽ *á las* 3 *y* 38
ms, mat. pluj,

24 j s. Agapito.
25 v ✠ *La Anun.*
26 s s. Bráulio.
27 d s. Lázaro.
28 l s. Sixto III.
29 m s. Eustasio.

● *á las* 10 *y* 41
ms, nit. revolt.

30 m s. Régulo.
31 j sta. Balbina

ABRIL.

TE 30 DIES.

1 v sta. Teodora
2 s s. Francisc.
3 d s. Benet P.
4 l s. Isidoro.
5 m s. Vicents F
6 m s. Celestino y s. Celso.

☾ *á las* 4 *y* 3 *ms. tarde. nuvs*

7 j s. Epifani.
8 v s. Albert.
9 s sta. María.
10 d *de Rams.*
11 l Dívina Past.
12 m s. Constant.
13 m s. Hermen.
14 j s. Tiburci.

○ *á las* 11 *y* 58 *ms. mati. rents.*

15 v sta. Basilisa
16 s sta. Engrac.
17 d *Pascua Res.*
18 l Patr. de s. J.
19 m s. Hermóg.
20 m sta. Agnés.
21 j s. Anselmo.

☽ *á las* 9 *y* 46 *ms. mati. plujs*

22 v s. Sotero.
23 s s. Jordi mr.
24 d s. Fidel mr.
25 l s. Márcos.
26 m s. Cleto pa.
27 m s. Pere Ar.
28 j s. Pau fr.

● *á las* 10 *y* 23 *ms mati. trons*

29 v s. Pere mr.
30 s sta. Catarina

MAIG.

TE 31 DIES.

1 d s. Felip ap.
2 l s. Segundo.
3 m I. Sta. Creu.
4 m sta. Mònica.
5 j s. Pio V.
6 v s. Greg. Naz

☾ *á las* 10 *y* 53 *ms. mati bona.*

7 s s. Estanisl,
8 d Apa. s. Miq.
9 l s. NicoláuB.
10 m s, Antonino.
11 m s. Eudald.
12 j sto. Doming
13 v s. Pere Re.

○ *á las* 10 *y* 32 *ms. nit. igual.*

14 s s. Bonifaci.
15 d s. Isidro lla.
16 l s. Juan Nep
17 m s. Pascual B
18 m s. Fèlis.
19 j s. Pere Cel.
20 v s. Baudili.

☽ *á las* 3 *y* 15 *ms. tarde. vents*

21 s sta. M. Socós
22 d sta. Rita.
23 l Ap. Sant. Ap.
24 m s. Robustia.
25 m sta. M. Mag.
26 j ✠ *Asc. Señor*
27 v s. Juan pap.

● *á las* 11 *y* 44 *ms. nit. calor.*

28 s s. Just bisb
29 d sta. Teodos.
30 l s. Fernando
31 m sta. Angela.

JUNY.

TE 30 DIES.

1 m s. Simeon.
2 j s. Marcelin.
3 v sta. Clotilde
4 s Sma. Trinid
5 d *Páscua Pen.*

☾ *á las* 3 *y* 28 *ms. mat. bon t.*

6 l s. Norberto.
7 m s. Roberto.
8 m s. Salustiá.
9 j s. Feliciano.
10 v sta. Margar.
11 s s. Bernabé.
12 d s. Onofre.

○ *á las* 7 *y* 5 *ms. mati. vari.*

13 l s. Antoni P
14 m s. Basilio.
15 m s. Modest.
16 j ✠ *Ss. Corpus*
17 v s. Manuel.
18 s s. Marco.

☽ *á las* 9 *y* 27 *ms. nit. calor.*

19 d sta. Juliana.
20 l s. Silverio.
21 m s. Lluis Gon
22 m s. Paulino.
23 j sta. Agripi.
24 v Nat. de san Joan Bau.
25 s s. Guillerm.
26 d s. Joan.

● *á las* 2 *y* 12 *ms. tarde. calor*

27 l s. Zoilo mr,
28 m s. Leon II.
29 m ✠ *S. Pedro.*
30 j s. Marcial.

JULIOL.

TE 31 DIES.

1 v sta. Leonor.
2 s s. Urbano.
3 d s. Jacinto.
4 l s. Laureano

a las 7 *y* 25
ms. tarde. vent.

5 m sta Zoa.
6 m s. Isaías.
7 j s. Fermin.
8 v sta. Isabel.
9 s s. Zenon.
10 d s. Cristófol.
11 l s. Sabino.

a las 2 *y* 22
ms. tarde. calor

12 m sta. Marcian
13 m s. Anacleto.
14 j s. Bonaven.
15 v s. Enrich.
16 s N. S. del Cár
17 d s. Aleix c,.
18 l s. Frederic.

a las 5 *y* 42
ms. mati. trons

19 m s. Vicents P
20 m s. Elías p.
21 j sta. Práxed.
22 v sta. Madale.
23 s s. Apolinar.
24 d sta. Cristina
25 l ✠ *S. Jaume*
26 m sta. Agna.

á las 5 *y* 28
ms. mati. calor.

27 m s. Pantaleon
28 j s. Nazari.
29 v sta. Beatriz.
30 s s. Abdon m.
31 d s. Ignaci L.

AGOST.

TE 31 DIES.

1 l s. Félix mr.
2 m N. S. los Ang
3 m s. Estéba.

a las 4 51
ms. mati vari.

4 j sto. Doming
5 v N. S. las Ne.
6 s Just y Pasto
7 d s. Cayetano.
8 l s. Ciriaco.
9 m s. Roman.

a las 9 *y* 15
ms. nit. Calor.

10 m s. Llorens.
11 j sta. Filome.
12 v sta. Clara.
13 s s. Hipólit.
14 d s. Eusebi.
15 l ✠ *Asuncio.*
16 m s. Roch cf.

a las 5 *y* 6
ms. tarde calov

17 m s. Librado.
18 j s. Agapito.
19 v s. Magi.
20 s s. Bernat.
21 d sta. Juana.
22 l s. Joaquim.
23 m s. Leovigild.
24 m s. Bartome.

a las 8 *y* 51
ms. nit bon t.

25 j s. Luis, rey.
26 v s. Ceferino.
27 s s. José de C.
28 d s. Agusti.
29 l sta. Sabina.
30 m sta. Rosa Li.
31 m s. Ramon N.

SETEMBRE.

TE 30 DIES.

1 j s. Gil, abad.

a las 2 *y* 11
ms. tarde vari.

2 v s. Estéba. r.
3 s s. Nonito.
4 d N. S. Consol.
5 l s. Llorens J.
6 m s. Eugenio.
7 m sta. Regina.
8 j ✠ *Nativitat de N. Sra.*

a las 4 *y* 48
ms. mati. vents

9 v s. Gorgoni.
10 s s. Nicoláu T
11 d s. Proto mr,
12 l s. Leonci.
13 m s. Amado, a.
14 m s. General.
15 j s. Nicomed.

a las 8 *y* 10
ms. mati nuvol

16 v s. Gogelio.
17 s s. Pere Ar.
18 d sto. Tomás.
19 l s. Genaro.
20 m s. Eustaqui.
21 m s. Mateu ap.
22 j s. Maurici.
23 v sta. Tecla.

a las 12 *y* 3
ms. dia plujas.

24 s *MERCEDES*
25 d sta. María C.
26 l s. Cipria.
27 m s. Cosme.
28 m s. Wencesla
29 j s. Miquel.
30 v s. Jeróni.

OCTUBRE.

TE 31 DIES.

1	s	s. Remigi.
2	d	s. Olegari.
3	l	s. Cándid.
4	m	s. F. de Asís.
5	m	s. Froilan.
6	j	s. Bruno, fr.
7	v	s, Marcos.

🌕 *à las* 2 *y* 8 *ms. tarde. frets.*

8	s	sta. Brígida.
9	d	s. Dionisi.
10	l	s. F. de Borj.
11	m	s. Nicasi.
12	m	s. Alfredo.
13	j	s. Eduard.
14	v	s. Calixto.
15	s	sta. Teresa.

🌗 *a las* 2 *y* 35 *ms. mat. bon t.*

16	d	s. Galo.
17	l	sta. Eduvigi
18	m	s. Lúcas ev.
19	m	s. Pere Alc.
20	j	sta. Irene v.
21	v	sta. Ursula.
22	s	sta. María S.
23	d	s. Pere Pas.

🌑 *a las* 2 *y* 40 *ms. mat. Rto.*

24	l	s. Rafel Ar.
25	m	s. Crispi.
26	m	s. Evaristo
27	j	sta. Cristéta
28	v	s. Simó, ap.
29	s	s. Narcis.
30	d	s. Cláudi.

🌓 *a las* 4 *y* 56 *ms. mat. frets.*

31	l	s. Quinti.

NOVEMBRE.

TE 30 DIES.

1	m	✠ *Festa Tots Sants.*
2	m	sta. Eustaq.
3	j	s. Valenti.
4	v	s. Cárlos Bo.
5	s	s. Zacarías.
6	d	s. Sever.

🌕 *a las* 2 *y* 12 *ms. tar. plu. neu*

7	l	s. Florencio
8	m	s. Severiano
9	m	s. Teodor.
10	j	s. Andreu a.
11	v	s. Martí, ob.
12	s	s. Diego cf.
13	d	s. Estanisla.

🌗 *a las* 11 *y* 10 *ms. nit. vents.*

14	l	s. Serápi.
15	m	s. Leopoldo.
16	m	s. Rufino.
17	j	s. Aciscio.
18	v	s. Máxim.
19	s	sta. Isabel r.
20	d	s. Dáci.
21	l	La Present.

🌑 *a las* 4 *y* 30 *ms. tarde bon t.*

22	m	sta. Cecilia.
23	m	s. Climent.
24	j	sta. Flora.
25	v	sta. Catalin.
26	s	s. Pedro Ale
27	d	s. Facundo
28	l	s. Grego. III

🌓 *a las* 12 *y* 10 *ms. dia, frets.*

29	m	s. Saturnin.
30	m	s. Andreu.

DECEMBRE.

TE 31 DIES.

1	j	sta. Natalia.
2	v	sta. Bibiana
3	s	s. F. Javier.
4	d	sta. Bárbara
5	l	s. Sábas, ab.

🌕 *a las* 5 *y* 22 *ms. nit, neus.*

6	m	s. Nicolau B
7	m	s. Ambros.
8	j	✠ *Pur. Conc.*
9	v	sta. Leocad.
10	s	N. S. Loreto
11	d	s. Dámás.
12	l	s. Donat.
13	m	sta. Lucia v.

🌗 *a las* 8 *y* 13 *ms. nit. gels.*

14	m	s. Nicasi.
15	j	s. Valeri.
16	v	sta. Albina.
17	s	s. F. de Sen.
18	d	N. S. de la O
19	l	s. Nemesi.
20	m	sto. Doming
21	m	sto. Tomás.

🌑 *a las* 5 *y* 16 *ms. mati, frets.*

22	j	s. Demetri.
23	v	sta. Victoria
24	s	s. Delfi.
25	d	✠ *Navidad.*
26	l	s. Estébe.
27	m	s. Joan, ap.

🌓 *a las* 8 *y* 50 *ms. nit plujas.*

28	m	Inocents.
29	j	sto. Tomás.
30	v	sta. Anísia.
31	s	s. Silvestre.

BONS RECORTS

I.

Quan no teniam periódichs escrits en nostra llenga, lo Calendari era la única crónica del mohiment catalanista, y perxó en l' article del devant se procurava consignar tot lo que fes favor en tal sentit ó poguès dur alguna utilitat. A copia d' anys, lo nombre de publicacions ha anat creixent, y lo que avans era de necessitat ja no ho es ara com llavors, per quant fins un *Diari* s' encarrega de ferho saber; y aixís es com los Bons Recorts del present anuari ja no necessitan esser tant complerts com algun dia y sols se conservan per seguir la tradició y al mateix temps per tocar punts que'ns semblen de molt interès y hajan passat desapercebuts ó bè 'ns aparega que s' hajan de tractar baix cert punt de vista. Aixís es, donchs, que á res nos obligam al escriure 'l present article; en una paraula, fem lo que 'ns apar, y ningú s' estranye de si manca alguna cosa al catálech, puig repetim que avuy dia no hi es de absoluta necessitat lo que li dona semblant aspecte, y perxó 'l fem á la lleugera, sens encaparrárnoshi mica. Donem aquestas esplicacions no per satisfer á quí, prenent peu d' oblits nostres, vol fernos apareixe dominats d' alguna passió baixa que bè sap ell prou que no tè cabuda en nosaltres; no fem mes que advertirho pera que 'ls autors de valer que publiquen algun' obra en catalá y no la vejan citada en estas planas sapian qu' es per oblit y res mes. Dit açó, entrém en materia.

S' han publicat, á demès del volum dels *Jochs Florals* de Barcelona y de *Lo Rat Penat* de Valencia, los dels certámens següents: *Academia bibliografichmariana, Associació literaria de Gerona, L' Aranya*, y lo del que 's celebrá á Tortosa en honor de Francesch Vicens Garcia. Han vist la llum també *Poesias líricas*, de N' Artur Masriera, hont se manifestan bellíssimas disposicions; *Ramellet de proverbis, máximas y adagis catalans*, publicat á Perpinyá per en

Justí Pepratx; *Las damas d' Aragó*, d' En Salvador Sanpere, llibre estimable pèls documents que dona á coneixe; *Fullaraca*, aplech de travalls en prosa y en vers que acredita com á poetissa de sentiment y bon gust á la senyoreta N' Agna de Valldaura; *Garlanda de joyells catalans*, interessants monografías per En Joseph Puiggarí; *Primavera trista*, tendras poesias amorosas d' En Joseph Serra y Campdelacreu; *Cansons de Montserrat* y *La llegenda de Montserrat*, publicacions degudas al reputat poeta religiós Mestre en Gay Saber Mossen Jascinto Verdaguer; y *Costums que 's perden y recorts que fugen*, aplech de recordansas dels primers anys de la vida de son autor N' Antoni de Bofarull, obra de molta ensenyansa y única en lo seu genre á Catalunya. Ha eixit ja 'l primer volum de l' obra que, tractant de nostra renaixensa, escriu En F. M. Tubino, de la que mes avall haurém de dir quelcom.

Segueixen eixint los mateixos periódichs que antany, fóra *L' Aureneta de Bons Aires*: á esta mena de publicacions s' hi ha afegit un *Diari* y la *Ilustració Catalana*. Creyém que dins de poch surtirá lo *Calendari del Rat-penat* pèl any vinent. *L' Album históricb monumental de Lleyda* que fan los Srs. Renyè y Pleyan, y aixís mateix los de l' *Associació catalanista d' excursions científicas*, continuan també publicantse.

Una *Associació catalana musical* ha vingut á aumentar lo nombre de las que ab carácter científich, ó artístich y ab fins patriotichs ja existian.

—

Molt hi hauria pera dir referintnos al teatre catalá; mes per avuy sols deixarém consignat que las obras que han tingut millor éxit son: *Claris*, d' En Conrat Roure; *De mort á vida*, d' En Joaquim Riera; *Joan Blancas*, d' En Francesch Ubach y *Lo forn del Rey*, d' En Frederich Soler.

II.

De certámens no 'n parlem, perqué en la nostra terra ja casi no pot averhi festa sens certámen. Jochs florals á Barcelona, Jochs florals á Valencia, concursos semblants á Lleyda, Girona, Tarragona, Sant Martí, Badalona, Igualada... y ja n' havem perdut lo compte. Y aquesta abundó que podria fer apareixe nostra patria com una segona Grecia, dona, pel contrari una tristíssima mostra de decadencia fins en los mateixos Jochs florals de la capital. No sabem en que consisteix que haventhi encara entre la nuvolada de poetas vivents los que tanta gloria donan á nostras lletras, aquests casi may ixcan premiats, veyentse, pèl contrari, en los llibres que de tals concursos n' ixen molts trevalls de poch ó ningun valer. Que vingan los optimistas de conveniencia á negarnos aquest fet; pero que ho fassan ab provas.

Per lo exposat, renunciem, ara com ara, á dir res per menut de tals festas, á lo que 'ns obliga també la consideració del espay qu' est llibre perdria ab una llista intermenable de noms repetits.

—

Enguany, ab motiu de las festas del milenar de Montserrat, tinguerem ocasiò de veure entre naltres al patriarca dels poetas de Provença En Joseph Roumanille, autor de las tant celebradas «*Ouvreto*» y á N' Anselm Mathieu lo tendre y ajogassat cantor de «*La farandoulo*.» Estigueren alguns dias á Barcelona y varen tindre ocasiò d' assistir á la festa dels Jochs florals, espectacle que 'ls va conmoure, perque significa tot un poble que s' afanya en donar un testimoni d' amor á la bona tradiciò de sos avis. Allí 's trobaren ab sos compatricis lo scient bibliotecari de Marsella En Víctor Lieutaud y l' erudit crítich Sr. Morel-Fatio que hi eran en companyía del suech Sr. Wulf, que casi sap mes idomas que anys no compta de vida. A tots ells procuraren obsequiar nostres escriptors, y si las festas que ab tal fí orga-

nisaren no fossen prou per lo valer de semblants hostes, no va esser per falla de bona voluntat en nostres compatricis; lo que si podem assegurar que 'ls il-lustres forasters ne restaren molt pagats y que fins algun d' ells tant conmogut estava al comiarse de Barcelona y de sos amichs, que fins las llágrimas li rodolaren cara avall. Creyem que tots guardarán bona recordansa de la estada que aquí feren, com nosaltres la tenim d' ells.

—

La catalana musa ha sigut demanada á concorre à las festas qu' en honor de Camoens ha celebrat Portugal, y ella ha respost al convit ab sa proverbial galantería deixant ben sentat son pabellò. Al mateix temps arribava l' il-lustre *felibre* irlandés En W. Bonaparte Wyse, autor del hermós aplech de poesias provençals que du 'l títol de «*Li parpaioun blu.*» Los nombrosos amichs que tè á Barcelona aprofitaren sa curta estada per mostrarli la gran estima en que 'l tenen, celebrant un dinar en honor sèu. Tè en vías de publicaciò un altre llibre en provençal, «*Li piado de la coumteso,*» y mentres espera tornar á afavorirnos ab sa visita, tenim motius per creure que s' ocupa en traduhir quelcom de nostres poetas mes renomats.

—

Ara debem una resposta á En Francisco M.ª Tubino que, en sa «*Historia del renacimiento literario contemporáneo en Cataluña, Baleares y Valencia,*» dedica al *Calendari catalá* moltas planas, algunas d' ellas per combatre las tendencias que á son parer tè la nostra senzilla y casulana publicaciò. No sabem que 'l nostre pobre llibre se propose altra cosa que fer estimar á Catalunya com se mereix pel seu passat y tambè pel seu present y en eix concepte no comprenem que sia desagradable als vehins de Castella, com tampoch tindria esplicaciò lógica que no 'ns plaguès á nosaltres un llibre anyal que ensenyès als castellans á estimar á sa patria Castella. Mirat

ab rezel ja des del primer moment pel Sr. Tubino nostre almanach, res te d'estrany que'ns ataqui per dos afirmacions nostres que ara tornem á ratificar desprès de 16 anys de haverlas estampadas y ab tot y la esmena que ha cregut deverhi posar lo ilustrat académich sevillá. Deyam en nostre primer calendari que Aribau havía restaurat la nostra llengua. Y be ¿que no es cert? Per ventura lo Sr. Tubino voldrá fernos creure que'ls escriptors que precediren en lo segle present al coleccionador de la *Biblioteca de autores españoles,* ho feyan millor que l' autor de la *Oda á la patria* que encara avuy ab tot y nostres vint anys de renaixement cap autor á superat en llenguatge? No; 'l senyor Tubino no pot haver volgut dir aixó. La figura d' Aribau la te prou coneguda per no equivocarse, ja que á ella deu la literatura de Castella sa obra mes grandiosa, la que la honra mes y es la que havem anomenat mes amunt. Aribau, donchs, es lo verdader restaurador de la llengua catalana en lo present sigle, puig tot lo que avans d'ell s'escriguè (en lo segle que som) no es altra cosa que un farrigo-farrago de castellanismes y vulgarismes.

Nos ataca desprès perque diguerem (y sostenim avuy) que l' acciò del Bruch, fou la primera en que á camp ras va ser batut l' exércit de Napoleon y ab motiu d' aixó retrau lo 2 de Maig de Madrid. Respectem y admirem aquesta fetxa del poble de Castella; pero nos apar que no te res que veure ab lo nostre 6 de Juny. La primera acciò fou un alsament sens éxit, si be gloriosíssim pels que l' iniciaren. La segona va esser una victoria completa de sometents sobre un exércit regular. Pero si es per questiò de fetxas que's desitja certa supremacia, nos permeterém recordar al escriptor de Sevilla que aquí ja en lo mes de Mars del any vuyt ab perill de la vida, los joves barcelonins, saltavan las murallas per allistarse en lo exércit que 's formava en lo puig del Coll. Y dihem que saltavan las murallas perque pels portals no 'ls deixavan eixir; veu també com lo

primer impuls donat á la guerra, també potser ixqué de Catalunya.

Ab tot, aixó no es voler rebaixar ni un milímetro del valor que demostraren los madridenchs en aquella gloriosa jornada, aixó no mes es desitjar que 's fassa justicia á las altras parts que per sort ó per enginy, saberen fer entendre als veteranos de Jena y Austerliz, que hi havia qui sabia ferlos recular y, per gloria nostra, recular los feyan sens altre táctica ni disciplina que la millor de totas, com era lo sant amor que duyan Catalunya nostres avis. Terminarém donchs afermant nostra cita del *Calendari del* 1865, tota vegada que 'l que hi hagi hagut à Madrid un 2 *de Mayo* no vol dir que no sia cert que *l' acció del Bruch* no fos la *primera* en que aquí Espanya los francesos fossen batuts, destrossats, acorralats y acompanyats à tiros fins als portals de Barcelona.

MORTS

Enguany la mort ha fet gran segada en nostre camp: N' Antoni Bergnes de las Casas, conegut helenista y catedrátich; En Joaquim Espalter que de molts anys s' havia fet un lloch entre 'ls artistas de Madrid; En Simó Gomez, l' habil colorista que semblava un dels millors deixebles de la bona escola del segle XVII; En Vicens Boix, lo patriarca y mestre dels escriptors valencians; En Joaquim M. Bartrina, lo poeta de viva y atrevida imaginaciò; lo musich compositor de fama En Bernat Calvò Puig; y l' inoblidable actor En Joaquim Garcia Parrenyo que ab sos coneixements y sas maneras distingidas, havía creat tants personatges del teatre catalá; tots aquests, l' un jove, l' altre á mitja edat, y 'ls demés al terme regular de la carrera de la vida, han deixat lo mòn. ¡Dèu vulla que ja que 'ls hem perdut per la pátria terrena, pugam veurels algun dia en la Patria celestial!

A. Careta.

*
* *

Sols un dia t' he tingut
sentada en ma falda,
sols un dia t' hi he tingut
y no m' ha dolgut.

Ab forsa á ton cos bufó
lligavan mos brassos,
ab forsa á ton cos bufó
tremolant de po'.

Com una serp en lo foch
per fugí 't morías,
com una serp en lo foch...
y tot era poch!..

De mos llabis las rahons
per forsa escoltavas,
de mos llabis las rahons
sols eran petons.

. . . .

Sols un dia t' he tingut
sentada en ma falda,
sols un dia t' hi he tingut
y no m' ha dolgut,

† JOAQUIM M. BARTRINA.

LO DESTERRAT (1)

Lo tint del capvespre—cobria lo cel,
los murs de Girona—posava negrenchs,
l' espay comensava—á omplirse d' estels
y un vell centinella—de rostre farreny
del portal endintre—feya son passeig.

Del portal enfora—dret envers ponent
sola y blanquinosa—serpejar se veu
vella carretera—qu' en lo lluny se pert.

Per ella camina—depressa un viatjer.
Negra du la capa,—de feltre 'l barret
y sos peus abriga—calsat de vadell
cordat ab quadradas—civellas d' argent.

Depressa camina—pera serhi á temps.
Si 'l portal tanquessen—que ne fora d' ell,
dejú des la vetlla—sens llit, ni cobert!

En sa cara groga—lo dol se hi llegeix,
sos esguarts entelan—tristos pensaments.
Rendeixlo 'l cansanci,—la pols l' emblanqueix.
La vall ja boreja,—lo soldat ja 'l veu,
sos passos detura—tot plantantse en sech
y, com que la porta—va á cloure 'l rastrell,
li senya que 's pare,—que no hi es á temps.
Mes llavoras crida—resolt lo viatjer:

—Que vinga qui mana,—parlarli 'm vonvé,
qu' escolte mas queixas,—qu' atenga á mas veus.—

Y mentres avisan—al xefe, ell s' asséu
en un pilar rónech—que te apropet d' ell.
Un capitá jóve—de rossos cabells,
vestint casaqueta—de faldons oberts
ab passas de grana—y ab botons lluhents,
fent cruixir sas botas—ab son petjar ferm
s' atansa y pregunta—que 's desitja d' ell.

—Demano á Girona—hostatje no mes.
La porta que 's tanca—qu' espere un moment.
Vinch de llunyas terras—que maymès veurè,
la nit se 'ns ve á sobre,—ne cau ja rellent,
deixáu que repose—mon cos á cobert.—

—Com ja ha passat l' hora,—jo me 'n guardarè.
—La religiò 'ns mana—aydá' al que pateix.
—Y la lley complirne—las órdres del rey.

—Mes pera detindrem'—no 'us haurán dit res.
—Com no se ab qui parlo—no 'us puch dir si es cert.—

Llavors, lo qui seya,—trayent uns papers:
—Aneu y llegiulos—que no 'us sabrá greu.

No mes—diu ab pena—aquí 'm detinguéu,
qu' arribo sens arma,—robat y malmés.
¡Quí poguès pensarho—encar no fa un mès!
Las catifas flonjas—se m' han tornat erms:
en poltrona seya—y en pilá ara sech;
mos servents son ara—mos brassos y peus.
¿Quí ma cambra vetlla?—¿Quí mon dol distreu?
Jóve, anem á dintre,—qui so allí sabréu.—
Y 'l jóve á qui encisa—un parlar tan llest,
pel portal se n' entra—seguit del viatjer.
Quan á lloch arriban,—del llum prop s' asséu
y tot just comensa—á llegir, quan dret
ab la testa baixa—y en la má 'l barret:
—Senyor—diu—so vostre.—Digau ¿qué voléu?
—Estich en desgracia;—descans vull no mes.
—Aquesta es ma cambra,—aquí hi dormiréu.
—Potsé 'l rey castigue—lo vostre servey.
—Si 'l rey m' ho castiga—sufrirè content,
cástichs com aqueixos—honran á qui 'ls reb.
Cardenal, so vostre,—no me 'n penedesch:
serví' á un Alberoni—val tant com á un rey.
—Tal volta Girona—ab consemblant fet
se fassa mal veure—de qui Senyor n' es?
—Ciutat es Girona:—á estil del temps vell;
l' honrá' á la desgracia—s' ho te per deber,
y mes quan del hoste—molts greus rebuts te.
Vos ab Catalunya—foreu dur potser,
Catalunya 'us torna—lo mal ab un bè.
Anau sense témer,—lo pit aixampleu,
Girona 'us hostatja,—dormiu sens rezel.—
Y dintre la cambra—deixa al foraster
que, ab lo front pensívol,—retrau al esment
sa grandor passada,—son humil present.
Glorias de la terra—que sou? Fum no mes!

FRANCESCH PELAY BRIZ

(1) El dia 7 de Diciembre de 1719 firmo Felípe V. el decreto mandándole (á Alberoni), salir de Madrid en el término de ocho dias y de los dominios de España en el de tres semanas. Obedeció y púsose en camino, dirigiéndose á Cataluña... Cerca de Barcelona fué salteado y robado... con mucho trabajo pudo llegar á Gerona á pié y disfrazado. (*V. Balaguer. Historia de Cataluña.*)

DE MA CULLITA.

La primavera axerida
besá 'l meu cor, tany d' amors,
que, tantost ha tret florida,
ja 'm cuyda á enfruytar les flors.
Verolada qu' he cullida,
¡ay, qué punxes y qué asprors!
cada punxa una ferida,
cada aspror un doll de plors.
Mes, partíuvos en mil llenques,
nuvolades estiuhenques,
ans que me 'n robeu un bri;
Que jo 'n vull cullita plena:
puix sobre 'l pá de ma pena
llú la mel de romaní.

PAU BERTRAN Y BROS.

LA CANSÓ DE LA COPA.

Quan lo nostre eminent poeta en Victor Balaguer hagué d' aceptar l' hospitalitat dels felibres d' enllá del Pirineu, desterrat com estava de son país, feu present á n' en Mistral, com á personificació de la felibrería provensala, d' una copa d' argent artística y simbòlica que doná motiu al inmortal cantor de *Mirèio* pera escriure una cansó, sabuda avuy de tot bon provensal que haja anat una sola vegada als dinars felibrenchs que tan bé saben arrenjar la gent de per allí dalt.

No hi há una sola d' aquestes festes, per petita que sia, en que no s' entone als postres aquexa cansó que tots saben de cor; y per mica que la festa s' ho valga, no dexa de acompanyar á la cansó la matexa copa que passa de má en má entre cants y brindis y en la que beu l' entusiasme y l' alegría aquella (segons un sabi mestre) gent alegra y de bona jeya.

La cansó diu axís:

LA COUPO.

—

Prouvençau, veici la coupo
que nous ven di catalan:
à-de-rèng beguen en troupo
lou vin pur de noste plant.
Coupo santo
e versanto,
vuejo à plen bord,
vuejo abord
lis estrambord
e l' enavans di fort.

D' un vièi pople fièr e libre
sian bessai la finicioun;
e, se toumbon li felibre,
toumbara nosto nacioun.

D' uno raço que regreio
sian bessai li proumié gréu;
sian bessai de la patrìo
li cepoun emai li priéu.

Vuejo-nous lis esperanço
e li raive dóu jouvènt,
dóu passat la remembranço
e la fe dins l' an que vèn.

Vuejo-nous la couneissènço
dóu Verai emai dóu Bèu,
e lis àuti jouissènço
que se trufon dóu toumbèu.

Vuejo-nous la Pouësìo
pèr canta tout ço que viéu,
car es elo l' ambrousìo
que tremudo l' ome en diéu.

Pèr la glori dóu terraire
vautre enfin que sias counsènt,
catalan, di liuen, o fraire,
coumunien tóutis ensèn.

Coupo santo
e versanto,
vuejo à plen bord,
vuejo abord
lis estrambord
e l' enavans di fort.

F. Mistral.

SUCCEHIT.

—Oh, es bon cavall; no cal que 'l miri. Veji si es caminador: vostè 'l munta á les sis y á les sis y cinch minuts es á Sarriá.

—No 'm convé pas; á les sis y cinch minuts... què hi faria á Sarriá?

CAP D' ANY.

Lo moviment de la pèndola
no 'm dona pler de mirál,
y á voltes mos ulls s' hi clavan
com si aquell cercle d' aram
que 's mou á dreta y esquerra
sempre ab lo mateix compás,
digués coses á mon ánima
que solzament ell les sab
ó tingués algun mistèri
que á ningú 'l vol revelar.
La fressa que fá al gronxarse
es remor que 'm dona esglay,
me sembla qu' es la rialla
seca, irònica, infernal
que l' temps volador enjega
quant s' esmuny de nostres mans
dexantnos per recordansa
cabells blanchs y desenganys.
En eix punt, de les dotze hores
lo bronzo ha dat la senyal,

més tristes les campanades
que altres voltes he trobat
y s' ha ficat dins mos ossos
del martell lo colpejar,
pensant que llavors finava
per sempre més un altre any.
¡Axis s' escola la vida
y 's torna ahir l' endemá,
y lo que més lluny s' espera
prest ens passa pe 'l costat,
y quan volem fiturarlo
ja ha fugit per no tornar!
Les batallades sonores
dins mi un echo han despertat,
d' altres anyades finides
he fet esment ab esglay,
y com los castells de bromes
que alsa 'l sol ab son escalf,
boyrades de recordançes
han passat pe 'l meu devant,
fantasmes de millors dies,
ombres de mos perduts anys
que feya exir ma memoria
de la fossa del passat.
Y en tant gronxantse la pèndola
fresseja sens may parar;
si fa igual pich cada volta,
no marca 'l mateix instant;
y axís l' home en exa terra,
romeu perdut y llassat,
de son pas dexa per rastre
dies que fugen volant;
fins que dexant dins la tomba
lo vestit vell y empolsat,
veu les fites d' una terra
hont lo temps no passa may,
hont los dies son centuries
y 'ls segles eternitats.

Jaume Collell

LA COMTESA DE SAVALL.

I

Tancada viu en la cambra
del castell senyorïal;
tancada, esmarrida y sola,
la Comtesa de Savall.
Son marit era un bell jove,
era valent y galan,
y morí de mort soptana;
va morir fa més d' un any.
De llavores ni á l' Esglesia
no l' han vista sos vassalls;
y sens vèurela se 'n tornan,
parents qui á vèurela van.
De la cambra á la capella,
la capella del casal,
tot lo dia resa ò plora,
tota la nit....deu plorar.
Diuen qu' el Mort be l' amava;
molt ella l' devía amar,
car axí 's condol encara,
y morí fa mes d' un any.

II

Tothom la plany á la viuda:
be 's de planyer per qui sap
que les gents de casa 's diuen,
tot trementse y parlant baix,
Que á la cambra molts de vespres,
sus devers l' hora del gall,
s' hi senten rall de persones,
y remors, y sons estrays
¿Deu se' ver? negú ho pregunta
la cara de mort mirant
de la donzella quí habita
en la cambra del costat.
¿Pot se' es l' ánima del Comte
qui purga los seus pecats?

¿Pot ser ve de la Comtêsa
á axugar lo plor amarch?
¿Qui sap si ve per sufragis?
¿qui sap si ve enamorat?
negú ho sap, mes en la cambra
s' hi senten remors y rall.

III

Y ¿qui pot ser que hi converse?
¿qui 'n plena nit es capás
d' entrarhi si foren pochs
que hi gosassen al sol alt?
Y no hi fa; puix exa porta
sols á un home té l' pas franch;
un bell patje; mes há dies
ell y tot lo té privat.
La donzella tres vegades,
Axò si, porta 'l menjar;
Y tremola quant lo porta,
Y se 'n torna tremolant.
Ell si que solía anarhi
sense por; ¡lo patje... ray!
Mes si gojós se 'n entrava,
ja 'n sortia capficat.
¿Y que tenia que ferhi?
Del mort devian parlar;
com qu' era l' amat del Comte...
mes ara li fou privat.

IV.

Y n' es ben trista la cambra
closos sempre 'ls finestrals,
les parets de vellut negre
cubertes á tots costats;
De front l' imatje del Comte
ab dues llanties cremant;
abaix un reclinatori,
y un llibre de plor tacat;
En çá y en llá escuts d' armes,
recort dels antepassats;

á un recó un Sant Crist d'ivori,
y un llit ab pavelló blanch;
  Sobre una taula cuberta,
joyells del Comte escampats...
¡Quin brillar, l' espasa mia!
¡Quin llampeig, l' anell novial!
  ¿Qué ho deu fer que la Comtesa
hi vulla allí son llit blanch?
¡Per Deu! qu' aquell llit assembla
un tálam en un fossar.

V.

  Los llabis de la Comtesa
ja no s' obren per pregar;
en sos ulls ja no hi há llágrimes,
en son cor gemechs no hi há.
  A voltes cau abatuda,
y llarga estona hi román,
fins qu' un norés la 'n desperta,
ò la 'n desperta s' esglay.
  A voltes s' axeca irada
com si l' odi l' afollás;
flastoma, crida, amenassa
y gita foch son esguart.
  A voltes, agenollada
sots l' imatje del finat,
diu frases que no entendriau
y us causarian espant.
  Valgam Deu! que es cosa trista
que lo dol axí l' acab':
¡Ay del cor qui 's neguiteja
sense prechs, sospirs ni plant!

VI.

  ¿Què fa dreta sus la taula?
¿Per què 's mira ab feredat
la copa d' or cisellada
que 'l marit solia emprar?
  'Par que sian d' aquell cálzer
los solatjes senyalats,

de son cor inmens martiri:
¿Si los pogués esborrar!
Pren lo punyal y ab la punta...
¡Ay trista! ¡be prou qu' ho sap
que hi ha begudes qui dexan
rastre qui no 's borra may!
Sopte sent lo gall qui canta,
d' horror la copa li cau,
corre folla á la cortina
que ab l' alè fa bellugar.
Y sonen unes petjades,
y 's sent rodar una clau,
y llança una flastomia,
y estreny ab furó' 'l punyal...

VII.

Diu la gent de l' Alquería
que 'n lo castell de Savall
ha passat una desgracia
que fá 'ls cabells erissar.
Diuhen que la nit passada,
en la cambra, hora del gall,
sentiren rall de persones,
y gemechs, y sons estranys.
Lo qui es cert, que la Comtesa
morta y freda en terra jau,
al pit lo punyal del Comte,
y les mans rojes de sanch.
Su' prop d' ella jau lo patje,
lo qui fou del Comte amat,
en son pit set punyalades,
la copa d' or en ses mans.
No reseu per la Comtesa,
pel Patje no cal resar,
que hi há begudes qui causan
dolors qui no acaban may.

Juny de 1879.

THOMÁS FORTEZA.

L' HOSTATJE.

—Benvingut sou en ma casa
y ben tractat hi heu de ser:
no porteu daga ni espasa,
ni han de fervos menester.
D' aquí á la Pau féren reyna
mos passats, que Deu perdó,
y es l' homenatje una feyna
sense ponent ni tardó.
Bon hoste, giréu l' ullada
casal enfora y endins:
veuréu la vellesa honrada
per donzelles y fadrins.
Veuréu que ningú aquí 's nega
lo «bon dia Déu nos dó»
ab un natural que ofega
tot rezel de traïció.
Respiraréu alenadas
de confiansa somrisent
que 'us farán sentir ratxadas
de primaveral content.
Sé 'l que us ha dut á est paratje,
y vos ne sento bon grat:
lo vostre gentil viatje
no será malaguanyat.
Sembréu desd' ara, mon hoste,
la llevor que desitjeu.
¡Benvingut lo qui s' acosta
per' acostarnos á Déu!
Ahí', al arrivar, cridoria
d' alarma 'us vareu sentir...
Esborréu de la memoria
las alarmas del ahir.
Si 'us prengeren per indigne
missatjer de dol y plant;
si encar' hi há infelís que 's signa
y 's persigna tremolant;
Es que pensa que veniau
fè y recorts á derruhir,

es que pensa que sentiau
sols afany de destruhir.
Perdonéune tal ceguera,
hoste meu, galan PROGRÉS:
avuy ja la calma impera;
demá ja seréu comprés.—
Tal digué la veu honrada
del honrat terra-tinent;
l' hoste li 'n feu abrassada:
lo sol inundá l' orient.

J. RIERA BERTRAN.

TESTAMENT

DIE 3 JULI ANNO 1697 MATHARONE

Jo Llop Simon Pbre, y Mestre de Capella de Mataro, fill llegitim y natural de Joan Pau Simon, candeler de cera, y de Antiga conjuges, estant en mon enteniment, sanes potencies y ferma resolucio, per los perills me poden ocorrer en Barcelona o per lo cami, de lladres, gitanos, soldats y altra semblant canalla, bales, bombes, carcasses, magranes, pedrades, bastonades, fam, set y altres enfermetats, estant empero ab integra y perfecta salut corporal y espiritual, ordeno est meu ultim testament com ultima voluntat mia, en y ab lo qual primerament y y antes de totes coses encoman la mia anima al altissim Deu que aquella ha creat de no res.—Ordeno la sepultura al meu cos fahedora en lo fossar o Iglesia de Sta. Maria de Mataro en la tomba se acostuman enterrar los residents en la qual sepultura vul assistescan tots los minyons dexebles meus y cantian la missa he compost pera axo ab tres baxons, nou flaviols, tres tamborinos de corda, sis trompetes, trenta cornamuses, vuyt dotzenes de corns, vint y cinch cremelles, sis sonatrujes, dinou pifres, set cobles de ministrils, dos cents cegos ab diferents instruments. En lo segon cor tota la armonia de un

viscalabat, qu' es quan se casa un viudo, ab tots los instruments com son esquelles, esaltadors. tamborets, bacines y altres. En lo tercer los musichs dels alamanys ab tambors, timbales, cascabells, ab tota la vila que criden tant com pugan; advertint que vull que cridian a compas.—Al cor de la capella vull tots los escombreriayres de Barcelona, totes les dones que venen tripes, terra de escudelles, sal, vidre trencat, bescuyts, peres cuytes, los que cridan aygua de ordi, orxata y cada hu de ells que cantia lo vilancinch que sab y ordinariament acostuma cantar.

Item. Elegesch en Marmessors y de esta ma ultima voluntat executors a en Parorias, lo honrat Joseph Oms, Pau Salom y en Po Font dels Infants orfans als quals y a cada un en particular sens consentiment del altre dono ple poder de executar tot a la embullada, y si algu de ells no vol acceptar que lay fassen acceptar per forsa.

Item. Deix y llego al Convent de S. Joseph 8 lliures perque lo P. Prior y demes relligiosos me cantian un Ave Maris Stella a cant de orga lo dia de mon obit.

Item. Dexo al Escola de la Rectoria on real de vuyt pera que me celebria tres dejunis y me resia tres dotzenes de resaris acompanyats ab lo seu violi a dos cors.

Item. Dexo y llego als fadrins de esta vila 30 lliures pera que en la quaresma me cantian les caramelles y en lo estiu follies y pabanes y altres cobles al humano.

Item. Dexo y llego la escopeta ab sa burxa, pany y tots los arreus com son flasco, corretja, taps, pedres y descarregador, a Mariano Codina mon nebot.

Item. Los brocals, garrafes, orinals de vidre, tasses, ulleres, llanternes y tot lo que sia de vidre a Joseph Tarafa.

Item. Tot lo que sia de suro com son capses de garrafo, les xinel-les de la Majordona, pannes de suro, taps de ampolles y garrafons junt tot, ab los

instruments de terra com son olles, plats, bacins, covell, cantirs, escodelles y la gerra de aygua asserenada a Joseph Ferrer cantor.

Item. Un manat de lloquets, la cendra del foch, la tassa escaiyelada, gots, botelles, pastera, sedassos, pollera, llosses, pipes, metxa, foguer, esca y altres embalecos a Pau Bernat testols.

Item. Tots los blens dels llums, banchs, taules, la palla de les marfagues, astos, grehelles, paelles, torredores y demes instruments a Joseh Pla.

Item. Tot lo que tench a casa no es meu.

Item. Tota la roba de mon vestir la dexo a Xaco Vins y que no puga usar de ella sino en les Carnestoltes y si no vol acceptar llegat ho dexo al coix Bruguera.

Item. Vull que lo mossol que he criat y mantingut en ma casa desde sa puericia despres de seguida sa fi lo enterrian al meu costat y que se li fassia una mortalla de una bufa de tocino. . . . .
. . . .
. . . De tots los altres empero bens meus haguts o per haver, veus, drets y accions mies instituesch per hereva mia universal a la pobilla Olim lleona filla llegitima y natural de lleona de m.r Ros, germana de la gossa de casa Desplanti de Llavaneres y vull y ordeno que seguida ma fi no la tingan mes a la estaca per los bons serveys tinch rebuts de ella, y si la dita pobilla no viura o hereva mia ser do voldra o no podra, empero morira sens fills o filles un o molts o ab tals ningu sera de edat de fer testament de gos, en tal cas vull que tots mos bens sien destribuits per qüets voladors y altres instruments de foch fahents per la festivitat de Sta. Cecilia proxim vinent a la coneguda de mos marmessors.

Item. Es ma voluntat que quan portaran a enterrar lo meu cos quem fassien una corona, com als albats, de fulles de eura, flors de badochs de carabassa, julivert, alls tendres, fulles de pampol, bledes, fulles de atzabara y altres saynetes pera que tots ells me fassen conversa perque com ne he estat tant

amich en vida, vull tambe me fassan companya a la hora de la mort.

Item. Que al cap de tres mesos que sere mort reconegan mon cos y vejan sim corrompo perque estich ab pretensio de ser S. Martir de mal de cames.

Item, Vull y man que mos deutes y injuries no sien pagades, sino aviluat lo qui haye rebut sino es ab plet, questio.

(D' una copia de les que quan s' escrigué corrian de má en má.)

ANIVERSARI.

Ton adeu darrer ¡oh Mare!
dins mon cor sent retronar;
si 't sobrevivía un segle,
no l' oblidaría may.
Fins al replá de l' escala
no 's desfeu l' últim abraç
al desfallirne tos braços,
esmortida pel desmay.
Ab eix estrem de tendresa
m' advertí ton cor lleal
que may mes nos reveuríam,
qu' era etern ton comiat.

* * *

M' embarquí plè de tristesa,
y á la popa recolzat
viu l' altra mare Mallorca
ab sos rocallosos caps,
ab ses serres alteroses,
ab sos puigs agegantats,
á poch á poch endinzantse
dins les ones de la mar.
Vench la nit, la nau croxía
fuetejada pel mestral,
y ab sos llabis escumosos
me besá la tempestat.

* * *

Orfe trist de dues mares,
temps fá 't conech, soletat!
si un fill sent que *mare* crida,
plorós me gir al fossar.
Si la patria m' anomenan,
sent mes dòl que 'ls desterrats,
qu' enmatzina m' anyorança
un altre enutx mes amarch.
¡Ditxós quant tantes d' angoxes,
soletat, en ton si esplay!
per l' orfe de dues mares
l' únich bálsam es plorar.

M. Aguiló y Fuster.

FÈ.

Quant era ciatura—somiava ab lo cel.
crexia, crexia,—y 'm deya—No ho sé;—
y un dia vaig dirme—¿Qui ho sab, sino Deu?—
Me 'n vaig á l' iglesia—per sebre 'l secret,
y sento que 'm diuhen:—¿Escolta, que hi creus?
—M' ho deya la mare,—la mare no ment.
—Ditxós tu que 't fias—de aquel que 't vol be.

Joseph Serra y Campdelacreu

MON FILLET.

Al fillet que Deu m' envia
li diu mon cor,
com al primer raig del dia
la nit que 's mor:
—Pobre nin, tant ros y tendre
com vens del cel,
mira 'ls meu cabell de cendre,
mon cor tot gel!
Jo 't voldria un llit de roses
podè' escalfar
y diades venturoses
darte demá:

Mes ton bressolet d' espines
lo veig guarnit,
y 'l trist camí que caminas
sempre de nit.—
Tal deya y ab quexa dolsa
respon ab plor
y se 'n du l' espessa molsa
de mos recorts;
Y 'l cant que axeca sa mare
tot bressolant,
serena 'l cor de son pare
dormint l' infant.

MARTÍ GENÍS Y AGUILAR.

D' EN BARTRINA.

Despedintnos d' en Bartrina, aquest estiu passat, amable encara á pesar d' estar ferit de sa darrera malaltía, nos recitá aquesta sentida balada del nort, tal volta perque la posassem en vers ja que ell no podía. Probárem de ferho, tot pujant lo Congost en lo camí de ferro, y bé ó mal traduhida, vèusel' aquí tal com li enviárem l' endemá á primera hora.

Un mes y mitx desprès, lo sabi é inolvidable cerdá D. Lluis Cutchet, nos doná la trista nova de sa mort, tot passejant per les verdoses riberes del Segre. Entre 'ls frexes y saules que s' hi abeuran alguna pomera hi gronxava sa corona de pomes camoses com una galta vergonyosa embermellides ja pel bes del sol. La tarde era plasenta, no feya un alè d' ayre y dies havía que l' ala del temporal no saccejava aquells arbres; no obstant alguna d' aquelles malaguanyades fruytes baxava cada punt mitx corsecada á esmaltar lo prat. Axis lo corch del dupte enmetzinador ha fet caure de la branca de la vida á nostre car amich, en la flor de sos anys. Deu l' haja perdonat.

La terra ha de ser una presó molt trista per qui hi viu sense mirar al cel, quan fins los arbres se

migran y se moren si no 'l veuhen. En lo cor hont may se mira rient sa serena blavor, com en la mar del pol sempre hi bat la tempesta. Si en Bartrina no hagués begut tant en exies noves doctrines que, com á comanadissa filoxera dels esperits, nos venen de les ombrívoles terres del nort, que no tenen cel; si hagués cercat més que les tenebres del dupte, la llum dolsa de la fè que ha fet cantar als grans poetes, com lo raig de l' alba fa batre les ales y refilar als rossinyols, (lo cor nos ho dia) hauría cantat mellor y hauría cantat més temps.

AMOR DE MARE.

Lo demés es ayre.

Lo dolent fill á la dolenta filla
digué un matí:
—Tu ets de mon cel l' estrella que més brilla,
¿què vols de mí?
Te portaré de casa del meu pare...
tot un tresor,
te portaré les joyes de ma mare.
—Pòrtam son cor.—
Lo dolent fill la troba que dormía
tot somiant,
lo somni dols que dia y nit somía
n' es son infant.
Obre son pit y ab un coltell arranca
son pobre cor,
son cor que viu, com colometa blanca,
del seu amor.
Com llantia d' or portantlo en sa má dreta,
batre lo sent.
—¡Oh qui 't sentís, oh cor de má mareta,
d' amor batent!—
Tot caminant, de sa estimada queya
prop del portal,
y ab dolsa veu lo cor hermós li deya:
—Fill, t' has fet mal?—

JACINTO VERDAGUER.

LLISSÓ D' ASTRONOMÍA.

—Diga: ¿còm es que 'l sol cada dia surt de llevant?

—Ben senzill: de vespres torna arrera y aprofita les hores de fosca perque no 'l vejan.

EL MEU AMOR.

I.

Quan era un xitxarel-lo,—me deyan mos amichs:
—Y no te 'n donas pena—de ser com ets axís?
què hi corra per tes venes—si no es un vi aygualit?
no 't diuhen res les noyes,—les roses del abril?
perquè no tens aymía?—què 'n fas d' aquestfoch viu
qu' en ton cervell espira—y crema en tos escrits?—
Y jo tot sonrientme,—pensava dintre mi:
cantèu, cantèu, cigales,—d' aymía ja me 'n tinch,
més bella, més hermosa,—més pura, més gentil.

II.

Y molts prenían dona—cercant en son desig
les esborrades portes—del místich paradis,
y 'm varen fer denteta—en l' ombra de son niu,
y amichs de bona mena—tots ells me varen dir:
—Perquè no prens esposa?—perquè no vius felís?
perquè n' assaborexes—del arbre consentit?—
Y jo tot sonrientme,—pensava dintre mi:
cantèu, cantèu, cigales,—d' esposa ja me 'n tinch,
més, bella més hermosa'—més pura, més gentil.

II.

Les fites de la terra—me donan que sentir;
hi há coses que si 's tocan—ens fan retirá 'ls dits.
Devant de Deu y Pare—tothom m' es germá á mi;
devant les arts encara—encara penso axís;
però 'm volen dar patria—y no m' hi sé avenir,
y 'm cantan y 'm bescantan—com un cervell mesquí.
Y jo tot sonrientme,—pensava dindre mi:
cantèu, cantèu, cigales,—de patria ja me 'n tinch,
més, bella, més hermosa,—més pura, més gentil.

I. Raventós.

MAZEPPA

TRADUCCIÓ DE VÍCTOR HUGO.

Away away.
Byron.

I.

Tot d' una que Mazeppa s' ha vist, foll de coratje,
lligat de peus y mans y dels ronyons d' hont penja,
colpejantlos, son fer,
sobre un d' herbas de mar nodrit potro selvatje
que fumeija y ensemps exhala foch pels nassos
y foch dels peus d' acer;

Quant com serpent retort s' hagué en sas lligaduras,
ab son furor inútil de sos butxins l' escarni
provocantne y los crits,
y rendit, cau de nou sobre las ancas duras,
ple de suhor lo front, la boca de brumera,
de sanch los ulls tenyits;

S' alsa un crit, y de sopte per la planura estesa,
sens alé, l' hom y l' potro, y com solcant las onas
d' un mar d' arena ardent,
sols, de rumors omplint la de pols boyra espessa
que 'ls segueix com un núvol hont un llamp ser-
s' en van portats pel vent. (penteija,

S' en van, y per las valls passan y per las comas,
com los vents que devallan del cims, nius de tem-
com un globo de foch. (pestas,
Despres ja no son mes que un punt negre en las
(bromas:
y al fi 's perden en l' ayre, com lluny en lla mar
d' escuma un llauger floch. (blava

S' en van: l' espay es gran, y 'ls deserts arenosos
hont s' enfonsan los dos á llur vista alsan sempre
nous horisós vermells,

y arrastrats en llur curs com d' un vol, rumorosos
arbres, ciutats, castells, monts en llargas rengleras,
tot volteija entorn d' ells.

Y si 'l trist á qui 'ls polsos apar que se li rompen,
per' deslligars' forceija, lo brut que vens l' oratje,
de un bot mes espantat
fuig mes dins dels deserts, sechs, que may s' inter-
(rompen,
y devant d' ells s' aixamplan ab llurs mil plechs d'
com un mantell ratllat. (arena,

Tot se mou y 's tenyeix d' una indecisa tinta,
y veu correr los boscos, los núvols d' amplas alas,
los castells mitg caiguts,
y los monts que del sol la llum á trossos pinta,
de sopte 's veu seguir d' estols d' eugas ardentas,
y ou llurs renills aguts.

Y lo cel hont l' ocás ja ab las sombras batalla
de sos occëans de boyras hont cada instant s' hi en-
nous occeans de vapor; (fonsan
y 'l sol, nau lluminosa que ab sa proa los talla,
tot entorn de son front dona voltas, com cércols
de marbre ab vetas d' or.

Y se ni van los ulls; son cap penja; arrossega
sos cabells per la pols, y espurna ab sa sanch roija
del camí 'ls rostolls sechs.
En sos membres inflats mes la corda 's doblega;
la corda que, com serp, estreny y multiplica
sos nusos y rosechs.

Y 'l poltro que ni 'l fre, ni l' esperó sentia,
sempre fugint avant, de carn y sanch á clapas
sembra y rega lo sol.
Mas ah! de sopte en lloch del esbart que 'l seguia
d' eugas ardents, als vents llurs crins estesas,
de corps l' empaita un vol.

Y 'ls corps, ab lo gran duch que 'ls ulls grogs fixos
(posa,
y l' aguiló que anyora 'ls camps de guerra, y l' óliva
que fuig de tot quant llú;
y 'ls repugnans mussols, y 'l gran voltor que gosa
en obrí' 'ls cossos morts hont son coll roig hi enfonsa
com si fos un bras nu;

Tots venen á aumentar aquell vol funerari;
tots deixan per' seguirlos ja l' asprosa carrasca,
ja 'l niu del negre mur,
mentres qu' ell, sangueijant, pregunta en son dés-
sort á llurs crits, qui sobre d' ell desplega (vari,
aquell ventall obscur.

Y arriva la nit negre y sens son vel d' estrellas,
y l' estol famolench segueix, com cans de cassa,
al viatjer errant,
qui, com nuvol que passa entre sos ulls y aquellas,
ja 'l veu, ja 'l pert de vista y ou sols lo bruit que
en la sombra volant. (aixeca

Y despres de tres jorns de foll curs, enderreras
deixant d' ells rius glassats, montanyas y planuras,
boscos y esterils camps,
cau lo potro als xisclets de mils d' aus carniceras,
y dels durs rochs que rompen, de sopte de sos cascos
deixan d' espurná 'ls llamps.

Sobre ell jau lo trist, nú, las carns totas nafradas,
tot ple lo cos de clapas mes roijas que rosellas
en lo mes de las flors:
y entorn d' ell revolteijan d' aus las negras voladas,
y alguna, obert lo bech, baixa 'l vol per picarli
sos ulls cremats pels plors.

Y no obstant de aquell trist, qual rabia en crits es-
(talla,
de aquell cadáver viu las tribus de la Ukrania
ne farán llur hetman;

y un jorn, sembrant de morts tots los camps de ba-
(talla,
als negres corps y al vuytres dará, perque s' afar-
de carn past abundant. (ten,

Son suplici d' ahir avuy fa sa grandesa,
y atónits los esguarts veuhenlo altiu, vestintne
de monarca 'l mantell;
y á son pas, deposada sa salvatje feresa,
los pobles de la tenda, umplintne lo vent d' hur-
se postran devant d' ell. (ras,

II.

Axís quant un mortal que d' un deu la llum porta
al front, se veu lligat en ta gropa funesta,
oh geni, ardent corser,
en va lluyta: ton vol que res deté, l' emporta
fora del mon rëal del qui romps las barreras
ab tos cascos d' acer.

Y ab tu passa 'ls deserts, y las de pins rublertas
cordilleras, y 'ls mars, y las d' enllá dels núvols
misteriosas regions,
y 'ls vols d' esprits impurs que ab ton córrer des-
(pertas,
o fat funest, entorn del viatjer que arrastras
aumentan llurs llegions.

Y en sas alas de foch passant de una volada
ja los mons dels esprits, ja los camps del possible,
beu en la eterna font;
y tant en mitg nit fosca com en nit estrellada,
sa extesa cabellera junt ab las dels cometas,
llu del cel en lo front.

Y d' Herschel las sis llunas, lo anell que á Saturn
(lliga,
y lo pol que desplega las llums de sas auroras
entorn son front boreal,
tot ho veu; y per' ell, ton vol que res fatiga,

d' aqueix mon sense límits, á cada instant aixampla
l' horisó del ideal.

Ni qui pot, fora 'ls ángels ó 'ls dimonis pensarne
lo que sufreix seguinte, ni quinas llums estranyas
a sos ulls brillarán;
ni quin foch, suau ó ardent, son cor vindrá á cre-
ni quantas alas fredas de nit sa nua testa (marne,
al passar ferirán.

Y lluita en va: seguint tu vasta impetüosa
carrera; ell sens' alé, rendit, al fi 's doblega
devant ta dura lley.
á cada pas que donas apar que obras sa fossa.
per fí arriva lo terme... ell corra, passa, vola
y cau y... s' alsa rey!

JOAQUIM RUBIÓ.

San Boy de Llobregat.—Agost de 1880.

LO DOT

La Beleta, noya pobre mes axerida com un pésol, servía á una senyora qne li va senyalar de dot, per quan se casés, dos duros.

—Quan hajas trobat lo xicot, li digué, veníume á veure tots dos y encara potser hi afegiré alguna coseta.

Un quan temps després la Bel y en Jan, que ja s' estimavan, anaren á visitar á la Senyora.

—Veliaqui 'l meu nuvi, senyora!

—Com! Axó tan lleig!

—Senyora! encara gracias! Que vol trobar ab dos duros!

LA VIDA

I

Del cor l' aubada
ne surt riallera,
tota rosada,
sota un pur cel;
sa flor primera
ja s'es badada,
fresca, llaugera,
flamant, pintada,
plena de mel.

II

Oberta y bella
sa explendor mostra:
passa una abella,
ja no se'n mou.
Fentli de sostre
fulla novella,
xucla la crosta
del calze, hont ella
la mel hi enclou.

III

Seca, marfida
la flor ufana
penja sens vida
del tronch al cim.
Tothom la oblida,
la tramontana
de una embestida
la du á la plana
y, redolanthi sens treva y mida,
cau al abim.

Agna de Valldaura.

UNA ESTRELLA Y UNA TOMBA

BALADA.

A MON AMICH EN JOAN ALMIRALL.

I.

—Fugiu! Fugiu! aparteuvos, que vaig á fer volar l' estel.

Aixís cridava un hermós noy, saltant d' alegría: brillavan sos ulls com las estrellas del matí precursoras del sol, y sos cabells rulls queyan sobre sas espatllas ò al damunt de sa cara, fins que sa maneta, aixecantlos ab prontitut é impaciencia tornava á tirarlos enrera. Lo graciós noy estava ple de goig, corria, sentint un gran desitg de veure aixecarse en l' ayre son hermós estel, en lo que hi havia pintat un ángel, y qual llarga cua adornada de hermosos llassos blaus, blanchs y daurats, se desfeya serpentejant ab magestuosa gracia.... Ah! Qui es l' home que no recorda ab plaher los ignocents jochs de sa infantesa.

Llensava lo noy crits d' alegría, picant de mans ab entusiasme, y avans de deixarlo anar mirava y remirava l' estel que sa estimada mare li habia enviat de Valencia. Ah! Si haguès sabut llavors, quan aprop d' ell estava sa estimada mare! Si hagués sabut que lliure per un moment de las trabas del mon, havia fet un viatge per anar á donar un petó á aquell fillet estimat, no hauria abandonat sos jochs! Ah! quí sab! á esta etat no 's compren la felicitat, sols se sent lo pler.

Pero y la mare? Ab impaciencia allarga lo pas per arrivar promte al poble. Ja li sembla sentir la veu de son fill, y que sos frescos y rosats llavis s' acostan á son rostre pera cubrirlo de petons. Dos setmanas feya qu' estava allunyada d' aquell únich objecte de son amor, y al pensar que dintre de breus moments va á estrenyel entre sos brassos, minva sa inquietut y renaix en sos llavis lo mig riure.

II.

—Fugiu! Fugiu! que vaix á fer volar l' estel!

S' enlayrá en l' espay un cos blanch que pren vol per sobre 'ls arbres; s' allunya, torna, puja y baixa en totas direccions á travers de l' horta; y la irregularitat de son camí es una prova de la debilitat de las mans que 'l dirigeixen.—Mon fill está allí! esclama la carinyosa mare, contemplant ab amorós entusiasme l' estel pel qual pot endevinar l' indret ahont son estimat se troba; y que apar un bon misatjer que s' acosta cap á ella, pera durli bonas novas.

Segueix l' amorosa mare ab la vista aquell vol incert y fantástich, y en son amor supersticiós pretent deduir d' allí la planeta del seu fill.

D' aquest modo, deya entre ella alegrement, lo veuré creixer, recorre los diversos cerculs de la societat, com avuy recorre son estel eixas diversas regions; tant prompte abatut per una tormenta, com reanimat per un ayre benehit, acostumará sa ánima y sa imaginació á totas llas desgracias del mon. Tindrá passions que á voltas lo portaran á cometrer errors: pero també tindrà heróycas virtuts que lo salven sempre: jo seré qui 'l dirigirá en son camí: jo daré direcció á la frágil nau.

En aquest instant, l' estel s' enlayrá tant que 's perdé de vista: tot just se distingia á lo lluny un punt negre que anava disminuhint per moments. Al fi desaparesqué complertament, y lo cor de la mare s' oprimí!

III.

—Qui porta 'l cordill?

—Jo... jo... jo. .

—De qui es l' estel? preguntá un noy.

—Meu, que me l' ha regalat la meva mare á mí sol: vinga 'l cordill!.....

Y sas débils y delicadas manetas s' apoderaren del cordill de 'l gran estel.

Entretant passá un remat de béns que cridá l' atenció dels altres noys: corren tots ells, menys un que no pot seguirlos, lo qui te 'l cordill.

—Ahont ets lo meu fill, diu tremolosa una hermosa llauradora, seguint als noys que s' entornavan á l' horta.

—Está fent volar l' estel. Pero, se 'n ha anat! diuhen tots, ab l' estel?

—Fill meu! Ahont ets fill meu? Crida una veu plena d' amor y de intranquilitat.

—Allí, allí era. Com nò l' haja rossegat montanya avall...

En aquest instant los dolorosos crits d' una mare ressonan en los ayres.

—Aquí está 'l cordill, diuhen los noys, saltant d' alegría y felicitantse de son descubriment, que va á proporcionarlos altra volta lo pler de veure pujar l' estel.

Pero una ma glassada, blanca com l' alabastre, s' apodera del cordill. S' axeca, 'l toca, l' estira y sent que resisteix á sos esforsos per atraure 'l cap á ella. Lo te agafat! es precís seguirlo!

Y seguintlo atravessa per entre espessas matas, aparta atapahits brancatjes, salta un torrent, y ni sent l' aygua que mulla sos vestits, ni las feridas que ha rebut, ni los batechs que reconcentran la vida en son cor.

S' atura per fi devant d' un pou sense brocal, pero ni allí ha termenat son curs lo cordill fatal.

Se 'l veu enterament penjat, prolongarse fins á dintre del pou, sòsté un pés que se resisteix, y al voler saber qu' era, encontran en lo negror del fons un noy de rulls cabells, quals nervis s' havian contret ab las angunias de la mort!

En aquest instant acudian algunas llauradoras, que ab llurs miradas demostravan l' esglay que las dominava. Havian vist al noy desde lo cim de una

petita montanya corrent y ensopegant caure dintre del pou. L'ignoscent criatura temia perdre de vista á l' estel, y seguintlo y aguantantlo caigué en la negra gola hont l' esperava la mort.

—Pobre infant! Pobre ángel!...

Aquella ~~nit~~ hi havia una *Estrella* nova en lo cel y una *Tomba* mes en la terra.

FRANCESCH FAYOS.

ROMANÍ

Carinyosíssima recordansa al llorejat cantor de «Flors y violas», lo mestre en Gay-Saber En F. Pelay Briz.

I.

En contradas peregrinas
prou voldria jo florir,
de violetas y englantinas
entre 'ls brots que tant sospir'.
De corrents falagadoras,
d' aucellets de tendra veu,
prou voldria á totas horas
los sons óurer propet meu.
Mes mon fat ¡ay! me desterra
de las pompas del jardí,
y m' reté al peu d' una serra.
Jo só fill de seca terra:
jo só l' rústich romaní.

II.

En torn meu no naixen rosas,
ni fan niu parleras aus,
ni auras passan remorosas,
ni riuets lliscan suaus.
Sols lo cel á cada aubada,
per mercé de son amor,
pluja 'm dóna de rosada
que m' es vida y m' es frescor.

Lo toch pur de cada gota
such sabrós genera en mí.
D' ell me vé ma essencia tota:
sols per ell ab flayres brota
solitari 'l romaní.

III.

No passeu de llarch, abellas,
flors cercant de lluny verger:
ans que enjogassaus' ab ellas,
voltejaume á mi primer.
Feume oreig ab vostres alas
que ara obriu á plena llum;
no rumbejo hermosas galas,
mes vos guardo amich perfum.
Pler vos dó que ús l' oferesca,
deturantvos pel camí.
¡Tant de bó si en vostre bresca
sempre dolsa, sempre fresca,
hi há un esment del romaní!

LLUIS ROCA.

Lleyda.—Maig de 1880.

LO RELLOTJE DE SOL

—Madalena, diu una senyora á la seva minyona.

—Que vol, senyora?

—Quina hora es?

—Senyora, no ho se.

—Ves al jardí y míraho en lo rellotje de sol que hi ha damunt de aquell girassol florit. Madalena ix, mira y com no coneix los nombres, cull la flor del girassol, se 'n torna á dins y diu á sa mestressa presentantli la flor:

—Senyora, ja ho he mirat, mes com tinch por d' errarme, veji, miriho vosté matexa.

L' ARENAL

PAISATJE MALLORQUÍ

Montanyes qui se tenen
de blanca arena que l' oratge mou,
y blanchs cims qui retornan
al ull mitx cluch la resplandor del sol.

N' es bell, ben bell de veure,
esclatant de blancor serrals y colls,
sens xaragays ni coves,
sens puigs esquerps, ni timbes, ni enderrochs.

Arena y mes arena;
no hi ha ferm per lo peu ni caminoy;
la petjada s' hi enfonza,
y de seguit l' esborra 'l ventijol.

Herba no hi ha en les faldes,
ni les petites valls esmaltan flors;
mes, lo pí hi ret ses pinyes,
y 'ls sibinals ses cireretes d' or.

Ben verda es la pineda,
encar qu' arreli en l' arenal tot moll,
mesclant la seua música
á la del mar que remoreja prop.

Y apar cada muntanya,
mal encuberta p' el ramatge nou,
lo blanch pit d' una verge,
de vert satí guaytant per entre 'ls flochs.

Alegres allá hi pujan
nines y jóvens, tot donantse al goig,
y munt avall se llançan
per que l' arena relliscant los port.

De baix, al cim remuntan,
y avall se tornan á llançar llavors;
y altra volta s' enfilan,
pera llançarse y repujar de nou.

Jo hi viu una nina hermosa,
y ab ella un jove, y s' agradavan prou;
ell la má li estrenyia,
y ella 'l mirava ab son esguart de foch.

Abdos, les mans tenintse,
muntanya avall, tot bategant sos cors,
relliscavan joyosos
fins qu' arribavan à la vall tots sols.

No sé entre 'ls pins que 's deyen,
qu' ella 's tornava com magrana en flor,
tot cap amunt pujantsen
per repetir mes acostats lo joch.

Ay, Deu ¡y cóm relliscan
los munts d' arena que l' oratge mou!
jo viu un jorn la nina,
los uils plorosos y 'l semblant ben groch.

¿De quin mal se dolia?
Ella amagava 'l ben endins del cor,
y volia en sa pena,
dels munts d' arena no tenir recort.

Muntanya es l' ignocencia
de arena blanca que rellisca y 's mou;
qui d' ella avall redola,
ja 'n la vida may mes pujar hi pot!

Geroni Rosselló.

1875.

LO MANOBRA

—Llorens, deya un paleta al seu manobra.

—Que hi ha?

—Hi ha, en lo jardí, un pilot de runa que fa fástich de veure! Ja t' he dit que la traguesses ab un carretó.

—Tots los carretons son llogats.

—Y bé! Llavors fes un clot y cólgala, qu' axó fa nosa.

—Ho faré... però hont posaré la terra que hauré tret del clot?

—Cava, cava fondo, cap de carbassa, cava y fes lo clot prou gran perque hi cápiga tot!

¿QUINA FLOR SO?

Dius que totas las donzellas
tenen d' una flor lo estil.
T' ho nego, tu te m' enfadas;
per evitarho hi convinch:
y com tu á mí no 'm coneixes
vols saber lo meu simil;
jo que tal simil no trobo
en vritat no se que dirt';—
mes al fi perque no 'm renyis
en lo teu venidé' escrit
faré per recordá' alguna
á la que 'm retiri un xich.
La flor que 'm sembla no es bella
ni te cap color bonich
sa planta creix entre 'ls roures
entre d' alzinars y pins
en las rocas clivelladas
de los mes espadats cims,
necessita sol y ayre
y ovirá' 'l cel infinit,

no la marceix tramontana,
ni tampoch lo sol d' estiu;
n' es la flor de las montanyas
que mor migrada en jardins.
Lo baf de ciutat la ofega
y s' anyora en llochs jolius
per mès que en ells la amanyagin
y la reguin tot sovint.
¿Sabs de quina flor jo 't parlo
y ab la qui semblansa tinch?
Es la flor de la aspra terra,
lo selvátich romaní.

MARIA DE BELL-LLOCH.

LA DOCTRINA

Un capellá preguntava la doctrina als noys del seu poble.

—Vina, tu, Pauhet... respon... Ets cristiá?

—No ho sé pas.

—Quants Deus hi ha?

—No ho sé...

—Quants son los pecats capitals?

—No ho sé...

—Donchs digas que no sabs res?

—Ah! axò no es veritat, respon lo noy tot ofès; no sé res!.. no sé res! Be sé hont hi ha un niu de pardals!

---

*
* *

Ah! se moun cor avié d' alo,
sus toun còu, sus toun espalo,
voularié tout en coumbour,
o mignoto! à toun auriho
te dirié de meraviho,
de meraviho d' amour.

Ah! se moun cor avié d' alo,
subre ti bouqueto palo
voularié coume un perdu;
moun cor te farié, chatouno,
cènt poutoun e cènt poutouno;
parlarié, parlarié plu!

Pieta! moun cor n' a ges d' alo!
lou làngui, la fre lou jalo:
tè! lou vaqui sus ma man;
pren-lou dins la tiéuno, o bello!
coume un agnèu moun cor bèlo,
e plouro coume un enfant.

TEODOR AUBANEL.

L' ARRUINAT.

Pere Ample devia cinch duros á Joan Estret. Joan Estret aná á trovar á Pere Ample que menjava, —era 'l dia de Nadal,—un gall dindi ros com un or.

—Pere Ample, li digué Joan Estret, voldria saber quan me pagarás lo que 'm deus?

—Voldrias saberho? Ets ben curiós!

—Te dich que vull las meuas vint y cinch pessetas.

—Tas vint y cinch pessetas! Si jo tenia vint y cinch pessetas, hauria comprat perdius per fargir lo meu gall dindi.

—Parlem formal..... dexeumos de bromas..... te dich que vull los meus diners.

—Noy, estich arruinat! No tinch un xavo!

—No tens un xavo y menjas gall dindi.

—Un gall dindi..... y prou greu que 'm sab. Que hi vols fer! L' he tingut de matar perque no 'l podia mantenir!

PRESENTIMENT

Mare meua, mare meua,
ja fa temps que jo estich trist:
mare meua, mare meua,
no deuré trigá' á morir.
Les diades plorant passo,
gemegant passo les nits,
les febrades que m' arbolan
tantost no les puch sofrir.
En la cara pintat porto
lo desfici de mon pit
y en lo buyt de ma mirada
de mon cor lo remolí.
La set que tinch no es pas d' aygua,
que no la sadolla un riu:
la set que tinch, mare meua,
n' es una set sense fí.
Quan m' abrasa ¡quin desvari
de fal-leres y desitjs!
me fa creure que tinch ales,
de volar me pren delit.....
Y al despertar de mos somnis
¡quin despertarne més trist!
quan me trobo arrán de terra,
gayre be sense respir,
Assedegat, ple d' angunia,
mirant al cel fit á fit,
y veyentlo com s' allunya
y amarrat no 'l puch seguir....
¡Quina mudansa més sopte
s' es feta dintre de mí!
mare meua ¿qui ho diria
lo que va d' avuy á ahir?
Me 'n recordo com cantavau
quan jo n' era més petit,
com cantavau cada vetlla
—«Don Dalmau no 'n pot dormir»....

Tinch esment que m' adormia
ab les mans demunt del pit,
ab la pau de l' ignocencia,
ab lo gotx del paradís;
Tot veyent per entre somnis
vols de rossos serafins
y angelets de blanques ales
que voltaven lo meu llit,
Y escoltant entre pregaries,
de vostres llabis florits,
cantarelles enciseres
del amor més pur y fí.
¡Qu' enmelada era ma vida:
ni la mel dels romanins!
tan placèvol y riallera
com fresca aubada d' abril.
Ara no se lo que 'm sento
y somio cada nit;
mes los somnis que 'm desvetllan
no son pas somnis de nin.
Que mon pensament escalfan
com si un foch tingués á dins,
y ab panteix mon cor sorollan
com rosechs d' un escorpí.
Me 'n diheu no 'n begue aygua
y la má no 'm pose al pit:
no es la má ni tampoch l' aygua
que 'n será un dolent etcís.
Voltat d' ombres y tenebres
sols dos ulls jo vetg lluhir,
son los ulls de l' encisera
que 'm malmiraren á mí.
Per çó penso, mare meua,
quan me vetg tant malaltís,
que no 'm cal res esperarne,
lo que 'm cal es sols morir.
Los cans d' aquexes masies
han lladrat tota la nit,
¡quin udolar tan feréstech!
¡quin presentiment més trist!

Prop del torrent de les canyes
se sentia un greu trapitj:
cada pas que la Mort dava
ressonava dins mon pit.
La fulla ja cau dels arbres
que fa temps s' es engroguit,
quan tornará á verdejarne
¿qui sab que será de mí?
Aquells que á mi m' estimaven
fa molt temps m' han aborrit:
los llabis que més m' ho deyan
temps há que se 'n son desdits.
Mare meua, mare meua,
ja fa temps que jo estich trist:
matzines me 'n han donades,
no deuré trigá' á morir.

THERENCI THOS Y CODINA.

EN JANOT

En Janot de la Mosca ja era prou gran per casarse y la seua mare li tenia escullida una xicota filla d' d' un mas vehí, alta, grossa y ben plantada. Axís es que un dia la mare va dir á son fill:

—Janot, te tens de casar. Tens enginy, no ets tonto, t' agrada travallar, ab axó tens de pendre muller. No ets del tot lleig, tens alguna coseta, quan jo 't falte encara tindrás mes, que diantre será que algú no 't vulla? Jo ja 't se una bona noya que no dirá que no. Es la Paula de cal Borni, te cent lliuras de dot, está ben vestida, y es una malva..... ¿T' agrada?

—Com vulgau, mare.

—Diumenge vindrá la Catarina, la mare d' ella. Poleixte y dónat ayre; no 't fassis 'l tonto; espabilat. Ja sabs que son gent traballadora à casa seva, ab axó feste l' entés en tot. Ella veurá las nostres terras y dirá:—¡Qué ben menadas! Tu respondrás: —Jo las meno.—Quins arbres mes ben portats! tu

dirás:—Jo 'ls he podats.» Y axís caurás al ull de la que t' ha de ser sogra y tot s' arreglará.

—Teniu rahó: ja 'u faré.

—Arribá 'l diumenge y la Catarina vingué al mas de la Mosca.

—Bon dia! Com anem!

—Be y vos?

—Ja ho podeu veure. Y en Jan ¿com está?

—Trempat.

—Oh! quinas moreras mes hermosas!

—Jo las he podadas! fa en Janot.

—Quin blat mes ufanós!

—Jo l' he sembrat.

—Quinas mongetas!

—Jo las he encanyissadas.

Catarina pensava «si puch casarlo ab ma filla tindré una joya á casa, tot ho sab fer.»

—Quin presseguerar!

—Jo l' he cuydat.

—Quins porcells! exclamá Catarina al passar pel davant de la cort.

—Jo 'ls he fet, respongué amatent en Janot.

Catarina no va dir res; pero el casament no 's va tirar avant.

TRADUCCIÓ

Fragment del poema RELIGIONS ET RELIGION

DE VÍCTOR HUGO.

Sempre ha sigut dels savis la demencia
voler saver: Osiris ab l' abisme
s' aconsellava; espectres misteriosos
hi estemordian als vensuts profetas;
Mart inspirá á Solon, á Zaleuch Palas;
Numa á la Nimfa en la encisada gruta
cercava; á Zeus interrogava Minos
sobre 'l Dicteu: Licurgo anava á Delfos

del Deu Apolo á consultar l' oracle.
Això es lo gorch; y en la mateixa boyra
eixos pálits fantasmas los barreja
la fosca mastralada; això es dels átoms
la colossal fugida; això es lo dubte.

Lo dubte, sí; en aquesta mar que assotan
á la hora tots los vents, lo fret, lo cálit,
l' impur, l' amarch, y hont del ronchs pits la furia
van esbravant, lo ténebre arxipélach
de las doctrinas apareix. Com cimas
que son esculls quan no son ports, s' aixecan
allí, Vesale regirant sepulcres,
Sócrates lluminós, cubert de núbols
Zenon, Pirron mitj esfumat, tant negre
que un no sab si existeix; semblant las Cícladas
los set sabis de Grecia en mitj de boyras,
d' hiverns, de núbols y d' onadas; Herder
ab Kant y Swift, y Rabelais ab Montaigne,
Hegel sombriu, y al lluny, un mont, Lucreci.

Los qui han rigut son los qui están mes tristos.
L' haver rigut no es may contra la sombra
estelada un abrich; això no aixeca
dessobre 'l cap, un sostre que 'ns resguarde
del Ser, malvada y esplendent tempesta;
això no priva de que 'ls monts s' enlayren,
això los brams no acalla d' un Vesubi
ni 'ls clarins de la sombra que en los llabis
espichnejan dels vents; això no priva
que 'ls mars inmensurables oferescan
homenatges d' espuma misteriosos
á la pálida Lluna que griseja
allá en lo fons del firmament. Lo riure
may logrará desconcertá' á la rosa
que s' obre al Juny perque li toca obrirse.
Cloure 'ls ulls y cridar: «jo no ho vull veure»,
això, quan plou, no fa parar de ploure.
Riheu, riheu; derrera sa muralla
l' Ignot no 's cuyda de Luciá qui 's mofa.

Ni ayguas, ni camps, ni flors, ni blats pertorba
lo sarcasme mes cruel; lo qui invisible
mena del pol los set estels, no abaixa
lo front, ni 's gira solzament, quan porta
vers lo zenit son carro espaventable,
pera enterars del vers que Voltaire rima.
¿Está segú' 'l qui riu de sa rialla?
Sense pensars' hi gens, son estil borra
lo nom de Deu com una inútil síl·laba:
del capellá 'l sobrepellís matxuca;
mes ¿qué preten? Contrapesá' als qui creuhen
¿Y aixó es tot? Y després? ¡En la nit fosca
quina elecció! Entre l' atzar de creure
y l' atzar de negar! En est enígme
en que la humanitat está embolcada
dir «No» perque un diu «Si» ¿de que aprofita?

Pren lo vol, esperit, si 't sents ab alas.
Mes tu, oh home, qualsevol que sia
lo llampegar de los teus ulls, no esperes,
per molt amunt que haja pujat ton ánima,
d' aquesta teua humanitat los límits
arribá' á traspassar. Amunt, enlayrat,
mes pènsahi bé, de la terrena esfera
no has de surtir. Lo Ser en qui va á fondres
tot lo existent, mes á qui res s' assembla,
ha creat las regions per que 'ns enclogan.
L' aucell mes lliure té per gabia un clima.

J. SARDÁ.

LOS TRES SORTS

En Pere y l' Anton van tenir una disputa y de la disputa 'n va seguir un plet. En Pere era sort com una campana y l' Anton mes sort que 'n Pere.

Van anar á casa del Jutje, que encara hi sentia menys que en Pere y que l' Anton.

—Senyor jutje, digué en Pere pel seu compte, li

he venut cinch quintás de garrofas que valen ben bè sis duros y no me 'ls vòl pagar.

—Senyor jutje, deya l' Anton pel seu cantó, no es veritat. Lo meu fill es un bon xicot y sempre ha sigut lo mateix. Que 's quedi ab la seua gallina, jo 'm quedaré 'l meu gall.

—Vaja, fills meus, digué 'l jutje, perque disputeu? Al cap y á la fí es la vostra mare, es una pobre dona y en conciencia debeu respectarla y mantenirla á mitjas, un quan temps l' un y un altre quant temps l' altre!

LA NIT DE NADAL *

escrita allá en l' any 1838 *per un jovensá de* 19 *anys qui no ha cantat pus en la llengua que parla.*

D' aquesta nit ohiu, feels, lo céntich,
la santa nit de nostra redenció,
que encare al cel estan cantant els angels,
com en Betlem l' ohíren els pastors.

Blanca neu los camps unía,
un nigul cubría el cel,
y baix d' un portal lluía
petit foch demunt el gel.
Tenía una verge bella
un nin com un sol amb ella,
y un vey homo alguna estella
arrambava al foch ab zel.

Las miradas d' aquells pares
sa fixavan en lo infant;
ell però no 'ls mira encare
perque ha nat aquell instant.

(*) Tinguerem la sort de trobar esta poesía en l' album d' una distíngida senyoreta y la publicam autorisats per son autor, al qui voldriam sentir cantar sovint en la llengua que parla.

Tots tres pobres, tots patian,
tots transportats ni 's movian;
d' alegría parexian
visió santificant.

Senten gent... pastors venian
qu' un bell ángel avisá,
perque ángels del cel servian
als qu' el mon abandoná:
y á aquell nin *Senyor* digueren,
y en sos brassos el prengueren,
y sobre ells resplendigueren
goig y pau que los doná.

—

S' obrí el cel y del trono del Pare
un gran raig á la terra caigué,
y lluí com un cel tot de plata
coronada la terra de neu.
Unas veus se sentian per l' ayre,
qual jamay entre 'ls homos se sent,
y el seu eco pe 'l mon com un bálsam
s' espargí d' alegría y plaher.

«Gloria sia en los cels al Altíssim!
sia pau en la terra á los bons!
Ja devalla la gloria del Pare,
el terror del infern y la mort.
¿Còm farás per rebré'l, pobre terra,
tu qui crias espinas tan sols?
Sols ell pot amb s' alè darte vida,
y amb sa sanch ferte rica de flors.

«Ell es rey!... adoráulo, monarcas,
qu' en sa ma li flametjan els llamps:
Pastor es!... oh pastors, adoráulo,
que la mort pe 'ls anyells patirá.
Ja las portas no 's guardan tancadas,
ja en els homos miram uns germans,
mil cadiras per ells ja 's preparan...
¡Gloria al cel y pau dolsa als mortals!

JOSEPH MARIA QUADRADO.

UNA CURA DE PIMENTONS

QUADRO DE COSTUMS EN VALENCIÁ VULGAR.

Pos sinyor—y no creguen vostés que va de cuento; que lo que á contarlos vaig es un sosuido—: estrená no fa molts anys la dilichensia que anava de Valencia á Requena un tiro de cavalls tordos qu'al eixir pel portal de Cuart arrancaven chispes dels adoquins. Pareixien una música de campanarets ó chinescos á sôles, que tal semechaven per lo plens de cascabells; portaven mes flôcs que un batalló de soldats en els faldars de les camises, ó que monyes n' hiá en una correguda de tres dies de bous reals; y per els nassos tan uberts y rôchos per dins, que posaven, semblava que volien tragarse el vent. ¡Carám, quina eixida aquella! Ni la dels cohets del coheter Ponent que en gloria estiga! El machoral anava mes tou quel mirinyaque de la chaganta espanyôla de la professó du Côrpus; que entonses era de moda el portarlo. El sagal duya al cap una gôrra tirá en molta maquensia á la orella dreta, y baix, un mocaór de pita en una llassá á la esquerra que havia estát dos hôres en el espill féntsela. ¿Y el postilló? Era un tapesót que nos vea cuant caminava per damunt terra, y al moure del hostal li ensengueren un vano mes llarc que un canó de colar ó una canya de seçar botifarres. No ha vist en ma vida mes fantesía que la que'l chiquet gastava cluxint una asoteta nova y tirant una golá de fum per la boca—com si fóra una formigá cuant li vé el ayre per davant—que pel nas no li havian amostrat encara.

Pos sinyor, en cuatre trancs, com qui diu, es plantaren prôp de les parets de Requena; pero vullgué el dianyo que en una baixá que hiá avans d'arribar al pôble, com els cavalls anaven tan brôfecs, tirá á peu el sagal pa suchectarlos, y si bé el machoral agafá la manilla del torn pera galgar les rôdes, se trencá, y allá van rossins avall, casi desbocats com un llam. Caigué el sagal, lin passá una per la cama

y li la feu á ‘stelles. El pobret va pagar el pato y gracies qu‘ els qu‘ anaven dins s‘ en ixqueren debáes. Carregárenlo chitat com pogueren en el pescante, y no mes alplegaren á la població, en seguideta cridaren als dotors pera vore lo que li farien!

Tres en van acudir, que n‘ havia, y en el parlament que en la cuina de atropellat celebraren demprés de la reconeixensa, digueren tots que era precisa la emputassió de la cama. ¡Vaïlgam Dèu! dia plorant el sagal cuant liu feren saber. ¡Com ma de guanyar, coixo, la vida pa donarlos que menchar á la meua dona y als dos monyicôts que tinch!

—Pos fill, no hiá mes remey, li diu el machoral: mes val això que no que t‘ entre la gangrena y muigues rabiant com un gos.

—No sinyor, no, replicava el sagal: quem porten á casa el potecari, á casa ‘l dotor Garrido, que si ell nom cura nom curará ningú.

Y entre cuatre amics que prônte s‘ achuntaren, mel pôrten ahon el malalt volia; y apenas l‘ entraren per la pôrta de la potecaría, escomensá á cridar: Sinyó dotor, sinyó dotor, quem vôlen tallar la cama.

El potecari, qu‘ es l‘ hôme mes templat que femella ninguna tirá al mon, s‘ alsá al punt, dient: «Avechám que ve á ser assó.» Li rechistrá la cama, prengué unes pinses, li tragué tots los ossets de la canella, que se li havien fet pols, liu netechá bé en la granereta de la pastera y digué molt á plom: «No hiá necessitat de tallarli la cama: no li queda tibia, mes té el perolet.»

¿Quém conta, sinyó dotor? ¡Nou dia yo! Si este hôme no es hôme!—Si fá milacres! Aixina esclamava el sagal.

A tot allô el sinyó Garrido, mes serio qu‘ un titôt, tirá ma á un pôt de vidre y tragué un hôs paregut als que tenen els teixidors pera passarlo per el llens del teler, encara que un pôc mes llarguet: lil acoplá be dins de la cama que li havia ubert com si fóra un conill mort, pelat y sense budells, arreplegá be la carn y pell; li pegá uns puntarracos, posantli, pera

dissimularlos, una tireta de filadís encerat que, calfá á la llum, se li agarrá com si fora pega, y digué: —«Esto es hecho.»

—Ara el pôrten á casa: el chiten be en lo llit y demá dematí li donen bôn almorsar.—Y tú, sagal: allá que siguen sobre les onse, t' alses, et vists, dones un passechet per fora'l pôble y vine per assí ans que ten tornes á dinar.

—Pero ¿yô podré fer tot això que vosté diu, sinyó dotor?

—Pos no faltava mes: ó deixaría de ser qui es el dotor Garrido.

Lo sert es que el sagal passá la nit com un canônche y en lendemà dematí almorsá en mes fam que un mestre de escôla. Sa muller el mirava en un pam de boca uberta y en uïls d' espantá; y aixi como tocaren onse li doná la rôba pera ques vestira. Es posá els pantalons com si tal côsa; li arrimaren lo demés y sen ixqué en un sigarro á la boca tan pifiente com si en chamay li haguera passat res.

Pegá per fôra, fôra les boltetes que li havia ressetat el potecari, y de cuant en cuant li venian entubios de botar com si fora un cabrit; y com ya s' acostava l' hora de dinar, sen aná á ferli la visiteta al dotor.

—¿Qué tal, hôme, que tal? li digué 'l potecari al vórel.

—Vosté m' ha donat la vida. ¿Cóm liu pagarè yo?

—Nada, nada: ara ten vas á casa: dines bé; dôrms un ratet la siesta, pegues un atre passechet y á boqueta nit ten pases per assí.

Y dicho y hecho: lo de dinar y dormir ho feu bé; y encara que escomensà á passechar un pôc, tingué que pararse fôra'l pôble perque li agafaren unes ganes de pixar que no podia mes. Tot era fer fôrses, pero..... que si quieres; ni una goteta eixia, com si li hagueren posat un tapó ó li amaneguera mal de pedra.

Y com qui té la mosca, sen aná correns á casa el potecari que estava á l'atra banda del taulell.—¿Qué

tens, hôme, que pareix que dús la cara tresmudá? li digué.

—Ay sinyó dotor: me pucha una inflor y un pantáix de la pancha al pit y á la gola, que m' ofega: tinch ganes de pixar y no puc.

—Hôme, quem contes?—Passa, passa avant.

Y agarrantlo del bras, entrá al sagal al desllunat de un corralet mes adins de la potecaría. El tentá bé el potecari, es posá á cabilar un ratet y de repent se pegá una palmá al frônt.

—¡Oh inspiració divina! Ya sé lo que tens, sagal: alsa la cama.

N' estirá una el sagal pacavant, com els quintos que escomensen á fer el pas de professó ó á la funerala, en el peu molt ert, y... no sinyor, no havia novetat.

—Hôme nó, aixina nó: tira la cama pacarrere com si anares á ballar el can-can, li digué el dotor—despues de haverli desatacat els saragüells—y abaixa un pôc el cap com si feres una cortesía.

¡Repalleta! No mes ho feu com li havia dit el potecari, saltá un chorro de pixums que alplegá á esquitxar els raims de la parra del corralet. Y aixó que estava prou alta.

Y es que el dotor Garrido, en conte de pendre del pôt una canella de hôme, en prengué una de gos. Y el afortunat sagal, no pugué pixar hasta que alsá la cama com el gos. Sí que tenia este chicotet treball, pero es el cas que no li tallaren la cama y que curá del tot.

Esta fou la primera cura del dotor Garrido y vostés me dirán si no fou cura de pimentons.

Joseph M.ª Torres

LA SET DEL ENEMICH.

Cobert lo cap asoles
ab la toqueta egipcia
y ab una tela à faixes

desde 'l joch del genoll fins á la cinta:
D' una cabanya hebrea,
un pasatger á sa muller rendida
seu al banquet tan cobejat y 'ls raja
lo suor p' els cosos de color d' argila.

* * *

Cuant es de bell l' oasis,
la palmera, l' ocell, lo roll que llisca,
es l' arenal terrible,
y les pirams, y la cisterna buida!

* * *

Deixa en la canastreta
lo que cus la poncella Israelita
y l' odre d' aigua fresca
acostals á los llabis compasiva.
Mentres sedejants beuen,
llurs faiçons ne contemplen ab delicia:
lo pentinat, los braços com l' ermini
ab les manilles, s' actitut sencilla.
—Filla d' Abraham, l' hi diuen,
lo riu Nilo 't va vore catiua;
lo nostre 'sguart esmèntat à l' esfinge,
que mirabes ab por cuan eres nina;
Y al aplegar rendits ara á la porta,
que encara som tos enemichs oblidas?
—Está en la Lley, contesta,
qu' en fam ó set, al enemich que vinga,
done esmòla y no mire
si es bàrbar, ó roma, ni grech, ni scitha.»

JOSEPH ARROYO ALMELA, PBRE.

BON ESTALVIADOR

Veuse aquí que un pagés aná á fira y va comprarse un parell de espardenyas reforsadas, ben fetas. de bona trena y veta birolada. Vaja, havia fet una bona compra. Llensa las vellas, se posa las novas y, camas ajudéume se 'n torna cap al mas.

Tot fent via va pensar: fa bon temps, lo camí no es dolent, podrias estalviar las espardenyas.

Tal pensat, tal fet. Se treu las espardenyas y las penja en lo bastó que dú sobre la espatlla.

Encara no havia donat cent passos, planta un peu sobre un tros de vidre y 's fa un trau en lo dit gros. Ne voleu de sanch!

—Caratsos!, fa 'l pagés, si no m'arribo á treure las espardenyas no las espatllava poch ni gayre! Quin trau no hi feya!

A MARIA LLORENTE.

Reyna dels Jochs Florals.

Avans de que naixqueres jo ja te coneixía,
oh Reyna de la festa, poncella no esclatá!
Eixe que huy en la lluyta de la sagrá Poesía
per tu ha guanyat lo premi d' honor y cortesía,
quan tots dos erem jóvens, de tu 'm parlava ja.

Ell me contava els somnis d' amor y benhauransa
que llunyadans cercava dins lo pervindre clos;
y allá d' enllà, hont á soles la llum del Poeta alcansa
portat per les llaugeres ales de l' Esperansa,
ja veya en tu eixos somnis pendre existencia y cos.

Y en amorosos cántichs parlava d' una nina
que'l front blanch ombrejava ab negres cabells rulls;
que duya entre los llabis la rosa porporina,
en les mans lo blach llíri de castitat divina,
y un raig de les estrelles en los pensívols ulls.

Per ço, quant tu muntaves, poruga y satisfeta,
los alts grahons que 't duyen fins la cadira d' or,
crech jo que no escoltava lo llorejat poeta
los llaus y crits de joya ab que la gloria espleta,
sinó lo veu dolcíssima dels batements del cor.

Ditjosa tu, qu' en l' auba riallera de la vida,
en corts d' amor ja dictes les sobiranes lleys;
y ell més ditjós encara, qu' ab l' ambició cumplida,
la verge somniada veu per sa má conduída
al sitial de la gloria, més alt que no el dels Reys.

V. W. QUEROL.

LO HOMEÓPATA.

—Y be, Francisca, com està 'l teu home?

—Aixís mateix! No hi ha millora! Lo metge cada dia 'l ve á veure y perçó no guanyem res! Lo pobret al cap y al últim s' hi quedará.

—Lo vostre metge no es un *homeópata*?

—No!!... Es un home com los altres!

LO PÁS DEL LLOP.

—Esglay.

La neu devalla abundosa
damunt las copas dels pins;
un cel de color de cendra
fa lo cap-vespre mes trist.

Lo calabruix y glassada
han mort cigalas y grills,
los oronells tots fugiren
vers son anyorat país.

Cantà 'l coro de nit y dia,
xiulan l' huracá y garbí;
las oliveras son mortas,
la nadala no ha florit.

Lo taup sosega en las sitxas
los grans d' ordi, xexa y mill

y 'l rat-penat va arraulintse
al cau del teulat antich.

Lo bon Jesuset de pedra
dél portal del monastir,
dú la cabellera blanca
com si s' anàs envellint.

Las portas ja son barradas,
prop la llar, jau lo mastí,
y en las teuladas y porxos
la neu hi fa pedrolins.

En l' alzinar de la serra,
dintre d' un rocam aspriu;
ho tenen son jas salvatje
un esbart de llops ardits.

Los cadells de fam hudolan
y envà esperan lo festí;
la llopa tambè agoneja
famolenca en sos fills.

Lo llop bada sa ampla gola,
llansa un terrible alarit
y ab la qúa mitx cayguda
ix afora del abím.

Dret al llogaret devalla
petjant lo glás crestallí.
Las campanas de l' esglesia
han tocat la mitxa nit.

Los carrers deserts romanen,
no mes l' ayre 's sent brunzir;
qualque mare canta y bressa
pera condormir sos fills.

Redressant la testa, ovira
los xiprers del cementir;
¡si la tanca fos mes baxa
prou d' un bot saltava adins!

Lo llop furga en las escletxas
dels portals mitx envellits,
y las tancas de las pletas
flayra ofegant lo respir.

Quan lo cant del gall escolta
axeca 'l cap ab delit,
l' avirám s' ajoca aposta
quan veu de sos ulls lo brill.

No pot entrá, en las remadas,
ni tampoch abastá 'ls nius,
ni als coloms que als nius d' argila
s' acotan amorosits.

Los cans, ab l' orella dreta,
sas petjadas van seguint,
y lo pas del llop senyalan
belant de por los cabrits.

Tremolan totas las mares
qu' adormian á sos fills,
y contra 'l pit los estrenyen
y resan entre sospirs.

Lo llogaret se desperta,
y ab boscalls de roure y pí,
al famolench escometen
un estol de braus fadrins.

Trescant per la serra esquerpa
lo llop retorna ab sos fills
quan la fam y la gelada
sols n' hi dexan un de viu.

La llopa, 'ls cadells li mostra
ab esguart adolorit;
mentres al poble, las mares
besavan lo front dels nins.

. . . .

Ab lo cap entre las potas
los cans s' anavan dormint,
y 'l corb encara xisclava
dalt de la branca d' un pí.

ARTUR MASRIERA Y COLOMER.

Desembre 1879.

A CADA HU LO QUE SIGA SEU.

Un cassador d' ofici, que no havia agafat res en tot lo dematí, de cop s' adoná de duas llebras ajassadas, una tan prop de l' altra, que 's tocavan.

Mentras alsava poch á poch lo gallet de sa escopeta deya de baix en baix:

—Animas santas, si las mato totas duas d' un plegat, n' hi haurá una per valtras.

Apunta,... tira,... queda una llebra estesa y l' altra fuig corrent.

Y 'l cassador signantla ab lo dit, cridava:

—Animetas santas, aquesta morta, aquesta es la meva! Aquella malahida que fuig corrents... ¿la veyeu? ¿la veyeu? ¡Aquella es la vostra!»

A UNA DONA.

De culpes y pecats ja redimida
mon ánima y vessant de contrició,
m' he acostat pera rebre 'l pa de vida
á la taula divina del Senyó'.

Lo plor mes dols mas galtas inundava
al recordar la mort del Home-Deu,

y tots mos enemichs jo perdonava,
á tots, á tots al fondo del cor meu.

Al fals amich que l' amistat va vendre
l' abrassava en mon cor com á germá,
y á aquell que rencorós me volgué ofendre,
y al que devant del món me va infamá'.

Mes de sopte com núbol de tempesta
que ve á emboyrar lo día mes serè,
lo teu recort vingué, dona funesta,
á sorollar ma jovensana fè

Y esmentant nostre amor y ta falsía
y 'ls juraments que 'm vares atrencar,
be vaig plorar,.... mes no sé encar, Maria,
si allavors vaig saberte perdonar.

RAMON E. BASSEGODA.

PERDONI!

Venia un pagés carretera avall dret á Granollers, quan al ser prop de la vila s' adona de que dalt de un pollancre hi havia un aucell vert molt bonich.

Ell que pensa ¿si 'l poguesses agafar? Próbaho. Tal dit, tal fet. Se treu lo gech y no sens travalls ni penas s' enfila arbre amunt, amunt, amunt, ab los ulls clavats al aucell y suant com un desesperat. Arriba á las brancas y reposa un xich. L' aucell no 's movia. Lo pagés se diu à ell mateix ple d' alegría.

—Qu' es bonich! Y no 's mou! L' agafaré.

Y ab gran cautela, poch á poquet y sens respirar casi, s' atansa á l' aucell. Aquest no 's movia. Lo pagés, ala! ala! ja hi es aprop: ja casi 'l toca, ja alsa la má per xamparlo... quan de cop l' aucell tomba 'l cap en rodó y mirantse al pagés diu:

—Caballero!

Lo pagés al sentirlo s' espanta, dona un pas enrera y confós y avergonyit exclama:

—Senyor, perdoni! me pensava qu' era un aucell!

LA DIDA DEL INFANT.

—No endresso pas las cansons
al fillet de la Regina;
las endresso al meu fillet
que trist román á la vila.
Per soldadas y oripells
del reyetó soch la dida,
y del fill que Deu m' ha dat
ni 'm puch sentir «Mare mia!»
Moixons que voleu cantant,
duyéuli ab mos ays ma vida.

—

Malas novas han vingut;
que mon fill s' enmalaltía.
Deixeum'hi anar, lo bon Rey,
que 'n mí está sa medecina!—
Pres comiat del senyor Rey,
ja l' infantó s' entristia...
—Poseu guardas als portals;
d' aquí no eixiréu, la dida!
—Moixons que voleu cantant,
duyéuli ab mos ays ma vida!

—

—Qu' en lo mon sols tinch á n' ell!
que 's mor, senyora Regina!
—Dobleu las guardas per tot:
l' infant vos anyoraria.
—M' ha aixugada la dolor!
l' infantó mama sanch viva!...
—Mon infant no vol mes llet
que la llet dels primers dias!
—Moixons que voleu cantant,
duyéuli ab mos ays ma vida

—

Vingan festas al palau
per que s' alegri la dida:
menji en la taula del Rey;
li fassi 'l plat la Regina.
Vingan juglars y bufons,
y esguerrats per ferla riure;
la polsin metjes scients;
préguin per ella sants bisbes.
—Moixons que voleu cantant,
duyéuli ab mos ays ma vida.—

—

—Sols un petó al meu fillet!...
besantlo seré guarida!
—Que us hi duga 'l meu estol;
que 'us torni avans de ser dia.—
Corre l' estol com lo llamp;
en mitj de tots va la dida,
lligada sobre un corcer,
la boca oberta y la vista!...
—Moixons que voleu cantant,
duyéuli ab mos ays ma vida!—

—

En la porta del fossar
de mans y peus se deslliga:
dona un petó al seu fillet
quan ja de terra 'l cubrian.
Si al anar corre l' estol,
al tornar molt mes corria.
—Grat sia á Deu, lo bon Rey,
que 'us la pujem ben guarida!
—Moixons que voleu cantant,
duyéuli ab mos ays ma vida.

—

Quan era al primer replá
tancava 'ls ulls ja la dida;
quan era al replá segon
cridant al fillet moria.

Tant se val los diu 'l Rey;
l' infant ja vol altra dida.
Trayéume lluny lo seu cos,
y féuli dir una missa.

—

Moixons; no voleu cantant,
vora 'l niuhet feu la vida!

ANGEL GUIMERÁ.

L' ENTERRO.

A Tarragona portavan á enterrar un mort ab lo cotxe de quatre rodas, encortinat de negre y ab grans plomeros també negres: los cavalls anavan tots enmantellats del mateix color ab un negre plomerol cada un á dalt del cap: y sentat en la banqueta un cotxer, vestit de negre, menava 'ls dos cavalls que arrossegavan al difunt.

En Pau y en Magí s' ho contemplavan.

—Té, mira, Magí,—va exclamar en Pau...—Pobres bestiolas! Quins cavalls mes mansos y dócils.

—¿Cóm vols que no estigan—li va respondre en Magí—tristos y mansos? Com vols que no sian obedients y no dugan lo cap baix? Ah! Pau, jo 't voldria veure á tu en son lloch! Ves si estarias gayre alegre ab un mos á la boca y un mort á la cua!

COMENSAMENT D'UNA TRADUCCIÓ DE L'ENEYDA

Jo aquell que ab suau y dolça caramella
refilí mos cantars en les garrigues,
y exintne als càmps vehins, los obligava
à la obediencia al masover sollícit,
obra als pagesos agradosa, are
cant les ferestes armes de la guerra
y el primer hom que de regió de Troya,
errant, pe 'l fat empés, vingué á la Italia
y abordá en la ribera de Lavínium.

Granment traquetejat en mar y en terra
per la força dels Deus, á qui incitava
moguda d' ira rencorosa Juno,
llarch temps patí per sostenir la lluyta·
fins que á bastir una ciutat poguesse
y per sos Deus senyorejar lo Laci;
d' hon la raça llatina exir devia
y los reys d' Alba y los grans murs de Roma.
Musa, recorda 'm de tals fets la causa,
quin Númen agreujat, ó quina ofensa
la Regina dels Deus axí movia
per llançar dins l' abis de desventures
á un hom per sa pietat de insigne gloria.
¡Com en cors celestials cap tanta ira!
Una ciutat antiga, enfront de Italia
guaytant de lluny lo naxement del Tíber
hi hagué, Cartago, de Tirians colonia,
rica y temuda per sos fets de guerra.
Juno per ella 's diu que dexá Samos
mes que les altres terres agradantli.
Ses armes la Deessa aquí tenia
y 'l carro triunfal. Y coratjosa
si 'ls fats lo seu desig no contrastassen
hi posará de l' univers lo regne.

MIQUEL V. AMER

A MA BONA AMIGA

DONYA FRANCISCA MIRÓ D' AGUILÓ

en la mort de sa filleta.

Un estol de Serafins
he vist que del cel sortia,
anavan vestits de llum
y ab les ales de celistia.
Lo mes resplandent de tots
porta una pauma molt rica,
y com molt rica no ha d' esser
si 'l bon Jesús l' ha guarnida?

L' ha guarnida per donarla
á una hermosíssima nina
que 's troba á la vall del mon
y el mon d' ella no n' es digne.
Per ço á sa casa la vol,
per ço cap al cel la crida
pochs dies abans del ram
perque allá á la festa sia.
Ab quin plaher pren ella 'l vol
y per l' ample espay s' enfila!
ja li surt á mig camí
la gojosa comitiva.
Ja li entregan lo bell do
y ensemps tots se regositjan,
la rebrán braços oberts
l' amantíssima María
y los pares de sos pares
que tal fet espectarian.
Mas ah! que plora aquí baix
una mare dolorida,
dins sa falda no hi té res
y una filleta hi tenia.
Are sols té dintre 'l cap
lo nom hermós de Cecilia.....
Cecilia, ahont ets ma filleta?...
Son espós no la hi diria?
No la hi dirian les vergens
que sempre, sempre ho sabian?
Ay! sols pot dirli la fé,
que ulls closos al cel arriba.
Lo que tu fer no pogueres
jo ho vaig fer á pler, amiga;
de la color d' ignocencia
me la vaig mirar vestida,
ab la gorreta de puntes
que 'l capet mig encobria,
son cap de tan bella forma
que prou cridava á la vista
que no restaria al mon,
que en el cel l' envejarian.

Dintre son baulet d' ángel
com si estigués condormida,
ab la corona de roses
blancas com sa cara fina,
ab un llas color de cel,
color de cel li calia!
la 'm vaig mirar bella estona
y may, may m' en cansaria!...
lo que tu fer no pogueres
jo ho vaig fer á pler, amiga!
No te diré que no plores,
ans bé jo ab tu ploraria,
també al perdre lo Sant Fill
plorá la Verge Santíssima.
Lo que 't vuy dir que fruyt teu
Nostre Senyor ne volía.
Te la doná com penyora
que prest li retornarias.
Te la doná com á joya
que 'n son trono brillaría.
Si te trobas desolada,
l' inmensitat del cel mira,
y s' axecará 'l teu cor
ab l' esperança divina;
pensa que qui al cel te fills
morirá ab mes alegría:
no me sembla del tot mare
qui força d' amor no tinga
d' oferir sos fills á Deu
quan á la gloria los crida.

VICTORIA PENYA D' AMER.

Mars 1880.

LO QUADRO.

En un encant venian un quadro molt bonich hont hi havia pintat un ase que pasturava.
Dos aficionats lo volian y se 'l disputavan ab rabia.
—Jo 'n dono vint duros!—deya l' un.

—Jo seixanta!—responia l' altre.

—Jo setanta!

—Jo vuytanta!

—Jo noranta!

—Jo cent!

Llavors lo qui ja tenia la boca oberta á punt de dir, s' atura y exclama: ¡

—Cent! cent! gracias á Deu me han donat prou bona educació pera no privarlo á V. de un retrato de familia: quédissel'.

EN LO ALBUM DE LA SRTA. CONSUELO CASTAÑER

AB MOTIU DE SON CASAMENT.

Conta una árabe llegenda
que, devant la antiga Alger,
lo capdill que la sitiava
de sa destrucció 's plangué.
Y un fakir, que ab ell venia,
estenent son blanch mantell
devant séu, tapant la vila,
y tornantlo trasparent,
li mostrá en bell panorama
la ciutat de nostres temps.

¡Oh! si del art ab la magia
pintar pogués, en ton vel
de núvia, de ta novella
existencia los plahers,
no 't cauria ni una llágrima,
ni del teu cor ignocent
un sospir entelaria
vuy tas flors de toronjer.
De ta missió verdadera
com á dona 'l camí emprens:
ample per dos Deu lo feya
pus vol qu' hi anem á parells.
Es cert que no son sas voras

totas de flors, ni es d' areny
sino de punxantas pedras
lo lloch hont plantam los peus.
¡Mes es tan dols fer la via
ab un companyó fidel,
reposá' ab ell sota una ombra,
compartir nostre pá ab ell,
y, en las mateixas fonts, sempre
apagar junts nostra set?
Aspirá' en la primavera
la flayre de flors ensemps,
assaborí' abdós á mossos
lo mateix fruyt primerench,
y blanquejar nostras testas
fins ab la mateixa neu;
vogar plegats en la barca,
las passeras del torrent
atravessar, lo més feble
en brasos del qui pot més:
cercar junts en la tempesta
un soplutx, donant alberch
en ell als qui s' hi arreplegan
de goigs y dols missatgers,
com ampara sa covada
sota sas alas l' aucell!

Jo no llig en las estrellas,
ni sé adivinar lo temps,
ni está en la nostra natura
torce las eternas lleys.
Si fem sens núvols la via
debem regraciar á Deu,
com si l' oratge 'ns doblega,
com si 'ns despulla lo vent.
La fita es alta ¡Amunt sempre!
Tots arribarhi podem
de la caritat en alas,
y ab la llantia de la fé.

Damás Calvet.

UN DATO D' OPORTUNITAT.

Ayuy que gracias potser á las necessitats superiors creadas, la inmoralitat administrativa 's fa tan general, no será de mes la transcripció de un curiós dato que 's trova en lo *Diversorum primus* de nostre arxiu municipal. Partidari com so, de que aqueixos documents 's publiquen ab integritat; puig es inegable que fentne un estracte, perden molt de son carácter llegítim, 'm permeto copiar lo que tan escau avuy, que per cada dia 's repeteixen los fraus en la pública administració, per mes que sia de doldre y per mes que tothom protesti.

La bona fe, que molts aclaman y la descomposició social que altres acusan als temps presents, be sabém prou que no 's servava massa pura, ni en aquella etat ni en épocas mes primitivas. Lo vici com la virtut son tan antichs com lo mateix home, mes, gran sort es quan per qui pot ferho 's puneix la corrupció y 's salva lo desquiciament de la societat humana.

Veus aquí lo que s' nota en lo document que copièm. Per una part los desfalchs que obligaren á llegislar, mes, per l' altre lo bon desitx de acabar los abusos y l' amenassa al criminal. Veyeu sino:

«Ordinació disposant que los officials de la ciutat que faran fraus en sos officis sien privats de consell y de tots officis y beneficis de la ciutat:

Dilluns à XXVII d' Agost de MCCCCLXXXI, los honorables consellers ensemps ab lo consell de trentados / e la mes part de aqvell aiustat de lo vegver de casa la ciutat eten qvant toyve la ordinatio fahedora sobre daquells qui tenints officis de la Civtat fan fravs o sen porten las peconias o drets de la civtat / lo consell fa conclusio que sie feta ordinatio / e lo consell aquella fa / ço es, que tots e qvalsevol ministres de la civtat ó personnes que lindran qvalsevol officis de la civtat de administració de pecunies e foran frau en tals officis retenint-

se los diners o beus de la civtat / o donant cavsa en fer ó permetre o consentir que en la receptió de aquella sien fets fraus encare que hayen donades fermanses caygan de ban desser inhibits e prohibits desses de concell de la civtat e de haver officis e beneficis de aquella / los quals bans no pussen esser remessos si dones per deliberatio de consell de cent jurats encare sien elegides quatre persones del present consell les quals enseny ab los honorables consellers pensen medis é scretures per les qvals sie proseyt que tots moleses no sien e no pugan esser comeses segons hi pora esser mellor proveits, e a maior castic de aquells qu' tals coses cometian e del que pensat hauran / fassen relatió al present consell.»

Lo precedent decret 'ns donaria lloch á bon munt de comentaris respecte à la moralitat administrativa que allavoras com are, totes disposicions escigiu; mes de tota manera lo acort de nostres consellers es lloable y digne de imitarse.

Barcelona Octubre de 1880.

JOSEPH FITER É INGLES.

XUAYP.

—Missatge, treu de l' estable
la mula mes caminant,
la muleta somerina,
la que corre com un llamp,
la que puja per les penyes
mes lleugera que cap mart;
posáli 'l cabrest de cuyro,
lo cabrest mes enflocat,
y la sella ripuntada
de groch y vermell y blau.
Treume la maça de bronzo,
lo costaler de sis pams,
també la llança d' auzina

qu' es feta nova d' enguany,
y aquella rodella plana
que te relleus florejats
y dú escrits per la voreta
tres versets de l' Alkora.
Tu, patge, ves, arrecona
lo meu túnich y turbant
qu' es deshonra en temps de guerra
vestir com en temps de pau.
Depressa!... Treu la çamarra
de cuyro clavetejat,
la cervellera mes forta,
lo gorgerí y guants ferrats,
y els bolçeguins de tres soles
ab ferradures de claus;
vesteixme la cota llarga,
la cota de bristó clar,
estrenyme fort les corretjes
dels esperons estrellats,
y, mentres jo triy la daga
de millor fulla y bon tall,
treu tu de dins l' arquimesa
la bandera de domás
y ab los flochs de seda groga
llígala ben fort á l' ast,
que dels Castells de Mallorca
la vull dur á n' el mes alt,
á n' el Castell de Ternelles
qu' está demunt un penyal
que toca 'l cel y devalla
tallat á plom fins á mar:
demunt la torre mes alta
la posaré per senyal
que diga á tots quan la vejan
que si hi ha moros venals
no ho so jo que no vull pactes
ni treves ab cristians;
que ab eixa forasteria
cap mes cosa hi vull pactar

com no sïa estarhi en guerra,
sempre en guerra y may en pau!—

Tot vestintse, encès de rábia
parla aixís el moro Xuayp
com ha sabut la vilesa
d' en Benahabet deslleyal
que proveheix de queviures
les tendes dels cristians,
y ab los seus de l' alt En Jaume
d' Aragò s' es fet vassall.

RAMON PICÓ Y CAMPAMAR.

LOS NUVIS

Un nuvi y sa nuvia anaren á casarse pel civil.
La nuvia era hermosa y 'l nuvi estava begut.
Lo jutge digué al nuvi:
—Torneu demá que ja hauréu dormit y sabreu lo que 'us feu.
Al endemà tornan á casa del jutje. La nuvia estava encara mes hermosa y 'l nuvi mes begut encara.
—No 'us doneu vergonya—digué 'l jutje á la nuvia—de portar á davant de la lley à un home que no sab lo que 's fa de xispat.
—Senyor jutje;—va respondre la nuvia,—prou pena que 'n tinch; pero te de saber que quan está seré llavoras no vol venir.

---

* * *

¡Fá ja un jorn que tu t' has mort!
mes qu' un jorn me sembla un siglé;
y en est temps no he recordat
lo que tant avans volia,

No se pas nostre aucellet
si refila ó no refila,

ni he surtit mes al balcó
á regar la clavellina.

Que 'm fan ja 'ls aucells y flors
si s' ha esfuyt la meva vida!
si no 'l sento, si no 'l veig,
si no 'l tinch per ma desditxa!

Lo aucellet ja cantarà
quan de nou lo menjar tinga;
los clavells serán oberts
quan la nit será finida.

Tan sols tu, lo meu amor,
tan sols tu, niu d' alegrías,
tan sols tu no reviurás
á pesar de mas caricias!

ARTHUR GALLARD.

L' ASE DUT A VENDRE

Un avi y lo seu net se n' nnavan á fira, menant un ase que hi volian vendre. Un traginer d' aquets que en tot se fican, se 'ls mirá y digué:

—¡Beneyts! ¿Anàu á peu perque l' ase reposa y l' heu de vendre? Tontos!

—Te rahó, pensá l' avi; múntahi Joanet y aixís no 't cansarás.

Lo noy puja á l' ase y un tros mes endavant se topan ab un altre viador:

—¿No te 'n donas vergonya, gandulás, d' anar ben repantigat damunt de l' ase y que mentres tant lo pobre avi se rebente y vaja á peu?

—Aquest te rahó, digué l' avi; baixa, Joanet, baixa y jo hi pujaré.

Mentres colcava l' avi, ne troban un altre que als véurels exclama:

—Alsa, aquesta es bona! Se coneix que sab mirar per ell aquest xaruch: ell ben encaixat damunt del

ase *y* ‘l pobre noy mentrestant que s‘ espeuhe de tant caminar! No ‘n volia veure d‘ altra!

—Si que te rahó, pensá l‘ avi; puja Joanet, puja á las ancas é hi anirèm tots dos. Si l‘ ase ‘s cansa un poch, que prenga paciencia. Qui ‘l compre ja ‘l tractará millor.

Ve que ‘s topan ab un altre caminant:

—Que tal! Jo n‘ hi faria colcar quatre en lloch de dos. Mirau de quin modo panteja ‘l pobre animal. Se coneix que no deu ser vostre; sino, ja ‘l planyeriau un xich mes.

Y pensant l‘ avi qu‘ aquest era de tots quatre lo qui tenía mes rahó, digué:

—Davalla, Joanet, davalla: agafa ‘l *Negre* per davant, jo l‘ alsaré de darrera y axí l‘ arribarém á fira reposat y ningú hi tindrá res que dir.

Aixís ho feren; pero al arribar á la fira se mogué tal avalot de crits y riallas que avi y net deixaren l‘ase y es l‘ hora encara que no l‘ han anat á cercar.

A MA FILLA MARIA

al donarli la Flor Natural dels Jochs Florals de Valencia.

¿Saber vols, filla meva, quina es aqueixa rosa
que tremolant de dija posí sobre ‘l teu cor,
y que tu, esparverada, guaytes tota duptosa,
plena ensemps d‘ alegria é indefinible por?

¿Saber vols y compendre còm entre joya tanta
que ab los llampechs flameja de l‘ or y de l‘ argent,
al trovador pensívol no més atrau y encanta
aqueixa flor, que sopte desfullará lo vent?

¿Saber vols, oh Maria, per quin estrany misteri
avuy es ceptre mágich en ta ignocenta má,
y te dona, entre vitors, lo fantasiós imperi
que solament un‘ hora, com ella, durará?

Aqueixa flor vermella, d‘ espines rodejada,
que al vent que la mustiga li dona sa flayror;

es la mística rosa, simbòlica y sagrada,
es de la poesía la sobirana flor.

Es la qu' en lo desvari de febrosench deliri
la Humanitat inquieta cerca per totes parts;
es lo cálzer puríssim é inmaculat del lliri
que al raig d' auba divina floreix entre aspres carts.

Es la que tu, en los brassos materns acaronada,
has vist obrirse en somnis de celestials jardins,
de besos y joguines, de llum y de rosada,
de resplandors d' estreles, de vols de serafins.

En ton pit, urna intacta d' amor y d' ignocencia,
la pose com si fora lo més sagrat joyell,
perque ab distintes formes guardant sa pura essencia,
duren eixos ensomnis eternament en ell.

Floreixer veig aquesta desfulladissa rosa
en les joyoses festes de la paterna llar;
en la oberta finestra de la fadrina hermosa;
en los ciris encesos del lluminós altar.

En les cansons qu' entonen afilant la corbella
los segadors alegres quan resplandeix lo sol;
en les nits no dormides de la mare novella,
que clava els ulls duptosos en l' agrunsat bressol.

En la llum resplandenta qu' en lo pervindre brilla
quan la esperansa crêdula esqueixa el vel oscur;
en les paraules tendres de l' oració senzilla,
en la pau delitosa del cor honrat y pur.

Ella en palau magnífich ò en barraqueta pobra,
allí hont caù la rosada del cel, germina y creix;
y quan assí en la térra l' home acaba son obra,
encara entre les lloses del cementir floreix.

¡Ay filla, filla meua! ¡que sempre ab dolsa flama
brille en la teua vida la porporina flor!
bue 't diga á totes hores: «confia, prega y ama!»
qu' ómpliga d' alegries puríssimes ton cor!

Qu' en tos ensomnis dolsos de virginal donzella,
en tes delicies castes d' esposa feel y amant,

en tes grates angunies de mare, eixa flor bella,
com l'incenser del temple, t' arome ab perfum sant!

Y com imatge d' eixa divina floreixensa
de tot lo que en nosaltres es pur y bell y bó,
sobre ton pit, hont sia sa gloria y sa defensa,
guarda, esfullada y seca, la flor de ma ilusió.

Si en les mundanes lluytes ton seny duptós se cansa,
si tos peus se detenen incerts en lo camí,
mirant ses fulles mortes, renaix á l' esperansa,
mirant ses fulles mortes, recòrdaten de mí.

Recòrdaten d' aquestes aclamacions joyoses,
que son á ta ignocencia y á mon amor tribut;
recòrdaten d' aquestes celisties lluminoses
hont més que ta bellesa flameja ta virtut.

Recòrdaten, recòrdat dels teus, que avuy t' admiren,
de tos germans, sorpresos d' estos honors reyals,
de ta mare y la meua, que, una vers l' altra, giren
los ulls humits, y esclaten les dos en plors iguals.

Y encara que foschs sien tos jorns, y aspra ta via,
encara que no puga portar son feix ton cor,
obrirá altra vegada dins d' ell la Poesía
sa renadiva rosa, plena de fruyts d' amor.

TEODOR LLORENTE.

Juliol de 1879.

PENEDIMENT

Un pagès se confessava d' haver saltat dintre d' un hort y d' haverse fet un panxó de figas. Lo confés li doná per penitencia una part de rosari.

Quan ja se n' anava, lo pagès se repensa, torna arrera y s' acosta al confessionari. Lo confés treu lo cap y li pregunta:

—Què hi há? Què voleu?

—Deya, pare, si vostè volia qu' en lloch d' una ne passés duas de parts de rosari y avuy cap al tart, ja qu' es diumenge y no tinch res que fer, me 'n faria un altre panxó.

ROMANS

Negres eran sos cabells,
sos ulls plens de melanjía,
trist y caygut son posat
¡qué bella m' aparexía!
en la flama del desitj
tots mos sentits encenía,
y mogut per la passió,
li parlava ab fellonía:
—Un dolor secret, senyora,
en vostre pit descubría;
per maltractes d' un espòs
potser ploreu nit y dia;
d' un amor tant mal pagat
altre amor vos curaría,
lo plaher furtat al cel
lo major plaher sería.
—No ploro d' un mal espòs
no volguda companyía;
ploro la mort d' un fillet
que encara un any no tenía;
la pena que m' ha deixat
durará tota la vida,
del amor que li tinguí
altre amor no 'm curaría.—
Tot sentintla parlá' aixís
de vergonya m' encenía,
venerant, acoto 'l cap
y sens mirarla sortía:
aixís venera un devot
una imatge de Maria.
D' allavors sempre que 'm veya
altre cop m' avergonyía
sonrihentme tristament
y mirantme ab melanjía.
Lo foch impur d' un amor
que s' apagava, sentia;
en las cendras del primer
un altre amor hi naixía.

1880 — Joseph Ixart.

LA CANSÓ DE MON BRESSOL

Quan la mare me bressava
me cantava una cansó
qu' era trista, suau y dolsa
com los cants de l' avior.

Al sentir la cansoneta
m' invadia un somni dols,
los ullets se m' aclucavan
y m' adormia ditxós.

Prou voldria recordarla,
mes no me 'n recordo, nó,
que 'm fugí de la memoria
quan perdí la pau del cor.

Ja no tornarán los somnis
d' aquell temps de dols recort!
Ja s' es mort la meva mare
y arreconat lo bressol!

Ay mare, la meva mare,
perquè 'm deixareu tan tost?...
Las angunias de la vida
m' atormentan y estich sol!

En lo bressol que 'm gronxavau
hi dormen mas il-lusions:
despertáulas quan hi pose
lo fillet que Deu me dó.

Y quan sa mare l' hi bresse
inspiráuli la cansó
ab qu' un jorn vos me bressavau
y m' adormia ditxós.

Tornada.

Tam, tim, tom—lo bressol feya,
Tam, tim, tom—feya 'l bressol.

NARCÍS OLLER Y MORAGAS.

HISTÓRICH

La sessió es turbulenta, la discussió acalorada, los partits están ja al punt de dalt.

Un concurrent no podentse contenir:

—Senyors, ha arribat l' hora de parlar clar, de dirho tot... M' abstinch!

Á LA PRIMERA HORA

Abril.

Jo he vist volar lleugera l' oreneta
alegrant los espays ab son *piu piu*
com venia á trucar ta finestreta
per demanarte un niu.

Jo he vist del atmetller la neu florida
com queya fent les fulles sobrexir;
la primavera ja ha arribat y 'ns crida,
vina, ja pots surtir.

Ja per ta cambra, tros de cel, revolan
xarrotejant vols y més vols d' aucells;
quan veig qu' entran y surten tan com volen
penso «¡ditxosos d' ells!»

Ja pots venir; les flors mitj acotxades
del sol la flama ansian per brotar,
potser qu' al foch ardent de tes mirades
arrenquin á esclatar.

Anèm dalt de la serra y la surtida
veurèm del sol que va á doná' 'l seu tom,
fem de brasset, donemse una embranzida
y en quatre salts hi som.

Veurèm del bosch la verda flamarada,
nos besará tot aromat lo vent,
y sentirèm la veu enrugallada
del brumerós torrent.

Veurèm pobles y prades y masíes
y triarèm la que 'ns agradi més
per anarhi á passá' 'ls nostres bells dies
á despullá' 'ls rosers.

Llavors apuntaré dos volianes
ab una agulla en lo teu front polit,
y aparellanthi be dos flors boscanes
ton cap haurá florit.

Baxant costetes, valls y fontanyoles
faré de tos cabells entre 'ls embulls
una corona de clavells y violes,
joguina dels meus ulls.

Y ta corona en mon afany besada,
sent tan senzilla 'm semblará un tresor,
y semblará que baxi per la prada
la Reyna del amor.

JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS.

QUI TOT HO VOL...

Una nit, el Nasi somnia qu' un li dona nou sous.
—Han de ser deu! diu ell.
L' altre s' hi conforma y llavors ell que 'n demana dinou; però mentres regateja 's desperta, y al adonarse de que no té res, tanca altre cop los ulls y diu:
—Bé; vaja, passaré pels nou.

Á LA SANTÍSSIMA VERGE DE MONTSERRAT

Inclita come il sol, terribil come
oste schierata in campo!
MANZONI.

Quan vostre fill caríssim en dura creu finava
per redimir als homes, la terra tremolava
y obríanse las penyas del nostre Montserrat.

Passaren alguns segles, y aquest' altura pia
volguereu fer excelsa, y 'l vostre nom, Maria,
hi fou santificat.

Jo sols de lluny l' he vista l' altívola montanya,
l' he vista entre las boyras y quan lo sol la banya,
coberta ab vapors negres ó ab raigs de porpra y or;
y sento, quan la miro ó hi pens qualsevol hora,
una passió que 'm migra, la del amant que anyora
l' aymat bé de son cor.

Es lo que, sens coneixeu, un hom á menys ho troba
amor qu' essent misteri lo nostre voler roba,
alló que l' home ignora pero endevina y creu,
es l' inmortal guspira d' eterna flamarada,
part de divina essencia en lo mortal posada
per má del mateix Déu.

Jo may he pogut veure lo vostre santuari,
pero cregáu, oh Verge, que prou voldria anarhi;
y, á voltas, quan hi penso, lo meu desig es tal,
que trasportat en alas del esperit m' hi sento,
flecto 'ls genolls en terra, y un goig esperimento,
un goig tot celestial.

En l'ayre, dalt de núvols, vos miro en las nits bellas
lo vostre front santíssim es coronat d' estrellas
que llansan entorn vostre un raig de llum molt viu;
y, en la mes alta cima de l' espadada serra,
al só de cants angélichs, la nostra aymada terra
piadosa benehiu.

Perçó es que á Catalunya encara hi ha la sava
que á mos passats nodría. Lo foch que 'ls animava
encara guspireja, per Vos es revifat:
per Vos fa temps que l'auba de mon pais comensa;
¡vullau que tornats sian los jorns de sa potensa,
clar sol de Montserrat!

Vullau que puga un dia ab l' ànima ben neta
pujar á vostra casa lo malhaurat poeta
y apendre las cantadas de vostres gays aucells;

que aquí son, fins la flayre del boix y la ginesta,
los clars de sol y lluna y 'l bram de la tempesta,
mes purs, mes grans, mes bells.

Tingáu mentre'l mon dure aquí vostre sant temple
de tota Catalunya sagrat arxiu y exemple
que ha de mantindre al poble piadós, brau y fidel;
y sia eixa montanya, que cap del mon l' iguala,
bastuart d' independencia y al mateix temps, escala
pera muntar al Cel.

ANTONI CARETA Y VIDAL.

8 *Abril de* 1880.

REVELACIÓ.

La lluna guayta sobre les ones,
les ones mouhen dolsa remor,
y á sa finestra guayta una nina
com les poncelles del test ayrós.

Molt pensativa la joveneta
mira la lluna, sent la remor;
molt concirosa sos ulls acala:
«Per què suspira mon cor ditxós?»

Llunyana sona demunt les aygues,
com entre somnis, una cansó.
La jove escolta. La cansó deya:
«*La vida mia... la vida amor...*»

. . . .
. . . .

Riu y tremola la joveneta,
ja res demana que ja ho sab tot,
y se recorda d' un galant jove
que quan passava la mirá molt.

La lluna reyna sobre les ones,
les ones mouhen dolces remors;
y á sa finestra la jove canta:
«*La vida mia... la vida amor!*»

M. COSTA Y LLOBERA.

JACQUARD.

I.

Sentint ponderar un dia
del modest Jacquar l' invent,
mana 'l Cónsol que al moment
l' inventor portat li sia.

Maravellat del mecánich
pel saber tracendental,
saluda aixís al rival
del seu enemich británich:

—La República Francesa
te en mí 'l primer ciutadá,
y jo us allargo la má,
Jacquard, per la vostra empresa.

Guanyáu vos ab lo taler,
com ab mos canons faig jo,
la gloria de la nació,
la enveja del estranger.

Y la patria en sa grandesa
escriurá als fulls de la historia,
que jo li he donat la gloria,
que vos li heu dat la riquesa.—

Y al sentí' axó, á la esperansa
lo cor en Jacquard obria,
que si ell vèures gran volia
era per fer gran la Fransa.

II.

Mes, de la superta altura
de la sella del cavall,
veu Napoleon tant avall
lo mon, que ni l' afigura.

Pert de vista al bon Jacquard,
sas promesas y l' invent:
l' áliga vola alt, no sent
de l' aureneta 'l piular.

Mes ella perxó, feynosa
per instint, ab fé trevalla.....
y si al mecánich li falla
una prova, en altre 's posa.

Un dia los fils clareja,
las calcas demá insinua,
los ploms á las bagas nua
y prova, calcula, enseja.

Diu á son taler: camina
corra, vola, préssat mes.....
y li fa ofertas l' inglés
com ell ni las imagina.

Mes, son taler abrassant,
al inglés aquets mots llansa:
—Sols trevallo per la Fransa,
sols per ella 'm vull fer gran.

III.

Y també Fransa, embromida
de la pólvora pel fum,
oblida al fill que consum
per ella 'ls anys de sa vida.

Soldats vol, vence' nacions,
saquejar tota la terra;
la seva industria es la guerra,
los seus telers los canons.

Y en la febre del deliri
que sent per l' Emperador,
premia al gran inventor
ab la palma del martiri.

Udola la turba-multa,
que ab aquella invenció nova
al pobre la feyna 's roba,
y á Jacquard irada insulta.

Del Ródano en la corrent
fins precipitarlo intenta;
mes s' humanisa, 's contenta
cremant devant d' ell l' invent.

Y encara lo sabi obrer
contemplantho, aquets mots llansa:
—Val mes que se 'm perde á Fransa
que salvarlo al estranger.

IV.

Mes avergonyit, soliu,
en l' oblit corrents s' amaga
y allí 'l desengany apaga
de son front lo volcá actiu.

Rich de cor en sa pobresa,
al punt mateix de finar
encara se 'l sent clamar:
—No 'm pesa patria, no 'm pesa.

Tu ingrata ab mi has pogut ser
y perxó t' estimo encara,...
tu ets la patria, tu ets la mare;
jo 'l fill, lo senzill obrer.

Fransa, que dotz' anys arreu
plora al seu Emperador,
no te pel gran inventor
una llágrima, un adéu.

Y alsa per tomba un palau
á la gloria de la guerra,
y deixa en la dura terra
á la gloria de la pau.

Mes, què hi fa! De Napoleon
l' obra es ben pronte aborrida;
la de 'n Jacquard, benehida,
corra prest per tot lo mon.

Francesch Ubach y Vinyeta.

LA LLUNA PESCADA

Un dia, 'l Nasi, va per treure aygua del pou, y hi veu al fons la lluna com si hi hagués caygut.

—No cal perdre temps: l' he de treure—va pensar ell.

Y agafant una corda ab lo cercapous, la tira á dins, però s' enganxa en una pedra; ell estira qu'estira, la corda 's romp, cau lo pobr' home d' esquena á terra, y veyent la lluna al cel esclama:

—Alabat sia Deu! jo m' he fet mal, però l' he tornada à son lloch.

AUBADA

Ni un núbol, ni una boira, cubrix la inmensitat.
Les estreles apaguen sa llum en l' ample espay.
La llantia de l' alcoba se veu guspirejar
y la campana toca dientlos als cristians:
«¡Dán, dán á treballar!»

Lo sol entra en la cambra, besantnos ab sos raigs.
L' aucell dins de la gabia poch á poch alsa el cap;
los canyamons escorca ab son bech platejat
y per los fils de ferro passa, passa, cantant;
«¡Piu, piu, á treballar!»

Los ulls la nostra nina obri á la claritat,
estén los brassets tendres ab languidós desmay,
y ab sa veuheta dolsa, timbre d' or y diamants,
diu à la Verge santa, que está sobre el capsal:
«¡Pá, Mare de Deu, pá!»

Víctor Iranzo y Simon.

FANTASÍA

Sens la pipa, puig no fuma,
desde aquell dia gloriós
que en lo mon va deixar viudas
á sas dotze ó tretze amors;
á retaló las babutxas,
lo turbant ab borla d' or,
las amplas brodadas calsas
lligadas sota l' genoll,
ab dos ánforas morescas
y tapats ab guix llurs brochs,

depòsit de sas mancansas
ó de sos pecats tresor,
pe 'l cel, fet un roda-socas
va Ali-Baba lo famós
cercant lo cel de Mahoma
que ja no sab trová' en lloch.
—«¡Te d' haverhi molt pandero;
«is' ha de sentir molt soroll,
»puig si las *Huris* son donas
»han de moure un avalot!...»
Tot d' un colp, sent un cant d' ángels
y una porta veu al fons:
lo llindar diamants y perlas,
las dos fullas un pá d' or,
que llançan cap à la terra
una inmensa resplandor.
Ali-Baba exclama al vèureho
plé de gran admiració:
—«¡Per Alá! qu' aqueixa porta
»es alló que 'n deyam Sol!....
»¡Ves si tal es la portella
»que será l' dintre, Senyor!»
Quant arriva deixa en terra
las dos ánforas y ¡¡Pom!!....
colp d' anella; surt Sant Pere
y aguayta pe 'l finestró.
—«¿Qui demana?—So Ali-Baba
»que porto *mas confessions*,»
diu, ensenyatli las gerras
lo moro mitj consirós,
mentres diu obrint, Sant Pere:
—«(Deuhen ser gerras d' arrop!
»Potsé' ho porta per tentarme
»y va errat: no m' prova l' dolç)....
»¿Què voleu?—Al Cel entrada.
—»¿D' ahont veniu?—De l' altre mon.
—«¿Y com porteu la conciencia?
—«Descarregada del tot,
»puig dins d' eixas anforetas
»he fet ja mas confessions

»y os las porto ben tapadas
»tal com lo profeta vol.
—»¡Infelís! pensa Sant Pere,
»es dels que no menjan porch!»
Trenca una gerra é hi trova
tants crims, tants furts, tantas morts,
tants mancaments á las donas,
que l' Sant se va omplir d' horror.
Trenca l' altra ab gran cuydado
y la trova igual en tot;
y girantse al pobre moro
diuli aixis ab veu de tró:
—«¡Qui com tu del fals Profeta
»ha seguit las prescripcions,
»fent del mon palau de vicis
»y cometent tantas morts;
»qui ha fet tants crims sens esmena
»covant il-licits amors,
»no tindrà en lo Cel entrada.....
»Mes Deu misericordiós
»perque pugas repentirte
»vol que il-luminis lo mon
»fins que tos semblants professen
»tots la lley de ton Creador!»

Y en arribant la hora baixa
tant bell punt s' ha post lo Sol,
traspassant boyras y núvols,
caminant poquet á poch
y envolcallada en la fosca
dels abims de la buydor
veurèu una mitja lluna
de pálida resplandor,
qu' es la del turbant del moro
qu' espera sa redempció.

C. Pirozzini.

BRINDIS

llegit en lo dinar ofert á en Víctor Balaguer.

N' hi há que 'ns volen fer ser negres,
n' hi há que 'ns volen fer ser blanchs;
mes nosaltres á la nostra!
no 'ns dexem posá' entrebanchs;
blanchs y negres al diable,
siguèm purs y clars y franchs.

Som al punt de fe' una tria,
cada hú que diga 'l qu' es;
lo qui vulga ser dels nostres
que 's decante dels demés;
serèm pochs, però contèmnos;
si som pochs, ja serèm més.

Farán befa de nosaltres,
d' ofegarnos provarán;
però, ferms igual qu' un roure,
les ventades passarán
y dels cuchs y de la farda
encara 'ns netejarán.

Més qu' avuy trone y llampegue,
pel demá no tinguèm por:
quan veyem una poncella,
ja sabem qu' ha d' esser flor;
podem dir que tenim l' arbre
quan tenim ja la llevor.

La llevó' es amor de patria,
no sabem què 'n sortirá;
lo color de brots y fulles
pintará com pintará;
mes la soca y la brancada
será tot ben catalá.

Volen fernos blanchs ó negres...
qué vá errada aquexa gent!
Com nos hem partit la taula,
compartím lo sentiment,
y beguèm per Catalunya
y beguèm pel temps vinent.

Octubre 1880. FRANCESCH MATHEU.

CALENDARI CATALA

DEL ANY

1882

ESCRIT PER LOS MES REPUTATS AUTORS
CATALANS, MALLOQUINS Y VALENCIANS,

Y COLECCIONAT

PER

F. P. BRIZ Y F. MATHEU.

Any setzé de sa publicació.

BARCELONA:
JOAN ROCA Y BROS
CARRER DEL HOSPITAL, 87.
1881.

TAULA.

JANER.

Aquest mes te 31 dies.

1 diu. Cap d' any.
2 dill. s. Macari.
3 dim. s Daniél.
4 dim. s. Tito bisbe.

á les 11 y 7 ms. matí. Vents y neus.

5 dij. s. Telesforo.
6 div. ✠ Los Reys.
7 dis. s. Raymon.
8 diu. s. Teófil.
9 dill. s. Julia mr.
10 dim. s. Nicanor.
11 dim. s. Higini papa
12 dij. s. Arcádi mr.

á les 3 y 56 ms. tarde. Frets.

13 div. s. Gumersind.
14 dis. s Hilari bisbe.
15 diu s. Pau ermitá.
16 dill. s. Fulgenci.
17 dim. s. Antoni ab.
18 dim. sta. Prisca.
19 dij. s. Canut rey.

á les 4 y 44 ms tarde. Plujes.

20 div. s. Fabiá papa.
21 dis. sta. Agnés vg.
22 diu. s. Vicents esp.
23 dill. s. Ildefons.
24 dim. s. Timoteu.
25 dim. sta. Elvira.
26 dij. s. Policarp.

á les 7 y 53 ms. matí Temps vari.

27 div. s. Joan Crisóst.
28 dis. s. Cirilo bisbe.
29 diu. s. Francisco S.
30 dill. sta. Martina.
31 dim. s. Pere Nolasc

FEBRER.

Aquest mes te 28 dies

1 dim. s. Ignaci.
2 dij. ✠ La Candelera.
div. s. Blay bisbe.

á les 6 y 7 ms. matí. Bon temps.

4 dis. s. Andréu C.
5 diu sta. Agata.
6 dill sta. Dorotea.
7 dim. s. Ricart rey
dim. s. Joan de Mata fra.
9 dij. sta. Polonia.
10 div. . Guillem.
11 dis. Los set servos de María.

á les 8 y 42 ms. matí. Temps vari.

12 diu. sta. Eularia.
13 dill. sta. Catarina.
14 dim. s. Valentí.
15 dim. s. Faustí.
16 dij. s. Honest mr.
17 div. s. Rómul mr.
18 dis. s. Simeó bisbe.

á les 2 y 58 ms matinada. Bon ts

19 diu. s Alvar.
20 dill. s. Sadot bisbe.
21 dim. s. Vérulo
22 dim. s. Abili bisbe.
23 dij. s. Florenci.
24 div. s. Matías ap.

á les 9 y 39 ms. nit. Frets y gels.

25 dis. s. Avertano.
26 diu N. S. Guadalup
27 dill. s. Baldomero.
28 dim. s. Roman.

MARS.

Aquest mes te 31 dies.

1 dim. s. Rosendo.
2 dij. s. Simplici
3 div. s. Emeteri
4 dis. s. Casimir.
5 diu. s. Eusebi.

á les 12 y 48 ms. matinada. Bon t.

6 dill. s. Victor.
7 dim. s Tomás A.
8 dim. s. Joan de Deu
9 dij. s. Pacia bisbe.
10 div. s. Melitó.
11 dis. s. Constantí.
12 diu. s. Gregori.

á les 8 y 36 ms. nit. Tormentes.

13 dill. s. Rodrigo.
14 dim. sta. Matilde.
15 dim. sta. Madrona.
16 dij. s. Heribert.
17 div. sta. Gertrudis.
18 dis. s. Gabriel Arc.
19 diu. s. Joseph.

á les 12 y 26 ms. matí. Revolt.

20 dill. s. Nicet bisbe.
21 dim s. Benet.
22 dim. s. Deogracias.
23 dij. s. Victoria.
24 div. s. Agapito.
25 dis. ✠ La Anunc.
26 diu. s. Bráuli.

á la 1 y 42 ms. tarde Bon temps.

27 dill. sta. Lidia mr.
28 dim s. Sixt III.
29 dim. s. Eustasi.
30 dij. s. Régul.
31 div. sta. Balbina.

ABRIL.

Aquest mes te 30 dies.

1 dis. sta. Teodora.
2 diu. s. Francisco P.
3 dill. s. Benet P.

á les 5 *y* 55 *ms. tarde. Calor.*

4 dim. s. Isidor.
5 dim. s. icents Fer
6 dij. s. Celestí papa
7 div. s. Epi ani.
8 dis. s. Albert.
9 diu. Pascua Resu.
10 dill. s. Ezequiel.
11 dim. s. Lleo papa.

á les 6 *y* 39 *ms. matí. Variable.*

12 dim. s. Constantí.
13 dij. s. Hermenegil.
14 div. s. Tiburci.
15 dis. sta. Basilisa.
16 diu. sta. Engracia.
17 dill. s. Anicet.

á les 9 *y* 47 *ms nit. Gran tempest.*

18 dim. s. Eleuteri.
19 dim. s. Hermogen.
20 dij. sta. Agnés.
21 div. s. Anselm.
22 dis. s. Sotero papa.
23 diu. s. Jordi mr.
24 dill. s. Fidel mr.
25 dim. s. March.

á les 7 *y* 5 *ms. matí Bon temps.*

26 dim. s. Cleto papa.
27 dij. s. Pere Arm.
28 div. s. Pau fr.
29 dis. s. Pere mr.
30 diu. sta. Caterina de Sena.

MAIG.

Aquest mes te 31 dies

1 dill. s. Felip ap.
2 dim. s. Atanasi.
3 dim. Sta. Creu.

á les 8 *y* 40 *ms. matí. Bon temps.*

4 dij. sta. Mónica.
5 div. s. Pio V.
6 dis. s. Joan Ante-P.
7 diu s. Estanislau.
8 dill. Apa. s. Miquel
9 dim. s. Gregori.
10 dim. s. Antoní.

á les 12 *y* 43 *ms. tarde. Variable.*

11 dij. s. Eudald.
12 div. s. Domingo.
13 dis. s. Pere Regalat
14 diu s. Bonifaci.
15 dill. s. Isidro llaur.
16 dim. s. Joan Nep.
17 dim. s. Pasqual.

á les 7 *y* 41 *ms. matí. Nuvols.*

18 dij. ✠ L Ascenció.
19 div. s. Pere Celest
20 dis. s. Boy mr.
21 diu. s. Secundí.
22 dill. sta. Rita.
23 dim. Ap. s. Jaume.
24 dim. sta. Susagna.
25 dij. sta. M. Mag.

á les 12 *y* 50 *ms matinada. Revolt.*

26 div. s. Felip Neri.
27 dis. s Joan p.
28 diu. Pascua Pent.
29 dill. sta. Teodosia.
30 dim. s. Fernando.
31 dim. sta. Angela.

JUNY.

Aquest mes te 30 dies.

1 dij. s. Simeó.

á les 8 *y* 42 *ms. nit. Bon temps.*

2 div. s. Marcelí.
3 dis. sta. Clotilde.
4 diu Sma. Trinitat.
5 dill. s. Sanxo.
6 dim. s. Norbert.
7 dim. s. Sabiniá.
8 dij. ✠ Corpus.

á les 5 *y* 18 *ms. tarde. Bon temps.*

9 div. s. Feliciá.
10 dis sta. Margarida.
11 diu. s. Bernabé.
12 dill. s. Onofre.
13 dim. s. Antoni de P
14 dim. s. Basili.
15 dij. s. Modest.

á les 6 *y* 42 *ms. tarde. Revolt.*

16 div. s. Quirze.
17 dis s. Manel.
18 diu. s. March.
19 dill. sta Juliana.
20 dim. s Siveri.
21 dim. s. Lluis Gonz.
22 dij. s. Paulí.
23 div. sta. Agripina.

á les 6 *y* 10 *ms. tarde. Bon temps.*

24 dis. Nativitat de s. Joan Babtista.
25 diu. s. Guillem.
26 dill s. Joan y Pau.
27 dim. s. Zoylo mr.
28 dim. s. Lleó II.
29 dij. ✠ s. Pere y Pau
30 div. s. Marcial.

JULIOL.

Aquest mes te 31 dies.

1 dis. sta. Leonor.

a les 6 y 17 ms. matí. Calor.

2 diu. Visit. de N. S.ª
3 dill. s. Trifon.
4 dim. s. Laureano.
5 dim. sta Zoa.
6 dij. s. Isaías.
7 div. s. Fermí.

a les 10 y 0 ms. nit. Calors forts.

8 dis. sta Isabel.
9 diu. s. Zenon.
10 dill. s. Cristófol.
11 dim. s. Pío I papa.
12 dim. s. Fèlis.
13 dij. s. Anaclet.
14 div. s. Bonaventura
15 dis. s. Enrich.

a les 7 y 10 ms. matí. Dies frescos.

16 diu. N. S. del Cárme
17 dill. s. Aleix cf.
18 dim. s. Frederich.
19 dim. s. Vicents P.
20 dij. s. Elías profeta
21 div. sta. Práxedes.
22 dis. sta. Madalena.
23 diu. s. Llibori.

á les 10 y 26 ms. matí. Dies frescos.

24 dill. sta. Cristina.
25 dim. ✠ s. Jaume.
26 dim. sta. Agna.
27 dij. s. Pantaleó.
28 div. s. Nassari.
29 dis. sta. Martra.
30 diu. s. Abdon m.
31 dill. s. Ignaci L.

AGOST.

Aquest mes te 31 dies.

1 dim. s. Félis mr.
2 dim. N. S. Angels.
3 dij. s. Estébe.
4 div. s. Domingo.
5 dis. N. S. las Neus.
6 diu. s. Just y Pasto

a les 4 y 21 ms. matinada. Calor.

7 dill. s. Gayetá.
8 dim. s. Ciriac.
9 dim. s. Roman.
10 dij. s. Llorens.
11 div. sta. Filomena.
12 dis. sta. Clara.
13 diu. s. Hipólit.

á les 6 y 19 ms. nit. Vents y neus.

14 dill. s. Eusebi.
15 dim. ✠ Asunció.
16 dim. s. Roch cf.
17 dij. s. Liberat.
18 div. s. Agapito.
19 dis. s. Magi.
20 diu. s. Bernat.
21 dill. sta. Joana.
22 dim. s. Sinforiá.

a la 1 y 4 ms. matinada. Vari.

23 dim. s. Felip Beni.
24 dij. s. Bartomeu.
25 div. s. Lluis, rey.
26 dis. s. Ceferino.
27 diu. s. Joseph de C.
28 dill. s. Agustí.

a les 9 y 27 ms. nit. Revolt.

29 dim. sta. Sabina.
30 dim. sta. Rosa Lima
31 dij. s. Ramon Non.

SEPTEMBRE.

Aquest mes te 30 dies

1 div. s. Gil, abat.
2 dis. s. Estébe rey.
3 diu. s. Nonito.
4 dill. sta. Cándida.

á la 1 y 35 ms. tarde. Cálors forts.

5 dim. s. Llorens Jus.
6 dim. s. Onesíforo.
7 dij. sta. Regina.
8 div. ✠ Nativitat de Nostre Senyora.
9 dis. s. Gorgoni.
10 diu. s. Nicoláu Tol.
11 dill s. Proto mr.
12 dim. s. Leonci.

á la 1 y 7 ms. tarde. Bon temps.

13 dim. s. Amado.
14 dij. s. General.
15 div s. Nicomedes.
16 dis. s. Corneli.
17 diu. s. Pere Arb.
18 dill. s. Thomás.
19 dim. s. Genaro.
20 dim. s. Eustaqui.

á la 1 y 37 ms. tarde. Vari.

21 dij. s. Matheu ap.
22 div. s. Maurici.
23 dis sta. Tecla.
2 diu. La Mercé.
25 dill. sta. María Cer.
26 dim. s. Cipriá.
27 dim. s. Cosme.

a les 5 y 19 ms. matí. Revolt.

28 dij. s. Wenceslau.
29 div. s. Miquel.
30. dis. s. Geróni.

OCTUBRE.

Aquest mes te 31 dies.

1 diu. N. S del Roser.
2 dill s. Llogari
3 dim. s. Cándi.
4 dim s. Francesch

☾ *á les 2 y 26 ms. matinada. Bon temps*

5 dij. s. Froilá.
6 div. s. Bruno, fr.
7 dis. s. March.
8 diu. sta Brígida.
9 dill. s. Dionisi.
10 dim. s. F. de Borja.
11 dim. s. Nicasi.
12 dij. s. Serafí.

● *á les 6 y 10 ms. matí. Plujes.*

13 div. s. Eduard.
14 dis. s. Calixto.
15 diu. sta Teresa.
16 dill. s. Galo.
17 dim. sta. Eduvigis.
18 dim. s. Lluch.
19 dij. s. Pere de Alc.

☽ *á les 12 y 3 ms. nit. Bon temps.*

20 div. sta. Irene v.
21 dis. sta. Ursula.
22 diu. sta. María Sal.
23 dill. s. Pere Pasqual
24 dim. s. Rafel Arc.
25 dim. s. Crispí.
26 dij. s. Evaristo

○ *á les 2 y 42 ms. tarde. Nuvols.*

27 div. sta Cristéta.
28 dis. s. Simó. ap.
29 diu. s. Narcis.
30 dill. s. Claudi.
31 dim. s. Quinti.

NOVEMBRE.

Aquest mes te 30 dies.

1 dim. ✠ Tots Sants.
2 dij. sta. Eustaquia.

☾ *á les 7 y 6 ms. tarde. Vari.*

3 div. s. Valentí.
4 dis. s. Cárlos Bor.
5 diu. s. Zacarías.
6 dill s. Sever.
7 dim. s. Florenci.
8 dim. s. Victoriá.
9 dij s. Teodor.
10 div. s. Andreu.

● *á les 11 y 28 ms. nit. Temps fresch*

11 dis. s. Martí.
12 diu. s. Diego.
13 dill. s Estanislau.
14 dim. s. Serápi.
15 dim. s. Leopoldo.
16 dij. s. Rufino.
17 div. s. Aciscle.
18 dis. s. Máxim.

☽ *á les 8 y 50 ms. matí Plujes*

19 diu. sta. Isabel.
20 dill. s. Félis.
21 dim La Presentació de Ntra Sra.
22 dim. sta Cecilia.
23 dij. s. Climent.
24 div. sta. Flora.
25 dis. sta. Catarina.

○ *á les 2 y 11 ms. matinada Plujes*

26 diu. s. Conrat.
27 dill. s. Facundo
28 dim. s. Gregori III.
29 dim. s. Sadurní.
30 dij. s. Andreu.

DESEMBRE.

Aquest mes te 31 dies.

1 div. sta. Natalia.
2 dis. sta. Bibiana.

☾ *á les 3 y 5 ms. tarde. Bon temps*

3 diu. s. F. Xavier.
4 dill. sta. Bárbara.
dim. s. Sábas.
6 dim. s. Nicolau.
7 dij. s. Ambros.
8 div. ✠ La Purissima
9 dis. sta. Leocadia.
10 diu. N. S. Loreto.

● *á les 3 y 46 ms. tarde. Frets.*

11 dill. s. Dámás.
12 dim. s. Sinesi.
13 dim sta Llucia
14 dij. s. Nicasi.
15 div. s. Eusebi.
16 dis. sta. Albina.
17 diu. s. F. de Sena.

☽ *á les 4 y 48 ms. tarde. Vents.*

18 dill. N. S. de la O.
19 dim. s. Nemesi.
20 dim. s. Domingo.
21 dij. s. Thomás.
22 div. s. Demetri.
23 dis. sta Victoria.
24 diu. s. Delfí.

○ *á les 3 y 50 ms. tarde. Plujes.*

25 dill. ✠ Nadal.
26 dim. s Estebe.
27 dim. s. Joan, ap.
28 dij. sts. Ignocents.
29 div. s. Thomás Cant
30 dis. sta. Anísia.
31 diu. s. Silvestre.

BONS RECORTS

Al estat á que ha arribat avuy lo moviment literari, incesant y cada dia creixent, casi es imposible seguirli 'l vol y poderne dar compte sancer en aquesta secció del Calendari, aixis es que nos reduhirém á fer menció de lo mes notable que durant l' any haja vist la llum deixant lo demés per altres cronistas mes pacients y que contan ab mes espay del que nosaltres podem disposar.

Comensarém esmentant la creació de l' *Academia de la llengua catalana*, academia de molts anys ja desitjada y que afortunadament ha passat del estat de ideal al de la realitat gracias als esforsos de uns y á la condescendencia de altres. Figuran en ella capacitats de primer ordre, homes de bona voluntat y joves entusiastas, elements ab los quals se pot fer molt. Deu vulla que la academia sápia aprofitarlos y donar aviat xamosos fruits pera honra seva y gloria de la nostra terra. Encar que no fassa sino publiblicar lo diccionari de la llengua catalana y redactar una bona gramática, ja axó será prou pera mereixe 'ls aplausos dels presents y dels esdevenidors. Empero axó no vol dir que ho tinga tot fet ab axó sol, no; queda molta cosa per fer com la publicació de nostres clássichs, la impresió de manuscrits que s' estant corcant en las bibliotecas, travalls de seria investigació, la redacció de una bona y elemental historia de Catalunya, etc., etc.. Tot axó podem y devem esperar de aquesta Academia, que si no mentan veus té ja en la discussió lo reglament ab lo qual s' ha de regir.

Un altre fet notable també baix lo punt de vista del catalanisme ha estat la festa de la *Coronació de la Verge de Montserrat*. Lo haver sos iniciadors (Mossens Collell y Verdaguer) ideat la formació de un album de composicions degudas á lletrats catalans y autógrafas totas ellas ha donat ocasió á que espolsessen sa peresa alguns que feya temps s' havian retirat del moviment literari y á que s' haja format un abundant y preciós ramell que, tot honrant á la Verge, vindrá á fer creixe l' aplech del bons llibres que ja figuran en los nostres catálechs.

Lo distingit mestre en gay saber En Marian Aguiló va seguint publicant la *Biblioteca catalana* que ab tanta aceptació, ja fa anys, veu la llum á Barce-

lona baix la seua direcció, enguany á mes á mes ha publicat un preciós: *Recu'l d'eximplis é miracles ges tes e faules e aletres ligendes, ordenades per A. B. C.* tret de un pergamí del segle XV é imprés ab gust y netedat. Es una obra hont poden apendre molt los aficionats á lo popular y tradicional y al mateix temps los que cercan la pureza de llenguatje y que envá 's creuhen trobar en los carrers de la Barcelona d'avuy en dia. Rocomanem eix llibre á tots los literats de bon gust.

Los mallorquins enguany han donat senyal de vida y ho han fet be com sempre solen ferho y com es d' esperar de un aplech de poetas de la seua forsa y valer. Xica es la colecció que ab lo títol *Poncelletas* han publicat, mes ab ella han probat esser cert la dita catalana «en pot menut hi ha la bona confitura.» Enclou en efecte, lo xich volum composicions de molt preu y es un dels aplechs mes triadets y ben fets que de pochs anys ensá, han vist la llum.

Garlanda de joyells du per nom la darrera obra del arxiver Senyor En Joseph Puiggarí y ella ha vingut á omplir un notable buyt que 's notava en la nostra literatura. Llibres de la lley d' aquest convenen sobre tot en un renaixement com lo de Catalunya, hont hi ha tants arquitectos morts de ganas de construhir y ab plans mal girbats, y ab materials escassos se posan á fabricar. Es llibre que al igual dels altres que nos ocupem deu figurar en la biblioteca de tot bon catalanista.

Encara que publicadas no en forma de llibre y si en las columnas de una revista no podém á dreta lley deixar de fer menciò molt honrosa de dues novelas degudas á la ploma de dos ja reputats escriptors. *Cor y sanch* es una d' ellas y es son autor, Antoni Careta; *T meu Boncor* du per títol la segona y 's de En Joaquim Riera y Bertran. Abduas per sa extensió y per las bellas cualitats que las acompanyan mereixen l' aplauso de tot escriptor de bon gust com van mereixe à son temps lo llorer del trionf en lo certámen en que lluytaren ja fa dos anys.

En Melcior de Palau está traduhint al castellá per la *Biblioteca Universal* que 's publica á Madrit, una col-lecció escullida de poesies degudas á nostres millors poetas, á fí de donar á coneixe la válua del nostre renaixement, alli mateix hont hi ha la cort de las lletras castellanas y d' hont sovint sovint nereben, nostres escriptors, mostres de desagrado y

menyspreu y casi sempre de antipatia. Felicitém de tot cor al Sr. Palau per son propòsit y estem segurs de que, las obras per ell escullidas y per ell traduides, han de fonamentar en Castella la mateixa fama de que ja gosan sos autors no solament aqui á Catalunya sino fins al estranger y tot.

Mereix també especial menció la obra de *Topomástica* del Sr. Sampere y Miquel la qual va mereixe ser premiada en lo certámen de la *Associació d' excursions catalana*. A mes d' un gran fondo de erudició conté aquesta obra un gran aplech de noticias y consideracions profitosas pels que 's dedican á travalls de investigació filológica.

Notable es baix lo punt de vista históricb lo volum que ab lo títol *Claris y son temps* ha publicat lo Sr. Joseph Coroleu, y no desdiu de altres travalls de la mateixa lley que lo mateix autor ha donat á llum y que molts d' ells han obtingut premis en diferents certámens.

Los *Vidrims* d' En Damas Calvet mereixen també esser citats ab elogi. Son una bonica colecció de poesias que honran á son autor, algunas d' ellas han sigut llorejadas en jochs florals y en altres certámens y son mol conegudas dels aymadors de la veritable bellesa.

Na Maria de Bell-lloch, coneguda y distingida poetissa catalana també ha pagat lo seu tribut enguany y d' ella nostra literatura n' ha rebut un nombrós y bell aplech de *Llegendas catalanas*. No 'ns queda cap clase de dupte de que ab aquesta obra la seva autora acabará de afermarse en lo lloch que ocupa entre 'ls conreadors de las nostras lletras; lloch que si entre 'ls poetas no es en cap manera dels darrers, entre las poetissas es un dels primers.

A mes á mes de tot aixó, que 'ns sembla que ja es prou, sens contarhi alguna altra obra notable que de segur nos oblidarém, cal fer menció del llibre que prepara lo escriptor de Lleyda En J. Pleyan de Porta ab lo títol *Garlanda ilerdanesa* y que contindrá escullidas composicions de diferents autors de la terra, molts d' ells ja acreditats y alguns coronats en nostres certámens; de la *Gatomaquia Valenciana* de Mossen Bartomeu Tormo, publicada per lo entusiasta catalanista de Valencia En Joseph M.ª Puig; de lo Calendari valenciá *Lo Rat Penat* y de tots los volums dels diferents certámens celebrats á Catalunya, Valencia y Mallorca.

Ara digam quelcom dels certámens celebrats enguany, mes que sols sia posar en llista los que se han fet junt ab los noms dels autors premiats en cada un d' ells. Es excusat dir que 'l gust nostre fora poderne donar noticia mes detallada; empero ¡son tants! Y cau ferho sens pendre massa espay en aquest petit espay reservat pels *Bons recorts* en lo *Calendari catalá*.

Jochs florals: Srs. Masriera, Verdú, Montserrat, Planas, Nadal.

Joventut Católica: Sra. Valldaura, y Srs. Serra, Tomás, Duran, Yranzo, Amer, Verdaguer, Ubach, Casademunt, Careta, Masriera, Puig, Genis y Nogués.

Certámen en honor del Sagrat Cor de Jesus. (Tarragona) Sra. Penya, y Srs. Verdaguer, Amer, A. Balaguer, y Garriga.

Certámen de Igualada: Srs. Bassegoda, Company, Ferrer, Solá, Serra é Iglesias.

Certámen de Badalona: Sra. Moncerdá y Srs. Maragall, Bori, Ubach y Pagés.

Jochs florals de Valencia: Sras. Penya, Baronessa de Cortes y Srs. Rodriguez, Verdú, Ferro, Fuster, Blasco, Jordá, Milego, Cebrian, Cacho, Yranzo, Martí, Grajales, Arroyo, y Reig.

Joventut católica de Tortosa: Sra. Garcia Bravo, y Srs. Joseph Rubió, Ochando, Fons, Carreras, Altés, Omarch, Sedó, Ubach, Solá, Vilá, Casademunt, Garriga, Freixas, y Vergés.

Certámen de Valls: Srs. Blanch y Romaní, Masriera, Torres, Riera y Bertran, Tosseti, Ubach, Bassegoda, Vidalés.

Certámen de Palma de Mallorca: Srs. Aguiló, Forteza, A. Alcover, Obradors, J. Alcover, y Frates.

Certámen de Granollers: Sra. Moncerdá y Srs. Careta, Lafont, Ubach, Coroleu, Ribot, Escuder, Morateu, y Franquesa.

Certámen de la Societat Antigua de Pásqua: Srs. Verdú, Ribot, Carcassona, Fontova, Torres y Reyató, Ubach, Codolosa y Casademunt.

Certámen de Girona: Sra. Moncerdá, y Srs. Ubach, Yranzo, Ribot y Masriera.

Falta incloure en esta llista lo resultat del certámen de Lleyda que á l' hora d' estampar las presents ratllas, no 's ha publicat encara.

En quan á publicacions periódicas literarias y po

líticas per ara van eixintne prou pera sostindre be'l pabelló catalá. Cert es que per malaventura de la nostra causa ha sospés sa publicació la ja antiga y acreditada ilustració que veya la llum en América ab lo títol de *La Llumanera de Nova York*. Esperém véurela reapareixe ab mes vida y ab la mateixa bona intenció que generalment demostrava en sas columnas. Pero si hem perdut una ilustració á *Nova York*, á l' Habana havem guanyat un setmanari que (encara que bilingüe) s' hi publica ab lo títol *La Atlántida*. Igual joch ha succehit á Barcelona: ha mort lo *diari Catalá* y ha aparegut *La Renaixensa* transformada en diari que segueix publicantse per ara ab bon sentit polítich y millor bona intenció, sostenint l' amor á lo de la terra y defensant á Catalunya de las malvolensas dels castellans. Tambe á Girona ha vist la llum un nou setmanari catalá ab titolat *La vetllada* y á Manresa se 'n publica un altre ab lo titol *Revista manresana*.

A mes d' aquests nous d' enguany segueixen publicantse, *Lo Gay saber; La veu de Montserrat; La renaxensa* (revista); *L' art del payés*; *La ilustració catalana*, ilustració que 's recomana pels magnífichs gravats y bella impresió ab que 's dona á llum y que pot figurar dignament al costat de las bonas ilustracions extrangeras; *Lo botlletí d' excursions; L' excursionista*; y no nomeném los periódichs ilustrats populars perque la llista fora massa llarga.

—

En quant al teatre, una novetat hi ha hagut aquest any que deu haver omplert de content á tots los vertaders catalans. Aquesta es la inauguració de la ópera catalana. En lo degá de nostres teatres, davant de un escullit y nombrosíssim públich y executada per artistas de nom y válua s' ha cantat la primera ópera verament catalana que s' ha escrit y que fou rebuda ab entussiasme per tots los que tingueren la sort de poderla sentir. La lletra se deu al mestre en Gay Saber En Damás Calvet. La música al reputat y célebre director d' orquesta Sr. Goula. De tants bons pares no podia menys d' eixirne una obra de vera importancia y aixís ha sigut. *A la voreta del mar*, dú per títol la ópera en qüestió y si veus no menten, aquest hivern tornarém á sentirla en lo *teatre del Circo Barcelonés*. La tasca donchs ja está comensada, no mes falta que nostres músichs seguei-

xen l' exemple é inspirantse en nostres cants populars dóngan creixement y explendor á la nova escola que ha comensat á naixe en lo art musical y que deu dur per nom lo de *escola catalana*.

Lo *teatre catalá* ha donat fé de vida ab dos dramas que han sigut dos éxits, tots dos fets pel infatigable y llorejat poeta En Frederich Soler. Son aquets *Lo dir de la gent* y *Cercol de foch*. Si á n' aquests hi afegim *Lo cel rogent* y 'l *Cap y cua*, del Sr. Aulés, haurem ja donat nova de tot lo vertaderament notable que s' ha estrenat y ha obtingut extraordinari éxit en las taulas de nostre teatre.

—

Avans d' acabar cal que esmeném una errada per nosaltres important, escapada al erudit autor de la *Historia del renacimiento literario en Cataluña, Mallorca y Valencia*. En ell havem vist assegurat que la conquista del regne valenciá fou feta *mediante el concurso de* TODOS *los pueblos cristianos peninsulares*. No 'u vegém aixís nosaltres, puig que 'ns mereix molta fé lo testimoni irrecusable de son mateix conqueridor lo rey En Jaume d' Aragó, y aquest diu en sa crónica, que li feu molta nosa y li causá molts destorbs per sota má lo seu gendre 'l rey de Castella, lo qui no solzament no l' ajudá sino que fins va tindre 'l propósit de sustréureli la ciutat de Murcia, ciutat que ab paraulas un xich humillants pel monarca de mes enllá del Ebro, li va *regalar* lo nostre gran rey despres d' haveria conquistada l' exercit aragonés. Ja veu donchs l' autor de la obra á que 'ns havem referit' que no foren los nostres los que van necessitar ajuda dels altres, sino que foren los altres los que reberen ajuda dels de la nostra terra.

2 *Novembre de* 1881.

PER NADAL.

Nú de fló' y d' herba lo camp está,
la fosca boyra tapa 'l cel cla',
dalt de la serra bramula 'l vent,
y á las masías tothom se va
tancant, fugintne del temps dolent.

Tristó' y miseria! som á Nadal;
may la neu para ni 'l temporal;

per sobre 'ls boscos quina blancor!
Los carbonayres dalt del tossal
lo foch atían de bó y millor.

Cap aucell piula pel vehinat;
sols de nit l' óliva se 'n ve al teulat
tota polsosa de gebra y neu.
Voltant pels masos, la caritat
demana 'l pobre per mor de Deu.

En ser al vespre, vora la llar
tothom s' aplega pera sopar;
espeternegan los tions humits,
y 'l vent que xiula dalt del pinar
fa veus estranyas, feréstechs crits.

Un cementiri n' apar lo camp;
¡talment tot sembla passat pel llamp!
lo clar de lluna plateja 'l gel,
y 'l llop udola de fret y fam,
y xisclant l' áliga travessa 'l cel.

† Joaquim M. Bartrina.

LA COSTA LLEVANTINA

Deu del Cel, y quina onada
de salut m' entra al pulmó,
quan bech de la marinada
l' agradosa salabró!
Com s' aixampla 'l pit quan llanso
la mirada sobre 'l mar;
y que bé á l' ombra descanso
de ton bell taronjerar!...
Terra entre cent escullida
que atraus de tot hom' lo cor,
paradís vessant de vida,
tot oreig, llum y dolsor;

may mos ulls deixin de veure
tos arbres, ton Cel, ta mar,
y un cop mort puga en tu jeure
per no haverte d' anyorar!
Costa benehida,
paradís d' amor;
tu m' has dat la vida,
jo 't dono 'l meu cor.

Com la costa llevantina
no hi há un altre pam de món:
flors trepitja qui hi camina
y flors fan baixarli 'l front.
De tos monts omplan la falda
vilas de blancor de neu,
com argentina guirnalda,
de tant bella sense preu;
y mentre 'l mar per l' arena
de una platja talment d' or,
sospirs cada instant te mena
retratante en sa blavor,
saltant d' una á l' altre branca
per ton fruyterar de mel,
alegre 'l rossinyol canta
d' eixa terra fentne un Cel.
Costa benehida,
paradís d' amor;
tu m' has dat la vida,
jo 't dono 'l meu cor.

De tas hortas la frescura
venç la calda del estiu,
que 'l rech tot hora hi murmura
y l' oreig sempre hi somriu.
Bon matí hi canta l' alosa,
dia clar lo rossinyol,
un coro després s' hi posa,
l' oronell al caure 'l sol.
Los violers trauhen florida

de l' atzevara al redós,
la rosa al papalló hi crida,
lo clavell de dos en dos.
Y per beure un' alenada
del perfum de tos jardins,
trauhen lo cap sus l' onada
prop la platja los dufins.
Costa benehida,
paradís d' amor;
tu m' has dat la vida,
jo 't dono 'l meu cor.

Quan mirante s' extasía
la lluna en son cast anhel,
quin brillar d' argentería
fan los astres de ton cel!
Sembla y tot que á las estrellas
arribi la conmoció
que agita á las maravellas,
del aura al sentí 'l petó.
Y es que engelosidas creuhen
un cel mellor descubrir,
quan dels taronjers te veuhen
en un mar de flors dormir.
Y flors y estels te coronan
de nit, com de dia 'l sol,
y aromas y llums te donan,
mes que ton desig ne vol.
Costa benehida,
paradís d' amor;
tu m' has dat la vida,
jo 't dono 'l meu cor.

Bella n' ets, terra adorada
hont la llum per sort he vist,
ta delitosa encontrada
may lo cor deixa estar trist.
Si mirada de la serra

semblas un paner de flors
tombat pels aucells en terra
per triarsen las mellors;
desde 'l mar semblas tot hora
una escala de jardins,
per muntá' á la encantadora
posada dels serafins.
Y ben cert que Deu aposta
per ells la degué formar,
que las noyas de la costa
ab lo cel ens fan pensar.
Costa benehida,
paradís d' amor;
tu m' has dat la vida,
jo 't dono 'l meu cor.

F. Ubach y Vinyeta.

En la primera plana de un exemplar de las obras d' Ausias March enviat á una dama.

Laura inspirá á Petrarca ab sa bellesa
cants d' hont ne vessan armonía y mel.
A nostre Ausías inspirá Teresa,
cants que cautivan com baixats del cel.
Eco son uns de gaya fantasía,
los altres clams d' agegantat dolor:
ab l' art Petrarca los seus lays vestia,
March en los seus hi va posá' 'l seu cor.
Si vos, Senyora, los llegiu un dia,
ben cert ne so, diréu ab melengia:
«Petrarca es plata; mes, Ausías, or.»

F. Pelay Briz.

Mars 1880.

FRAGMENT DEL DRAMA HISTÓRICH

LES NOCES DE L' INFANT [1]

ACTE II.

ESCENA XI.

REY, INFANT.

REY. (*Entrant.*) ¿Los barons de mon palau
no corren quant el Rey mana?
De vostra triga 'us demana
conte el Rey.
INF. ¡Senyor...
REY. Callau.
De prechs afartat m' haveu,
trigavau.....
INF. Senyor, venía...
REY. ¡Ab quina calma sería!
¿Altra excusa no sabeu?
Trigavau perque l' amor,
ni la lleyaltat no 'us lliga;
trigavau... y aquell qui triga
quant mana 'l Rey... es traydor.
(*Moviment del Infant.*)
Nó, l' Infant, no m' en desdich;
massa 'n tinch d' açó certesa:
conech la vostra baxesa,
(*Altre moviment del Infant.*)
mirau si sé lo que 'm dich.
INF. Pare...
REY. ¡Oh! açò es vergonyós;
¿y 'm donau eix nom encara?
¿Creyeu que vull ésser pare
de fills que sían com vos?

(1) Aquest drama, que tant cridá l' atenció del Consistori dels Jochs Florals de l' any passat, no ha d' estar per més temps inèdit y creyem vèurel publicat molt pronte. (N. del C.)

INF. ¡Oh! *(Pausa.)* Prechvos. ...
REY. ¡Basta de prechs
y basta d' hipocresía!
¿no veyeu que sentiría
ab més pler, clams y renechs?
INF. ¡Pare! *(Agenollantse.)*
REY. Ja no ho soch.
INF. Senyor,
per vos el cor faré benes,
per vos la sanch de mes venes;
mes...
REY. *(Remedantlo.)* Mes... mes tornau l' honor
á les Puig.
INF. ¡Sí! puix sou Just,
reparáu l' injuria antiga,
y lo llas qu' al regne 'm lliga...
REY. *(Irónich.)* Si que 'us donaría gust...
Vos á mí tant me 'n donáu...
mes me queda un dupte encara,
¿es que pregáu per la mare,
ò per la filla pregáu?
INF. Per abdues.
REY. Molt just es
que 'us pese llur deshonor,
Infant ¿y la vostra honor,
l' honor meua... pesan res?
Lo nom que 'm dona tothom
del *Just* ¿per vos què val? ara
per una muller sens.....
INF. ¡Pare!
REY. ¿escopiré en aqueix nom?
¿Voleu que junte 'ls prelats
y 'ls barons y que los diga:
Fuy jugueta d' una intriga
que forjaren vils malvats?
¿Los he de di': en Puig morí
per rebel-le y fou fahel;
¡ja no só el *Just*! ¡só 'l cruel!
¿Ho volèu?, los ho puch di'. *(Transició.)*

Llavores al jurament
mancaré devant Castella;
¿què hi fa, si 'us casáu ab ella,
que 'l món diga que jo ment?
Y 'l Castellá se 'n vendrá
saquejant castells y pobles,
y caurán vilans y nobles,
y... vos casáu; y... ¿què hi fa?
Regará sanch ignocent
d' exa terra les destroces.....
y... als vassalls per vostres noces
los ferèu aquest present.
¿Y es un Infant d' Aragó,
y es fill meu qui açò me prega?
No es catalá qui 'n renega
y no es fill meu.

INF. ¡Pare!

REY. ¡Nó!

INF. Pare, m' havèu mal jutjat
y 'l que dihèu be ho declara.
¡Es meu lo nom de mon pare!

REY. No ho sembla.

INF. Y m' es tan sagrat
que si 'l meu alè pogués
entelarlo, aufegaría
el meu alè.

REY. *(Ab fredor.)* Vos creuría,
Infant, qui no 'us conegués.
¿Què volèu, donchs?

INF. Un mot sol
que surta de vostre llabi
pòt desfer l' antich agravi.

REY. ¿Mon fill que 'm desdiga vol?

INF. May, basta que vos l' honrèu
per ésser del món honrada;
un favor, una mirada
y l' honor li tornarèu.

REY. ¿Y llavores?

INF. Si ma sanch

volèu llavors, demanáula;
perque may vostra paraula
negú puga dir que manch.
Aquesta corona d' or
lluny del meu front llançaré;
no essent l' herèu, ja podré
gaudir l' heretat del cor.

REY. ¿Y per tan baxes amors
qu' han de durar un breu día,
l' Infant herèu llançaría
la corona dels majors?
¡Sou manco de seny, l' Infant!
Si llansáu tot quant havèu
¿per l' esposa, què tindrèu?

INF. ¡Tindré amor!

REY. Si qu' es bastant.

INF. Amor li sobra, y si nó.....
tinch una espasa qui talla,
y de batalla en batalla...

REY. ¿Li guanyarèu l' Aragó? (*Ironía.*)

INF. ¡Nó! Vos havèu conquistat
á Grecia tot un imperi;
y ¿no podré en ma miseri'
conquerirli jo un comtat?
Hi há terres hont la lley
de Jesús, no es adorada;
encara existeix Granada,
y té un alarb per rey.
Dáume soldats catalans,
dexáume vostra senyera;
y la sarrahina fera
tornará als boschs africans.

REY. Vostre escalfor be l' admir,
mes no 's tracta de Granada,
y ¡prou!... tinch ma fè jurada,
y vos l' havèu de cumplir.
Tornaré l' honra á les Puig,
mes... la vegada derrera...
(*Se sent la campana.*)

¿No sentíu? L' Infanta espera.

INF. ¡Pare!

REY. ¡Infant! ¡el meu enuig
me fa por! ¡Avant!

INF. ¡Per Deu
no vulláu que.....

REY. ¡No! ¡fèu vía!
¿No veyèu que no sabría.....
¡Avant!

INF. No puch.

REY. ¡Nó podèu?
(*Desenvaynant lo punyal.*)
¡Avant ò 'us arranch lo cor!

(*El Rey el persegueix punyal en má, l' Infant s' agenolla y presentant son pit, diu:*)

INF. ¡Pare meu, no puch! ¡Matáume!

ESCENA XII.

Dits, GARCIA.

REY. ¡Oh! (*Vehent entrar en García.*)

GAR. (*Entrant.*) Espera á l' Infant en Jaume
l' infanta n' Elionor. (*Se 'n vá.*)

THOMAS FORTEZA.

PINDULA

Després de una votació molt empenyada, un dels electors que havían guanyat, home vanitós y de poch lluch, s' acosta al que havía portat la direcció de tot y que ab son enginy havía obtingut lo triomf y li diu tot vantantse del éxit.

—Cal convenir en que sens la nostra ajuda, V. no hauría guanyat.

—Es cert, respongué l' interpelat; emperó també convindrá V. ab mí, en que ab tot y que 'ls animals son los que fan corre los cotxes, aquests no arribarían may á lloch si no hi hagués un bon arriero que 'ls ensenyés lo camí.

TRADUCCIÓ D' HORACI

¿Quis multa gracilis te puer in rosa...

¡Quín tendre jovenet en munts de rosas
y perfumat ab olorosas ayguas,
Pirra, 't festeja en delitosa gruta?
¿Per quí senzilla enllassas
ta rossa cabellera?
¡Ah! ¡quantas voltas plorará perduda
la fè y lo temps mudat, y ab greu sorpresa
estranyará que l' aspre mar revoltin
las negres ventóladas,
qui ara crèdul se gosa
en ton áureo semblant, qui sempre espera
trovarte disponible, sempre amable,
sense conexer lo enganyós del ayre!
¡Pobrets dels qui enlluhernas
sens tenirte tractada!
Per mí ja en sagrat mur una tauleta
diu qu' he cumplert mon vot, com salvat náufrech,
al númen poderós que 'l mar goberna
los molls vestits penjantne.

RAMON DE SISCAR.

FLACA DE MEMORIA

En un judici verbal lo jutge preguntá á una de las parts, qu' era una senyora de edat un xich crescuda.

—Quants anys té?

La preguntada, mirá cap al sostre. estossegá... y quedá com rumiant sens respondre.

Lo jutge llavors torná á dirli:

—Senyora, quants anys té?

—Me sembla que la pregunta es excusada, fiu la senyora, tenint com tinch tant poca memoria...

—Però, senyora, ¿V. no 's recorda del día que va neixer?

—Si era tan petita!... senyor jutge; com vol que me 'n recordi?

Y 'l jutge donantse per convensut, tirá avant sens repetir la pregunta.

TOT LLENSANT UNA FULLA

TROBADA Á D' DINS UN LLIBRE.

¿De hont vents? Ahont has nascut?
¿Quinas ayguas t' han regat?
¿Quín sol la vida t' ha dat,
y quí fins á mí t' ha dut?
Ets bella, ets groga com l' or:
ton nom may lo sapiguí.
¿Un aymat t' ha més aquí
perque 't guardès com recort?
Es envá, per mí han passat
ja aquells dias de gaubansa
tornassolats d' esperansa
en que 'l cor á pleret bat.
Cobert de flors carmesinas
era jo un roser d' amors;
mes ¡ay! m' han deixat las flors
y sols me quedan espinas.
Si d' una ilusiò recort
fòres pèl qui t' hi posá,
jo sols en tu se trobá'
un trist esment de la mort.
No 'm commóus ni 'm fas sentí';
no 'm parlas al pensament;
ni 'm donas goig ni turment;
¿per qué, donchs, has d' está' aquí?
Axís, recort grat per molts,
permet que al llibre no 't vulla.
Ves, y torna á ser pols, fulla,
puig qu' has sortit de la pols.

AGNA DE VALLDAURA.

CARABASSA

Estem en un exámen d' agricultura.

Pregunta 'l professor:

—¿Com se fan las patatas?

—De la mateixa manera que las tomateras; respon l' estudiant.

—¿Y las tomateras?

—Com las favas.

—¿Y las favas?

—Com las monjetas.

—¿Y las monjetas?

—Com tots los llegums en general.

—¿Y 'ls llegums en general?

—Se fan crú, en salsa, bullits...

—Y també, afegeix lo catedrátich prenent la paraula al estudiant, se deuhen fer en carbassa, que será com jo tindré 'l gust de férloshi tastar avuy.

AMOR DE MARE

Molt grossa ma pena fora,
angelet de lo meu cor,
en dir adeu á la vida
quant la vida t' he dat jo.
Venir al món sense mare
sería un gran desconhort:
ay Deu meu, donaume vida
per surar mos infantons!
Los infantons que desitj
perque eus estimen á Vos,
perque me donen besadas
quant se ruará lo meu front.
No vulgueu, mon Deu amat,
qu' ara me 'n duga la mort,
que sense mare, el meu fill,
què faría en aquest món?

Qui li dará còm sa mare,
dolsas besadas d' amor?
Qui dins es bres adormit
podrá vel-larlo com jo,
esperant qu' obriga els uys
per ferlo riure gojós?
La nit passaré contenta
si descansat lo nin dorm,
y trista si el sent plorar
malaltet ò desficiós;
oh! fill meu, quina altra vida
ab tu m' espera en el món!
vida plena de venturas,
vida plena de dolors!
Per tu faré camisetas,
per tu cosiré llansols;
per tu guardaré las joyas
de ma casa las millors;
per tu faré una caseta
que tenga un hortet y sol
y fruytals hi sembraré
y en mitx de s' hort una font;
floretas hi farém creixer
hermosas dintre de s' hort,
floretas que cohirás
quant sápigas sa llissó.
Si arribas, fill meu, á creixer,
á ser homo de bon cor,
á tenir una carrera,
á ser amat de tothom;
si respectes lo teu pare,
si tems á Deu, sobre tot,
y á l' amor que jo 't tendré
com un bon fill correspons;
ma vida será ditxosa,
tranquila la meua mort,
llaujeras las meuas penas,
y tu serás venturós.
Oh! fill meu, quina altra vida

ab tu m' espera en el món;
vida plena de venturas,
vida plena de dolors!
Cor de mare es cor de mártir,
lo martiri emperò es dols.
Què m' importa lo martiri
si en el cel dú de l' amor!

MARGALIDA CAIMARI DE BAULÓ.

Palma, Agost 1869.

RETALL D' UNA NOVELA INÉDITA (1).

Los timbals, després d' un curt redoble, emprengueren llur estrany acompanyament, barreja amohinadora de redobles trencats y cops sechs, las grallas comensaren á tararar y cesaren los duptes. S' havía de fer lo castell, baldament no 'l vejessen las personas á las quals estava dedicat.

Tret de pochs espectadors que restaren arrambats á la paret del convent y alguns forastèrs que 's retiraren á un cantó de la plassa, fugint del sol qu' anava ja daurantne un tros, la sorollosa multitut se concentrá devant de casa D. Pau, formant tot una massa compacta per demunt de la qual bellugavan milers de caps y brassos entre la colorayna dels virolats justillos, barretinas, gechs y mocadors, creuhats assí y allá en capritxosas curvas per la viva blancor de las mánegas y colls de camisa. Ben prompte al mitj de la gentada s' obrí un petit claro y á son centre 's col-locá un home espitragat, cap petit, ample d' espatllas, de coll robust, nervut de brassos, sapat de camas, recort vivent del Hércules mitològich. Anavan á fer *l' espadat de sis* y ell se disposava ab la mellor senzillesa á esser la pedra

(1) Aquest animat quadro de costums es fragment d' una novela ja en part coneguda del públich y ben estimada, que esperem no tardará á publicarse íntegra. (N. del C.)

fonamental d' aquella columna formidable. Altres dos, rivals de la seva robustesa, acudiren á servirli de *crossas*, agafantli 'ls brassos que 's col-locaren sobre llurs espatllas, y aixís posats, lo menos una vintena d' hómens s' agarbonaren al entorn dels tres, formant en conjunt un ample pedestal compacte y resistent com lo mateix bronzo. Assí y allá jóvens de diversas midas y noys, en mánegas de camisa, calsa curta y calsilla aplacada á la nervuda cama fins al tormell del peu que duyan nú escalavan al primer home que devant tenían y encara no 's veyan drets dalt de la pacient espatlla, emprenían ayrosa via vers aquell pedestal, passant, com per un pla pedregós, per damunt de l' apinyada multitut que 's prestava sens esfors, ni girant tan sols lo cap, á servir de camí públich.

La gralla comensá la tonada del castell, l' home més fort dels que venían caminant per demunt de la gent assentá sos peus sobre 'ls muscles del *Hércules* y, en menos d' un Jesús, se vejeren aixecar cent brassos d' acer del pedestal y encastarse á las pantorrillas d' aquell *segon* altras tantas mans ossudas y aferradissas com las urpas del lleó. Sota d' aquella pirámide de brassos tibants, desaparegueren los caps dels qui formavan fonament y ún no sabía qué admirar més d' aquells titans, si la forsa muscular ó la resistencia de llurs pulmons que durant tant temps lluytarían ab l' asficsia. Mentrestant lo *segon* extenía 'ls brassos sortejant ab ells l' equilibri com un funámbul ab lo balancí, y lo *ters*, escalava sas espatllas pausadáment, al só de la gralla que tocava la segona estrofa de son cant animós. Al posarse ja dret en ellas, sentí las urpas del *segon* que se li aferravan á las corvas pera apuntalarlo y esperá, brassos en creu, al *quart* qu' anava enfilantse per sa esquena quan la gralla havía emprés ja la tercera estrofa. Tocá després la quarta y la quinta á mesura qu' anavan escalant y allargant l' esbelta columna lo *quart* y *l' aixecador* ó penúltim, y era

de veure com al compás del castell creixían l' espectativa y entusiasme de la multitut. Lo *segon* gayre be podía vencer ab son enginy de casteller las oscilacions que l' ascenció de nous indivíduos produhía al espadat cada cop més alt. Aquell feix de mans, més fortas que 'l ferro, li sostenían las camas en la més absoluta inmovilitat; emperó son cos de genolls amunt trontollava de devant á derrera y sols ab sa voluntat més poderosa encara que sas hercúleas forsas, podía enfrenar la tendencia á aclofarse que á genolls y cintura imposava l' enormitat de pes y de balans.

—Ay, ay, ay!—esclamâren los més llechs al veure la tremolor que ocasionava á tot lo castell l' *enjaneta* al pujar.

—Pit, pit, y avant!—cridavan ensemps los altres.

Y l' *enjaneta,* qu' era un nen tendret, un angelet de nou anys, seguía sa penosa ascenció com un *gat de mar* per l' entena d' un barco fuetejada pel vent, sens mirar á baix hont tenía 'l perill; esguardant sempre á dalt hont tal volta ovirava l' esperansa allargantli aquella má invisible á que déu l' home l' éxit de sas empresas. Tot lo públich tenía 'ls ulls clavats en aquella criatura, los noys l' envejavan, las mares lo compadían, los hómens admiravan la séva agilitat y ardidesa: en aquell moment ningú 's recordava dels de baix; tots los cors glapían per l' arriscada assenció de l' *enjaneta*. Cada balandreig del castell, la més imperceptible genuflecció d' un casteller produhía en aquella mar de gent corrents secretas d' esborronament qu' esglayavan los cors y acabavan esbravantse pels llabis ab una remor sorda y sostinguda com la de las onas.

—Avant, avant y fora!—repetían d' abaix, y la gralla ajudava al encoratjament estirant la cadencia de sas notas; l' alé del públich anava interrompentse fentse cada volta més travallòs y tibant, y del ulls de las personas més sensibles s' escorría alguna llágrima indiscreta.

De sobte, esclatá un picament de mans universal; l' *enjaneta* havía arribat á dalt del aixecador y mitj aclofat encara feya ab los brassos aquell batament d' alas qu' entre 'ls del ofici se 'n diu l' *aleta*. La gralla, ab una nota prima, estrident y prolongada com lo gemech suprém d' un gran esfors vensut, acompanyá aquella senyal de triomf. Lo castell era fet; calía no més restablir l' equilibri, posarlo á plom y l' obra estava acabada: dreta, tiesa ja l' *enjaneta*, ab los brassets posats en ansas bastaren petitas inflecsions de cos, imperceptibles al espectador indocte, pera lograrho.

En aquell moment s' obrí 'l balcó principal de casa D. Pau y aquest y 'l general hi aparegueren. Un espatech atronador de mans coroná l' aparició. La mar bramulá ab més forsa, la curiositat y 'l goig promogueren veritables onadas en la multitut.

—Al balcó, al balcó!—cridaren los castellers.

Y 'l castell, ferm llavoras com un estrany pilar barroch, format per un enfilall de cariátides, comensá á navegar cap al balcó per entre onadas de caps qu' ab ell avansavan, compactas y borbollayres, com avansan las del mar envers la platja. Aquell mar de caps explendents de joya, tots aixecats vers un cantó, ficsos en un sol punt los ulls, aquesta marxa pausada y unánime de la multitut acompanyant ab aclamacions la seva obra, alarde llegendari de la forsa humana á que s' entregava per passatemps tot un poble travallat per la fadiga qu' exigeix l' aspre conreu de nostra terra; aquella veu trista, gemegosa de la gralla que gayre bé apagava tant lo redoble acompassat dels timbals com lo bordonament contínuo de la gernació, eran pera conmoure al esperit més sort á las expansions populars. No cal dir, donchs, l' efecte que devía causar semblant espectacle en l' ánima del entusiasta general, d' aquell héroe de l' irreflecció que debía sos entorxats nó al art de la guerra, però sí á la flayra de la pólvora y á la cridoria insultant del inimich.

—Magnífich!... Avant, avant!—exclamava, mentres anava atantsantse al balcó 'l castell.—Això es gent de bronzo, això son hómens—deya á son gendre tot perlejantli una llágrima en las pestanyas. . . . .

. . . .

Per fi 'l castell arribá al balcó, y, seguint la costum de la terra, l' *enjaneta* saltá als brassos del amo de la casa entre 'ls aplaudiments del públich. Animat lo general per l' exemple prengué també en los seus al *aixecador* y mentres sogre y gendre donavan estrenas als petits castellers, lo *quart* y *ters* escalavan encara lo balcó aferrantse aquell en la socalada y guanyant la barana ab contraccions valentíssimas, puig que son company, no arribant ni á la llosana, se li havía penjat als peus pera seguirlo.

Ab veu tremolosa feu la gralla son cant darrer, alhora que 'ls timbals acabavan ab un redoble llarch qu' aná afluixant, debilitantse, esmortuhintse, morint; saltá á terra 'l *segon* fent un cap-girell d' alegría, l' inmensa garba d' hómens qu' oprimía al Hércules se deslligá y la massa humana que durant tant de temps havía format aquell tot compacte 's destriá, s' esgruná com per encantament, restablintse en la plassa la suau remor de mil conversas y aquell formigueig marejador á que s' entregan las multituts ans y després d' un espectacle.

NARCÍS OLLER.

CANSÓ DELS ESCURSIONISTES DEL RAT-PENAT

Som gent honrada, som gent tranquila,
escursionistes del Rat-Penat:
de poble en poble, de vila en vila,
busquem memories del temps passat.

Pels camps alegres hont sa ribera
lo Turia broda d' eternes flors;

per les montanyes hont la olivera
á pler nos dona sos fruyts millors;
pels horts flayrosos hont entre paumes
tot l' any verdejen los tarongers,
dels nostres avis, Ferrers y Jaumes,
trovem gojosos vestigis vers.

Som gent honrada, som gent tranquila,
escursionistes del Rat-Penat:
de poble en poble, de vila en vila
busquem memories del temps passat.

Lo solitari castell que un dia
va ser espasme del sarrahí,
hont amoroses cansons ouía
gentil donzella tancada allí;
l' humil santuari del pla ó la serra,
hont l' eremita cumplí els seus vots,
castell y esglesia, cel, mar y terra,
de *Amor, Fé* y *Pátria* nos parlen tots.

Som gent honrada, som gent tranquila,
escursionistes del Rat-Penat:
de poble en poble, de vila en vila,
busquem memories del temps passat.

Valencianetes, les dels ulls negres,
d' estampa ayrosa, de infantil peu,
quan per la porta passem alegres,
no poregoses vos amagueu.
Vingau rialleres; porteu la bota
que ab bálsem omplin Guart ó Turís,
y entant que en ella queda una gota,
cantem al nostre gloriós país.

Som gent honrada, som gent tranquila,
escursionistes del Rat-Penat:
de poble en poble, de vila en vila,
busquem memories del temps passat.

Jardí d' Espanya, Valencia hermosa,
d' estranys y propis admiració,
tu la que guarda Penyacolosa
y els peus en l' aygua, l' altiu Mongó.
Hurí cristiana, real princesa,
pera nosaltres amants fidels,
les gales mostra de ta riquesa,
dels teus encisos desgarra els vels.

Som gent honrada, som gent tranquila,
escursionistes del Rat-Penat:
de poble en poble, de vila en vila,
busquem memories del temps passat.

Del Cit tu fóres la desposada,
després del noble Jaume valent,
tu pel gran Ausias fores cantada,
y benehida per sant Vicent.
Per guardar eixes santes memories
y los teus timbres sempre enaltir,
volem, per únichs profits y glories,
en los teus brassos viure y morir.

Som gent honrada, som gent tranquila,
escursionistes del Rat-Penat:
de poble en poble, de vila en vila,
busquem memories del temps passat.

TEODOR LLORENTE.

LO PRAT

En Pau estava dallant un prat quan hi va arribar lo seu amo y tot guaytant com treballava, li digué:

—Y be, Pau, que tal trobas aquest prat!

—Ah! senyor, feu lo dallayre, no me 'n parléu! Si fos un ase, ab quanta satisfacció me n' ompliría la panxa!

AGRAHIMENT

La caritat, lo amor, la fé sagrada,
son las escalas per al cel pujar,
mes devant cada grada,
per los ángels traçada
y que divina llum fa espurnejar,
Una paraula hi há, solsament una,
«*Agrahiment,*» res mes s' hi veu escrit
y com en la nit bruna
brilla en lo espay la lluna,
brilla eix mot ab esclat indefinit.
Per que es lo nom de una virtut que mora
en los cors de instinct noble y generós
y quant d' ells s' enseyora
l' ánima no atresora
un sentiment mes pur ni mes hermós.
Per això tant me plau la dolsa influencia
d' eixa poch exercida gran virtut,
que, sens cap resistencia,
perdría la existencia,
ans de afrontarme ab negre ingratitut.
Puig qui lo impuls d' eix sant afecte ignora,
te lo esperit malalt, lo cor gelat;
lo qui afectuós no adora
la má benefactora
que un jorn lo afavorí, es... un malvat.
Y n' obstant, dos preceptes sens temensa
l' orgull humá s' oblida de cumplir:
lo *perdonar la ofensa*
y ab justa recompensa
los benfets y serveys sebre agrahir.
La gratitut es vincle fort que lliga
ahont se vulla ab nus estret los cors
y que á l' ánima obliga
á ser lleyal amiga,
fins dels mes grans objectes de rencors.
Fins dompta dels salvatjes la bravura,

fins en los sers irracionals influeix,
fins la mare natura
al home sa cultura,
ab flors y fruyts copiosos, l' hi agraheix.
Mes anar deu la gratitut per via
á la dels beneficis diferent:
secret lo favor sia,
empero ab hidalguia,
públich lo fasse al mon lo agrahiment.
Qui benfets sembre, oblídels ab prestesa
mes grábels lo qui 'ls reb dintre llur pit
y obligát ab fermesa
reste, sense baixesa,
al benfactor sotmés lo afavorit.
Si agrahiment debem als quins de vida
nos vestiren despulla material,
¡oh! quant mes y sens mida,
nostra ánima agrahida,
estar deuria al qui la fá inmortal.
Y per tant, qui d' eix débit foll renega,
te lo esperit malalt, lo cor marcit;
qui lo recort ofega
del bé rebut, ó 'l nega,
siga del cel ó 'ls homes aborrit.

MARIA JOSEPHA MASSANÉS.

Agost 1881.

ARAGONÉS.

Se conta que quan Sant Pere y Sant Jaume corrían pel Aragó per convertir als gentils, trobaren un pagés que feya camí dret á Cessar-Augusta. Sant Jaume va preguntarli:

—Hont vas?

Lo pagés li va respondre:

—A Saragossa.

—Si Deu ho vol, va afegir Sant Pere.

—Vulla ó no ho vulla, vaig á Saragossa.

Sant Pere s' enfadá de la mala resposta del pagés y en cástich va convertirlo en granota.

Abdós apóstols seguiren fent lo seu fet y deixant al pagés convertit en granota, dintre d' un clot d' aygua.

Uns quants días desprès tornant á passar per aquell indret y sentint lo cant del anfibi, Sant Jaume digué á son company:

—¿Que 'n farém d' aquest infelís?

Sant Pere llavors se 'n condolgué y trayent la granota de l' ayga, la torná á convertir en home. Un pich fet lo miracle, torná 'l Sant á preguntar al pagés:

—Ahont vas?

L' aragonés li respon:

—A Saragossa.

—Si Deu ho vol, has de dir, fa Sant Pere.

Y l' home tossut, li contesta á secas y resolt:

—Vulla ó no vulla, á Sarragossa ó al clot.

ENGABIATS

De jonchs ò de fil de ferro
una gábia tancat té
á un pobre aucellet que piula,
y es cada piulo un gemég.

Passions y mesquins afectes
una gábia fan també,
y aquells qui del cèl s' olvidan
ey tancan son cor ardent.

Dins de gábia tan estreta,
¿còm s' y pot viure content?
¿perquè no diuen: ¡Pobre homo!
els qui diuen: ¡Pobre aucell?

THOMÁS AGUILÓ.

ODA XXXIII

A LA CIGALA.

Cigala, per ditxosa
te tinch quant en las brancas
bebent rosada fresca,
com una reyna cantas.
Teu es tot quant oviras
per camps y per montanyas,
teu es tot lo que crian
las selvas enramadas.
Volguda n' ets dels rústichs
á tots los homes cara,
y de l' estiu qu' abrusa
n' ets missatjera grata.
Las Piérides t' estiman
y Febo també t' ayma,
qu' ell te dongui la dolsa
canturia suau qu' exhalas.
Vellesa no coneixes
oh amiga del cant, sabia;
terrígena è impassible
als deus casi t' igualas.

NOTA.

La oda á la Cigala es tinguda per una de las millors d' Anacreont.

En los temps moderns en qu' aquest lleig animalet ha perdut tota sa significació simbólica y poética, seria mes que ridícola una composició com la d' Anacreont. Empero no axí per los Atenienses. La cigala era entre ells lo símbol de la música y perçó estava dedicada al deu de las dolsas canturias, al suau Apolo. Ademès las tradicions mitológicas li donavan un alt interés estétich. Los fills d' Atenas se consideravan germans d' origen de la cigala, (no de son mateix llinatje com fan los darvinistas ab lo mico) creyent que tant ells com aquella bestiola eran autochthones, axó es, fills de la terra. Per esta causa la honoravan, portant cigalas d' or en son cap, servintse de

ellas pera lligar y subjectar son cabell. Encara que la cigala per sa constancia infatigable en lo cant, es un bonich emblema de la poesía, es lo cert qu' aquell no te res d' agradable. Ab rahó pues digué Virgili

At mecum *raucis* tua dum vestigia lustro,
Sole sub ardenti, *strepitant* arbusta cicadis.

Alguns moderns *felibres* provençals han tornat á mirar ab afecte á aquest poétich animal y fins á tal punt ha arribat lo seu entusiasme que han fundat una societat literaria ab lo títol de La Cigala, honrantse los seus académichs ab lo calificatiu de membres de la Cigala. Lo princep dels felibres, en Frederich Mistral ostenta en son blasó poétich una cigala ab la llegenda: «Lou souleu me fai canta.»

Era opinió comú entre els grechs que la cigala se alimentava de la rosada. Dígaho sino lo vers d' Anacreont que hem traduhit *bebent rosada fresca* lo vers 16 del idili IV de Teocrit en que Bato queixantse del ramat de Filondas magre y mal cuydat, pregunta si com la cigala se mântenen los bens de la rosada, y finalment per no citar d' altres los versos del primer himne de Sinesius.

Ya la cigarra bebe
el matinal rocío
y alegre canta sobre la rama leve. (Menendez).

Lo poeta francés Ronsard té una composició intitulada «L' Alouette» que en molts punts, es una imitació de la *Cigala* del poeta grech.

Aqueixa oda ha inspirat també al modern poeta llatí Sarbieski una petita pessa dedicada així mateix á la *Cigala* plena de la gracia de la d' Anacreont.

Sobre aquesta anacreóntica lo Marqués de Pindemonte ha escrit un treball que te per títol: «Panegírico della cicala di Anacreonte ó vero il ritrato del Savio Stoico.» —Verona.—1673, 4.º

A. Rubió y Lluch.

¡DONA!

(EN L' ALBUM DE ***)

Sobre ta casta falda somnía la infantesa
la llum de ton esguart,
y 'l jovincel qu' encisan lo raigs de ta tendresa
torna brau, de covart.

Son front ardent lo geni, l' héroe fornit, reposan
sobre ton muscle suau,
y al qui afrontar los forts, per son poder, no gosan
fá ton somrís esclau.

. . . .

¡Oh! feble ser ¿quí 't don, de hont vé tanta grandesa
com servas en ton cor?
Lo foch sagrat que cova l' altar de ta bellesa
be es la vida, es l' amor.

A. Blanch.

MARINA.

Trista l' auba se desperta:
damunt la costa deserta
llança l' águila son crit;
y pel vent espellissades,
passan negres nubolades
com á robes esquexades
del vel inmens de la nit.

La mar crexent s' avalota,
la negror que l' encapota
claps de sol fan llambrejar,
y corrent á la ribera,
entre espessa polsaguera,
encrespan la cabellera
los folls cavalls de la mar.

Ronca la cova pregona,
fingint á cada cop d' ona
bramuls de monstre furiós,
y xucla l' aygua y la llança:
si 'l sol á ferirla alcança,
per sobre l' escuma dança
un íris maravellós

Allá hont la mar més s' arbora,
dins l' escuma bullidora,
los monstrüosos esculls
cobrar la vida parexen,
y guaytan y desparexen
com los molars que 's dalexen
jugant de l' aygua ab los rulls.

La fantástica montanya
més alta sembla y estranya
ab lo front mitx encubert;
sa faç inmòvil, aspriva
fitura 'l mar pensativa,
com mira lo temps qu' arriba
la vella Esfinx del desert.

Allá al fòns de la calanca
jau damunt l' arena blanca
lo llahut del pescador,
vola planyent la gavina;
y ágil l' águila marina
vola al Cap que lluny s' empina,
formidable Adamastor.

—Oh tu, qu' ab art fatigosa
cercas la forma grandiosa
de lo sublim anyorat,
vína á veure una vegada
nostra ribera tallada,
obra de Deu que inspirada
va esculpir la tempestat.

Y aquesta es l' hora ¡oh poeta!
quan la ventada desfeta
vola devant del Senyor,
dins la tempestat obscura
la ribera 's transfigura:
també la santa natura
té son moment de Thabor!

M. Costa y Llobera.

DOS XIMPLES.

—Te torno á dir que no 'm farás creure may que hi haja hagut un temps en que las bestias parlavan·

—Ab tot hi ha llibres y no pochs, que las fan parlar y que 'ls fan dir cosas molt bonicas.

—Sí! sí! lo llibres fan dir lo que volen! Ja estás ben posat si creus als llibres. Te molt bona esquena 'l paper; porta tot lo que li posan damunt.

—Ets molt tossut en no volguerme creure. Mira que sense 'ls llibres tinch tambhé altras probas. Te dich que parlavan totas las bestias.

—Tu tens probas! Vejamlas.

—Escoltam, incrédul: la proba de que en temps de la vellura totas las bestias parlavan la tens en que encara avuy dia parlan los lloros. ¿Me creus ara?

—Ah! Vejas! Oy y es cert! May m' hi havia fixat!

AMOR DE L' ÁNIMA

Senyor Rey de la gloria, oh! llum de cel y terra,
á Vos cantan los ángels,
adoran los arcángels,
tot quant hi ha pren vida al vostre alé diví:
per Vos floreix la rosa, per Vos los astres brillan,
oh! Rey de la natura,
sou Vos qui en terra dura
fa fructiferar plantas de pau y amor sens fí

Per Vos ardentment l' ánima d' amor folla suspira
y temerosa calla
sentint que la avassalla
tan gran omnipotencia é inmensa majestat;
mes Vos, ¡oh! qui ho diria? ab tot y sa pobresa
baixeu á enamorarla,
veniu á aconhortarla
quan d' eix mon la amargura la fa sufrí' y penar.

Resteu, resteuhi sempre ab vostra tortorel-la,
sens Vos, trista viudeta
en terra y cel soleta,
se trovaria entre homens, ángels y serafins,
que en sols Vos te alegría, sens Vos sa taula es buyda
y 's trob com trista presa
en llochs que fan feresa
fins que la llum que os volta sos ulls torna á ferir.

Puig sou sa sola gloria, puig la heu d' amor ferida
que os tinga nit y dia,
llum meva y alegria
y encengas en la flama del vostre diví foch.
Sabeu la ditja inmensa que te quan prop Vos trova
quan jau entre los brassos
que com dolsíssims llassos
la nuan á la llaga que al pit os obrí amor.

Quan beu en los ulls dolsos del cast espós que adora
suau font de dolsesa
de l' aygua de tendresa
que com torrent de gracias los cors va sahonant,
¡y quin llanguir llavoras á vostras abrassadas!
dolsors de eixas caricias,
delicias de delicias,
hi ha mots que vos espressin! ¡com sou quí dir podrá!

Eternitats de sigles instants pareixerian
sentintse á Vos unida,
gosant al que es sa vida,

mentres los ángels cantan aqueix amor felís.
¡Oh! quina joya inmensa tení' al Rey de la gloria!
Si al foch d' eixa besada
y en eix cor recolsada
pogués volar totduna ab Vos al paradís!

MARIA DE BELL-LLOCH.

RECORDANSA

L' amor es una cosa molt gran, composta de moltes coses molt petites: com si diguessem, *un poema en redolins*».
J. M. BARTRINA.

Fins á posta de sol vaig seure devora ella.

Havíam conversat llargament, però encara teníam més cosas á dir. Ni sols havíam arribat á mitjan lloch.

Ella senyava un mocador ab la meua cifra. De tenir el cap baix, un floquet de cabells, separat dels altres, li penjava en el front, y el vent el feya volatejar.

Jo li prenía les tisores petites qu' ella emprava, y li deya:

—¿Me 'l vols donar per recordansa teua?

Ella 'm mirava dolsament, sense parlar paraula, y moguent el cap me deya nó.

Tornavam rependre la conversa. Ella parlant brodava; y mentres tenía 'ls ulls baxos demunt el tamboret, jo gosava mirar y contemplar aquelles galtes seues vellutades, aquella boca petitona, aquell coll que alenant s' alsava y s' abaxava. El floquet de cabells volaba y se movía.

—¡Vida! el m' has de donar! Anit no m' en aniré sens ell. ¿Me 'l vols donar, vida?

—No,—responía, y 'm mirava dolsament.—T' en durás aquest mocador que 'm demanares, y qu' he brodat per tu. No 'm destorbes, y tendré temps d' acabarlo abans que fassa fosca.

Sol post, acabá 'l mocador. Llavors s' en aná, y 'm dexá tot sol el temps de dir tres *salves*.

Encara conversárem una estona, drets á la branca del portal; y quant me despedía, me doná 'l mocador ben aplegadet dins un paper de sedá.

—A reveure, vida. Fins á demá.

—A reveure.

Quant vaig arribar á casa, vaig posar el mocador dins el calaxet de les recordanses, y vaig tancar ab clau.

II.

He jagut malalt, y ja fa set díes que no l' he vista. ¡Deu meu, y que l' anyor!

La primera hora qu' he dexat el llit, he obert el calaxet de les recordanses, y n' he tret el mocador brodat d' ella.

L' he besat; y mentres el desplegava, ¡oh bella sorpresa! ¿may diríau á dintre què hi he trobat? Aquell floquet de cabells seus.

Encara 'l tinch, y no me l' acabo de mirar. ¡Quantes vegades haurá pensat ella en la sorpresa que m' ha donada!

¿Y ara no pensau que més m' estim axò, que si desseguida, quant jo l' hi demanava, me l' hagués donat?

Vosaltres, enamorats com jo mateix, no vos es seguit exclamar mil vegades: «¡Qu' es d' enginyós l' amor.?»

De plers com aquest y de millors, (si estimau de bon cor,) vos ne dará cada día la vostra enamorada.

M. Obrador Bennassar.

Palma de Mallorca 10 *d' Agost* 1879.

TRADUCCIÓ

Fragment de ECHO E NARCISO *del poeta portugués Antoni Castilho* (1).

Eran las fillas de la impura Venus,
las germanas d' Amor; eran las Gracias
que refrescavan allí al bany llurs membres
á recés de miradas curiosas.
Enjogassadas, pel desert onatge
brincavan sens cuydars' de llur nuesa,
y ara jugant á fet se perseguían
ab riallas y crits, ara 's ficavan
fins aygua á coll en la corrent serena.
Alguns cops, tot nadant, brassos y espatllas
y la nevada esquena descubrían,
pits y plantas dels peus altras vegadas.
Cap dels tresors de llurs hermosas formas
quedava ocult als ulls. Aglae tira
mostas d' aygua á la cara d' Eufrosina,
y Eufrosina y Talía, en penitencia,
la segueixen, la atrapan, la subjectan
la una pel cap, la altra pels peus, enfora
de la aygua la suspenen, y á la una,
las dos, las tres, dins la aygua la capbussan.
Cantan y riuhen, dels rosers dels márgens
ne pipollan las flors, y 'n fan coronas
y 'ls fronts la una de la altra se 'n guarneixen.
Calla la selva; per son llit s' escorre
la aygua del riu desfentse en flochs d' escuma;
las trenas soltas plovisquejan perlas.

J. SARDÁ.

(I) Aquest poeta, á qui alguns crítichs han calificat de príncep dels poetas d'aquest segle, quedá cego á la edat de sis anys. Consignem aquesta circunstancia que aumenta 'l valor del fragment que traduhim y dèl qual se 'n pot dir ben bé: un quadro pintat per un cego.

LO SEMBRADOR

En Pau, deya l' altre día l' Anton, li han fet creure que sembrant pessas de dos li sortirían pessetas y que si afemava ben be la terra fins potser aplegaría cinquenas.

Las pessas de dos ja han sortit, es cert... y á horas d' ara son á la butxaca de un lladre que las ve ha descolgar.

Li está be: jo ja li havía dit que dos anys de carrera m' hi havían enganyat á mí. Perqué no 'm tenía de creure?

LO GRILL AL ROSSINYOL

A la llorejada poetissa Senyoreta N' Agna de Valldaura.

I.

Quan la fosca lo mòn volta,
hònt floreixen los violers,
entre mig de la ridolta
y 'ls punxosos esbarzers,
Una font de melodía
fas brollar, oh rossinyol;
casi may es d' alegría,
casi sempre fa condol.
Un dolç pler de mi s' ampara
quan escolto, y mut estich.
Sols axís que ton cant para,
lo meu cant ensejo, y dich:
Rich, rich, rich,
rich, rich, rich.

II.

¿Perqué aixís has de queixarte?
Tu tens alas per volar;
jo, ben lluny sò d' igualarte,
puig m' es dat no mes saltar.

La musica, en tu hi es tota,
de verdor tens un palau;
jo no sè mes que una nota,
y es ma casa un petit cau.

Mon parlar no 't fassa agravi,
oh rossinyolet amich:
jo sò un ignorant, tu un savi;
jo sò pobre y tu ben rich.
Rich, *rich*, *rich*,
rich, *rich*, *rich*.

III.

¡Oh! ja 'u sè perque sospiras:
en est viure terrenal,
tu 't llangueixes, perque oviras
las regions del ideal.

Ab la meva petitesa
y ab mon cant gens expressiu,
dins mon esser, la tendresa
y 'l dolor tambè hi fan niu.

Mes ton cant es la figura
del amor en greu fadich;
jo no tinch semblant ventura,
niugú sap si ploro ó rich.
Rich, *rich*, *rich*,
rich. *rich*, *rich*.

IV.

Aucell mágich de l' aubaga,
no t' entregues al dolor;
viu y canta, que afalaga
ton accent ficantse al cor.

Ab tos cants, al mòn convida
las grans penas á endolcir;
encisém la trista vida
tot cantant fins á morir.

Ves mostrant sempre tas galas
de ton niu al dolç abrich;
jo farè tambè ab mas alas,
anyorant ton cant bonich:
Rich, *riçh*, *rich*,
rich, *rich*, *rich*.

Antoni Careta y Vidal

Agost de 1881.

UN FAVOR.

—Escolta, Francesch, podrías ferme un favor?
—Dos, si es possible, estimat amich!
—Déixam cent duros.
—Cent duros! Que ho dius per broma?
—No, no es per broma. Per broma ja no te 'ls demanaría.

MATINAL.

L' auba apunta riallera
llumenant tot l' horisó,
se desperta la natura
obran sos cálzers las flors,
l' aura llisca pel fullatge,
se besan los branquillons,
lluhenteja la rosada
y allá..... en lo fons..... ix lo sol.
Dematí de primavera,
tot en tu avuy es amor;
l' aura besa lo brancatge,
lo fullam besa la flor.

Se desperta la natura
al compás d' una remor
de brugits aspres y dolsos,
de cantars y d' avalots.....

Dins lo bosch plora la tortra,
al pla cantan gafarrons,
al pomer florit cardinas,
y al torrent los rossinyols.
Dematí de primavera,
tot en tu avuy es amor;
l' aucell besa sa fillada
y lo niu besa la flor.

Se desperta la natura
al alè de mils odors,
ginesteras apinyadas
que groguejan com munts d' or,
fajolars com llits de plata,
romanins de flayre dolç,
lo seu grat perfum barrejan
ab la llum del novell sol.

Dematí de primavera,
tot en tu avuy es amor;
lo ramell besa la brisa,
la brisa... besa l' odor.

. . . .

Vina ab mi, verge anyorada,
ja que ayuy tot es amor;
per tu tinch arrulls de tortra,
refilays de rossinyol,
lo perfum de la ginesta,
la flor blanca del fajol,
l' aura fresca ajogasada.....
y l' essencia del meu cor.
Dematí de primavera,
ja que avuy tot es amor,
besa mon sér sens planyensa
fins á xuclártem lo cor.

Miquel Carbonell y Selva.

Madrid diada de Corpus, 1881.

TRACTAMENTS

Se conta d' en Guillem Forteza, un de nostres millors escriptors, lo seguent fet:

Lo distingit literat mallorquí, una vegada va tenir d' anar á visitar per cert assunto á un senyor duch y gran d' Espanya.

—Desitjava veure á V., deya en Forteza, perqué V...

—Dispense: jo so gran d' Espanya, y tinch lo tractament de excelencia.

—Oh! Dispénsem sa excelencia.

—Está dispensat. ¿Deya V.....

—Perdone sa excelencia: jo so petit d' Espanya, de tercera classe, y tinch lo tractament de tu.

DESPEDIDA A MES ESTIMADES NEBODES

CATALINA BARCELÓ Y JOANA MIR.

Volau, volau, colometes,
cap al vostre colomar,
anau á la bella Palma
de les illes balears.

Allí les vostres maretes,
allí los vostres germans,
vos anyoran y vos diuhen
que torneu passar la mar.

¿Y lo goig de casa nostra?
¿Y 'l plaher de vostres cants?
ab vosaltres s' en vengueren
y ab vosaltres, ay, s' en van!

Adeu siáu, hermoses nines,
solament Deu sap fins quand;
qui aquí pogués trasplantarvos
oh roserets de tot l' any!

¿Qué 'n dirèu de Barcelona,
Qué 'n dirèu dels catalans,
d' aquesta ciutat tan noble
y d' aquests cors tan lleals?

Digaune bé, filles meues,
digaune, que 'm será grat;
ella 'm dotá l' amor mia,
ella mos fills dotará.

L' ayre qu' aquí se respira
alleugera los pesars;
ditxós qui l' ha coneguda,
la patria de mos infants!

—Adeu, adeu, cosinetes,—
sent que vos diuhen plorant
mentres la llanxeta avansa
y 'l mariner va remant.

A demunt lo vapor *Palma*
ab greu dolor vos dexám;
beneyta nau que porta ángels
qu' allunyan la tempestat!

Replegau les banderetes
de los mocadorets blanchs,
secau ab ells vostres ulls
y anausen á descansar.

Demá de matinadeta
á dalt cuberta pujau,
y veurèu la Dragonera,
les faroles y 'l cap blanch.

Y quand ovirèu les torres
de la nostra Catedral,
resau ensemps una salve
perque 'ns tornèm aplegar.

Tan bon punt toqueu la terra
digau un credo á la Sanch,
perque 'ns cur de l' anyorança
que en lo cor ens heu dexat.

Digau á les vostres mares
ý digau á mon germá
que pujèm del cel l' escala
per no separarnos may.

VICTÓRIA PENYA D' AMER.

18 *Agost* 1881.

A NTRA. SRA. DE MONTSERRAT

Oh si pogués, Santíssima Maria,
dirvos tot lo que sent avuy mon cor!
oh si pogués, Mare de Deu y mia,
com en vostra corona hi posaria
la mes preuhada, la mes bella flor!

Mas ay, en vostra amor l' ánima encesa,
digna de Vos cap en la terra 'n veu!
les obri 'l sol y al vespre ja son presa
de la mort que secantles ne fa estesa
la vida aniquilant per tot arreu.

Y guayt lo mon y 'ls cels, y sempre resta
dins l' espay del no res mon esperit,
que de vida eternal á ma requesta
tremola 'l cor quand de la mort feresta
sent la dalla tallant de dia y nit.

Donchs tota flor del mon si se mostia,
per la que no 's marcesca ahont aniré?
oh Regina dels cels, oh mare mia,
donaume 'l vol que mon desig somia
y á un altre mon per ella volaré.

Obriu lo paradís de ma esperança
duysme al jardí de flors de suau odor!
fet á imatge de Deu y á sa semblança
jo tinch per Vos ben ferma la confiança
de trobarhi la flor que tant anyor.

D' alé de l' infinit mon cor alena
si be respir atmósfera mortal,
vos de mos ulls arrancaréu la bena
que al bé del cel me té girat d' esquena
y trobaré la flor de l' ideal.

La flor de l' esperança de la vida,
la que dexá al Calvari el Redemptor,
la caritat que tot lo mon oblida,
la que va traure sa inmortal florida
en la terra de mort dalt lo Tabor!

Reyna del Montserrat, Verge Maria,
jardinera en lo mon d' aqueta flor,
tothom qui l' adorás tant la voldria
que per ella l' oferta vos faria
de tots los plers que pugan moure 'l cor!

MIQUEL V. AMER.

AFORISME.

—Que voleu que vos diga, mare? la vida que 'm feu fer no 'm plau ni 'm pot fer felissa may! Com voleu que 'm case, si may ningú 'm veu! Tot lo dia tancada á casa. Sens veure á ningú!

—Catarina, filla meva, ets jove y no sabs lo que 't convé.

—Prou qu' ho sé.....

—Vols saber lo que 'm deya la meva mare, quan jo li parlava com tu ara 'm parlas? Donchs la resposta seva era aquest aforisme:

Noya reçatada,
noya desitjada.

---

* * *

Si veyeu algun noyet
de cabell ros, molt blanquet,
tot aixerit y alegroy,
negres ulls y bonicoy,
será mon noy.
Mes dirèu: vés á hont vá!
¡com aquest d' altres n' hi há!
¡oh, aixó plá! vos enganyeu,
¡cap més, cap ne trovarèu
com lo fill meu!

ARTUR GALLART.

CAP AL TART

Núvol que á garbí 's congría
no 't doni gens de neguit,
mal siga art de bruxería
ni 'l meteix mal esperit.
Qu' escruxi 'l tró la masía,
qu' esquexi 'l llampech la nit,
ta por avuy, vida mía,
ni 's gaudirá d' un sol crit.
Que 'l samaniat de tempesta
semblará perfum de festa
que s' escampa desde 'l cel,
resant junts l' oració tendre
que l' amor m' ha fet apendre
en tos llabis, glops de mel.

P. Bertran y Bros.

LO VI DE LA MORT

Abdós s' estimavan entranyablement, y eran en aquell dia del tot felissos, perque havía sigut lo de sas bodas. Ell era alt, moreno, de cara sonrisenta y amable; y ella, rossa, d' ull viu, joganera y tendre. Eran duas jovenívolas ánimas al plaher nascudas, y cap pena ni dolor havía encara entristit la sua vida.

Era cap al tart: lo sol desde ran de las montanyas omplía de polsim d' or y grana tota la terra; los perfums de las plantas y flors, pujavan suaument cap amunt, en aquella hora baixa en que lo sol no las cativa y mata; y los aucellets del cel, esclatavàn d' alló millor, per tot arreu, sos cants de joya.

La terra 's mostrava bella y enamorada.

Ells dos eixiren de casa seva y s' endinzaren per un caminal d' alta arbreda. Eram al agost que la sombra convida, y un regueró frescal d'aygua, que pel costat corría, feya mes delitosa l' anada.

—¿Qué hermós, que hermós tot es, digué ell, y quanta ditxa es avuy la nostra.

Y ella, sonriguentli—Tot es amor—li va respondre;—tot viu pera nosaltres.

Y agafantse de las mans, tots dos se llensaren á corre, contents com uns noys, taralejant un aire festiu, que davan goig de veure.

Al cap devall del camí s' alsavan uns xiprers del fossar d'una vehina vila. Foscos y espessos pujavan sas testas cap á dalt, que desde lluny ja imposavan. Eran com lo dolor, que sempre va en aquest mon, al costat de la ditxa. Ell va ovirarlos, y:—Anemhi; digué, m' agrada veurho tot, y avuy es lo millor dia pera ferho, donchs que no hi ha perill d' entristirse.

Y hi arribaren.

Al costat de la porta, se 'n obría un altre de petita, que era la del fosser. Un ample estrado, una cambra y la cuina, y al detras una eixida ab una grossa y ufanosa parra, heuse aquí la seva estada.

Los dos hi entraren, y ell, ab aquella cara de plaher que sempre li era propia, eixí á donarlos la benvinguda. Y quan va saber que eran nuvis, y richs, y qu' eran al gosar de la vida, ab mes gaubansa 'ls va rebrer, y 'ls va convidar á refrescar dintre sa eixida.

La parra la cubría tota, y los espessos y verts pampols hi donavan una suau claror y fresca que encativava l' ánima y feya desitj d' estarhi.

Al mitj hi havía una taula; lo fosser tragué una ampolla de un vi negrós al ensemps que transparent, y omplí los vasos. Ni un fil d' or era mes bonich que aquell vi quan rajava.

—Es de la meva parra, digué lo fosser. Fa pochs anys que vaig plantarla, y 'm treballa tant, que la fresca no envejo á ningú, ni vi mes rich y gustós crech que en lloch pugui ferse. Es vi que rejoveneix l' ánima, y la alegra y encisa, y mes que tot, mata los dolors passats y aviva 'ls somnis del pervindre.

Ella al veurer aquell home ab son posat franch, campetxano y alegre, enrahonador, fer las alabansas de son vi, no feya mes que riurer, y ell se complavia ab las riallas de ella. De prompte lo fosser s' aixecá y alsant lo vas enlayre,—Senyors, digué, á vostras nuviansas, á vostra eterna joya!

Ells dos s' alsaren també, y un alegre trinch ressoná per sota la parra.

Al primer glop ella deixá lo vas á la taula; tan fou lo empassarsel com apareixérseli al fons del vas com imatge aterradora, sa propia fesomía en mort convertida. Ell se 'l begué de un cop, mes al deixar lo vas, sas faccions eran espahordidas y quedá mut y fret, com si tingués alguna cosa.

En aquell moment, una voladeta de pardals, passá corrents, per sobre l' emparrat, cap al cim d' un dels alts xiprers. Al arribarhi, los que hi eran, s' alsaren cap amunt; y barrejantse, tots plegats, se deixaren anar després, envers la brancada. Costá una mica d' encabirshi, mes á la fí tots ho feren, y comensá en aquell punt una forta y fressosa xarrameca que tot ho omplía.

—Van á joch, digué 'l fosser, y quin soroll que hi mouhen!; no hi ha casa com la meva pera tothom estarhi á pler.

—Mira, digué ella, dirigintse á son espós, ¡que n' están de contents y alegres! tots se mouhen y 's bellugan, y no sembla sino que la naturalesa s' afanyi en ferlos grata sa existencia. També ho fará ab nosaltres.

Y ell respongué:—Es cert.

Y dirigintse al fosser,—Som aquí li va dir pera veurer lo fossar y encara no 'ns lo haveu ensenyat. Entremhi.

Lo fosser va agafar un munyoch de claus y obrint una porteta d' un recó de la eixida los hi va introduhir.

Las sombras s' estenian ja per tota la terra; allá al defora, alguna que altre veu humana deixava de

tant en tant sentir son ressó, perdentse per lo infinit espay; y de totas las casas en espiral anava aixecantse cap amunt una fumareda com senyal y guia de que anessin á buscar sota d' ella, los de cada una, la pau y ditxa de la familia, lo repós de sa cansada vida.

Abdos entraren; un caminal de xiprers los hi obria pas fins al fons; pels costats, las tombas en las que s' hi coneixia la amorosa ma del piadós recort; y al peu mateix de la eixida, la fossa comuna, ahont jeyan ignots y desconeguts los mes cruels y sagnants dolors d' eixa terra.

A abdos va pareixer que los xiprers se movian, y tant mes quant hi entraren, lo moviment era mes fort y fins sembláva com si ballessin.

De prompte s' aturaren: los dos xiprers del cap devall s' havian juntat tant que anavan de costat, y tocantse l' un ab l' altre corrian festi us y alegres, y l' un mostrava una cara sonrisenta y amable, y l' altre un ull viu en sa cara rossa, joganera y tendre: eran sos dos retratos; y corrian y saltavan en mitj dels altres xiprers y de totas las flors de las tombas y de tot lo que 'ls rodejava.

—Qué es aixó?—digué ella,

Y las tombas s' obriren y desde 'l fondo de la terra s' alsá un gemech pahorós, trist y profundo; y tot responia á sa veu. Y no obstant en mitj d' ell, com si res sentissen, los dos xiprers seguian sa dansa, y corrian y saltavan, sens may pararne, sempre jo; yosos y alegres.

Ella espahordida, s' agafá del bras de son estimat- y ell, al sentirho tornat en sí, va embestir cap als xiprers, com si alló no pogués ser mes que un pesat somni.

Lo fosser era allí al detrás, com si no veyés res, regant algunas de las flors de las tombas: De tant en tant, deixava escapar de sos llabis un cant pesat y monótono, que ab prou feinas se sentia, si no fos

pera infundir á tot aquell conjunt mes fredat y tristesa.

Al avansar ells dos, se toparen ab una tomba; en ella hi vejeren á sos pares; á sos pares á qui havian cregut sempre tant felissos, á qui sempre havian vist richs, alegres y festosos, disfrutant de tots los plahers d' eixa terra, y no obstant, jeyan allí ab cara entristida, aclaparats per lo dolor, ab un cor que havia anat esqueixantse ab los contínuos pesars d' eixa vida.

Y mes enllá vejeren altres tombas y en totas regnava lo dolor y pena; ni un cor hi havia que no fos trossejat y malmés per amples feridas.

Los xiprers seguian son cant festiu y alegre, y quan ells dos embadalits ab lo que veyan, se 'ls sentíren á sobre, y alsaren lo cap pera mirarlos, de joves los trovaren convertits en arbres vells; y obrintse per la soca, ell hi vejé, en lo seu, una cadena de pérduas, traicions y malvestats que fortament lo lligavan; la enveja, lo rencor y l' odi; y ella, en lo que la representava, una nit perenne d' abnegació y dolor, de angoixa; la mort dels que devian ser los seus fills, y per tot lo desespero y la miseria.

No pogueren resistir mes, é instintivament recularen. Feren un crit al fosser, mes aquest ni sols va sentirlos; lo cant festiu y alegre dels xiprers sens dupte que va destorbarho.

Y reculant, reculant no s' adonaren de que la fossa comuna era oberta, y abdós hi caigueren.

Al estrépit hi va correr lo fosser, mes ja no hi va ésser á temps: tots dos jeyan allí dins pera no alsarse més. Ella s' havia tret una creu de brillants que tenia penjada al coll, y la tenia á la má, com si volgués ampararshi, y ell, encara semblava que se la mirés á n' ella, ab tot lo amor de la sua ánima.

Lo fosser se 'ls va contemplar una estona, semblá com si hi volgués baixar, mes fent un gesto despreciatiu, agafá un grapat de terra y 'l tirá allá dintre.

—Aquestos, digué, lo mateix que tots los altres, han vingut á fer nit á casa seva. Ja despertarán. —Y fent una sarcástica rialla, agafá 'l munyoch de claus, obrí la porta de la eixida y 's ficá á casa seva á esperar lo següent dia.

Ell era alt, moreno, de cara sonrisenta y amable; ella era rossa, d' ull viu, joganera y tendre: tots dos richs y hermosos..... ¡Eran duas jovenívolas ánimas al plaher nascudas!

F. Maspons y Labrós.

EN MONSERRAT

Corona y sceptre Santa Madona
fills amorosos Vos han donat;
¡ja de ma terra Reyna y Patrona
viurá tan ella com Montserrat!

Los fills del géni trenant floretas
bella garlanda vos han teixit;
aucells que 'us cantan sas amoretas
dalt la montanya jo 'ls he seguit.

Tretze anys compliren qu' hi vaig muntarhi,
y avuy mes bella la troba 'l cor:
l' ángel, mareta, qu' hi vaig deixarhi
me parla en somnis de vostre amor.

De flors sa tomba n' he vist brodada
y en mitj alsarse beneyta creu;
ab plors y besos l' he saludada,
plorant l' ha vista mon jove hereu.

Jo en romería volguí portarlo
á beurer l' aigua que 'ns dó salut;
l' ángel custodi plácia vetllarlo
lo camp signantli de la virtut.

Púga, Senyora, ja en ma vellesa
de fill y fillas ben estimat;
com vuy pregarvos plé de tendresa
¡Oh Verge Santa de Montserrat!

Antoni Molins y Sirera.

17 *Octubre* 1881.

LA CATEDRAL

Creuhats al pit los brassos, en terra la mirada
y 'l cor menjat per famolenchs pesars,
jo vinch avuy, fill pródich, oh Catedral sagrada,
á agenollarme al peu de tos altars.

Damunt d' aqueixes pedres, sota eixa nau tant ampla
la carn oblida 'l mondanal fatich:
ací hom se sent renaixer; lo cor ací s' aixampla
y encara flayre hi sent del temps antich.

Quan te veig enrondada d' exes casetes blanques,
raquítichs nius que fá un poble mesquí,
me semblas un vell roure qu' estén les negres bran-
per damunt les floretes d' un jardí. ques

¿D'hont has exit, oh temple, qu' al buf de la ventada
quan tot lo vell jau á tos peus desfet,
encara 'l cap axecas? Oh catedral sagrada,
oh fábrica valenta ¿quí t' ha fet?

Mes ¡ay! ¿perquè ho demano? Les pedres que coronan
ton front de cristiana excelsitut,
sagells de les centuries, be massa arreu pregonan
que no ets obra d' eix segle descregut.

La cripta sota terra; la cúpula enlayrada;
la nau soberga, enveja dels pagans;
les gòtiques finestres y l' ábside enconcada;
les amples lloses y els groxuts pilans;

les esborrades lletres de tombes ennegrides
y els nius pel coure de santíssim clam,
y les gegantes torres d' agulles àtrevides
avesades á rebre 'l bes del llamp;

ben clar, ben alt me diuhen ab veu potenta y noble
que has sigut lo bressol de l' avior;
ben clar, ben alt me diuhen qu' ets obra d' un gran
tant ferm de brassos com sencer de cor! poble

Si, catedral sagrada; tu ets l' obra de grandesa
d'aquells sants, d'aquells hèroes, d'aquells vells
qu' ara escarnim nosaltres en nostra mesquinesa
perque no podem ser tant grans com ells!

Quan guardavas senyeres en tot lo món guanyades
y eras castell y cátedra al ensemps,
be 't calian grans claustres, ben amples portalades
per passarhi les glories d' aquell temps.

Avuy... ¡quína tristesa! Se 'n van tots y te dexan,
ningú tantost ve ací á cercar consol,
y en tos murs y en tes grades les herbes hi florexen
y ¡ay catedral! me trobo ací tot sol!

La llum d' aquexes llánties, avans claror de gloria,
sembla avuy llum d' un sol d' hivern que 's pon,
y demano á les ombres les gestes de ta historia,
y com si tot fos mut, ningú 'm respon!

Ací no mes hi há tombes; l' ossam de nostres pares!
mes no hi há pas sos cors, ni aquells guerrers,
ni aquells aplechs de bisbes, de monjes y de frares,
ni aquells brillants estols de cavallers!

Oh casal de la patria, casal antich y noble,
¿perquè no hi veig penons sobre tos murs?
perquè ja 'ls reys no hi venen devant de Deu y 'l poble
á sagellar lo llibre sant dels furs?

¿Hont es la fè dels avis? ¿Què 's feu tanta grandesa?
¿Hont son aquelles llargues professons?
¿Qui ha ofegat la paraula brollant de sabiesa
qu' ohía ací tothom de genollons?

¡Tot ha passat, oh temple! La pols de les centuries
te va esborrant: en tos altars la creu
axampla en va los brassos y 'l plant de tès canturies
es ofegat pels crits del colisseu.

Ja no mes ¡oh vergonya! les nits dela hivernada
mitj tremolant algun qu' altre vellet
vé á passar los rosaris sota exa nau sagrada
¡tal volta encar per no morir de fret!

Vergonya, si, vergonya pels qui plens de follia
han dexat apagar la santa llar,
lo foch sagrat dels avis, de ahont la flama exia
á escalfar tot lo món desde l' altar!

Mes ay! què veig? què volen brandant magalls y axades
exos esbarts de gent que't van rotllant?
Ses flastomies gelan y esglayan ses mirades
y sos cors, si 's vegesen, quin espant!

Perdónals, Verge Santa! De crudeltat exemple,
tot lo bo, tot lo antich á sos peus cau.
Sayons, sayons, enrera! no profaneu lo temple!
Fills de la guerra ¡respectèu la pau!

Raquítiques niuhades de pobles que no creuhen
¿què hi voleu fer á eix temple de gegants?
Pels cuchs que s' arrossegan y els taus qu 'l cel no veuhen
les coves dels lleons son massa grans!

Destructors de creencies á qui els passats llegaren
un sol de mel que haveu tornat amarch,
devant d' aquexes pedres que 'ls avis axecaren,
oh inimichs de lo vell, passèu de llarch.

Respectèules al menos, si no podeu alsarles,
ja que les alsa solzament la fè.
Desèu enginys y máquines: fins per enderrocarles
¡tots plegats no tindríau prou alè!

Y tu, esglesia dels avis qu' encara venerada
ets la casa payral dels bons germans,
quan tot se 'n vá, tu quédat, oh catedral sagrada,
per dir al món qu' encara som cristians!

1873. Anicet de Pages de Puig.

EXÁMEN.

Un catedrátich examina á un estudiant, que no es dels que van inventar la pólvora.

—Diga... ¿A veure si sab V. 'l nom de un insecte que fa molt mal á las vinyas y del que tothom ara 'n parla?—

L' estudiant rumía, rumía, rumía y no fa res mes.

Lo catedrátich per ajudarlo una mica:

—Es un animal que nía sota terra, se menja las arrels dels ceps...

L' estudiant se grata 'l cap, guayta 'l sostre; peró no respón.

—A veure si endivinará com se diu. Son nom comensa aixís: *filo..... filo....*

L' estudiant prou vol recordarse del nom, peró 'l nom no surt.

—*Filo..... filo.....* va dihent lo catedrátich.

De cop l' estudiant se pega un cop al cap y content de haver á la fi trobat lo nom que se li demana, diu interrompent al catedrátich que va repetint *filo..... filo.....*

—Ja sé! Ja sé! *Filomena.*

L' INFANT MALALT

—Fillet meu estimat, perqué no jugas?
perqué no rius?
perqué las llagrimetas no t' aixugas
dels ulls jolius?

Perqué á cassar no vas las papallonas
dins de l' hortet?
perqué ja no t' alegras ni enrahonas
ab l' aucellet?

Digas, la meva amor, perqué suspiras
tant petitó!
digam perqué demostras quan me miras
tanta tristó!

Mil besadas te guarda la mareta
que 't donará;
mil besadas y una rondalleta
que 't contará.
¿No sents lo rossinyol que bonich canta?
¡no ploris, no!
aixeca aqueix frontet que tant m' encanta
¿veus com rich jo?—
La mare carinyosa axís parlava
tot esperant
sentir la dolsa veu que l' encisava
del seu infant.
Mes l' infantò conmós boy mut seguía
com trist estel.....
de sopte arrencá 'l plor, dihent:—¡Voldría
anar al cel!
—Calla, fill del meu cor!—Sí, vull, mareta,
al cel pujar;
be hi vareu deixá anar la germaneta,
qu' es al fossar.
D' ángel me vestirèu; també com ella
tapat de flors,
en professó 'm durán á la capella
plena d' olors.
Se 'n recordeu? jo me 'n recordo encara.
Per tot arreu
la gent surtía á véurela ¿no, mare?
—Calla, fill meu!

. . . .

—Tinch son, mare; prenéume á la faldeta
que dormiré;
no 'm despertéu si com la germaneta
m' adormo bé.
¿Sentiu lo rossinyol com ara canta
molt mes bonich?
no ploreu, no, que vostre plor m' espanta;
veyeu? ja rich!—

L' infant malalt mitj rient aixís parlava
tot afinant;
aquella veu que dolsa ressonava
s' aná apagant.....
—¡Jamay!—crida la mare en sa follía,
—¡Mon fill es meu!
quí de sobre mon cor l' arrencaría?
—Jo, que sò Deu.

AGNÉS ARMENGOL.

FOCHS FOLLETS

Hèus' aquí 'l títol d' un poemet qu' á la fi haurán lograt traure á llum los prechs constants dels amichs d' en Marian Aguiló. De natural poch disposat á desenterrar escrits de sa jovenesa, de segur hauría dexat en un recó d' armari 'ls papers d' aquexa obra, que no es sinó 'l preludi d' un gran poema somniat y que sols la fantasía de son autor haurá tingut lo privilegi de gosar.

FOCHS FOLLETS es un poemet de carácter quasi esclusivament personal, hont s' inicían ab la genialitat distintiva del autor les ratlles principals d' un plan més vast. Está dividit en dotze *glosades* hont se palesan los duptes y vacilacions del poeta al empendre la tasca d' escriure un llibre, testimoni de son amor á la patria y á la llengua; tasca arriscadíssima, ja qu' aquest llibre havía de ser l' historia de Mallorca fantasiada en la forma del poema ideat per n' Aguiló. Té descripcions grandioses y volades de primer ordre, al costat de converses tranquiles y casulanes esplicacions; té trossos d' un realisme de bona lley admirables, entre d' altres del més vaporós idealisme; y ab ses visions y alegoríes forma un llibre original, qu' es impossible judicar á la primera llegida. Com á primicia 'n donem á seguiment la primera glosada que nostres lectors podrán assabo-

rir tot esperant l' impressió de l' obra, que no 's fará esperar gayre.

A TRENCH D' AUBA

—¿Qui sots vos, Dona plasent,
á qui 'l cor se desconorta?...
—Si volets saber qui so,
son la Illa de Mallorqua.

FRA ANZELM TURMEDA.

Una nit cercant debades
(fa uns tres anys) la son plasent,
mes potencies desvel-lades
me servian de torment.

De les penes de la vida
sospesava 'l jou fexuch
consirant lo dol seus mida
del meu amor malastruch.

La fantasía eczaltada
feu mos ulls esclatá' en plor,
y arribava ja l' albada,
mas no 'l sossèch pe'l meu cor.

Dins ma cambra fosca encara
entreviu una vesllum,
que á poch poch fentse mes clara
dibuxá cèrçols de llum.

Set colors de suaus tintes
se pontaren á la fí,
formant les faxes distintes
d' un bell arch de Sant-Martí.

Y entremitx de la clariana
que enredonintse obrí l' arch,
cuberta de boyra blana,
abrigada ab mantell llarch,

viu l' imatge benvolguda
de la donzella que ador,
fit á fit mirantme muda
ab esguart de greu tristor.

Cada batech mitx-partia
lo meu cor esbalahit:
«¡María! cridí, ¡María!...»
y ella no esmentá 'l meu crit.

Axí t' amor m' abandona?
esclamí, y sense recort,
fora de seny, llarga estona
vatx romandre com á mort...

Al retornar á la vida
quant l' angoxa s' espassá,
aquella verge garrida
me dix, prenentme la má,

y mostrant de mi gran cura:
—La que imaginas no só...
No mereix cap criatura
mortal tanta adoració.

—¿Qui donchs est, gentil donzella,
que de mi mostras pietat?
¿per què has près á un' altra estrella
sa claror y sa bondat?

—¿Desconexes ma persona?
les colors del meu cinyell?
los murons de ma corona?
los senyals de mon mantell?

—Pe'l plor ma vista entelada,
gran Dona, no fu esment
qu' est *Regina coronada*
segons ton capteniment.

—La bellesa reflectida
veus no més d' una faysó,
perque has concentrat ta vida
en una sola passió.

Exa es ta greu malaltía
y 't complaus ab son torment:
de l' amor ferne follía
n' es deshonra y falliment.

Futx, futx l' embriaga peresa
d' un amor que 't fa llanguir,
darrer somni d' infantesa
de qu' es mester desxondir.

Regoneix la meua imatge,
ficsa en mi lo teu esguart:
som ta Patria ab son llenguatge
fet aposta pel bell Art.

Som la clau qu' obre l' Historia,
som la llum del trobador;
custodí y tota la gloria
que heretárem de l' avior.

¡Ay, com vetx trista y marrida
l' afrontosa ingratitut
de tot un poble qu' oblida
los prohomens qu' ha tingut!

Negú escarteja les gestes
dels heroychs antipassats,
ni recompta llurs conquestes
y guanyades llibertats.

En lloch d' entretellá' en marbre
noms y fets dels prohomens morts,
sou com les fulles del arbre
que viuen sense recorts;

reverdeix en primavera,
mas res saben los nous tanys
del fullatge que 'n darrera
hi verdejava altres anys.

Ramon Lull, que té de sobres
títols per esse' eczalçat
en tot lo mon per ses obres,
jau en sa patria oblidat.

Donchs de tal desconexença
n' ha aribat l' hora d'exir;
l' amor que 'l teu cor agensa
tes potencies fa ensopir.

No 't vol mal qui be 't castiga,
per ço 't vench á consellar;
t' has oblidat d' una amiga,
y ella no 'n sab d' oblidar.

De ma llengua moridora
grahèsch l' estudi que 'n fas;
la trista per viure anyora
que sos fills ne fassen cas.

—Prechte, oh Patria, que 'm perdones,
dexa 'ls zels de l' altra amor;
vos mir germanes bessones
y á les dues vos ador.

L' amor no 's pas com les robes
de qu' un se 'n pot despullar;
y ella les primeres trobes
ja en ta llengua 'm va dictar.

Quant l' amor mon pit va encendre
la poesía hi nasqué,
l' amor patri s' hi va estendre
y á la par sempre hi cresqué.

Dins mon cor t' he festejada,
mas en públich no he gosat;
á Regina coronada
li cal un servey triat.

Clar enginy y bona estrella
tos servents han de tenir;
y res d' açò, real donzella,
res d' açò 't puch oferir.

—Perseverant voler basta
per meritarne honrat nom;

la meua terra es prou vasta
per dar llorers á mant hom.—

Ests mots me varen confondre,
y al volerli replicar,
dins la celistia 's va fondre
la visió y 's va esborrar.

1852. MARIAN AGUILÓ.

LA PEDRA

Deprés d' un gros negament, resultat de una terrible tempesta, los vehins de un cert poble alsaren una pedra ab una senyal que indiqués la alsaria fins hont havia arribat l' ayga, per recort de aytal calamitat.

Al cap de poch temps los xicots del poble á cops de pedra escantallaren y feren tant mal be la pedra, que ni rastre de senyal hi quedá.

Y un vehí deya tot contemplántsela ab pena:

—Ben mirat, la culpa la tenen los qui la posaren tan baixa. Si la haguessen posada unas quantas canas més amunt, los xicots no hi haurian arribat.

LO CANT DEL TRAVALL

Mon orígen fou de gloria,
mon orígen fou sagrat,
mon orígen tingué vida
ans que la vida 's formás.
Deu en mitj de sa grandesa
de mi no 's va desdenyar,
ennoblint sa má divina
l' escut de ma humilitat.
Per s' ajuda va escullirme
l' espay y mons al formar,
per ajuda va volerme
al crear l' humanitat.

Per brisa sagrada
gronxat es mon brés,
y á cada brandada,
n' escalo una grada
del mont del progrés.

Grat conhort siguí del home
quan del Edem fou llensat;
per mí de la terra inculta
gérmens de vida brollá,
per mí ab les branques dels arbres
formá sa primera llar,
per mi cubrí ab pells de feres
la nuesa de sa carn,
per mi en la nit de sa culpa
vegé l' auba clarejar,
mirantme com la esperansa
d' esse' un jorn regenerat.

Per brisa sagrada, etc.

Per mi en la deserta terra
pobles mil s' hi van formar;
jo aixequí ses fortaleses,
jo sos temples y palaus,
y lo jorn que s' esfondraren
al pes de sa iniquitat,
per salvar justa nissaga
ferma nau vaig fabricar.
Y mon esprit, potent sempre,
puig que fou per Deu guiat,
nous continents y nous pobles,
va alsarne del fons del mar.

Per brisa sagrada, etc.

Jo fiu Tiro y Babilonia,
regines de les ciutats,
jo de Salomon lo temple
tresor de sumptuositat,

jo aixequí les grans muralles
que han fet Nínive inmortal,
jo d' Egipte les pirámides,
preuhats joyells de les arts,
y d' Orient les dinasties
dins ses urnes sepultant,
veig partir son heretatje
entre los grechs y romans.

Per brisa sagrada, etc.

Viandant sempre incansable
pel mon seguint lo meu pás,
del Assia, vinguí á l' Europa,
hont mon trono hi tinch sentat
jo l' or estrech de la terra,
jo donch forma als forts metalls,
jo forado les montanyes
jo uneixo mars encontrats,
y quan dins la humana pensa
he sentat mon gobernall,
he dat al ferro paraula,
y he tret lo poder al llamp.

Per brisa sagrada, etc.

Rassa germana y llatina
gosa avuy mos afalachs
que 'ls ha fet, lo venerarme,
lo cap de la humanitat.
Agrehit ab qui m' estima
premi dono á sos afanys,
que vida soch de la vida,
de sos tresors manantial.
Per l' ample via dels sigles
ab ells seguiré endevant,
fins que Deu que 'm doná forsa,
vulla darme etern descans.

Per brisa sagrada, etc.

Dolors Moncerdá de Maciá.

EN L' ALBUM DE N. S. DEL PUIG DE POLLENSA.

Al toch d' Ave-Maria, avuy dematinada
lo nostro desposori l' Iglesia ha consagrat;
de la Mercé en lo temple, fé eterna 'ns hem jurada,
y hem fuyt de la ciutat.

Tocava Ave-Maria, al mitx d' eixa jornada,
y als peus de vostra Imatje, tots junts havem resat;
y goig, y sant coratje, y ditxa mos heu dada
que humils hem suplicat.

¡Oh Mare ben volguda! giraunos una ullada;
mirau que som fills vostros que en vos hem confiat;
siau la nostra guia, fins á trobar l' entrada
junts á l' Eternitat.

BARTOMEU FERRÁ   MARGARIDA J. DE FERRÁ.

LO PARE NOSTRE

Una vegada hi havia una senyora que tenia un gat, una gata y un gatet; si llaminer era l' un mes llaminer l' altre. La minyona no 'ls podia veure ni en pintura: la senyora al revés n' estava tan gelosa que ni podia sufrir que'ls toquessen. Véus'aqui que la minyona, que no tenia cap pel de tonta, resolta á espolsarse de sobre la plaga de llaminers se 'n pensá una. Cada dematí entrava á la cuyna tot resant y ab un bit de bou á la ma y mentres deya lo «Pare nostre», flis! flas! al primer gat que arreplegava l' espolsava de valent. Las pobras bestiolas arribaren tant á conéixerla y témerla que encara no sentian «Pare nostre,» ja arrencavan á correr com uns llamps. A la fi per esparverarlos, ja no fou necesari lo bit de bou: ab las primeras paraulas de la oració n' hi havia de sobras per ferlos arrencar á correr. Lla-

vors fou, quan la minyona aná á trobar á la senyora y ab grans accionats y misteris li digué:

—Senyora! senyora! som condempnats tots los d' aquesta casa!

—Verge santíssima! que dius—feu la bona senyora.

—Si afegí la minyona, créguim, ja ho tinch ben reparat. Cada vegada que 'm senten resar fugen com á mals esperíts, lo gat, la gata y 'l gatet.

—Ves, ves, tonta, aixó creus? deya la senyora mig esparverada.

—Créguim. Vinga y ho veurá, tornava la minyona. A la fí la senyora y ella anaren cap á la cuyna hont los gats sens pensar res dormian damunt dels fogons aprofitanse de la escalfor del foch. La senyora 's quedá al peu de la porta. La minyona comensá la cantarella tot dihent «Pare nostre»; encar los gats no sentiren la seva veu esfarahits arrencan á correr envers la porta hont s' hi estava la senyora que al veure allò, tremolá y tot senyantse digué á la serventa:

—Filomena! Filomena! Verge Santíssima! ah! ah! si! si! Tenias rahó! Feslos lo que vulgas. Mátals; treulos de casa. Que no 'ls torni á veure mes. Treume 'ls mals esperíts de casa!—

Aixís fou com la minyona lográ ab sas manyas treures d' aprop á las pobras bestiolas que, al cap y á la fí, no feyan sinó seguir la tradició de la rassa á que pertanyian, com es posar en bon lloch tot lo que troban mal endressat.

JA S' ACOSTA

Diuhen que volan las horas,
que 'l temps te un cavall fogós,
y 'ls minuts que trigo en véuret,
amor meu, segles me son.
Densá que 'l meu pit t' obria,
densá que 't doní 'l meu cor,

conto los mesos, las diadas,
trob que 'l sol camina poch,
mentre en las vetllas la lluna
sempre ha de dirns: Ja n' hi ha prou!
tot embellint lo teu rostre
ab sa mística claror.
Tu, amor meu, no saps encare
com t' estima 'l qui com jo
ha vist de tas alas d' angel
fins brotar lo plomissol;
lo que rumía ma pensa
per ferte agradable 'l mon!
Tu sabs bé quantas vegadas
ens trobam somniant tots dos,
ja sia que jo á tu vole,
ja que tu voles vers jo,
tal volta per la memoria
moguts d' un passat amor
que no del tot oblidarem
al encarnarnos de nou.
Per 'só una ma misteriosa
ens acostava á tots dos,
quan encar' de ta mirada
no era 'l foch abrusador,
ni escoltava dels teus llavis
ta expontánea confessió.
A tu lo Destí me guiava
y vers mí 't fa empendre 'l vol,
car ell es qui descubria
nostra latenta passió.
Fassa al menys que la volada
donem plegats en lo mon.
¡Ay de mí, si t' enlayravas,
car en tu hi concentro tot!

Damás Calvet.

JUDIT DE WELP (1)

FRACMENT DE LA ESCENA 7 DEL ACTE II.

Brunegilda, esposada de Carles, rey d' Aquitania; Gisembert, juglar molt vell del palau de Judit.

. . . .

BRU. ¿Vos... may heu estimat?
GIS. (*Bruscament.*) Jo! may senyora.
BRU. Oh malhaurat! ¿com hem viscut sens viure!
Aquí conteu los goigs?...
GIS. No 'n tinch.
BRU. Las penas!
GIS. Sol me veig: sens amichs!...
BRU. Donchs res hi ha vostre
sobre del mon?
GIS. La fossa de mon pare.
BRU. ¿De dia en que penseu!...
GIS. En ell.
BRU. ¿De vespre!..
GIS. En ell tan sols.
BRU. ¡Oh, quina estranya vida!
cert; l' amor no pot cabre en la vostra ánima.
GIS. (*Agafantli 'l bras nerviosament.*)
Donzella!... jo he estimat.
BRU. Vos!
GIS. (*Colpejantse 'l pit.*) Esta roca
va ser un cor.
BRU. (*Desprenentse de sa ma*) ¡Oh, que 'm feu mal!
GIS. Ohíume.
Servía... á altre senyor... molts anys enrera.
¡Quí mes felís que jo vora mon pare!
l' acort de l' arpa y mas cansons polidas,
veus aquí mos companys.
Ab la hermosura

(1) Lo Consistori dels Jochs Florals de 1880 reconegué un mérit escepcional en aquesta tragedia, y creyém que 'l judici consignat en la Memoria secretarial d' aquell any ha d' haver impulsat al autor á la próxima publicació. (N. del C.)

de mes esclat y mes gentil, de sobte
lo Rey s' enmullerá. Jo en fentse dia,
gojós m' entrava per la cambra rejía,
y 'ls accents de mon arpa y de l' aurora
la rojenca vesllum, los despertavan
trucantlos sobre 'ls plechs d' una cortina.
Mes jo, vell ja llavors; jo, qu' era cendra
sens haver estat foch, vegí tot d' una
deixondarse á mon ser, y aquella dona
ja omplí totas las horas de ma vida!
Un vespre, no se com, la cambra augusta
profaní céch: era deserta, y ombra
sols sentia mon cor, y en mas orellas
com l' ayre de petons... Allá estaria
son llit marcant la emprenta de sas formas,
y 'l feble rastre de sa planta nua
en la mora catifa!... Oh llum! En terra
cayguí postrat, los llabis xardorosos
en la tela enfonzant que 'l llit cubria!...
Mes un crit m' esglayá. ¡De cop la estancia
s' omplí de gent... y de claror... La Reyna,
la Reyna era en son llit!
Ah! ¡Com la vida
no'm prengueren llavors! Ohíu, senyora:
jo fugí d' aquell lloch, mes á l' aubada:
torní altre cop cridant: ¡mateume feras!
D' un pal agarrotat y en mitx la xusma,
¡be prou m' ho deya 'l cor! trobí á mon pare;
«Ton fill, hont es?» li deyan; y brunzia
cargolantse 'l fuhet sobre sa esquena.
«¡Monstres, jo'l soch!» y com un brau, las onas
separí de la gent; y s' enfonzaren
mos peus en sanch y en un sol cos s' uniren
lo meu al de mon pare!... Per cent voltas
del fuhet vaig sentir la calda llengua:
y udolava la xusma: y roja d' ira
vegí d' un finestral... lluny... que 'm mirava
la Reyna fixament! Deu! De ma gorja

surtí un crit esglayós: mas dents cruixiren;
y 'l meu cos rodolá sobre la terra!—
May tornás á la llum! .. Sobre ma boca
la d' un mort hi trobí: la de mon pare!

BRU. Quin horror, Gisembert!

GIS. (*Fingint serenitat.*) Mes tot ho curan
los anys, senyora; y he lograt que olvidi,
tot sent jo humil, la Reyna son agravi.

BRU. Mes vos la heu perdonat, no es cert?

GIS. ¡A n' ella?..
Fins de mon pare perdonat hauria
la horrible mort!...

BRU. Tornava per sa honra!..

GIS. (*Violentament.*)
Per sa honra! y llavors ja en los seus brassos,
del espós en ausencia, la estrenyía
son vil amant!...

BRU. Qu' heu dit!

GIS. (*Ab ira creixent.*) Y jo, senyora,
vaig jurar sobre 'ls ossos de mon pare
lo cor fuhetejar d' aquesta Reyna!

BRU. Donchs, l' amor...

GIS. Si infinit no fos mon odi,
fora infinit lo meu amor!

BRU. Se 'm nua
lo cor!... Oh, Gisembert!

GIS. ¡Si vull que visca
son ánima en lo cos empresonada!
Lo carceller soch jo que l' atormenta.

BRU. (*Esglayada.*) Deixaume.

(*En aqueix moment apareix Judit, y Gisembert dissimulant sobtadament sa ira, diu rihent:*

GIS. Us he fet por? Si es fantasía!
D' aixó 'n fa cants lo vell imaginayre.

(*Tot rihent pren Gisembert l' arpa arreconada en lo mur del fons y se 'n va ab ella per la esquerra, perdentse al lluny sas riallas y las notas del instrument.*)

ANGEL GUIMERÁ.

L' ESCULTOR DE LA VERGE DE MONSERRAT

Poesía llegida en l' aplech dels poetas dins lo cláustre gótich del Monastir.

En la modesta casa de María
Sant Lluch evangelista entrava un día
com un angel al cel:
—Perdó, li diu, si trenco atrevidíssim
de vostres prechs lo parrupar dolcíssim,
Coloma sense fel.

Jo estava á nit endormiscat encara
quan, «álsat» m' ha cridat una veu clara,
la veu de Jesucrist:
«álsat y ves á ferme en escultura
de ma estimada Mare la figura,
que encara 'l mon no ha vist.»

Y á vostres peus m' ha duyt la obediencia,
guiat, oh lliri blanch de l' ignocencia,
per vostre cast perfum;
mes, oh puresa al dols amor unida,
com pintarvos á Vos, sol de ma vida,
si Vos no 'm dau la llum?

L' ofici venturós d' imaginayre
no 'l conech ¡trist de mí! ni poch ni gayre,
però si vostra má
de Sant Joseph me dona sols una eyna,
en vostre nom me posaré á la feyna
que Deu acabará.—

—Si es mon Fill amadíssim qui us envía,
posáuvoshi en bona hora, diu María,
que 's fassa com Ell vol,

mes á Jesus posáumel en los brassos,
en l' etat en que dava 'ls primers passos
de ma falda al bressol.—

Mentres aixís la Verge li contesta,
un bonich angelet de rossa testa
n' esmola un fí cisell.
altre per comensar li dona l' aixa,
altre 'l compás d' un penjador li baixa,
volant com un aucell.

Y ab má que anima una secreta forsa
á un tronch de cedre va llevant l' escorsa,
que umple 'l taller d' olor:
y entre nusos y venas amagada
cerca febrós l' imatge somiada
per qui ja bat son cor.

Ja 'ls llisos plechs de sa cayenta roba,
ja son bell front, ja ses espatlles troba,
son coll alabastrí,
per hont en ones d' or sa cabellera
raja suau, com de la blava esfera
la llum al dematí.

Ja sota les parpelles que 's desclouen
ulls troba que sonriuhen y conmouhen,
però del Fill hermós
¿hont trobará l' original bellíssim?
¿quin foch dará á l' ullada del Altíssim?
¿quina ánima á aquell cos?

Dels ángels que 'l voltejan amorosos
copía, d' un los blaus ullets hermosos,
de l' altre 'l ros cabell,
y entre 'ls flexibles brassos de la Mare
coloca 'l Fill á qui lo món diu pare,
com perla en son anell.

Del bon Jesus, de la gentil María
troba felís la doble fesomía;
        mes ¡ay! lo día cau,
quan per pulirlos be li falta una hora,
y á la claror per ferho de l' aurora
        li diu: adeu siau.

Lo místich Escultor un altre día
torna á la casa hont retratá á María,
        mes Ella ja no hi es,
los ángels que hi trobá al cel la pujaren,
sa imatge sola en lo taller deixaren
        per no acabar may més.

May més l' acabará, mes l' illumina
un raig de llum puríssima y divina
        que coronant son front,
sembla dir ab l' accent de la victoria:
«vèusela aquí la Reyna de la Gloria,
        postráuvos, reys del món.»

Sant Pere en aqueix punt entra á la porta,
y al veure viva á la que creya morta,
        exclama conmogut:
—Imatge celestial de la que adoro,
ab vos ja ploro ab més consol quan ploro
        l' original perdut.

Si ab Sant Jaume y ab mi veniu á Espanya,
tindréu la més espléndida montanya
        per trono y per altar;
s' alegrarán los bons d' aquella terra,
com los aucells quan veuhen en la serra
        lo sol que 'ls fa cantar.

JACINTO VERDAGUER.

GEMECHS DE PARE

Terra que guardas lo cor
de ma benvolguda filla,
digam si encara somriu
com en sa greu malaltía;
si encara té l' mirar trist
y la color esmortida;
si encara té l' posat d' ángel
que per la terra camina.
Jo te la vaig entregar
de blanch y de blau vestida;
corona de llirs al front,
cabell extés que la abriga,
mans plegadetes al pit,
los ulls cluchs, com si dormía...
al darli mon darrer bés
partí á la tomba tranquila:
digues, Terra, ¿que n' has fet
del cors de la meva filla?

Per mes que plori per ella,
per mes que á pregarne vinga,
digas, Terra, ¿es veritat
que no la m' tornarás viva?
Donchs ¿de que m' serveix ton sol?
¿de que tos estels que brillan?
¿de que tes valls y montanyes?
¿de que tos plors y tes ditxes?
¡No hi es! me diuhen les flors
qu' ella regava joliuha:
¡No hi es! me diu de sa cabra
la campaneta que dringa.
¡No hi es! diuhen ses petjades
pe 'ls camins encara escrites.
¡No hi es! diu l' ayre y l' espay
que encar son alé respira.
Terra, Terra, ¿que n' has fet
del cors de la meva filla!

Cel, digas si es ver que guardas
ab l' ánima de ma filla,
conhort per mes recordances,
promeses d' eterna vida.
Jo te la vaig enviar
nodrida ab santa doctrina,
y ab lo pensament tant pur
com pura es la pau divina!
Era son pler la bellesa,
l' amor dels pares sa ditxa,
tingué set de veritat,
y per trobarla s' dalía;
tingué fè que l' exalçá
fins á la Verge Puríssima!
Dígasme ¡oh Cel! que n' has fet
de l' ánima de ma filla!

Bé pot lo penediment
marcir ma vellesa trista;
bé pot ferir ma oració
la tua volta diamantina...
Donchs, ¿perqué mon esperit
ses darreres llums reviva?
¿De que m' serveixs, pensament,
si l' pensar me martiritza?
¡Gloria! res fores per mí
si ab ella no puch gaudirne.
¡Oh Cel! tu que la m' donares
¿ahont es, digues, puix no es mia?
Si Deu la vol, que s' cumplesca
la sua voluntat divina!
Sols Ell pot dir que n' ha fet
de l' ánima de ma filla.

JOSEPH LLUIS PONS Y GALLARZA.

Novembre 1881.

PROBA PLENA

Lo coronel de un regiment estava enrahonant ab un capitá del mateix sobre si un dels sargentos qu' estavan á las ordres era ó no home de confiansa.

—Per mi, roba; deya el coronel, no me 'n cap dupte.

—No ho sé, responia 'l capitá, pero no 'u sembla pas á jutjar per la cara d' home de be que fa.—

L' assistent del coronel á tot això estava darrera del seu amo donant mostres de impaciencia com si volgués ficarse en la conversa. Tánt va ser lo moures y tantas las ganyotas que va fer, que adonantsen lo coronel, li va dir:

—Que tens la tarántula?

—No, mon coronel,

—Donchs ¿perque 't bellugas tant?

—Si 'm permetia parlar, mon coronel, jo 'ls trauria de duptes sobre lo del sargento.

—Parla, feu lo jefe.

Donchs, mon coronel, vosté te rahó, no es home de confiansa 'l sargento. En proba de qu' es aixis, que ara fa dos mesos, quan mon capitá me va fer donar trenta baquetas... ¿sab, mon coronel, quantas me 'n va donar en lloch de trenta?

—Pot ser quaranta.?

—No mes que sis.

Á LA BONA MEMORIA

DE 'N FRANCISCO XAVIER PARCERISSA (1)

¡Qu' hermós lo recordar á aquells qui ornaren
lo Temple de las arts!
¡Qu' hermós lo recordarlos en las vetllas
en que 'ns sentim germans!

---

(1) Poesía llegida en la vetllada necrológica, que dedicá al celebrat artista la «Associació Catalanista d' excursions cientíñcas

Prop de las llars hont crema foch de Patria,
los recorts estimats
s' elevan com l' encens qu' al cel se 'n puja
anyoradís volant.
Tu, artista catalá, avuy senyorejas
aquest racés payral;
qu' es ton nom com del sant de la familia
per ella festejat.
Catalunya inspirá tas obras nobles;
Catalunya 't doná
aquella fe y amor tan ardentosas
pe 'ls monuments sagrats.
¿Qué més voler podríam per lloarte?
¿Qué més per arrivar
ab rams de pensaments y semprevivas
á recobrir ton vas?
De parella gentil ab jove mestre (1)
te contemplem vianant
ab tendre afany al cor y riure als llabis
veyent, sentint, honrant.
Tal los garrits y forts espigolayres
aplegan l' or fet gra
qu' ha d' ésser sementera y traure un dia
espigas lucsuriants.
Los Recorts y Bellesas de la patria
¡son tan bells caminals!
Bé 'n pot ésser de corva la pujada...
L' esprit no 's rendirá.
Las passions miserables de la vida
no son, nó, l' huracá
qu' apaga tots els fochs; son las ratxadas
de vent que 'n va inflamant.
Devant de la misió que la familia
imposa als fills, res hi há
que sía aturador: qui enrera torna
ingrat es ó cobart.
Seguím, amichs, seguím la noble empresa

(1) L' inoblidable D. Pau Piferrer.

resolts y esperansats:
presti aquest homenatje nova forsa
á nostra voluntat.
Penyora de fermesa y d' entussiasme,
durable com los plans
y montanyas arreu de nostra terra,
sia 'l recort sagrat.
Indigne fora avuy tornar enrera
quan aplegantse van
entorn d' aquell penó qu' alsá l' artista
tants esperits lleyals.
No hi tornarém, per tantas desventuras
que 'ns vingan á delmar.
No hi tornarém... Cobarts no debem ésser
ni volem ésse' ingrats.

J. Riera y Bertran.

---

*
* *

Somnis d' amor bessan son cor de verge. Per ella la vida n' es com una eterna matinada plena de llums y armonies. Per tot arreu, per tot arreu montanyes y valls cuberts ab un vel d' or, argentades aygues, y prades florides se presentan á sos ulls, fins los núvols tenen color de rosa, cels y terra se confonen en boniquesa y 'l cor de la verge en sos somnis los barreja. ¡Deu vulga que d' eixos somnis no desperte!

Ben florida n' es ja la flor de les matinades; lo cel ja l' ha benehida. ¡Felis l' home que l' anomena sa esposa! Ple de ditxa diu que ella es un angel, angel que vetlla sos somnis y ab ales d' or de son entorn n' esquiva les penes. Es un cel que solsament hi falta un serafí. Pur y hermós lo devallan los ángels y la mare li 'n canta tendres cansons á qual bressoleig s' adorm l' infantó mentres que de delicies s' omple lo cor de l' espós. De cants mellors que 'ls de la mare sols se 'n deuhen sentir al paradís.

¡Pobre esposa! n' es mort ja l' espós. Son cor lo

plora y mentres plora vol somriure al infantó. ¡Cor de mare, 't trossejan les penes y encara ets un cel pera ton fill!.....

....¡Pobre mare! ¡pobre mare! prou plora vora 'l bressol y l' angelet no 's desperta, mitx desclosos quedaren sos llabis cercant un bes que no 'l rebé la pobre mare. Los ulls d' ella be 'n rajan de llágrimes, y ni ab tanta regor s' hi tornará á obrir mes al raig del nou sol la mitx badada poncella.

¡Pobre esposa y pobre mare! be les endolcí dos curtes existencies bebentsen ella tota l' amargor, y si pogués endolcir la mort, l' endolcirian sos besos.

Mes no li digau res á la pobre mare!... Al adonarse de sa anyoransa un Angel l' ha convidada d' amor á veure á son espós y á son fill, y ja es cap á la gloria.

FRANCESCH RIEROLA.

---

*
* *

Viu en una caseta—voltada d' atmetllers,
de flors, cansons y flayres—no n'hi volgueu pas més;
fins dalt de sa teulada—l' erba florida hi viu,
l' abella hi guarda l' arna,—l' alosa hi te son niu.
Tot crida y tot s' alegra – en una igual ramó'
per la gentil donzella - quan surt al finestró:
sos ulls son dos esquexos – de cel asserenat,
sa cara 'l sol de Pasqua,—son llabi la bondat;
á sa mirada hermosa—tot ho va enllumenant
com si 'l goig y la vida – duhés á son voltant.
L' aucell canta á tothora—devant de son portal,
de bon matí la merla,—la griva y 'l pardal;
quan lo pardal se 'n dexa - comensa 'l rossinyol,
cap al tardet la tortra, – lo francolí y l' oriol,
á la nit la xibeca—li acaba la cansó;
quan los aucells acaban—m' hi posaria jo.

J. FRANQUESA Y GOMIS.

PRÉSBITA

En Jan de cal magre havia anat á passeig aquella tarde ab dos senyors, que duas vegadas diferents havian representat al seu poble en las corts. L' un havia sigut diputat en temps de la monarquía y l' altre en la tongada republicana. Los dos que eran amichs, en la conversa havían surtit á parlar de veurehi mes ó menos, y 'l monárquich havia dit al republicá, al sentir que aquest deya que hi veya de lluny y no d' aprop:

—Donchs digui qu' es présbita! Oh, si si! No hi ha dupte, vosté es présbita, présbita!—

Donchs be en Jan al tornar á casa seva y tot llevantse la roba dels dias de festa que havia dut per anar á passeig ab los senyors diputats, deya á la dona:

—Teresa, aquesta tarde, me creya que ja hi eram. Oh! si! Se coneix que 'l senyor diputat reyalista buscava pessigollas al altre, al republicá. Si haguessis sentit com lo punxava! Se ho ha fet venir be en la conversa y li ha dit no se quantas vegadas presbiteris, en to de mofa. Jo no se com l' altre ho ha aguantat. ¡Dir presbiteri á un home que no creu en Deu!!

LA CREU DE L' INFANT JESUS.

Ai! ai! moun Dieu! Lou pichot plouro!
Lis oubreto.

Ay Deu meu! lo petit plora
sens repós y á tot plorar,
prou sa mare l' afalaga
tot volentlo aconhortar.
—¿Mes que tens qu' ets tan plorayre,
angel meu, mon joyell rich?
¿Que vols? No estimas ta mare,
donchs no escoltas lo que 't dich.—
Sant Joseph dins la botiga

travallava ab afició,
com la serra te esmossada
está rajant de suó'.
Sentint que sa bella esposa
ab son fill bregava en va:
—Fésmel vindre, diu, Maria,
qu' ab mi 'l faré travallá'.—
L' infant riu; va envers son pare;
travallá' ab dalit se 'l veu.
—Jesus ¿que fas, que travallas
ab tan afany?—¡Una creu!—
Ay Deu meu! la Verge plora,
ple de dol lo seu cor bat...
y es que veu la creu que s' alsa
ab son fill que hi es clavat.

JOSEPH ROUMANILLE.

TOS LLAVIS

Tos llavis, donzella aymada,
son lo niuhet del petò;
las maduixas de Moncada
no 'ls guanyan en vermelló.
Si alguna abella afanyosa
pe 'l jardi te véu passar,
pensant que son una rosa
tos bells llavis vol xuclar.
Esquívala á n' á la abella,
que tos llavis no son flor,
son encare una poncella
del jardi del meu amor.

MANEL RIBOT Y SERRA.

UN JORN EN LO PUIG

(RECORTS)

Era una hermosa tarde del mes de Maig. Lo sol anava á la posta, quan tres joves units ab los dolsos

vincles d' una ferma amistat, identificats en sentiments, honrats tots tres y possehits d' una dolsa melangia, caminavan pensatius en busca d' un lloch ahont poder planye las desgracias de la terra y olvidar per breus moments la inmoralitat social y lo decahiment á qu' ha arribat lo altiu carácter valenciá. Pintada en sos rostres abatuts la situació de son esperit, retratada en sa figura de vint anys una ánima de dos segles d' esperiencia, pujavan poch á poch la montanyeta del Puig. S' aturavan á cada pas á mirar aquells llochs de delitosos recorts, y avergonyits de pertanye á la generació present se trasportavan ab l' imaginació al hermós segle XV y miravan ab enveja als que en ell pogueren sens avergonyirse dedicarse ab noble orgull á la felicitat en sa terra.

Quantas voltas baixarian per aquests llochs los guerrers d' En Jaume lo Conqueridor, domant sos caballs, enseyant la banda del objecte de sos amors, alegre 'l rostre com lo rostre d' un aymador virtuós, lo front alt com poden aixecarlo los valents defensors de la patria, y tapant en son si un cor ple d' esperansas, d' il-iusions, de noble ambició. Pero nosaltres!... quina es nostra missió? Profanar aquestos llochs, malehir ab quitut una societat escéptica y corrompuda, sens creencias y consols, plorar sense fruyt las desgracias de nostra aymada terra y esperar una mort fosca, prompte y no mal rebuda, perque donará fí á una existencia plena de desgracias y sufriments.

Allá es lo monestir.... Il-lustre muniment, tu que vius encare per afront de la generació present; tu vas esser testimoni de las glorias de nostra patria. d' eixa patria que representa lo noble ergull y la dignitat de un poble.

Un religiós sentiment dominá las ánimas dels tres jóvens, y per aquell moment s' oblidaren de sa patria, de las passadas glorias y de las presents desgracias.

Un carrer de melancónichs xiprers conduheix á la entrada del monestir. Lo edifici es sensill; ni ayrosas columnas, ni enlayrats y atrevits archs, tot respira religiositat, mes la soletat pahorosa, la quietut, un segret que no 's explica, tot demostra lo mágich poder de Deu. «¡Oh religió Santa! nosaltres te benehim! van dir los tres jòvens.» Desgraciat del que no vol coneixe tan gran poder! ¡desgraciat del que 's veu privat del maravillós bálsam de tots consols!....»

Los tres joves se miran, y contenplant aquell abandonat monestir. Aqui, diuhen, nostra honradesa es inútil; la virtut es escarnida, lo saber molts cops enmatzinador, mes que hi fá: altra patria 'ns resta: la patria universal, la patria de la virtut, la patria de tot los bons, ahont no podrá entrar cap malvat ab totas las intrigas ni ab tot lo poder.»

La nit comensava á estendre son negre mantell y la lluna á escampar sa melancónica llum, y posada sobre lo monestir, sos febles raigs donavan mes solemnitat á tan sagrat lloch.

Adeu, adeu, montanyeta del Puig; adeu, sagrat monestir; adeu; hermosos recorts de mellors dias. Adeu, adeu per sempre..... van dir per última volta y possehits d' un sentiment religiós y profon, s' allunyaren d' aquella preciosa soletat dirijintse en vers Valencia.

FRANCESCH FAYOS.

¡AMOR!

Era un dia de Juliol.
l' alba per lo cel fujía
á lo primer raig del sol
que de prop la perseguia;
en la arena, se adormia
de la mar l' etern udól.

Lo vent fresch sangolejava
los pins, que vers l' ona blava
doblaven son cap altiu;
sentat jo á son peu, ouia
eixa eterna sinfonia
que canta l' au en son niu.

En front de mi lo cel blau
besava á la mar; llunyana
vea creuar una nau
ab un altra nau germana,
y el só trist de una campana
omplia del bósch el frau.

Jo pensava á tot pensar:
¿perqué besa el mar la arena?
¿perqué el cel besa á la mar?
eixa campana al tocar
¿perqué me diu ab veu plena
que vaja al temple á resar?

¿Perqué emparellá camina,
mimvant sa vela llatina,
la barca del peixcador?
en eixa niuá vehina,
¿que es lo que canta que aixina
sent que batega 'l meu cor?

¿Qui forma tan tendres llassos?
¿Qui enjendra tan dolsos besos?
¿Per qui aixequen ses cansons
rompent en suspirs y abrassos,
en un foch mistich encesos,
les aus, los homens, los mons?

A los ulls de sa madona
¿ab qué llum Urbino els dona
aquell resplandor etern?
¿Qui al Tasso en sa flama abrusa,
plora ab Petrarca en Valclusa,
O abaixa en Dante al infen?

¿Quin secret la Esfinge amaga,
mig soterrada en la arena,
mirant los segles fugir?
¿Qui creá el Silfo y la Maga?
¿A la Ondina y la Sirena
qui feu de lo riu eixir?

¿Per qui Venus Citerea
naixqué enjoyellada un dia
de les ones de la mar?
¿Per qui viurá Gatalea
ab la dolsa poesia
del sentiment popular?

¿Per qui sa pesada creu
abrassa tot redemptor?
¿Qui rig, baix lo ceptre seu,
mal y be, llum y foscor,
y ab tot lo verbo de Dèu
tot lo foch del nostre cor?

¿Per qui oblida el rey son trono
y el pobre son abandono,
y el rich son palau daurat?
¿Per qui deixa la doncella,
sonrient de goig vermella,
la casa en que se ha criat?

¿Qui lliga ab tendra cadena?
¿Qui fa que en son pit se ampare
perseguint lo mateix fí,
de Maria á Madalena;
desde la verge á la Mare:
del infant al serafí?

Ones, que com blanca neu,
menudes perles, com fum;
sobre la plaja sembreu;
sol, que plous del trono teu,
com pols de or, un mar de llum,
Jo vos escolte. ¡parleu!

Eixe geroglifich viu,
que hasta en el lliri del camp
sa invisible historia escriu,
digaume ¿de ahont penja el niu?
que el veja á la llum de un llamp
mon esperit pensatiu.

Que me puga jo fundir
ab tota la Creació;
nota de un etern concert,
vullch, com vosaltres, sentir
que no se pert ma cansó
com la veu en lo desert.

Lo sol per lo cel muntava.
la ombra de los pins mimbava,
la mar son mirall brunyía,
tot dormia, tot callava,
algo pareix que passava,
y suspés al mon tenia.

Alcí el cap, y una doncella
ó un angel semblant á ella,
entre 'l mar y jo creuá;
jo no sé com me mirá,
ni que en la mirada aquella
me prometé ó me parlá,

Que vaig desde el cor sentir,
flames hasta el cap pujar;
llagrimes als ulls eixir:
y algo mon cor examplar,
com si el anaren á omplir
totes les ones del mar.

Algo, que del cel baixava
y al ánima meva obria
de Dèu lo misteri etern;
y que ab sa llum me amostrava
quina deu ser la agonia
de Luzbel en el infern.

Algo, com si el bes gelat
del ivern mon front altiu
passant haguera tocat;
y com volcá en neu cautiu,
algo també en mi amagat,
brusent com lo sol de estiu.

Desde aquell instant la sort
me dú com náufreg baixell
que jamay arriba al port,
buscant un raig com aquell
de uns ulls que siguen mon nort
per poder entrar en éll.

Tal volta no 't trove mes
doncella ó angel ó fada,
que no puch encontrar may,
mes jo 't voré sempre, que es
per mi llum de ta mirada
tota la llum del espay.

Lo ritme de les esferes,
remors son que fan tes ales
creuant per el infinit;
los estels tes llumeneres;
tota hermosura tes gales,
tot lo bò ton esperit.

¡Sempre 't voré! en la infinita
bellesa increá que anyore
com desig de un mon millor,
en la eterna Margarita,
en la Beatriz que adore,
¡en qui es mon Dèu! ¡en l' Amor!

JOAN RODRIGUEZ GUZMAN.

L' ANTIFILARMONICH.

Hi havia un mestre que no podia sufrir la música de cap manera. Sentir una pessa de música y apoderarse d' ell un rabiós frenesí, tot era hu.

Un dia lo convidaren á dinar á casa de un gran senyor y á las postras s' improvisá un concert.

Un jove pianista s'alsa y comensa á tocar lo piano.

Lo doctor llavors, impacient y ab la cara encesa de rabia, diu al del seu costat poch á poch.

—Quin animal d' home! Posarse á tocar lo piano!

—Es lo seu ofici, responli lo vehí.

—Que ofici! Per ventura faig autopsias jo en las salas de las casas hont me convidan á dinar?

L' ASUTCENA.

Flor dedicada á la senyoreta Na Irene Llorente y Falcó.

Allá en les serres de Palestina,
ahont viu lo cedro y hont creix l' alzina,
y les poncelles,
son mes vermelles,
lo vent purissim, lo cel radiant;
un niu hi habia, vaix d' una lloma,
hont aniaba blanca coloma
de dols encant.

Voltat de roures, llors y oliveres,
ombra li daben les datileres,
sahonades fruytes
als llavis duytes,
pel temps benigne de la tardor;
perfum y gales la primavera,
pluja d'estrelle la blava esfera,
lo sol calor.

Dos vellets pares tan sols tenia,
humil y casta ab ells vivía;
no era gens rica,
mes si bonica;
d' ánima y rostre de serafí;
n' era daurada sa cabellera,
alta y garrida com la palmera
del Sinaí.

Una vesprada, la fel coloma
la font deixaba de l' alta lloma,
y per l' arbreda
tantost se queda
cercant los lliris de la enrramá;
mes al cullirne la flor blavenca,
l' aigua del canter, que cau y es trenca,
se li emramá.

Tota pahuruga y ensemps plorosa,
aquella verge pura y graciosa,
que de Maria
lo nom tenia
tornant enrrere cercant la flor;
notá que 'l lliri tronjat estaba,
qu' altra floreta per ell brotava
de mes blancor.

Fou l' asutcena goig de Maria
que d' aquell' aigua naixcut habia;
flor misteriosa
bella y flayrosa,
que d' esmeragda les branques té;
simbol qu' estoja la Verge pura,
pera ensenyarnos, que ab má segura
guarda la fé.

Desde llavores que á la asutcena,
també li dihuen la Nazarena;
de Palestina
flor es divina;
té la blancura de la coloma,
de mél itimeta lo seu aroma,
flayror purissim de Santétat:
de Verge Casta n' es flor suprema;
y té son cálzer lo dols emblema
de Puretat.

J. Bodria.

Maig de 1881.

